

VASPITANJE

»ZNAJJE JE SVETIH STVARI RAZUM.«

PRIČE SOLOMONOVE 9,10

ELEN VAJT

**»SINOVI NAŠI NEKA BUDU KAO BILJE, KOJE VESELO
ODRASTE U MLADOSTI; KĆERI NAŠE KAO STUBOVI
PREKRASNO IZRAĐENI U DVORU.«**

PSALAM 144,12

Ova knjiga posvećena je roditeljima, učiteljima i učenicima, svim polaznicima pripremne škole na Zemlji. Neka im ovo značajno delo pomogne da steknu najviša životna dobra, napredak i radost u službi Bogu i bližnjima, a time i sposobnost za onu veću službu, za »višu školu« u večnosti koja je otvorena svakom ljudskom biću.

SADRŽAJ

PREGOVOR.....	4
PRVA NAČELA.....	5
IZVOR I CILJ PRAVOG VASPITANJA.....	6
ŠKOLA U EDEMU.....	9
POZNAVANJE DOBRA I ZLA.....	11
ODNOS VASPITANJA PREMA OTKUPLJENJU.....	13
PRIMERI.....	15
VASPITANJE IZRAILJA.....	16
PROROČKE ŠKOLE.....	21
ŽIVOT VELIKIH LJUDI.....	24
Danilo, poslanik Neba.....	25
Časni i pošteni ljudi.....	26
Jelisije, veran u malome.....	27
Mojsije, silan verom.....	28
Pavle, radostan u službi.....	30
VELIKI UČITELJ.....	33
»UČITELJ OD BOGA DOŠAO«.....	34
PRIKAZ NJегоVIH METODA.....	39
Hristova moć koja preobražava.....	40
Od slabosti do snage.....	40
Pouka s ljubavlju.....	42
POUKE IZ PRIRODE.....	45
BOG U PRIRODI.....	46
POUKE IZ ŽIVOTA.....	48
Zakon službe.....	48
Sejanje u veri.....	48
Život zahvaljujući smrti.....	51
DRUGE OČIGLEDNE POUKE.....	53
Poruka zvezda.....	54
Pouka o poverenju.....	55
BIBLIJA KAO VASPITAČ.....	57
RAZVIJANJE UMA I DUHA.....	58
NAUKA I BIBLIJA.....	60
NAČELA I METODE POSLOVANJA.....	64
Pošteno poslovanje.....	66
BIBLIJSKE BIOGRAFIJE.....	70
Verom do pobede.....	71
Škola stradanja.....	72
Kušanje Jova.....	73

PESNIŠTVO I PESMA.....	77
Sila pesme	83
TAJNE BIBLIJE	85
ISTORIJA I PROROŠTVO	87
BIBLIJSKA NASTAVA I PROUČAVANJE BIBLIJE	93
FIZIČKA KULTURA	97
PROUČAVANJE ŽIVOTNIH PROCESA U ORGANIZMU	98
VLADANJE SOBOM I NAUKA O PRAVILNOJ ISHRANI.....	101
Ishrana i umni razvitak	102
FIZIČKA AKTIVNOST I OSVEŽENJE ORGANIZMA.....	104
OBUČAVANJE ZA RAD	107
IZGRADNJA KARAKTERA	111
OBRAZOVANJE I KARAKTER	112
METODE POUČAVANJA	114
PONAŠANJE	118
ODEVANJE I VASPITANJE	121
SUBOTA	123
VERA I MOLITVA	125
ŽIVOTNO DELO	129
POMOĆNICI UČITELJA	134
PRIPREMA	135
ZAJEDNIČKI RAD.....	139
DISCIPLINA	141
Podnošenje životne discipline	144
VIŠE VASPITANJE	146
ŠKOLA U VEČNOSTI	147

PREDGOVOR

Svako ljudsko biće, pre ili kasnije, suočava se s praktičnom životnom stvarnošću i zahtevom i potrebom da prihvati različite odgovornosti. Kako će se snaći u životnim prilikama, kako zapamtiti iskustva, kako postati uspešan, kako izbeći poraze, u velikoj meri zavisi od čovekove pripreme za život – od njegovog vaspitanja.

Autor ove knjige, Elen G. Vajt, je uticajni pisac svetskog autoriteta. Njeno delo sastoji se od preko pedeset knjiga i nekoliko hiljada članaka objavljenih u raznim časopisima. Osim knjiga verskog sadržaja, koje možemo smatrati nadahnutim komentarima Biblije, objavila je i nekoliko knjiga zdravstvenog i vaspitnog karaktera. U red ovih poslednjih spadaju tri njena dela: Temelji hrišćanskog vaspitanja (Fundamentals of Christian Education), Saveti roditeljima, učiteljima i učenicima (Counsels to Parents, Teachers and Students) i Vaspitanje (Education).

Ovo delo sa specifičnom obradom, izvesnim promenama i prilagođavanjem prvi put je objavljeno na srpskom jeziku 1912. godine pod naslovom »Biblijska pedagogija«. Delo je priredio i predgovor napisao prof. dr Pavle P. Radosavljević, docent eksperimentalne pedagogije na Univerzitetu u Njujorku, u izdanju »Bogoslovske Glasnik« u Sremskim Karlovcima. Prema nekim izvorima dr Radosavljević je za ovaj poduhvat imao saglasnost Elen G. Vajt.

Knjiga »Vaspitanje« prevedena je na više evropskih jezika i radujemo se što se ona kao drugo izdanje (prvo je objavljeno 1980), pojavljuje i na srpskom jeziku. Iako se prvo izdanje na engleskom jeziku pojavilo još 1903. godine, a od toga vremena u svetu nastale su mnoge promene u koncepciji vaspitanja kao i u metodima i ciljevima vaspitanja, ova knjiga izdržala je sva iskušenja istorijskih razdoblja. E. G. Vajt se ne upušta u raspravljanja o nastavnim programima ili o vrednostima različitih vaspitnih sistema; ona iznosi osnovna načela hrišćanskog vaspitanja koja će nam, ako ih iskreno prihvatimo i savesno primenjujemo, pomoći da se dobro pripremimo za radosnu službu Bogu i bližnjima u ovom svetu i za još uzvišeniju i radosniju u onom koji će doći.

Tekstovi iz Svetog pisma navedeni u ovom izdanju potiču iz prevoda Đ. Daničića, V. St. Karadžića, i dr L. Bakotića.

»Ono što je svetu danas najviše potrebno, to su ljudi koji se ne daju ni kupiti ni prodati, ljudi koji su u dubini svoje duše istiniti i poštteni, ljudi koji se ne boje greh nazvati njegovim pravim imenom, ljudi čija je savest verna dužnosti kao magnetna igla polu, ljudi koji će ostati uz pravdu makar se i nebo srušilo.« Pomoći svima da izgrade takav karakter bila je namera pisca ove knjige. S istom željom preporučujemo čitaocima ovu značajnu i nadahnutu knjigu.

Izdavači

PRVA NAČELA

»MI PAK SVI KOJI OTKRIVENIM LICEM GLEDAMO SLAVU GOSPODNJU, PREOBRAŽAVAMO SE U TO ISTO OBLIČJE IZ SLAVE U SLAVU, KAO OD GOSPODNJEGA DUHA.«

2. KORINĆANIMA 3,18

IZVOR I CILJ PRAVOG VASPITANJA

»Znanje je svetih stvari razum.«

»Složi se s njim i pomiri se.«

Priče Solomonove 9,10; O Jovu 22,21

Naše predstave o vaspitanju su preuske i skučene. Potrebno je da imamo širi pogled i da sebi postavimo viši cilj. Pravo vaspitanje znači više nego savlađivanje određenog nastavnog programa. To je više nego pripremanje za sadašnji život. Ono se bavi celim čovekovim bićem i odnosi se na celo razdoblje njegovog postojanja. Vaspitanje znači skladno razvijanje telesnih, duševnih i duhovnih snaga. Ono priprema učenika za radosnu službu u ovome svetu i za uzvišeniju i radosniju službu u svetu koji će doći.

Izvor takvog vaspitanja istaknut je ovim rečima iz Svetoga pisma, koje ukazuju na Beskonačnog: U njemu »je sve blago premudrosti«. (Kološanima 2,2.3) »U Njega je savet i razum.« (O Jovu 12,13)

Svet je imao velike učitelje, ljude divovskog intelekta, koji su zaista unapredili ljudsko istraživanje, ljudi čiji su govori podsticali ljudsku misao i otvarali pogled u nove oblasti ljudskog znanja; ovi ljudi bili su cenjeni i poštovani kao vođe i dobročinitelji u svome narodu; ali postoji Jedan koji je viši od njih. Mi možemo slediti red svetovnih učitelja, unatrag dokle dopiru ljudski izveštaji; ali Svetlost je bila pre njih. Kao što Mesec i planete Sunčevog sistema odsjajuju Sunčevom svetlošću, tako i veliki mislioci, ukoliko je njihovo učenje pravilno, odsjajuju zracima Sunca Pravde. Svaka misaona iskra, svaki blesak intelekta potiču od Svetlosti sveta.

U naše vreme mnogo se govori o prirodi i važnosti »višeg vaspitanja«. Pravo »više vaspitanje« daje Onaj u kome je »mudrost i sila« (O Jovu 12,13), iz čijih usta »dolazi znanje i razum«. (Priče Solomonove 2,6)

Svako pravo znanje i stvarni razvoj imaju svoj izvor u poznanju Boga. Kuda god da se okrenemo u fizičkoj, mentalnoj i duhovnoj oblasti; na što god pogledamo, izuzimajući bolne posledice greha – svuda nam se otkriva to poznanje. Ma kakvom se granom istraživanja bavili, u iskrenoj nameri da doznamo istinu, mi dolazimo u dodir s nevidljivim, moćnim Umom koji u svemu i preko svega deluje. Čovekov um dolazi u vezu s Božjim umom, ograničeni s Neograničenim. Uticaj takve veze na telo, um i dušu nije moguće proceniti.

U ovoj vezi nalazi se najviše vaspitanje. To je Božji metod razvoja. »Složi se s njim« (O Jovu 22,2), glasi Njegova poruka čovečanstvu. Metod, opisan ovim rečima, bio je primenjen u vaspitanju oca našeg roda. Kada je Adam u slavi bezgrešne muževnosti boravio u svetom Edemu, Bog ga je na taj način poučavao.

Da bismo shvatili šta sve obuhvata delo vaspitanja, moramo razmotriti ljudsku prirodu i cilj koji je Bog imao prilikom stvaranja čoveka. Moramo razmotriti i promenu u čovekovom stanju nastalu poznanjem zla, i plan koji je Bog zamislio da bi, ipak, postigao uzvišeni cilj koji je postavio u vaspitavanju ljudskog roda.

Kada je Adam izašao iz Stvoriteljevih ruku, po svojoj fizičkoj, mentalnoj i duhovnoj prirodi bio je sličan svome Tvorcu. »Stvori Bog čoveka po obličju svome « (1. Mojsijeva 1,27); Božja namera je bila da čovek što duže živi, potpunije otkriva ovaj lik – potpunije odsjajuje Stvoriteljevu slavu. Svi njegovi talenti mogli su da se razvijaju; bilo je potrebno da se veličina i snaga tih talenata stalno

povećavaju. Ponuđene su mu široke mogućnosti za obučavanje, i slavno područje za istraživanje otvaralo se pred njim. Tajne vidljivog svemira »čudesna Onoga koji je savršen u svakom znanju« (O Jovu 37,16), pozivale su čoveka da ih proučava. Razgovarati licem k licu, srcem k srcu sa svojim Stvoriteljem bila je njegova uzvišena prednost. Da je ostao veran Bogu, sve bi to zauvek postalo njegovo. Kroz svu večnost nastavio bi da stiče nove riznice znanja, otkrivao bi nove izvore sreće i imao sve jasnije i jasnije pojmove o Božjoj mudrosti, moći i ljubavi. Sve više bi se približavao ispunjenju cilja svog postanja, sve potpunije bi odsajivao slavom svoga Stvoritelja.

Međutim, zbog neposlušnosti sve to bilo je izgubljeno. Greh je u čoveku pokvario Božju sliku, gotovo je izbrisao. Čovekove fizičke moći su oslabile, njegova mentalna sposobnost se smanjila, a njegova duhovna vizija potamnela. Čovek je postao podložan smrti. Ipak, ljudski rod nije ostavljen bez nade. Beskrajna ljubav i milost stvorila je plan spasenja, i čoveku je poklonjen život kao vreme probe. Obnoviti u čoveku sliku njegovog Tvorca, vratiti ga u stanje prvobitnog savršenstva, podstaći razvoj njegovog tela, uma i duše, da bi bio ostvaren božanski cilj stvaranja – to je delo otkupljenja. To je cilj vaspitanja, veliki cilj života.

Ljubav, temelj stvaranja i otkupljenja, takođe je temelj pravog vaspitanja. To jasno otkriva Zakon koji je Bog dao da bude vodič u životu. Prva velika zapovest glasi: »Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svom misli svojom.« (Luka 10,27) Voleti Njega, beskrajno i sveznajuće Biće, svom snagom, svim umom i svim srcem, znači dostići najviši razvoj svake sposobnosti. To znači da Božja slika treba da bude obnovljena u celom biću – u telu, umu, kao i duši.

Druga zapovest slična je prvoj: »Ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe!« (Matej 22,39) Zakon ljubavi nalaže da posvetimo telo, um i dušu službi Bogu i svojim bližnjima. Ova služba, koja čini da smo blagoslov drugima, donosi i nama samima najveći blagoslov. Nesebičnost je temelj svakog pravog razvoja. Nesebičnom službom do najviše mere razvijamo svaku sposobnost. Tako sve više »imamo deo u božanskoj prirodi«; postajemo spremni za Nebo, jer Nebo primamo u svoje srce.

Pošto je Bog Izvor svakog pravog znanja, prvi cilj vaspitanja, kao što smo videli, je da upravi naše misli na objavu u kojoj nam se On lično otkriva. Adam i Eva primali su znanje u neposrednom razgovoru s Bogom; oni su učili o Njemu iz Njegovih dela. Sve što je, u svom prvobitnom savršenstvu stvoreno, bilo je izraz Božje misli. Za Adama i Evu priroda je bila puna božanske mudrosti. Međutim, čovek je prestupom izgubio mogućnost da uči o Bogu iz neposrednog razgovora s Njim, a u velikoj meri, i iz Njegovih dela. Zemlja, iskvarena i oskrvnjena grehom, samo nejasno odražava Stvoriteljevu slavu. Ipak, istina je da pouke koje je On zapisao u prirodi još nisu izbrisane. Na svakoj strani velike knjige o Njegovim stvorenim delima može se još prepoznati Njegov rukopis. Priroda još uvek govori o svom Stvoritelju. Međutim, ta otkrivenja su nepotpuna i nesavršena. U našem grešnom stanju, sa oslabljenim sposobnostima i ograničenim shvatanjem, mi smo nesposobni da ih pravilno protumačimo. Nama je potrebno potpunije otkrivenje Božjeg bića, koje nam je sam Bog dao u svojoj pisanoj Reči.

Sveto pismo je savršeno merilo istine, i kao takvome treba mu dati najviše mesto u vaspitanju. Da bismo stekli vaspitanje dostojno toga imena, moramo upoznati Boga – Stvoritelja, i Hrista – Otkupitelja, onako kao što su otkriveni u svetoj Reči.

Svako ljudsko biće, stvoreno po Božjem obličju, obdareno je sposobnošću sličnoj Stvoriteljevoj – slobodnom ličnošću, sposobnošću mišljenja i delovanja. Ljudi u kojih je ova sposobnost razvijena, to su ljudi koji nose odgovornosti, koji su vođe u poduhvatima i koji utiču na karakter drugih. Zadatak pravog vaspitanja je da razvija ovu sposobnost, da vežba mlade da misle, a ne samo da odražavaju misli drugih ljudi. Umesto da ograničimo njihovo proučavanje na ono što su ljudi

rekli ili napisali, uputimo učenike na izvore istine, na prostrane oblasti istraživanja u prirodi i otkrivenju. Neka razmišljaju o velikim istinama kao što su dužnost i opredeljenje, i um će se razviti i ojačati. Umesto obrazovanih slabića, iz vaspitnih ustanova treba da izlaze ljudi koji će biti sposobni da misle i deluju, ljudi koji su gospodari a ne robovi okolnosti, ljudi koji se odlikuju širinom uma, jasnoćom misli i hrabrošću u svojim uverenjima.

Takvo vaspitanje pruža više nego samo disciplinovanje uma; daje više nego samo vežbanje tela. Ono jača karakter, tako da istina i poštenje nikada ne budu žrtvovani sebičnoj želji ili svetovnoj ambiciji. Ono jača um protiv zla. Umesto da neka strast, kad uzme maha, postane razorna sila, sve pobude i želje usklađene su s velikim načelima pravde. Ako razmišljamo o savršenstvu Božjeg karaktera, um će biti obnovljen, a duša nanovo stvorena po Božjem obličju.

Kakvo vaspitanje može biti više od ovoga? Šta se po vrednosti može s njim izjednačiti?

*»Ne može se dati čisto zlato za nju,
Niti se srebro izmeriti u promenu za nju.
Ne može se ceniti zlatom ofirskim,
Ni dragim oniksom ni safirom.
Ne može se izjednačiti s njom ni zlato ni kristal,
Niti se može promeniti za zaklade zlatne.
Od korala i bisera nema spomena,
Jer je vrednost mudrosti veća nego dragom kamenju.«*

O Jovu 28,15–18

Božji ideal za Njegovu decu viši je od najviše ljudske misli. Pobožnost – sličnost Bogu, jeste cilj koji treba dostići. Pred učenikom se otvara put stalnog napredovanja. On ima cilj koji treba da postigne, uzor do koga treba da se uzdigne, koji sadrži sve što je dobro, čisto i plemenito. On će u svakoj grani pravog znanja, za najkraće vreme, postizati najveći mogući uspeh. Međutim, njegovi naponi biće upravljani prema ciljevima toliko višim od sebičnih i prolaznih interesa koliko su nebesa viša od Zemlje.

Onaj koji saraduje u postizanju božanskog cilja da se mladima prenese znanje o Bogu i da se njihov karakter izgradi u skladu s Božjim, obavlja uzvišen i plemenit posao. Budeći želju za ostvarenjem Božjeg ideala, on pruža vaspitanje koje je visoko kao nebo i prostrano kao svemir; vaspitanje koje se ne može završiti u ovom životu, već koje će se nastaviti u budućem; vaspitanje koje uspešnom učeniku daje preporuku da iz pripremljene škole na Zemlji pređe u višu školu, školu na Nebu.

ŠKOLA U EDEMU

»*BLAGO ČOVEKU KOJI NAĐE MUDROST.*«

PRIČE SOLOMONOVE 3,13

Sistem vaspitanja ustanovljen u početku sveta bio je određen da služi kao uzor ljudima u svim budućim vremenima. Za prikazivanje načela tog sistema, u Edemu, domu naših praroditelja, bila je osnovana škola koja je trebalo da služi kao uzor. Edemski vrt bio je učionica, priroda je bila udžbenik, Stvoritelj lično bio je Učitelj, a roditelji ljudskog roda bili su učenici.

Stvoreni da budu »obličje i slava Božja« (1. Korinćanima 11,7), Adam i Eva su primili darove dostojne svog visokog određenja. Skladni i ujednačeni po obliku, pravilnih i lepih crta lica, pojave koja je odisala zdravljem i zračila radošću i nadom, svojom spoljašnjošću bili su slični liku svog Stvoritelja. Ova sličnost nije se otkrivala samo u njihovoj fizičkoj prirodi. Svaka njihova duhovna i duševna sposobnost odražavala je Stvoriteljevu slavu. Obdareni visokim duševnim i duhovnim darovima, Adam i Eva bili su stvoreni samo malo manji od anđela (Jevrejima 2,7), tako da su mogli da zapažaju ne samo čuda vidljivog svemira, već i da shvataju svoje moralne odgovornosti i obaveze.

»I nasadi Gospod Bog vrt u Edemu na istoku; i onde namesti čoveka, kojega stvori. I učini Gospod Bog, te nikoše iz zemlje svakojaka drveta lepa za gledanje i dobra za jelo, i drvo od života usred vrta.« (1. Mojsijeva 2,8.9) Tu usred divnih prizora iz prirode, netaknute grehom, naši praroditelji trebalo je da dobiju vaspitanje.

Zauzet svojom decom, naš nebeski Otac lično je upravljao njihovim vaspitanjem. Često su ih posećivali Njegovi vesnici, sveti anđeli, koji su im davali savete i pouke. Često su, hodajući vrtom »kad zahladi«, slušali Božji glas i razgovarali s Večnim licem k licu. Njegove misli bile su za njih »misli dobre a ne zle«. (Jeremija 29,11) Svaka Njegova namera imala je za cilj njihovo najviše dobro.

Adamu i Evi bilo je povereno da se brinu o vrtu, »da ga rade i čuvaju«. (1. Mojsijeva 2,15) Iako bogati u svemu što je Vlasnik svemira mogao da im pruži, ipak nisu smeli da budu besposleni. Koristan rad bio im je određen kao blagoslov da ojača njihovo telo, razvije njihov um i izgradi njihov karakter.

Knjiga prirode koja je pred njima otvarala svoje žive lekcije, pružala im je neiscrpne izvore pouka i zadovoljstava. Na svakom listu u šumi, na svakom kamenu u planini, na svakoj sjajnoj zvezdi, na zemlji, moru i nebu bilo je napisano Božje ime. Stanovnici Edema susretali su se kako sa živom tako i s neživom prirodom – s listom, cvetom i drvetom, i sa svakim živim stvorenjem, od levijatana u vodama do trunke koja lebdi u sunčevom zraku – prikupljajući od svakoga tajne njegovog postojanja. Božja slava na nebu, neprojeni svetovi u svom pravilnom kruženju, »kako vise oblaci« (O Jovu 37,16), tajne svetla i zvuka, dana i noći – sve to bile su teme koje su proučavali učenici u prvoj školi na Zemlji.

Beskonačni Začetnik svega otkrivao je njihovom umu zakone i zbivanja u prirodi, kao i velika načela istine koja upravljaju duhovnim svetom. U svetlosti »poznanja slave Božje« (2. Korinćanima 4,6) njihove duševne i duhovne moći su se razvijale, i tako su upoznali najuzvišenija zadovoljstva svoga svetog postojanja.

Kada su izašli iz Stvoriteljevih ruku, ne samo edemski vrt već i cela Zemlja bila je neizmerno lepa. Nikakva mrlja greha, nikakva senka smrti nije kvarila lepotu stvaranja. Božja slava »pokri

nebesa, i Zemlja se napuni hvale njegove«. (Avakum 3,3) »Kad pevahu zajedno zvezde jutarnje i svi sinovi Božji klikovahu.« (O Jovu 38,7) Tako je Zemlja postala prikladan simbol Onoga koji je »obilan milosrđem i istinom« (2. Mojsijeva 34,6), i prikladan predmet proučavanja za one koji su bili načinjeni po Njegovom obličju. Edemski vrt je bio slika onoga što je Bog želeo da postane cela Zemlja, i Njegova namera je bila da ljudska porodica množeći se osniva druge domove i škole po uzoru na onu koju je On osnovao. Tako, tokom vremena, cela Zemlja bila bi naseljena domovima i školama u kojima bi bile proučavane Božje reči i dela i u kojima bi se učenici na taj način osposobljavali da, tokom cele večnosti, sve potpunije odražavaju svetlost poznavanja Njegove slave.

POZNAVANJE DOBRA I ZLA

»KAO ŠTO NE MARAHU DA POZNAJU BOGA...

POTAMNE NERAZUMNO SRCE NJIHOVO.«

RIMLJANIMA 1,28.21

Našim praroditeljima, iako su bili stvoreni nevini i sveti, nije bila uskraćena mogućnost da pogreše. Bog je mogao da ih stvori nemoćnima da prestupe Njegove zahteve, ali u tom slučaju njihov karakter ne bi mogao da se razvija; njihova služba ne bi bila dragovoljna, već iznuđena. Zato im je dao moć izbora – moć da poslušaju ili odbiju poslušnost. I pre nego što su mogli da prime obilje blagoslova, koje je On želeo da im da, njihova ljubav i vernost morale su da prođu kroz iskušenje.

U edemskom vrtu nalazilo se »drvo od znanja dobra i zla... I zapreti Gospod Bog čoveku govoreći: Jedi slobodno sa svakoga drveta u vrtu; ali s drveta od znanja dobra i zla, s njega ne jedi«. (1. Mojsijeva 2,9-17) Bog nije želeo da Adam i Eva upoznaju zlo. Poznavanje zla – greha i njegovih posledica, zamornog i mučnog rada, teskobnih briga, razočaranja i duboke žalosti, bola i smrti – sve je iz ljubavi bilo sakriveno od njih.

Dok je Bog želeo čoveku dobro, sotona je nastojao da ga uništi. Kad se Eva usudila, ne poštujući Gospodnji savet, da se približi zabranjenom drvetu, povezala se sa svojim neprijateljem. Probudivši njeno zanimanje i radoznalost, sotona je nastavio da poriče Božju reč i uliva nepoverenje u Njegovu mudrost i dobrotu. Na ženinu izjavu o drvetu poznanja: »Bog je kazao: ne jedite i ne dirajte u nj, da ne umrete«, kušač je odgovorio: »Nećete vi umreti; nego zna Bog da će vam se u onaj dan kad okusite s njega otvoriti oči, pa ćete postati kao bogovi i znati šta je dobro šta li zlo.« (1. Mojsijeva 3,3-5)

Sotona je želeo da ih uveri da će im ovo poznavanje dobra pomešanoga sa zlom biti na blagoslov, i da im je Bog uskratilo veliko dobro zabranivši im da uberu plod s tog drveta. On je tvrdio da im je Bog zabranio da okuse plod zbog njegove divne osobine da daje mudrost i silu, i da je na taj način pokušao da ih spreči da postignu plemenitiji razvoj i nađu uzvišeniju sreću. Izjavio je da je sam uzeo zabranjeni plod i da je tako stekao sposobnost govora; i da će se i oni, ako budu jeli plod, uzdići u višu sferu postojanja i prodreti u šire oblasti znanja.

Tvrdeći da je zato što je jeo sa zabranjenog drveta dobio veliko dobro, sotona nije dozvolio da bilo ko zapazi da je zbog prestupa bio progнан sa Neba. Laž je bila tako prikriena plaštom prividne istine, da Eva, zaslepljena, polaskana i očarana, nije uočila prevaru. Poželela je ono što je Bog zabranio, posumnjala je u Njegovu mudrost. Odbacila je veru, ključ znanja.

Kad je Eva videla da je »rod na drvetu dobar za jelo i da ga je milina gledati i da je drvo vrlo drago radi znanja, uzabra roda s njega i okusi«. Pod je bio prijatnog ukusa, i dok je jela, činilo joj se da oseća novu snagu i zamišljala da ulazi u više sfere postojanja. Sagrešivši sama, postala je kušač svoga muža, »te i on okusi«. (1. Mojsijeva 3,6)

Vama će se »otvoriti oči«, rekao je neprijatelj, »pa ćete postati kao bogovi i znati šta je dobro šta li zlo«. (1. Mojsijeva 3,5). Njihove oči zaista su se otvorile; ali kako je žalosno bilo to otvaranje! Poznavanje zla i prokletstvo greha, bilo je sve što su prestupnici dobili. U samom plodu nije bilo nikakvog otrova, i greh nije bio samo u popuštanju apetitu. Nepoverenje u Božju dobrotu,

neverovanje u Njegovu reč, odbacivanje Njegovog autoriteta, učinilo je naše praroditelje prestupnicima i u svet donelo poznavanje zla. To je otvorilo vrata svakoj vrsti laži i zabluda.

Čovek je sve izgubio, jer je odlučio da radije sluša obmanjivača nego Onoga koji je Istina, koji Jedini sve zna. Mešanjem dobra i zla čovekov um postao je pomućen, a njegove duševne i duhovne moći paralisane. Više nije bio sposoban da ceni dobro koje je Bog tako obilno darivao.

Adam i Eva izabrali su poznavanje zla, i ako ikada ponovo steknu položaj, koji su izgubili, stićaće ga pod nepovoljnim okolnostima koje su sami stvorili. Nije im više bilo dozvoljeno da borave u Edemu, jer njegovo savršenstvo nije više moglo da im pruža pouke koje su im sada postale neophodne. S neiskazanom tugom oprostili su se od svoje divne okoline i otišli da borave na zemlji na kojoj je počivalo prokletstvo greha.

Bog je rekao Adamu: »Što si poslušao ženu i okusio s drveta s kojega sam ti zabranio rekavši da ne jedeš s njega, zemlja da je prokleta s tebe; s mukom ćeš se od nje hraniti do svojega veka; trnje i korov će ti rađati, a ti ćeš jesti zelje poljsko; sa znojem lica svojega ješćeš hleb, dokle se ne vratiš u zemlju od koje si uzet; jer si prah, i u prah ćeš se vratiti.« (1. Mojsijeva 3,17-19)

Iako je Zemlja sada postala pokvarena prokletstvom, priroda je i dalje trebalo da bude čovekov udžbenik. Ona sada nije mogla da predstavlja samo dobro, jer je zlo svuda prisutno, svojim nečistim dodirrom kvarilo zemlju, more i vazduh. Tamo gde je nekada bio napisan samo karakter Božji – poznavanje dobra, sada je bio napisan i sotonin karakter – poznavanje zla. Priroda koja je sada otkrivala poznavanje dobra i zla, stalno je opominjala čoveka na posledice greha.

U uvelom cveću i opalom lišću, Adam i njegova saputnica zapazili su prve znake propadanja. Jasno su shvatili gorku činjenicu da će sve živo morati da umre. Čak i vazduh, od koga je zavisio njihov život, nosio je klice smrti.

Pored sveta bili su, takođe, stalno podsećani na svoju izgublenu vlast. Adam je među nižim stvorenjima stajao kao kralj, i dok je bio veran Bogu, sva priroda priznavala je njegovu vlast; ali kada je sagrešio, izgubio je tu vlast. Duh pobune, kome je lično otvorio vrata, proširio se po celom životinjskom carstvu. Tako je ne samo čovekov život već i priroda životinja, šumsko drveće, trava u polju, cveće, pa i sam vazduh koji je udisao – sve je pričalo žalosnu pouku o poznavanju zla.

Međutim, čovek nije bio prepušten posledicama zla koje je izabrao. U presudi izgovorenoj nad sotonom nalazio se nagoveštaj otkupljenja. »Mećem neprijateljstvo između tebe i žene«, rekao je Bog, »između potomstva tvojega i potomstva njezina, ono će ti glavu stajati, a ti ćeš ga u petu ujedati!« (1. Mojsijeva 3,15) Ova osuda, izgovorena u prisutnosti naših praroditelja, bila je za njih obećanje. Pre nego što su slušali o trnju i korovu, o mučnom radu i o žalosti koja će im pasti u deo, ili o prahu u koji će se vratiti, čuli su reči koje su im sigurno ulile nadu. Sve što je bilo izgubljeno popuštanjem sotonu, ponovo je moglo biti stečeno u Hristu.

I priroda ponavlja ovaj nagoveštaj. Iako pokvarena grehom, ona govori ne samo o stvaranju već i o otkupljenju. Iako zemlja svedoči o prokletstvu, koje se pokazuje u znacima propadanja, ona je još uvek bogata i divna u dokazima životodavne sile. Drveće odbacuje lišće samo zato da bi se ponovo zaodenulo svežim zelenilom; cveće vene, da bi se pojavilo u novoj lepoti; u svakom otkrivanju stvaralačke moći nalazi se jemstvo da nanovo možemo biti stvoreni »u pravdi i u svetinji istine«. (Efescima 4,24) Tako nam sami predmeti i pojave u prirodi, koji nas tako živo podsećaju na naš veliki gubitak, postaju vesnici nade.

Dokle god je doprlo zlo, čuje se glas našeg nebeskog Oca, koji od svoje dece traži da po posledicama zla prepoznaju prirodu greha; koji ih opominje da odbace zlo i poziva da prihvate dobro.

ODNOS VASPITANJA PREMA OTKUPLJENJU

»SVETLOST POZNAVANJA SLAVE BOŽJE U LICU ISUSA HRISTA.«

2. KORINĆANIMA 4,6

Greh je odvojio čoveka od Boga. Da nije bilo plana spasenja, večno odvajanje od Boga, tama beskrajne noći, postali bi čovekov deo. Spasitelj je svojom žrtvom ponovo omogućio vezu s Bogom. Mi lično ne možemo doći u Božju blizinu; zbog svog greha ne možemo gledati Njegovo lice; ali, možemo Ga posmatrati i razgovarati s Njime u Isusu, Spasitelju. »Poznanje slave Božje« otkriveno je »u licu Isusa Hrista«. (2. Korinćanima 4,6) Bog »u Hristu ... svet pomiri sa sobom«. (2. Korinćanima 5,19)

»I Reč postade telo i useli se u nas puno blagodati i istine.« (Jovan 1,14) »U njoj beše život, i život beše videlo ljudima.« (Jovan 1,4) Život i smrt Hristova, cena našeg otkupljenja, nisu za nas samo obećanje i zalag života, niti samo sredstvo koje bi nam otvorilo riznice mudrosti: oni su šire i uzvišenije otkrivenje Njegovog karaktera nego što su ga imali čak i nevini stanovnici Edema.

I dok Hristos otvara čoveku Nebo, život koji nam On daje otvara čoveku srce za Nebo. Greh ne samo što nas odvaja od Boga, već u čovekovoju duši uništava želju i moć da Ga upozna. Hristov cilj je da onemogući sav ovaj uticaj zla. On ima moć da oživi i obnovi sposobnosti duše onemogućene grehom, da oživi i obnovi potamneli um i izopačenu volju. On nam otvara bogatstva svemira, i, zahvaljujući Njemu, dobijamo sposobnost da ih prepoznamo i koristimo.

Hristos je »Videlo ... koje obasjava svakoga čoveka koji dolazi na svet«. (Jovan 1,9) Kao što preko Hrista svako ljudsko biće ima život, tako preko Njega svaka duša prima neki zrak božanske svetlosti. U svakom srcu postoji ne samo misaona već i duhovna moć, osećanje za ono što je pravo, želja za dobrim. Međutim, postoji i protivnička sila koja se bori protiv tih načela. Posledica uzimanja roda s drveta poznavanja dobra i zla vidi se u iskustvu svakog čoveka. U ljudskoj prirodi postoji sklonost prema zlu, sila kojoj čovek sam ne može da se odupre. Da bi se odupro toj sili, da bi dostigao onaj visoki cilj koji u dubini svoje duše smatra jedino dostojnim, samo jedna sila može da mu pruži pomoć. Ta sila je Hristos. Saradnja s tom silom je najveća čovekova potreba. Zar u celom vaspitnom naporu ova saradnja ne bi trebalo da bude najviši cilj?

Pravi učitelj ne može da se zadovoljava drugorazrednim radom. On se ne zadovoljava time da upućuje svoje učenike na ideal niži od najvišeg koji oni mogu postići. Ne može biti zadovoljan da im pruži samo neko tehničko znanje, da ih učini dobrim knjigovođama, veštini zanatlijama i uspešnim trgovcima. Njegova težnja je da u njih usadi načela istine, poslušnosti, časti, poštenja i neporočnosti – načela koja će ih učiniti pozitivnom silom u podupiranju stabilnosti i napretka društva. On želi, pre svega, da oni nauče veliku životnu lekciju o nesebičnoj službi.

Kad se duša upozna s Hristom, prihvatajući Njegovu mudrost kao vodič, Njegovu silu kao snagu srca i života, ova načela postaju živa sila za oblikovanje karaktera. Kad se ova zajednica uspostavi, učenik je našao izvor mudrosti. Njemu je na raspolaganju sila da u sebi ostvari svoje najplemenitije ideale. On ima prednost da postigne najviše vaspitanje za život u ovome svetu. Obučavajući se ovde, stupa na stazu koja vodi u večnost.

U najvišem smislu, delo vaspitanja i delo otkupljenja su isto delo, jer u vaspitanju, kao i u otkupljenju, »temelja drugog niko ne može postaviti osim onoga koji je postavljen, koji je Isus

Hristos«. »Jer bi volja Očeva da se u nj useli sva punina.« (1. Korinćanima 3,11; Kološanima 1,19)

U izmenjenim okolnostima, pravo vaspitanje se i danas upravlja prema Stvoriteljevom planu, prema planu škole u Edemu. Adam i Eva su primali pouke u neposrednoj vezi s Bogom; mi gledamo svetlost poznavanja Božje slave u Hristovom licu.

Velika načela vaspitanja ostaju nepromenjena. »Tvrde su za vavek veka« (Psalam 111,8); to su načela Božjeg karaktera. Prvo učiteljevo nastojanje i njegov stalni cilj treba da bude da pomogne učeniku da shvati ova načela i stupi u takvu vezu s Hristom da ta načela postanu sila koja upravlja njegovim životom. Učitelj, koji prihvata ovaj cilj, zaista je Hristov saradnik, Božji saradnik.

PRIMERI

***»JER ŠTO SE NAPRED NAPISA ZA NAŠU SE NAUKU
NAPISA.«***

RIMLJANIMA 15,4

VASPITANJE IZRAILJA

»TAKO GA GOSPOD VOĐAŠE«;

»UČI GA I ČUVA KAO ZENICU OKA SVOJEGA.«

5. MOJSIJEVA 32,12.10

Porodica je bila u središtu sistema vaspitanja koji je ustanovljen u Edemu. Adam je bio »sin Božji« (Luka 3,38), a deca Svevišnjega upravo su od svog Oca primala pouke. Njihova škola bila je u najpotpunijem smislu te reči porodična škola.

U božanskom planu vaspitanja, prilagođenom čovekovom stanju posle pada, Hristos stoji kao Očev Predstavnik, kao karika koja povezuje Boga i čoveka; On je veliki Učitelj čovečanstva. On je odredio da ljudi i žene postanu Njegovi predstavnici. Porodica je bila škola, a roditelji bili su učitelji.

U doba patrijaraha vaspitanje se pretežno odvijalo u porodici. Bog je u tako osnovanim školama osigurao najpovoljnije uslove za razvoj karaktera. Ljudi, koje je On vodio, još su živeli onako kako je odredio u početku. Oni, koji su se udaljili od Boga, gradili su sebi gradove, u njima se okupljali, uživali u sjaju, raskoši i poroku, koji i današnje gradove čine ponosom i prokletstvom sveta. Međutim, ljudi koji su se čvrsto držali Božjih načela u životu boravili su u poljima i brežuljcima. Oni su obrađivali zemlju i gajili krupnu i sitnu stoku, i u tom slobodnom i nezavisnom životu, koji im je pružao prilike za rad, proučavanje i razmišljanje, učili od Boga i poučavali svoju decu Njegovim delima i putevima.

To je bio metod vaspitanja koji je Bog želeo da uspostavi u Izrailju. Ali, posle izlaska iz Egipta, malo je Izrailjaca bilo spremno da sarađuje s Bogom u vaspitavanju svoje dece. Roditeljima je, takođe, bilo potrebno vaspitanje i disciplina. Kao žrtve dugogodišnjeg robovanja bili su neznalice, nevaspitani i izopačeni. Imali su malo znanja o Bogu i malo vere u Njega. Bili su zbunjeni lažnim učenjem i iskvareni svojim dugim dodirima s neznaboštvom. Bog je želeo da ih uzdigne u višu moralnost, i zato je nastojao da im pomogne da Ga upoznaju.

Svojim postupanjem prema putnicima u pustinji, u toku celokupnog njihovog lutanja, izloženosti gladi, žeđi, umoru i opasnosti od neznabožičkih neprijatelja, izbavljajući ih svojim providenjem, Bog je nastojao da ojača njihovu veru pokazivanjem sile koja je stalno delovala za njihovo dobro. Naučivši ih da se uzdaju u Njegovu ljubav i moć, želeo je da stavi pred njih, u propisima svoga Zakona, ideal karaktera koji je hteo da postignu Njegovom blagodaću.

Izrailj je za vreme svog boravka pod Sinajem, primio dragocene pouke. To je bilo razdoblje posebne pripreme za nasleđivanje Hanana. Izrailjeva okolina bila je pogodna za ispunjenje Božje namere. Na vrhu Sinaja, iznad ravnice u kojoj je narod razapeo svoje šatore, počivao je stub od oblaka koji ih je vodio putem. Noću je to bio stub od ognja koji im je osiguravao božansku zaštitu; dok su spavali, nebeski hleb tiho je padao na logorište. Sa svih strana silni, krševiti vrhunci svojom svečanom veličinom govorili su o večnom trajanju i veličanstvu. Čovek je morao da oseti svoje neznanje i svoju slabost u prisutnosti Onoga koji je »gore izmerio na merila i bregove na poteg«. (Isaija 40,12) Bog je, pokazujući svoju slavu, nastojao da u izrailjski narod utisne svest o svetosti svoga karaktera i zahteva, kao i o nemejljivoj težini prestupa.

Međutim, narod je sporo shvatao pouku. Naviknuti na egipatskom materijalno predstavljanje božanstva, kojim je ono u najvećoj meri bilo lišeno časti, teško su mogli da shvate postojanje i karakter

Nevidljivoga. Iz sažaljenja prema njihovoj slabosti, Bog im je dao simbol svoje prisutnosti: »I neka mi načine Svetinju«, rekao je On, »da među njima nastavam.« (2. Mojsijeva 25,8)

Prilikom građenja Svetilišta kao mesta Božjeg prebivanja, Mojsiju je naređeno da sve predmete načini prema nebeskom uzoru. Bog ga je pozvao na goru, pokazao mu stvari na Nebu, i po uzoru na njih bilo je načinjeno Svetilište i sve što mu je pripadalo.

Tako je Bog izrailjskom narodu, u čijoj je sredini želeo da nastava, otkrio svoj slavni ideal karaktera. Uzor im je bio pokazan na gori objavljivanjem Zakona sa Sinaja, i kad je Gospod prošao ispred Mojsija govoreći: »Gospod, Gospod, Bog milostiv, žalostiv, spor na gnev i obilan milosrđem i istinom.« (2. Mojsijeva 34,6)

Ali, Izrailjci su bili nemoćni da sami dostignu taj ideal. Otkrivenje na Sinaju samo je moglo da ih uveri u njihovu bedu i bespomoćnost. Svetilište sa svojom žrtvenom službom trebalo je da im da drugu pouku – pouku o oproštenju greha, i sili poslušnosti za život, koja se dobija u Spasitelju.

U Hristu je trebalo da se ostvari namera, koju je predstavljalo Svetilište – to slavno zdanje, sa zidovima od blistavog zlata na kojima su se u duginim bojama odražavale zavese izvezene heruvimima, sa mirisima kada koji je stalno goreo i koji je sve prožimao, sveštenicima odevenim u čistu belinu, i slavom Najsvetijega u dubokoj tajanstvenosti Svetinje nad svetinjama, iznad prestola milosti, između likova pognutih anđela koji se mole. Bog je želeo da njegov narod iz svega toga čita o Njegovoj nameri prema ljudskoj duši. Bila je to ista namera koju je mnogo kasnije, nadahnut Svetim Duhom, izrazio apostol Pavle:

»Ne znate li da ste vi crkva Božja, i Duh Božji živi u vama? Ako pokvari ko crkvu Božju, pokvariće njega Bog: jer je crkva Božja sveta, a to ste vi.« (1. Korinćanima 3,16.17)

Građenje Svetilišta za Izrailj predstavljalo je prednost i čast, ali i veliku odgovornost. Narod koji je upravo izašao iz ropstva trebalo je da u pustinji podigne zdanje nedostižnog sjaja, za koje je bio potreban najskupoceniji materijal i najveća umetnička veština. Zadatak je izgledao vrlo težak. Ali, Onaj koji je dao nacrt za građenje obavezao se takođe, da će saradivati s graditeljima.

»I reče Gospod Mojsiju govoreći: Gle, pozvah po imenu Veseleila sina Urije sina Orova od plemena Judina. I napunih ga Duha Svetoga, mudrosti i razuma i znanja i svake veštine ... I evo udružih s njim Elijava sina Ahisamahova od plemena Danova, i svakome veštom čoveku u srce dadoh veštinu da izrade sve što sam ti zapovedio.« (2. Mojsijeva 31,1-6)

Kakve li škole zanatskih veština u pustinji, škole u kojoj su nastavnici Hristos i Njegovi anđeli!

U izgradnji Svetilišta i njegovom opremanju trebalo je da saraduje ceo narod. Tu je bilo posla i za mozak i za ruke. Najrazličitiji materijal bio je potreban, i svi su bili pozvani da prinesu darove po volji svoga srca.

Tako su Izrailjci bili poučavani da radom i davanjem saraduju s Bogom i međusobno. Trebalo je da saraduju i u izgradnji duhovnog zdanja – Božjeg hrama u duši.

Pouke o vaspitanju i disciplini primali su od samog početka putovanja. Pre nego što su napustili Egipat, bila je uspostavljena privremena organizacija; narod je bio podeljen u čete, kojima su bile postavljene starešine. Kod Sinaja rad na organizaciji bio je dovršen. Ped koji se tako vidljivo otkrio u svim Božjim delima, potpuno je izražen i u jevrejskom uređenju. Bog je bio središte vlasti i uprave. Mojsije, kao Njegov predstavnik, trebalo je da u Njegovo ime primenjuje zakone. Zatim je sledio savet sedamdesetorice, pa onda sveštenici i knezovi, a pod ovima, tisućnici, stotinići, pedesetnici i desetnici (4. Mojsijeva 11,16.17; 5. Mojsijeva 1,15), i najzad, službenici određeni za posebne dužnosti. Logor je bio brižljivo uređen, u sredini se nalazilo Svetilište, mesto Božjeg prebivanja, a oko njega šatori sveštenika i Levita. Izvan ovog kruga svako pleme logorovalo je pod svojom zastavom.

Na snazi su bile izuzetno stroge higijenski mere. One su bile propisane narodu ne samo iz zdravstvenih razloga, već i kao uslov da sveti Bog bude prisutan u njihovoj sredini. Božanskim autoritetom Mojsije im je objavio: »Jer Gospod Bog tvoj ide usred okola tvojega da te izbavi ... zato neka je oko tvoj svet.« (5. Mojsijeva 23,14)

Vaspitanje Izrailjaca obuhvatalo je sve njihove životne navike. Sve što se ticalo njihovog blagostanja bilo je predmet božanske brige i imalo je svoje mesto u božanskom zakonu. Brinući za njihovu hranu, Bog je imao u vidu njihovo najviše dobro. Mana, kojom ih je hranio u pustinji, imala je svojstva koja su razvijala telesnu, duševnu i moralnu snagu. Iako su se mnogi bunili protiv ograničenja u svojoj ishrani i čeznuli da se vrate u dane kad, tako su govorili: »Seđasmo kod lonaca s mesom i jeđasmo hleba izobila!« (2. Mojsijeva 16,3) Ipak, je Božja mudrost kojom je birao ono što će im dati, bila je potvrđena na način kome nisu mogli da prigovore. Uprkos životnim teškoćama u pustinji, nije bilo nijednog iznemoglog u svim njihovim plemenima.

Na svim njihovim putovanjima, kovčeg u kome se nalazio Božji zakon trebalo je da ide napred. Mesto na kome je trebalo da logoruju bilo im je pokazano spuštanjem stuba od oblaka. Dok je oblak počivao nad Svetilištem, narod je ostajao u tom mestu. Kad se podizao, narod je nastavljao putovanje. Trenutak zadržavanja kao i trenutak polaska bio je označen svečanim prizivanjem Boga. »I kad polažаш kovčeg, govoraš Mojsije: Ustani, Gospode, i neka se razaspu neprijatelji Tvoji... A kad se ustavljaš, govoraš: Uvрати se, Gospode, k množtvu tisuća Izrailjevih.« (4. Mojsijeva 10,35.36)

Dok je narod putovao pustinjom, mnoge dragocene pouke urezale su se u njegov um pomoću pesme. Posle izbavljenja od faraonove vojske celo Izrailjevo mnoštvo sjedinilo se u pesmi pobeде. Daleko preko pustinje i mora odzvanjao je radosni pripev, a brda su odjekivala od zahvalnih uzvika: »Pevajte Gospodu, jer se slavno proslavi!« (2. Mojsijeva 15,21) Ova pesma često je ponavljana za vreme putovanja, jer je veselila srca i razgorevala veru putnika-hodočasnika. Zapovesti, koje su bile objavljene sa Sinaja, zajedno s obećanjima o Božjoj naklonosti i izveštajima o Njegovim divnim delima za njihovo izbavljenje, bili su po Božjem uputstvu izraženi u pesmi koja je pevana uz zvuke instrumenata, dok je narod koračao sjedinjujući svoje glasove u pesmi hvale.

Tako su njihove misli bile udaljavane od nevolja i teškoća na putu, njihov nemiran i neobuzdan duh ublažavan i smirivan, načela istine usađivane u sećanje, a vera osnaživana. U toj zajedničkoj aktivnosti učili su se redu i jedinstvu, i dovođeni u užu vezu s Bogom i jedni s drugima.

O Božjem postupanju s Izrailjem za vreme četrdesetogodišnjeg lutanja pustinjom, Mojsije kaže: »Gospod Bog tvoj gaji te kao što čovek gaji svoje dete«; »da bi te namučio (učinio poniznim) i iskušao, da se zna šta ti je u srcu, hoćeš li držati zapovesti Njegove ili nećeš.« (5. Mojsijeva 8,5.2)

»Nađe ga u zemlji pustoј, na mestu strašnu, gde buči pustoš; vodi ga unaokolo, uči ga i čuva ga kao zenicu oka svojega. Kao što orao izmamljuje orliće svoje, diže se nad ptićima svojim, širi krila svoја, uzima ih i nosi na krilima svojim, tako ga Gospod vođaše, i s njim ne beše tuđega boga.« 5. Mojsijeva 32,10-12.

»Jer se opominjaš svete reči svoje Avramu, sluzi svojemu. I izvede narod svoj u radosti, izabrane svoje u veselju. I dade im zemlju naroda i trud tuđinaca u nasledstvo, da bi čuvali zapovesti Njegove, i zakone Njegove pazili.« (Psalam 105,42-45)

Bog je Izrailju pružio sve mogućnosti, dao mu sve prednosti da bi mogao da bude na čast Božjem imenu i na blagoslov susednim narodima. Ako budu hodili putem poslušnosti, obećao im je da će ih »podignuti nad sve narode koje je stvorio hvalom, imenom i slavom«. »I videće svi narodi na Zemlji«, rekao je Bog, »da se ime Gospodnje priziva na tebe, i bojaće se tebe.« Narodi koji budu čuli sve ove uredbe, reći će: »Samo je ovaj veliki narod narod mudar i razuman.« (5. Mojsijeva 26,19; 28,10; 4,6)

Zakoni, predati Izrailju, sadržali su jasna uputstva o vaspitanju. Bog se otkrio Mojsiju na Sinaju kao »Bog milostiv, žalostiv, spor na gnev i obilan milosrđem i istinom«. (2. Mojsijeva 34,6) Ovim načelima, utelovljenim u Njegovom zakonu, očevi i majke u Izrailju trebalo je da uče svoju decu. Mojsije im je po božanskom uputstvu objavio: »I neka ove reči koje ti ja zapovedam danas budu u srcu tvom. I često ih napominji sinovima svojim, i govori o njima kad sediš u kući svojoj i kad ideš putem, kad ležeš i kad ustaješ.« (5. Mojsijeva 6,6.7)

Sve ovo nisu smeli da iznose kao neku suvu teoriju. Oni koji drugima iznose istinu moraju lično živeti u skladu s njenim načelima. Jedino ako budu odražavali Božji karakter pravednošću, plemenitošću i nesebičnošću u svom životu, moći će da utiču na druge.

Pravo vaspitanje nije prisilno poučavanje nespremno i ravnodušno uma. Misaone sile treba probuditi, a interesovanje podstaknuti. Za to se pobrinuo Božji metod poučavanja. Onaj koji je stvorio um i odredio mu zakone, postarao se i za njegov razvoj u skladu s njima. Bog je u domu i u Svetilištu, preko prirode i umetnosti, na radu i svetkovanju, svetim zdanjem i spomen-kamenom, bezbrojnim metodima, obredima i simbolima, davao Izrailju pouke koje su slikovito prikazivale Njegova načela i čuvala uspomenu na Njegova divna dela. Kada bi neko postavio pitanje, pružena pouka uticala je na um i srce.

U merama za vaspitanje izabranog naroda jasno je otkriveno da potpun život može imati samo onaj koji je Boga učinio središtem svoga života. Kad Bog usadi u čovekovo srce neku želju, On omogućava i njeno zadovoljenje; svaku sposobnost koju daje, On nastoji da razvije.

Začetnik sve lepote, i sam Poštovalac lepoga, Bog se potrudio da i u svojoj deci zadovolji ljubav prema lepoti. On se pobrinuo i za njihove društvene potrebe, za prijatne i korisne društvene sastanke koji veoma doprinose razvijanju međusobnog razumevanja, a život čine vedrijim i prijatnijim.

Svetkovine koje su imali Izrailjci takođe su bile važno vaspitno sredstvo. U svakodnevnom životu porodica je bila i škola i crkva, a roditelji su bili učitelji kako u svetovnom tako i u verskom području. Međutim, tri puta godišnje bilo je određeno posebno vreme za društvene sastanke i bogoslužnja. Ovi sastanci održavani su najpre u Silomu, a kasnije u Jerusalimu. Samo od očeva i sinova zahtevano je da budu prisutni; ipak niko nije želeo da bude lišen prednosti praznika, i, koliko je god to bilo moguće, ceo dom bio je prisutan. S njima su bili stranci, Leviti i siromašni, koji su uživali njihovo gostoprimstvo.

Jednostavno i tradicionalno putovanje u Jerusalim, kroz lepotu proleća, bogatstvo leta ili sazreli sjaj jeseni bilo je zadovoljstvo. Od starca sa sedom kosom do malog deteta, svi su dolazili noseći svoje darove zahvalnosti da se sretnu sa Bogom u Njegovom svetom stanu. Za vreme putovanja jevrejska deca slušala su iskustva iz prošlosti, priče koje stari i mladi još i danas vole. Pevane su pesme koje su nekada razveseljavale srca putnika u pustinji. Recitovane su i Božje zapovesti, i zajedno s blagotvornim uticajima prirode i ljubaznog međusobnog druženja, trajno se urezivale u sećanje mnoge dece i mladih.

Obredi u vezi s pashalnom službom kojima su prisustvovali u Jerusalimu – noćni skup, ljudi spremni za put, s obucom na nogama i štapom u ruci, užurbana večera, jagnje, beskvasni hleb i gorko bilje, u svečanoj tišini ponavljana priča o škropljenju krvlju, o anđelu koji je nosio smrt i velikom izlasku iz zemlje ropstva – sve to pokretalo je maštu i utiskivalo se u srce.

Praznovanje Senica, ili svečanost žetve donošenjem prinosa iz voćnjaka i polja, sedmodnevnim boravkom u senicama od olistalih grana, društvenim sastancima, svetom spomen-službom, velikodušnim gostoprimstvom prema Božjim radnicima Levitima, koji su služili u Svetilištu, i prema Božjoj deci – strancima i siromašnima – ispunjavalo je sva srca zahvalnošću prema Onome, koji je

krunisao godinu svojom dobrotom i čije staze kaplju obiljem.¹

Pobožni Izrailjac provodio je na taj način gotovo pun mesec svake godine. To je bilo razdoblje oslobođeno briga i posla, i skoro potpuno posvećeno, u pravom smislu reči, vaspitnim ciljevima.

Bog je raspodelom nasledstva svome narodu, želeo da ga nauči, a preko njega i buduća pokolenja, pravilnim načelima vlasništva nad zemljom. Hananska zemlja bila je podeljena celom narodu, izuzimajući samo Levite, kao sluge Svetilišta. Iako je neko mogao privremeno da otuđi svoje imanje, nije mogao da raspe nasledstvo svoje dece. Kad skupi dovoljno sredstava, imao je pravo da ga u svako doba otkupi; dugovi su bili brisani svake sedme godine, a svake pedesete, ili jubilarne godine, svaki zemljišni posed vraćan je prvobitnom vlasniku. Tako je svakoj porodici bio osiguran njen posed, i svako je bio zaštićen od preteranog bogatstva ili od krajnjeg siromaštva.

Deleći zemlju pripadnicima naroda, Bog im je osigurao, kao i stanovnicima Edema, zanimanje najpogodnije za razvoj – staranje o biljkama i životinjama. Još jedan doprinos vaspitanju bio je prekidanje poljoprivrednog rada svake sedme godine; zemlja je ostajala kao ugar, a ono što je samo rodilo, bilo je prepušteno siromašnima. Tako im je bila data prilika za dublje proučavanje, za društvene sastanke i bogoslužnja, za dela dobročinstva, što je tako često zanemarivano zbog životnih briga i poslova.

Kada bi danas u svetu bila primenjivala načela Božjeg zakona o raspodeli poseda, koliko bi drukčije bile okolnosti u kojima ljudi žive! Poštovanje ovih načela sprečilo bi strašna zla koja su se u sva vremena pojavljivala samo zato što su bogati tlačili siromašne, a siromašni mrzeli bogate. Time bi, s jedne strane, bilo sprečeno gomilanje velikog bogatstva, a s druge strane, bile bi zaštićene od neznanja i poniženja desetine hiljada onih čiji je slabo plaćeni rad bio potreban za zgrtanje tog ogromnog bogatstva. To bi doprinelo mirnom rešenju problema koji danas prete da svet ispune anarhijom i krvoprolićem.

Posvećivanje Bogu desetog dela od sveukupnog dohotka, bilo od voćnjaka ili od žetve, od krupne ili sitne stoke, od umnog ili fizičkog rada, posvećivanje druge desetine za pomoć siromašnima ili za kakvu drugu dobrotvornu svrhu, imalo je cilj da podseća narod na veliku istinu da je Bog vlasnik svega i da ljudi imaju prednost da budu prenosioci njegovih blagoslova. Takvim vaspitanjem iskorenjivana je svaka uskogruda sebičnost, a razvijala širokogrudost i plemenitost karaktera.

Poznanje Boga, zajednica s Njim u proučavanju i radu, sličnost Njemu po karakteru, trebalo je da postane izvor, sredstvo i cilj vaspitanja Izrailja – vaspitanja koje je Bog dao roditeljima da bi ga oni predali svojoj deci.

¹ Psalam 65,11

PROROČKE ŠKOLE

»I ONI SE SLEGOŠE K NOGAMA TVOJIM DA PRIME REČI TVOJE.«

5. MOJSIJEVA 33,3

Svuda gde je u Izrailju bio primenjivan Božji plan vaspitanja, uspesi su svedočili o njegovom Autoru. Međutim, retki su bili domovi u kojima je primenjivano vaspitanje koje je Nebo preporučivalo, pa je bilo malo i karaktera koji su na taj način izgrađivani. Božji plan bio je samo delimično i nepotpuno ostvaren. Izrailjci su se neverstvom i preziranjem Božjih uputstava, okružili iskušenjima kojima se malo između njih moglo odupreti. Kada su se nastanili u Hananu, »ne istrebiše naroda, za koje im je Gospod rekao; nego se pomešaše s neznabošcima, i naučiše dela njihova. Stadoše služiti idolima njihovim, i oni im behu zamka«. Njihovo srce nije bilo pravo pred Bogom, »i ne bejahu tvrdi u zavetu njegovu. Ali On beše milostiv, i pokrivaše greh, i ne pomori ih, često ustavljaše gnev svoj... Opominjaše se da su telo, vetar, koji prolazi i ne vraća se«. (Psalam 106,34–36; 78,37–39) Očevi i majke u Izrailju počeli su nemarno da izvršavaju svoje dužnosti prema Bogu; nemarno da izvršavaju svoje dužnosti prema svojoj deci. Zbog nevernosti u domu i spoljnih idolopokloničkih uticaja, mnogi mladi Jevreji dobili su vaspitanje koje se veoma razlikovalo od onoga koje je Bog planirao za njih. Naučili su puteve neznabožaca.

Bog se, da bi suzbio ovo zlo koje je sve više raslo, pobrinuo za druga sredstva kao pomoć roditeljima u vaspitnom delu. Od najstarijih vremena proroci su bili priznati za učitelje koje je Bog postavio. U najvišem smislu reči, prorok je bio osoba koja govori neposredno nadahnutu, prenoseći ljudima poruke koje je primila od Boga. Ovo ime davano je i onima koji su, iako ne tako neposredno nadahnuti, primili božanski poziv da poučavaju narod Božjim delima i putevima. Za obrazovanje takve vrste učitelja Samuilo je, prema Gospodnjem uputstvu, osnovao proročke škole.

Te škole trebalo je da služe kao bedem protiv sve veće pokvarenosti, da se brinu za duševno i duhovno dobro mladih i podstiču napredovanje naroda dajući mu ljude sposobne da kao vođe i savetnici rade u strahu Božjem. Sa tom svrhom Samuilo je okupio grupe mladih ljudi koji su bili pobožni, razumni i marljivi. Takvi su bili nazivani proročkim sinovima. Dok su proučavali Božju reč i Njegova dela, Njegova životvorna sila jačala je energiju uma i duše, a ovi đaci primali mudrost odozgo. Učitelji su ne samo dobro poznavali božanske istine, već su i živeli u uskoj vezi s Bogom, i primali poseban dar Njegovog Duha. Uživali su poštovanje i poverenje naroda, kako zbog svoje učenosti, tako i zbog svoje pobožnosti. U Samuilovo vreme postojale su dve takve škole – jedna u Rami, zavičaju proroka, a druga u Kirijat-Jarimu. Kasnije su bile osnovane i druge.

Učenici u ovim školama sami su se izdržavali svojim radom, obradom zemlje ili bavljenjem nekim zanatom. To u Izrailju nije smatrano ni neobičnim ni ponižavajućim; naprotiv, smatrano je grehom dopustiti da deca odrastu ne naučivši neki koristan posao. Svaki mladić, bili njegovi roditelji siromašni ili bogati, učio je neki posao. Kad bi se neko pripremao za svetu službu, praktično životno znanje smatrano je neophodnim da bi u najvećoj mogućoj meri mogao biti koristan. Mnogi učitelji izdržavali su se fizičkim radom.

U školi i u domu nastava je velikim delom obavljana usmeno; ali mladi su učili da čitaju jevrejske spise, a bilo im je omogućeno i da proučavaju pergamentne svitke starozavetnih Pisama. Glavni predmeti proučavanja u tim školama bili su Božji zakon s poukama datim Mojsiju, sveta

istorija, sveta muzika i pesništvo. U izveštajima svete istorije istraživani su tragovi Gospodnjih stopa. Velike istine predstavljene simbolima službe u Svetilištu, bile su živo prikazivane, a verom je prihvatana središnja ličnost celog ovog sistema – Božje Jagnje, koje treba da na sebe uzme grehe sveta. Gajen je duh pobožnosti. Učenici su bili poučavani ne samo da se mole već i kako da se mole, kako da se približe svom Stvoritelju, kako da pokažu veru u Njega i razumeju i poslušaju pouke njegovog Duha. Posvećeni um iznosio je iz Božje riznice staro i novo, a Božji Duh otkrivao se u proroštvu i svetim pesmama.

Ove škole pokazale su se kao jedno od najuspešnijih sredstava za širenje pravde koja »podiže narod«. (Priče Solomonove 14,34) One su u velikoj meri doprinele postavljanju temelja neobičnog blagostanja kojim se odlikovala vladavina Davida i Solomona.

Načela predavana u proročkim školama bila su ona ista načela koja su oblikovala Davidov karakter i usmerila njegov život. Božja reč bila je njegov učitelj. »Od zapovesti Tvojih«, rekao je on, »postadoh razuman ... Privoleo sam srce svoje da tvori naredbe Tvoje navek.« (Psalam 119,104-112) To je bio razlog da Gospod, kada je mladog Davida pozvao na presto, nazove čovekom »po srcu mojemu«. (Dela apostolska 13,22)

U ranom dobu Solomonovog života, takođe, su se videli rezultati Božjeg metoda vaspitanja. Solomon je u svojoj mladosti učinio isti izbor kao i David. Umesto bilo kojeg zemaljskog dobra, zatražio je od Boga mudro i razumno srce. Gospod mu je dao ne samo ono što je tražio, već i ono što nije tražio – bogatstvo i čast. Snaga njegovog uma, širina njegovog znanja, slava njegove vladavine postali su čudo u svetu.

Izrailj je pod Davidovom i Solomonovom vladavinom dosegao vrhunac svoje veličine. Obećanje dato Avramu i ponovljeno preko Mojsija ispunilo se: »Jer ako dobro uzdržite sve ove zapovesti koje vam ja zapovedam da tvorite ljubeći Gospoda Boga svojega, i hodeći svim putevima Njegovim i Njega se držeći, tada će oterati Gospod sve ove narode ispred vas, i nasledićete narode veće i jače nego što ste sami. Svako mesto na koje stupi stopalo noge vaše, vaše će biti; od pustinje do Livana, i od reke, reke Efrata, do mora zapadnoga biće međa vaša. Neće se niko održati pred vama.« (5. Mojsijeva 11,22-25)

Međutim, usred blagostanja vrebala je opasnost. Greh koji je David učinio u kasnijim godinama, iako se zbog njega iskreno pokajao i podneo bolnu kaznu, ohrabrio je narod da prestupa Božje zapovesti. Solomonov život, posle jutra koje je toliko obećavalo, takođe, je bio pomračen otpadom. Želja za političkom moći i samouzvišenje naveli su ga da sklapa saveze s neznabožčkim narodima. Srebro iz Tarsisa i zlato iz Ofira pribavljao je žrtvujući poštenje i izneveravajući sveto poverenje. Druženje s neznabošcima, ženidba sa neznabožčkim ženama pokvarili su njegovu veru. Tako su bile porušene brane koje je Bog podigao da zaštiti svoj narod, a Solomon se predao obožavanju lažnih bogova. Na vrhu Maslinske gore, nasuprot Božjem hramu, podignuti su ogromni idoli i oltari za službu neznabožčkim božanstvima. Prekršivši svoju lojalnost Bogu, Solomon je izgubio i moć vladanja nad sobom. Njegova plemenita osećajnost je otupela. Nestalo je njegove savesnosti i obzirnosti kojima se odlikovao u prvim godinama svoje vladavine. Oholost, častoljublje, rasipnost i popustljivost doneli su kao rod okrutnost i preterane namete. On koji je bio pravedan, milostiv i bogobojazan vladar, postao je tiranin i nasilnik. On koji se prilikom posvećenja Hrama molio za svoj narod da njegovo srce pripada jedino Gospodu, naveo ga je na zlo. Solomon je osramotio sebe, osramotio Izrailj i uvredio Boga.

Narod čiji je on bio ponos, pošao je njegovim tragom. Iako se Solomon kasnije pokajao, njegovo pokajanje nije sprečilo da zlo koje je posejao donese rod. Disciplina i vaspitanje koje je Bog odredio Izrailju, trebalo je da učine da se on razlikuje od drugih naroda u celokupnom načinu

života. Ta izuzetnost, koju je trebalo da smatraju posebnom prednošću i blagoslovom, nije im bila draga. Jednostavnost i uzdržljivost, bitne u naporima za najviši stepen razvoja, težili su da zamene sjajem i razuzdanošću neznabožackih naroda. Da budu »kao što je u svih naroda« (1. Samuilova 8,5), bila je njihova častoljubiva želja. Božji plan vaspitanja bio je odbačen, a Njegov autoritet prezren.

Odbacivanjem Božjih puteva i prihvatanjem ljudskih, počeo je pad Izrailja. To je tako potrajalo sve dok judejski narod nije postao plen onih istih naroda čije je običaje dobrovoljno prihvatio.

Kao narod, sinovi Izrailjevi nisu prihvatili prednosti koje je Bog želeo da im da. Oni nisu cenili Njegove namere niti saradivali u njihovom ispunjavanju. Ali, iako pojedinci i narodi na taj način mogu da se odvoje od Boga, Njegova namera prema onima koji imaju poverenja u Njega ostaje nepromenjena. »Što god tvori Bog ono traje doveka.« (Propovednik 3,14)

Iako postoje različiti stepeni razvoja i različite objave Njegove sile da se u različitim vekovima zadovolje potrebe ljudi, ipak je Božje delo u sva vremena isto. Učitelj je isti. Božji karakter i Njegov plan su isti. Kod Boga nema »promenjivanja ni menjanja videla i mraka«. (Jakov 1,17)

Iskustva Izrailja su zabeležena nama za pouku. »Ovo se pak sve događalo za ugled njima, a napisa se za nauku nama, na koje posledak sveta dođe.« (1. Korinćanima 10,11) Među nama, kao i u starom Izrailju, uspeh vaspitanja zavisi od vernosti u ispunjavanju Stvoriteljevog plana. Odanost načelima Božje reči doneće nam isto tako velike blagoslove, kao što je donosila jevrejskom narodu.

ŽIVOT VELIKIH LJUDI

»*PLOD JE PRAVEDNIKOV DRVO ŽIVOTNO.*«

PRIČE SOLOMONOVE 11,30

Sveta istorija čuva brojne prikaze rezultata pravog vaspitanja. Ona iznosi mnoge primere plemenitih ljudi čiji je karakter bio oblikovan prema božanskim uputstvima, ljudi čiji je život bio na blagoslov njihovim bližnjima i koji su u svetu stajali kao Božji predstavnici. Među ove ličnosti ubrajamo Josifa, Danila, Mojsija, Jelisija i Pavla – dvojicu najvećih državnika, najmudrijeg zakonodavca, jednog od najvernijih reformatora, i, izuzevši Onoga koji je govorio kao što čovek nikada nije govorio, najslavnijeg Učitelja koga je ovaj svet ikada upoznao.

Još u ranim danima svog života, upravo u času kada su kao mladići ulazili u doba zrelosti, Josif i Danilo bili su otrgnuti od svojih domova i kao zarobljenici odvedeni u neznabožačku zemlju. Josif je bio naročito izložen iskušenjima koja su pratila velike preokrete u njegovom životu. U očevom domu nežno negovano dete; u Petefrijevoj kući rob, zatim poverenik i pratilac; svestran čovek, obrazovan učenjem, posmatranjem i susretima s ljudima, u faraonovoj tamnici državni zatvorenik, osuđen nepravedno, bez nade da će se ikada opravdati ili biti oslobođen; pozvan da stane na čelo nacije u trenutku velike krize – šta ga je osposobilo da sačuva svoju čestitost?

Niko ne može stajati na visokom bregu bez opasnosti. Kao što oluja, koja ostavlja nedirnutim cvet u dolini, čupa iz korena drvo na vrhu planine, tako i žestoka iskušenja koja ostavljaju nedirnutim obične ljude, nasrću na one koji na polju uspeha i časti zauzimaju visoka mesta. Josif je podjednako izdržao kušanje kako nevoljama tako i blagostanjem. Pokazao je istu vernost u faraonovoj palati kao i u zatvorskoj ćeliji.

Josif je u detinjstvu naučio da voli Boga i da Ga se boji. Često je u očevom šatoru, pod zvezdanim sirijskim nebom, slušao priču o noćnoj viziji kod Vetilja, o lestvama od neba do zemlje, o anđelima koji su se spuštali i uspinjali, i o Onome koji se s prestola na visini otkrio Jakovu. Slušao je i priču o borbi kod Javoka, kada je odrekavši se svojih omiljenih grehova, Jakov izašao kao pobednik i dobio titulu »Božji knez«.

Dok je Josif još kao dečak čuvao stada svoga oca, njegov čist i jednostavan život povoljno je uticao na razvoj njegovih fizičkih i duševnih sposobnosti. Dolazeći preko prirode u vezu s Bogom i proučavajući velike istine, koje su prelazile kao sveti zalog od oca na sina, stekao je snagu uma i nepokolebljivost u načelima.

U životnoj krizi, kada se nalazio na strašnom putu iz doma svog detinjstva u Hananu u ropstvo koje ga je čekalo u Egiptu, bacivši poslednji pogled na brežuljke, koji su skrivali šatore njegovog roda, Josif se setio Boga svoga oca. Setio se pouka koje je primao u detinjstvu, i potresen do dna duše odlučio da se pokaže vernim – da se uvek vlada kao što dolikuje podaniku nebeskog Cara.

Živeći gorkim životom stranca i roba, slušajući i gledajući izopačenost, mamljen čarima neznabožačkog bogoslužjenja, bogoslužjenja praćenog svim privlačnostima bogatstva, kulture i kraljevskog sjaja, Josif je ostao nepokolebljiv. Naučio je lekciju vernog ispunjavanja dužnosti. Vernošću na svakom položaju, od najnižega do najvišega, razvio je sve sposobnosti za najvišu službu.

U vreme kada je Josif bio pozvan na faraonov dvor, Egipat je bio država najveće nacije. U

civilizaciji, umetnosti i nauci nije imao premca. Josif je poslovima tog carstva upravljao u vreme najvećih teškoća i opasnosti; to je činio na način koji mu je pribavio poverenje vladara i naroda. Faraon ga »postavi gospodarem nad domom svojim, i zapovednikom nad svim što imaše, da vlada nad knezovima njegovim po svojoj volji, i starešine njegove urazumljuje«. (Psalam 105,21.22)

Nadahnuće nam je otkrilo tajnu Josifovog života. Rečima punim božanske sile i lepote, Jakov je ovako progovorio o svom najmilijem sinu, izričući blagoslove svojoj deci:

*»Josif je rodna grana,
Podna grana kraj izvora,
Kojoj se ogranci raširiše svrh zida.
Ako ga i ucveliše ljuto
I streljaše na nj,
I behu mu neprijatelji strelci,
Opet osta jak luk njegov
I ojačaše mišice ruku njegovih
Od ruku jakoga Boga Jakovljeva ...
Od silnoga Boga oca tvojega,
Koji će ti pomagati,
I od Svemogućega,
Koji će te blagosloviti
Blagoslovima ozgo s Neba,
Blagoslovima ozdo iz bezdana ...
Blagoslovi oca tvojega nadvisiše
Blagoslove mojih starih svrh brda večnih,
Neka budu nad glavom Josifovom
I nad temenom odvojenoga između braće.«*

1. Mojsijeva 49,22-26

Vernost Bogu, vera u Nevidljivoga, bila je Josifovo sidro. To je bila tajna njegove sile.

*»Ojačaše mišice ruku njegovih,
Od ruku jakoga Boga Jakovljeva.«*

1. Mojsijeva 49,24

Danilo, poslanik Neba

Danilo i njegovi drugovi u Vavilonu bili su u svojoj mladosti prividno veći miljenici sreće, nego Josif u prvim godinama svoga života u Egiptu; ipak, i oni su bili podvrgnuti probi karaktera uglavnom isto tako teškoj. Iz srazmerne jednostavnosti svojih judejskih domova, ovi mladići carskog roda bili su dovedeni u najveličanstveniji od svih gradova, na dvor njegovog najvećeg monarha, i bili izdvojeni da se pripreme za posebnu carsku službu. Na tom pokvarenom i raskošnom dvoru bili su okruženi teškim iskušenjima. Pobednici su oholo isticali činjenicu da su oni, obožavaoci Gospodnji, bili zarobljenici u Vavilonu; da je posuće iz doma Božjega bilo stavljeno u hram vavilonskih bogova; da je sam car Izrailja bio zarobljenik u rukama Vavilonaca, kao dokaz da su njihova religija i običaji bolji od religije i običaja Jevreja. U takvim okolnostima, dozvoljavajući poniženja za koja su Izrailjci sami bili

krivi zato što su se udaljili od Njegovih zapovesti, Bog je Vavilonu dokazao svoju vrhovnu vlast, svetost svojih zahteva i sigurnih plodova poslušnosti. On je to svedočanstvo dao na jedini mogući način – preko onih koji su ostali čvrsti u svojoj vernosti.

Danilo i njegovi drugovi našli su se pred odlučujućom probom, na samom pragu svog životnog poziva. Nalog da im se hrana donosi s carskog stola izražavala je carevu naklonost i njegovu brigu za njihovo blagostanje. Međutim, budući da je jednim delom bila prineta na žrtvu idolima, hrana s carevog stola bila je namenjena idolopokloničkoj službi, i da su mladići prihvatili ovaj izraz careve naklonosti, smatralo bi se da su se sjedinili s njim u odavanju počasti lažnim bogovima. Vernost Bogu zabranjivala im je da učestvuju u iskazivanju takve počasti. Osim toga, nisu se usuđivali da svoj fizički, duševni i duhovni razvitak izlože razornom uticaju raskoši i razuzdanosti.

Danilo i njegovi drugovi bili su verno poučavani načelima iz Božje reči. Naučili su da žrtvuju zemaljsko radi duhovnog i da teže za najvišim dobrom. Nagrada nije izostala. Njihova navika da se uzdržavaju i njihovo osećanje odgovornosti kao Božjih predstavnika, podstakli su sposobnosti njihovog tela, duha i duše da se razvijaju na najplemenitiji način. Posle završetka svoga obrazovanja, kada su bili ispitivani s drugim kandidatima za visoke položaje u carstvu, »ne nađe se među svima njima nijedan kao Danilo, Ananija, Misailo i Azarija«. (Danilo 1,19)

Na vavilonskom dvoru bili su okupljeni predstavnici svih zemalja, ljudi najprobranijeg talenta, najbogatije obdareni prirodnim darovima i najvišom kulturom koju je taj svet mogao da im da; ipak, među svima njima jevrejski zarobljenici su bili bez premca. Niko nije mogao da se takmiči s njima u fizičkoj snazi i lepoti, u živahnosti uma i literarnim dostignućima. »I u svemu čemu treba mudrost i razum, za što ih car zapita, nađe da su deset puta bolji od svih vrača i zvezdara što ih beše u svemu carstvu njegovu.« (Danilo 1,20)

Nepokolebljiv u svojoj odanosti Bogu, nepopustljiv prema samome sebi, Danilo je kao mladić svojim plemenitim dostojanstvom i ljubaznim iskazivanjem poštovanja stekao »milost i ljubav« neznaožackog službenika pod čijim je nadzorom bio. Iste osobine obeležavale su njegov život. Brzo se uzdigao do položaja prvog ministra u carstvu. U vreme vladanja nekoliko uzastopnih vladara, propadanja države i uspostavljanja suparničkog carstva, iskazivao je veliku mudrost i državničku sposobnost, tako savršenu taktičnost, uljudnost, i takvu istinsku dobrotu srca, povezanu s vernošću načelima, da su čak i njegovi neprijatelji morali priznati da »ne mogahu naći zabave ni pogreške, jer beše veran«. (Danilo 6,4)

Dok se Danilo nepokolebljivim poverenjem oslanjao na Boga, obuzeo ga je duh proročke sile. Dok je od ljudi primio čast da nosi odgovornosti na dvoru i bude upućen u državne tajne, Bog mu je ukazao čast da bude Njegov predstavnik i naučio ga da otkriva tajne budućih vekova. Neznaožacki vladari, u dodiru s nebeskim predstavnikom, bili su primorani da priznaju Danilovog Boga. »Doista«, rekao je Navuhodonosor, »vaš je Bog Bog nad bogovima i gospodar nad carevima, i koji objavljuje tajne.« Darije, u svom proglasu »svim narodima i plemenima i jezicima što življahu u svoj zemlji«, uzvisio je »Boga Danilova« jer je »Bog živi, koji ostaje doveka, i čije se carstvo neće rasuti«, koji »izbavlja i spasava, i čini znake i čudesa na Nebu i na Zemlji«. (Danilo 2,47; 6,25-27)

Časni i pošteni ljudi

Svojom mudrošću i pravednošću, neporočnošću i spremnošću da čine dobro u svom svakodnevnom životu, svojim posvećivanjem interesima naroda, i to idolopokloničkog, Josif i Danilo pokazali su se verni načelima svog ranog vaspitanja, verni Onome čiji su predstavnici bili. U Egiptu kao i u Vavilonu cela nacija poštovala je ove ljude; neznaožaci su u njima, kao i svi narodi s

kojima su dolazili u dodir, videli prikaz Božje dobrote i dobročinstva, prikaz Hristove ljubavi.

Kakav je životni zadatak bio dodeljen tim plemenitim Jevrejima! Kad su se opraštali s domom svog detinjstva, kako su malo sanjali o svom visokom određenju! Verni i nepokolebljivi, potčinili su se božanskom vođstvu, tako da je preko njih Bog mogao da ispuni svoju nameru.

Iste velike istine koje su bile otkrivene preko ovih ljudi, Bog želi da otkrije preko mladih i dece naših dana. Josifova i Danilova istorija je prikaz onoga što će Bog učiniti za one koji Mu se pokore i celim srcem teže da ispune Njegovu nameru.

Najveća potreba sveta je potreba za ljudima – ljudima koji se ne daju ni kupiti ni prodati, ljudima koji su u dubini svoje duše poštenu i časni, ljudima koji se ne boje nazvati greh njegovim pravim imenom, ljudima čija je savest verna dužnosti kao magnetna igla polu, ljudima koji će stajati na strani pravde makar se nebo srušilo.

Takav karakter nije plod slučaja, on se ne može pripisati ličnoj naklonosti ili darovima Providenja. Plemenit karakter je plod samodiscipline, pokoravanja niže prirode višoj – predanja samoga sebe u službi Bogu i bližnjima iz ljubavi.

Mladi moraju shvatiti istinu da darovi koji su im povereni ne pripadaju njima. Snaga, vreme i razum su samo pozajmljena blaga. Oni pripadaju Bogu, i svako mlado biće treba da odluči da ih upotrebi za najuzvišenije ciljeve. Mladi su loze od kojih Bog očekuje rod, pristavi čiji se talanti moraju umnožavati, svetlost koja treba da obasja tamu sveta.

Svakom mladiću i devojci i svakom detetu određen je posao koji treba da obavi da bi se Bog proslavio i čovečanstvo oplemenilo.

Jelisije, veran u malome

Prorok Jelisije svoje rane godine proveo je u tišini seoskog života, poučavan od Boga i prirode i poučavan poslušnosti korisnim radom. U vreme skoro sveopšteg otpada, pripadnici doma njegovog oca ubrajali su se među one koji nisu savili kolena pred Valom. Njihov dom je bio dom u kome je slavljeno Bog i u kome je vernost dužnosti smatrana životnim pravilom.

Jelisije se kao sin bogatog zemljoradnika, latio zanimanja koje mu je bilo najbliže. Iako je bio obdaren sposobnošću da bude vođa među ljudima, dobio je obrazovanje koje ga je pripremio za obavljanje svakodnevnih životnih dužnosti. Da bi mogao mudro da upravlja, morao je da nauči da sluša. Vernost u malome pripremila ga je za veće odgovornosti.

Jelisije je bio krotak i smerna duha, ali energičan i čvrst. Gajio je ljubav i strah Božji, a poniznim obavljanjem svakodnevnog teškog rada sticao postojanost u namerama i plemenitost karaktera, rastući u božanskoj milosti i znanju. Sarađujući s ocem u domaćim dužnostima, učio je da sarađuje sa Bogom.

Proročki poziv upućen je Jelisiju, dok je sa slugama svoga oca orao u polju. Kad je Ilija, vođen Bogom u izboru svog naslednika, bacio svoj plašt na ramena mladog čoveka, Jelisije je razumeo i poslušao poziv. On »otide za Ilijom i služaše mu«. (1. O carevima 19,21) Od Jelisija se u početku nije tražilo ništa veliko; njegova obuka se i dalje sastojala od obavljanja svakodnevnih dužnosti. O njemu se govorilo kao o onome koji je Iliji, svome gospodaru, polivao vodom ruke. Kao prorokov lični sluga, nastavio je da se pokazuje veran u malome, dok se u njemu svaki dan učvršćivala odluka da se posveti pozivu koji mu je Bog odredio.

Kada je prvi put pozvan, njegova odluka bila je stavljena na probu. U času kada je ustao da pođe za Ilijom, prorok mu je naredio da se vrati svojoj kući. Morao je da razmisli o ceni, i sam odluči hoće li prihvatiti ili odbiti poziv. Međutim, Jelisije je shvatio vrednost prilike koja mu se ukazala. Ni

za kakvu svetovnu prednost ne bi pristao da se odrekne mogućnosti da postane Božji vesnik, niti da se liši prednosti zajednice s Njegovim slugom.

Kad je vreme prošlo, a Ilija bio spreman da bude uzet na Nebo, i Jelisije je bio spreman da postane njegov naslednik. I opet su njegova vera i odlučnost bile stavljene na probu. Prateći Iliju na njegovom službenom obilasku, znajući da će se uskoro dogoditi promena, Jelisije je na svakom mestu slušao prorokov poziv da se vrati. »Ostani ti ovde«, zahtevao je Ilija, »jer mene Gospod šalje do Vetilja!« Jelisije je u svom ranijem radu, upravljajući plugom, naučio da ne klone niti da se obeshrabri; i sada, kada je stavio svoju ruku na plug u drugoj oblasti dužnosti, nije dozvolio da bude odvrćen od svoje odluke. Kad god mu je bio upućen poziv da se vrati, odgovarao je: »Tako živ bio Gospod i tako živa bila duša tvoja, neću te ostaviti.« (2. O carevima 2,2)

»Tako otidoše obojica . . . a oni obojica ustaviše se kod Jordana. I uze Ilija plašt svoj, i savivši ga udari njim po vodi, a ona se rastupi tamo i amo, te predoše obojica suhim. A kad predoše, reče Ilija Jelisiju: Išti što hoćeš da ti učinim, dokle se nisam uzeo od tebe. A Jelisije reče: Da budu dva dela duha tvog u mene. A on mu reče: Zaiskao si tešku stvar; ali ako me vidiš kad se uzmem od tebe, biće ti tako; ako li ne vidiš, neće biti. I kad idahu dalje razgovarajući se, gle, ognjena kola i ognjeni konji rastaviše ih, i Ilija otide u vihoru na Nebo.

A Jelisije videći to vikaše: Oče moj, oče moj! Kola Izrailjeva i konjici njegovi! I ne vide ga više; potom uze haljine svoje i razdre ih na dva komada. I podiže plašt Ilijin, koji beše spao s njega, i vrativ se stade na bregu jordanskom. I uzev plašt Ilijin, koji beše spao s njega, udari po vodi, i reče: Gde je Gospod Bog Ilijin? A kad i on udari po vodi, rastupi se voda tamo i amo, i pređe Jelisije. A kad s druge strane videše sinovi proročki, koji bejahu u Jerihonu, rekoše: Počinu duh Ilijin na Jelisiju. I sretoše ga i pokloniše mu se do zemlje.« (2. O carevima 2,6-15)

Od tada Jelisije zauzima Ilijino mesto. Onaj koji se pokazao vernim u najmanjem, pokazao se vernim i u velikome.

Ilija, čovek sile, bio je Božje oruđe za uklanjanje veoma velikih zala. Idolopoklonstvo, koje su podržavali Ahav i neznaboškinja Jezavelja, i koje je zavelo narod, bilo je oboreno. Valovi proroci bili su pobeđeni. Ceo izrailjski narod bio je duboko potresen, i mnogi su ponovo počeli da služe Bogu. Ilijin naslednik bio je potreban kao čovek koji će pažljivim, strpljivim poučavanjem moći da vodi izrailjski narod sigurnim putevima. Pano vaspitanje pod Božjim vođstvom pripremila je Jelisija za ovo delo.

Ovo je pouka za sve. Niko ne može znati kakvu nameru Bog ima s njim, dok ga vaspitava; svi mogu biti sigurni da je vernost u malome dokaz spremnosti za veće odgovornosti. Svako delo u životu otkriva karakter, i samo onaj ko se u malim dužnostima pokaže ..kao radin koji se nema šta stideti« (2. Timotiju 2,15), biće počašćen od Boga poveravanjem većih odgovornosti.

Mojsije, silan verom

Mojsije je bio mlađi od Josifa i Danila, kada je bio lišen brižne zaštite doma svog detinjstva; međutim, isti uticaji koji su oblikovali njihov život, oblikovali su i njegov. Samo dvanaest godina je proveo sa svojim jevrejskim srodnicima, ali za vreme tih godina bio je postavljen temelj njegove veličine, postavljen rukom osobe o kojoj se malo govori.

Johaveda je bila žena ropkinja. Njen deo u životu bio je skroman, njen teret težak. Ali, nijedna druga žena, osim Marije iz Nazareta, nije svetu donela veći blagoslov. Znajući da se uskoro više neće moći starati o svom detetu, jer će biti povereno na čuvanje onima koji ne poznaju Boga, ona je još ozbiljnije nastojala da njegovu dušu poveže s Nebom. Trudila se da u njegovo srce usadi ljubav i

vernost prema Bogu. To delo bilo je verno obavljeno. Nijedan kasniji uticaj nije mogao da navede Mojsija da odbaci načela istine koja mu je majka, svojim poučavanjem i primerom svoga života, brižno usadila.

Johavedin sin iz skromnog doma u Gesemu je prešao u palatu faraona, egipatskoj princezi, koja ga je dočekala kao voljenog i dragog sina. U egipatskim školama Mojsije je stekao najviše građansko i vojničko obrazovanje. Obdaren velikom ličnom privlačnošću, plemenite pojave i stasa, prefinjenog duha, kneževskog držanja i slavan kao vojskovođa, postao je ponos nacije. Egipatski car bio je i pripadnik sveštenečkog staleža, i Mojsije, iako je odbijao da učestvuje u neznabožačkom bogoslužjenju, bio je upućen u sve tajne egipatske religije. Budući da je Egipat u to vreme još bio država najmoćnije i najcivilizovanije nacije, Mojsije, koga je očekivao vladarski položaj, bio je i naslednik najviših časti koje je ovaj svet mogao da pruži. Ali on je izabrao nešto plemenitije. Za Božju čast i oslobođenje svoga potlačenog naroda Mojsije je žrtvovao časti Egipta. Tada je Bog, u posebnom smislu, preuzeo njegovo vaspitanje.

Mojsije još nije bio spreman za svoje životno delo. On je još morao da nauči da zavisi od božanske sile. Pogrešno je razumeo Božju nameru. Nadao se da će osloboditi Izrailja silom oružja. Radi toga stavio je sve na kocku, i izgubio. Poražen i razočaran, postao je begunac i prognanik u stranoj zemlji.

Mojsije je u madijanskoj divljini proveo četrdeset godina kao čuvar ovaca. Iako je izgledao da je zauvek odvojen od svoje životne misije, on je u stvari dobijao vaspitanje neophodno za njeno ispunjenje. Mudrost za upravljanje neukim i nedisciplinovanim mnoštvom mora da stekne savlađivanjem samoga sebe. Brinući se o ovcama i nežnim jaganjcima morao je da stekne iskustvo koje će ga učiniti vernim i trpeljivim pastirom Izrailja. Da bi mogao da postane Božji predstavnik, morao je da uči od Njega.

Uticaji koji su ga okružavali u Egiptu, naklonost njegove pomajke, njegov lični položaj, koji je imao kao kraljevski unuk, raskoš i porok koji su na deset hiljada načina mamili, prefinjenost, mudrovanje i misticizam lažne religije, sve to ostavilo je traga na njegovom umu i karakteru. U strogoj jednostavnosti pustinje sve to je iščezlo.

Usred svečane veličanstvenosti samoće u planinama, Mojsije je bio sam s Bogom. Svuda je bilo napisano Stvoriteljevo ime. Činilo se da Mojsije stoji u Božjem prisustvu i da je zaklonjen Njegovom silom. Ovde je nestalo njegovo osećanje da sve može sam. U prisustvu Beskonačnoga shvatio je koliko je čovek slab, nesposoban i kratkovid.

Mojsije je ovde stekao ono što nije izgubio u svim godinama svoga napornog i brigama opterećenog života – osećanje lične prisutnosti Boga. Ne samo da je vekovima unapred gledao na vreme u kome će se Hristos pojaviti u telu, već je video Hrista kako prati vojske Izrailjeve na svim njihovim putovanjima. Neshvaćen i pogrešno predstavljen, primoran da trpi ukore i uvrede, da se suočava s opasnošću i smrću, bio je sposoban da izdrži, »jer se držaše Onoga koji se ne vidi, kao da Ga viđaše«. (Jevrejima 11,27)

Mojsije nije mislio samo o Bogu, on Ga je video. Bog je u viziji uvek stajao pred njim. Nikada nije gubio iz vida Njegovo lice.

Za Mojsija vera nije bila nagađanje, već stvarnost. Verovao je da Gospod na poseban način upravlja njegovim životom; u svim prilikama u životu on Ga je priznavao. Uzdao se u Njega da će mu dati snagu da se odupre svakom iskušenju.

Želeo je da veliko delo, koje mu je bilo povereno, učini uspešnim u najvećoj meri, i zato se potpuno oslonio na božansku silu. Osećao je potrebu za pomoći, molio se za nju, primao je verom, i uzdajući se u tu okrepljujuću silu, išao napred.

To je bilo Mojsijevo iskustvo stečeno četrdesetogodišnjim školovanjem u pustinji. Da bi mu dala takvu vrstu iskustva, beskonačna Mudrost to razdoblje nije smatrala previše dugim niti cenu previše visokom.

Rezultati tog vaspitanja, pouka koje je tamo objavljena, povezani su ne samo s historijom Izrailja, već i sa svim onim što je od tog vremena do danas doprinosilo napretku sveta. Najviše svedočanstvo o Mojsijevoj veličini jeste sud koji je o njegovom životu izreklo Nadahnuće: »Ali ne usta više prorok u Izrailju, kao Mojsije koga Gospod pozna licem k licu.« (5. Mojsijeva 34,10)

Pavle, radostan u službi

Veri i iskustvu galilejskih učenika koji su pratili Isusa, pridružili su se u evanđeoskom radu vatrena odlučnost i intelektualna snaga jednog rabina iz Jerusalima. Rimski građanin, rođen u neznabožačkom gradu; Jevrejin ne samo poreklom već i životnim vaspitanjem, patriotskom revnošću i odanošću religiji; vaspitan u Jerusalimu kod nogu najuglednijih rabina i poučen svim zakonima i predanjima otaca, Savle iz Tarsa u najvećoj meri delio je ponos i predrasude svoga naroda. Još kao mladić, postao je ugledan član Sinedriona. Smatrali su ga čovekom koji obećava, revnim braniocem iskonske vere.

U teološkim školama u Judeji, Božja reč bila je potisnuta ljudskim spekulacijama; tumačenja i predanja rabina lišili su je snage. Samouzvisivanje, ljubav prema vlasti, ljubomorna isključivost, licemerje i prezriva oholost bili su vladajuća načela i pobude ovih učitelja.

Rabini su se razmetali svojom nadmoćnošću ne samo nad pripadnicima drugih naroda već i nad svojim sunarodnicima. Obuzeti divljom mržnjom prema svojim rimskim tlačiteljima, tvrdo su odlučili da svoju nacionalnu veličinu povrate snagom oružja. Mrzeli su i ubijali Isusove učenike čija se vest mira tako očigledno protivila njihovim častoljubivim planovima. Savle je u tom gonjenju bio jedan od najgorčnijih i najnemilosrdnijih učesnika.

U egipatskim vojnim školama, Mojsije je naučio zakon sile, a uticaj tog učenja na njegov karakter bio je tako snažan da mu je trebalo četrdeset godina smirenosti i veze s Bogom i prirodom da se osposobi da zakonom ljubavi vodi Izrailj. Istu lekciju trebalo je da nauči i Pavle.

Pred vratima Damaska, pojava Razapetoga promenila je celi tok njegovog života. Progonitelj je postao učenik, a učitelj đak. Dani mraka, provedeni u samoći u Damasku, bili su kao godine u njegovom iskustvu. Starozavetni spisi, urezani u njegovo pamćenje postali su predmet njegovog proučavanja, a Hristos mu je bio Učitelj. I njemu je samoća u prirodi postala škola. Otišao je u Arabijsku pustinju da u njoj proučava Pisma i uči od Boga. Oslobodio je svoju dušu predrasuda i predanja, koja su oblikovala njegov život, i primao pouke s Izvora istine.

Njegov kasniji život bio je nadahnut jedino načelom požrtvovnosti, službom ljubavi. »Dužan sam«, rekao je on, »i Grcima i divljacima (varvarima), i mudrima i nerazumnima.« »Jer ljubav Božja nagoni nas.« (Rimljanima 1,14; 2. Korinćanima 5,14)

Pavle, najveći učitelj među ljudima, prihvatao je i najniže kao i najviše dužnosti. Priznavao je neophodnost rada rukama kao i umnog rada, a sam je radio kao zanatlija da bi se održavao. Svakodnevno propovedajući Jevanđelje u velikim središtima civilizacije, nastavio je da pravi šatore. »Sami znate«, rekao je na rastanku starešinama crkve u Efesu, »da potrebi mojoj i onih koji su sa mnom bili poslužiše ove ruke moje.« (Dela apostolska 20,34)

Iako je imao visoke intelektualne sposobnosti, Pavle je u svom životu otkrivao silu jedne još ređe mudrosti. Načela najviše važnosti, načela koja su bila nepoznata najvećim umovima toga vremena, objavljena su u njegovim učenjima i primenjena u njegovom životu. Imao je najveću od

svih mudrosti, mudrost koja daje dubinu pronicljivosti i srce ispunjava samilošću, koja povezuje čoveka s čovekom, budi u njemu bolju prirodu i nadahnjuje ga za viši život.

Slušajte njegove reči, izgovorene pred neznabošcima iz Listre, dok ih upućuje na Boga otkrivenog u prirodi, na Izvor svega dobra, koji »nam daje s neba dažd i godine rodne, puneći srca naša jelom i veseljem«. (Dela apostolska 14,17)

Gledajte ga u tamnici u Filibi u kojoj, uprkos izmučenom telu, njegova pesma hvale prekida ponoćnu tišinu. Posle zemljotresa koji je otvorio zatvorska vrata, čuje se opet njegov glas, koji upućuje reči ohrabrenja neznabožačkom tamničaru: »Ne čini sebi zla nikakva, jer smo mi svi ovde« (Dela apostolska 16,28), svaki čovek na svom mestu, zadržan prisustvom jednoga od zatvorenika. Uveren u stvarnost vere koja je održavala Pavla, tamničar pita za put spasenja i sa celim svojim domom sjedinjuje se s društvom progonjenih Hristovih učenika.

Pratite Pavla u Atini pred saborom Areopaga, kako na nauku odgovara naukom, na logiku logikom i na filozofiju filozofijom. Zapazite kako, taktičnošću rođenom iz božanske ljubavi, ukazuje na Gospoda kao na »Boga Nepoznatoga« koga njegovi slušaoci u neznanju obožavaju; i kako Ga, navodeći reči jednoga od njihovih pesnika, opisuje kao Oca čija su oni deca. Slušajte ga, u to vreme stroge podele na društvene klase, kada su prava čoveka kao čoveka bila potpuno nepriznata, kako iznosi veliku istinu o bratstvu svih ljudi, izjavljujući da je Bog »učinio da od jedne krvi sav rod čovečiji živi po svemu licu zemaljskome«. Zatim kako pokazuje da se u svim Božjim postupcima prema čoveku provlači, kao zlatna nit, Njegova dobronamernost i milost. On je »postavio napred određena vremena i međe njihovog življenja: da traže Gospoda, ne bi li Ga barem opipali i našli, premda nije daleko ni od jednoga nas«. (Dela apostolska 17,23.26.27)

Slušajte ga na Fistovom dvoru kada je car Agripa. uveren u istinitost Jevanđelja, uskliknuo: »Još malo pa ćeš me nagovoriti da budem hrišćanin!« S kakvom nežnom uljudnošću mu Pavle odgovara pokazujući na svoje lance: »Molio bih Boga i za malo i za mnogo da bi ne samo ti nego i svi koji me slušaju danas bili takvi kao i ja što sam, osim okova ovih.« (Dela apostolska 26,28.29)

Tako je prošao njegov život, opisan njegovim vlastitim rečima: »Mnogo puta sam putovao, bio sam u strahu na vodama, u strahu od hajduka, u strahu od rodbine, u strahu od neznabožaca, u strahu u gradovima, u strahu u pustinji, u strahu na moru, u strahu među lažnom braćom; u trudu i poslu, u mnogom nespavanju, u gladovanju i žeđi, u mnogom pošćenju, u zimi i golotinji.« (2. Korinćanima 11,26.27)

»Kad nas psuju«, rekao je on, »blagosiljamo; kad nas gone, trpimo; kad hule na nas, molimo«; »kao žalosni a koji se jednako vesele, kao siromašni a koji mnoge obogaćavaju, kao oni koji ništa nemaju, a sve imaju«. (1. Korinćanima 4,12.13; 2. Korinćanima 6,10)

U služenju je nalazio svoju radost; pri kraju svog teškog života, osvrćući se na sve svoje borbe i pobeđe, mogao je da kaže: »Dobar rat ratovah!« (2. Timotiju 4,7)

Ove povesti imaju životnu važnost. Ali ni za koga nemaju tako duboko značenje kao za mlade. Mojsije se odrekao carstva koje ga je očekivalo, Pavle prednosti bogatstva i časti u svom narodu, za život ispunjen nošenjem tereta u Gospodnjoj službi. Mnogima život ovih ljudi izgleda kao život odricanja i žrtve. Da li je to zaista tako? Mojsije je smatrao sramotu Hristovu većim blagom od svega egipatskog blaga. On je tako mislio, jer je tako stvarno i bilo. Pavle izjavljuje: »No što mi beše dobitak, ono primih za štetu Hrista radi. Jer sve držim za štetu prema prevažnome poznanju Hrista Isusa Gospoda svojega, kojega radi sve ostavih, i držim sve da su trice, samo da Hrista dobijem.« (Filibljanima 3,7.8) On je bio zadovoljan svojim izborom.

Mojsiju je bila ponuđena faraonova palata i carski presto; ali u tim gospodskim dvorovima bilo je grešnih zadovoljstava koja su navodila ljude da zaborave Boga i on je umesto njih izabrao »postojano dobro i pravdu«. (Priče Solomunove 8,18) Umesto da se poveže s veličinom Egipta, izabrao je da svoj život poveže s Božjom namerom. Umesto da daje zakone Egiptu, on je po božanskom uputstvu propisao zakone svetu. Postao je oruđe preko koga je Bog ljudima dao načela koja su zaštita doma i društva, koja su ugaoni kamen napretka naroda – načela koja danas priznaju najveći ljudi sveta kao temelj svega što je najbolje u vladama koje ljudi postavljaju.

Veličina Egipta leži u prahu. Njegova moć i civilizacija su prošle. Međutim, Mojsijevo delo nikada ne može propasti. Velika načela pravедnosti, čijem je uspostavljanju posvetio život, neprolazna su.

Mojsijev život, ispunjen radom i brigama koje su pritiskivale njegovo srce, bio je ozaren prisutnošću Onoga koji je »zastavnik između deset tisuća« i koji je »sav ljubak«. (Pesma nad pesmama 5,10.16) S Hristom na putovanju kroz pustinju, s Hristom na brdu preobraženja, s Hristom u nebeskim dvorovima – bio je na Zemlji blagosloven i na blagoslov, a na Nebu poštovan.

Pavla je u njegovim raznovrsnim zadacima podržavala okrepljujuća sila Hristovog prisustva. »Sve mogu«, kazao je on, »u Isusu Hristu, koji mi moć daje.« »Ko će nas rastaviti od ljubavi Božje? Nevolja ili tuga? ili gonjenje? ili glad? ili golotinja? ili strah? ili mač? ... Ali u svemu ovome pobeđujemo Onoga radi koji nas je ljubio. Jer znam jamačno da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sile, ni sadašnje, ni buduće, ni visina, ni dubina, ni druga kakva tvar može nas razdvojiti od ljubavi Božje, koja je u Hristu Isusu Gospodu našem.« (Filibljanima 4,13; Rimljanima 8,35-39)

Postoji, međutim, buduća radost koju je Pavle očekivao kao nagradu za svoj trud – ista radost zbog koje je Hristos pretrpeo krst i nije mario za sramotu – radost da vidi plodove svog rada. »Jer ko je naš nad ili radost, ili venac slave«, pisao je obraćenicima iz Soluna. »Niste li i vi pred Gospodom našim Isusom Hristom o Njegovu dolasku? Jer ste vi naša slava i radost.« (1. Solunjanima 2,19.20)

Ko može da proceni kakav je uticaj na svet imalo Pavlovo životno delo? Koliko od svih tih blagotvornih uticaja koji ublažuju stradanje, teše žalosne, obuzdavaju zlo, uzdižu život iznad svega što je sebično i telesno i ozaruju ga nadom u besmrtnost, koliko od svega toga treba pripisati delu Pavla i njegovih saradnika, dok su noseći Jevanđelje o Božjem Sinu nezapaženi putovali iz Azije na obale Evrope?

Koliku bi vrednost imao svačiji život, kad bi postao oruđe u Božjim rukama za širenje takvih blagoslovenih uticaja? Kako će to biti divno da u večnosti posmatramo plodove jednog takvog životnog dela?

VELIKI UČITELJ

*»NIKAD ČOVEK NIJE TAKO GOVORIO KAO OVAJ
ČOVEK.«*

JOVAN 7,46

»UČITELJ OD BOGA DOŠAO«

»POMISLITE DAKLE NA ONOGA... «

JEVREJIMA 12,3

»Ime će mu biti: Divni, Savetnik, Bog silni, Otac večni, Knez mirni.« (Isaija 9,6)

Učitelj poslan od Boga, bio je najveći i najbolji Dar koji je Nebo moglo dati ljudima. On, koji je imao mesto u savetima Najvišega, koji je prebivao u najskrovitijem svetilištu Večnoga, bio je izabran da čovečanstvu lično otkrije znanje o Bogu.

Preko Hrista nas je obasjao svaki zrak božanske svetlosti koji je ikada dodirnuo naš grešni svet. On je bio taj koji je tokom svih vekova govorio preko svih koji su ljudima objavljivali Božju reč. Sve vrline najvećih i najplemenitijih duša na Zemlji bile su samo Njegov odraz. Josifova neporočnost i dobrotvornost, Mojsijeva vera, krotost i dugo trpljenje, Jelisijeva čvrstina, Danilova plemenita čestitost i postojanost, Pavlova revnost i požrtvovanost, umna i duhovna snaga koja se pokazala u svim ovim ljudima, a i u svima ostalima koji su ikada živeli na Zemlji – samo su odsjaj Njegove slave. On je bio savršeni ideal.

Hristos je došao na svet da bi taj ideal otkrio kao jedino pravo merilo svega onoga što je postignuto; da bi pokazao šta svako ljudsko biće može postati; šta će prebivanjem božanskoga u ljudskom postati svi koji Ga prime. On je došao da pokaže kako ljudi treba da budu vaspitavani – kao što dolikuje Božjim sinovima; kako na Zemlji treba da primenjuju načela Neba i žive nebeskim životom.

Bog je dao svoj uzvišeni Dar da zadovolji najveću čovekovu potrebu. Svetlost se pojavila kad je tama u svetu bila najgušća. Lažno učenje dugo je odvajalo ljudski um od Boga. U opšte prihvaćenim vaspitnim sistemima, ljudska filozofija zamenila je božansko otkrivenje. Umesto merila istine koje je Nebo dalo, ljudi su prihvatili merilo koje su sami postavili. Okrenuli su se od Svetlosti života, da bi hodili po svetlosti žiška koji su sami zapalili.

Odvojeni od Boga, oslonjeni samo na ljudsku silu, oni su svoju snagu pretvorili u slabost. Nisu mogli da dostignu čak ni uzor koji su sami sebi postavili. Nedostatak prave vrsnosti nadoknađen je izgledom i lažnim ispovedanjem vere. Prividnost je zauzela mesto stvarnosti.

S vremena na vreme pojavljivali su se učitelji koji su upućivali ljude na izvor istine. Objavljivali su prava načela, a život ljudi svedočio je o njihovoj sili. Međutim, ti napori nisu imali trajniji uticaj. Struja zla za trenutak je bila usporena, ali njen tok naniže nije bio zaustavljen. Reformatori su bili kao svetla koja sijaju u tami, ali je nisu mogli raspršiti. Svetu »omile većma tama negoli Videlo« (Jovan 3,19)

Kad je Hristos došao na Zemlju, izgledalo je kao da se čovečanstvo brzo približava svojoj najnižoj tački. Sami temelji društva bili su potkopani. Život je izgubio sadržaj i postao izveštačen. Jevreji su, lišeni sile Božje reči, predali svetu tradicije i spekulacije koje otupljuju um i umrtvljuju dušu. Obožavanje Boga »Duhom i istinom« bilo je zamenjeno veličanjem čoveka beskrajnim ponavljanjem obreda koje su ljudi propisali. Širom sveta svi verski sistemi gubili su uticaj na um i dušu. Ispunjeni odvratnošću prema plodovima mašte i lažima, ne želeći da razmišljaju, ljudi su se okrenuli neverstvu i materijalizmu. Isključivši večnost iz svojih misli, živeli su samo za sadašnjost.

Kada su prestali da priznaju božansko, ljudi su prestali da poštuju i ljudsko. Istina, čast, poštenje,

poverenje, saosećanje nestajali su sa lica Zemlje. Bezdušna gramzivost i zaokupljenost častoljubljem doveli su do sveopšteg nepoverenja. Pojam o dužnosti, o obavezi jakoga prema slabom, o ljudskom dostojanstvu i ljudskim pravima, potisnut je u stranu kao zanesenjaštvo ili besmislica. Obični ljudi izjednačavani su sa stokom za tegljenje, oruđem i odskočnom daskom za slavoljubive. Težnja za bogatstvom i moći, udobnošću i ugađanjem svim ličnim sklonostima, ostvarivana je kao težnja najvišem dobru. Fizičko propadanje, duševna otupelost, duhovno mrtvilo bili su obeležje toga doba.

Dok su strasti i zle namere izgonile Boga iz misli ljudi, zaboravljanje na Njega sve ih je više priklanjalo zlu. Srce koje voli greh pripisuje Bogu svoje osobine, a takvo shvatanje povećava silu greha. Skloni udovoljavanju samima sebi, ljudi su počeli da Boga smatraju sličnim sebi – Bićem koje želi da proslavi sebe, čiji su zahtevi prilagođeni onome što se njemu dopada; Bićem koje ljude podiže ili obara prema tome da li pomažu ili ometaju njegove sebične namere. Niži slojevi smatrali su da se vrhovno Biće jedva razlikuje od njihovih tlačitelja, osim što ih nadmašuje silom. Ove predstave uticale su na nastajanje svih oblika religije. Svaka od njih predstavljala je sistem nameta. Vernici su darovima i obredima, nastojali da umilostive božanstvo da bi osigurali njegovu naklonost za ostvarenje svojih ciljeva. Takva religija, bez ikakvog uticaja na srce i savest, nije mogla da bude ništa drugo nego niz formi koje su zamarale ljude i koje bi se oni, da nije bila u izgledu korist, veoma rado oslobodili. Neobuzdavano, zlo je sve više raslo, dok je cena dobra i težnja za njim opadala. Ljudi su izgubili Božje obličje i dobili žig demonske sile koja je upravljala njima. Ceo svet se pretvarao u kaljugu pokvarenosti.

Postojala je samo jedna nada za ljudski rod – da se u tu masu neskladnih i izopačenih činilaca stavi novi kvasac; da se čovečanstvu ulije sila novoga života; da se u svetu obnovi znanje o Bogu.

Hristos je došao da obnovi to znanje. On je došao da pobije lažno učenje, kojim su Boga pogrešno predstavljali oni koji su tvrdili da Ga poznaju. Došao je da objavi prirodu svoga Zakona, da svojim karakterom prikaže lepotu svetosti.

Hristos je došao na svet s ljubavlju koja je rasla od večnosti. On je odbacivši dometnute zahteve koji su opterećivali Božji zakon, pokazao da je Zakon zakon ljubavi, izraz božanske dobrote. Pokazao je da na poslušnosti njegovim načelima počiva sreća čovečanstva, a time i stabilnost, sam temelj i okosnica ljudskog društva.

Božji zakon je udaljen od postavljanja samovoljnih zahteva, on je ljudima dat kao ograda, kao štiti. Svi koji prihvataju njegova načela, zaštićeni su od zla. Vernost Bogu obuhvata i vernost čoveku. Tako Zakon čuva prava i osobenost svakog ljudskog bića. On sprečava nadmoćnoga da tlači, a slabijega da bude neposlušan. Osigurava čovekovu dobrobit i u ovom svetu i u svetu koji će doći. Za poslušnoga je zalag večnoga života, jer izražava načela koja će večno trajati.

Hristos je došao da prikaže vrednost božanskih načela otkrivajući njihovu moć da preporode čovečanstvo. Došao je da pokaže kako ova načela treba objasniti i primeniti.

Ljudi onog vremena po spoljašnjem izgledu određivali su vrednost svih stvari. Dok se sila religije smanjivala, njen spoljašnji sjaj se povećavao. Vaspitači onoga vremena nastojali su da zadobiju poštovanje razmetanjem i hvalisanjem. Isusov život bio je potpuno suprotan svemu tome. Njegov život je prikazao bezvrednost svega onoga što su ljudi smatrali najvažnijim u životu. Isus se držao božanskog plana vaspitanja, iako se rodio se u najskromnijoj okolini, stanovao u domu težaka, jeo hranu težaka, radio posao zanatlje, živeo nezapažen, izjednačen s neznanim trudbenicima ovoga sveta, iako je bio u takvim okolnostima i okolini. Nije težio školama svoga vremena, koje su uveličavale ono što je malo, a potcenjivale ono što je veliko. Svoje vaspitanje sticao je neposredno s izvora koje je Nebo odredilo; sticao ga je korisnim radom, proučavanjem Pisma i prirode, iskustvima iz života, iz Božjih udžbenika punih pouke za svakoga koji im prilazi spremnih

ruku, otvorenih očiju i razumna srca.

»A dete rastijaše i jačaše u duhu, i punjaše se premudrosti, i blagodat Božja beše na njemu.« (Luka 2,40)

Tako pripremljen, pošao je u svoju misiju, šireći uvek, kad god je dolazio u dodir s ljudima, blagosloveni uticaj, preobražavajuću silu, kakvu svet nikada do tada nije doživeo.

Onaj koji nastoji da preobrazi čovečanstvo, mora da ga razume. Ljudi se mogu pridobiti i uzdići samo saosećanjem, poverenjem i ljubavlju. Ovde nam se Hristos otkrio kao veliki Učitelj; od svih koji su ikada živeli na Zemlji, samo je On potpuno razumeo ljudsku dušu.

»Jer nemamo poglavara svešteničkoga«, velikog Učitelja, jer su sveštenici bili učitelji, »koji ne može postradati s našim slabostima, nego koji je u svačemu iskušan kao i mi, osim greha.« (Jevrejima 4,15)

»Jer u čemu postrada i iskušan bi, u onome može pomoći i onima koji se iskušavaju.« (Jevrejima 2,18)

Jedino je Hristos iskusio sve boli i iskušenja kojima su ljudska bića izložena. Nikada niko rođen od žene nije bio tako žestoko napadan iskušenjima; nikada niko, osim Njega, nije nosio tako težak teret greha i boli ovoga sveta. Nikada nije bilo nikoga, osim Njega, čije je saosećanje bilo tako sveobuhvatno i tako nežno. Kao Učesnik u iskustvima čovečanstva, On je mogao ne samo da voli svakoga već i da saoseća sa svakim ko nosi teret, ko je kušan i ko se bori.

On je živeo onako kako je učio. »Ja vam dadoh ugled«, rekao je svojim učenicima, »da i vi tako činite kao što Ja vama učinih.« »Ja održah zapovesti Oca svojega.« (Jovan 13,15; 15,10) Tako su Hristove reči u Njegovom životu imale savršeno tumačenje i podršku. I više od toga: On je bio ono što je učio. Njegove reči bile su izraz ne samo Njegovog ličnog životnog iskustva već i Njegovog karaktera. On je ne samo propovedao istinu, već je i sam bio istina. To je davalo silu Njegovom učenju.

Hristos je savesno ukoravao. Nikada nije postojao neko ko je tako mrzeo zlo; nikada niko nije tako neustrašivo raskrinkavao zlo. Njegova prisutnost već je bila ukor svemu što je neistinito i nisko. U svetlu Njegove neporočnosti ljudi su uviđali koliko su i sami poročni, koliko su niski i iskvareni njihovi životni ciljevi. Ipak, On ih je privlačio. Onaj koji je stvorio čoveka, razumeo je čovekovu vrednost. Razotkrivao je zlo kao neprijatelja onih koje je nastojao da blagoslovi i spase. U svakom ljudskom biću, ma koliko bilo grešno, gledao je Božjeg sina, onoga koji bi ponovo mogao da uživa u prednosti srodstva s Božanstvom.

»Jer Bog ne posla Sina svojega na svet da sudi svetu, nego da se svet spase kroza Nj.« (Jovan 3,17) Hristos je, gledajući ljude u patnjama i poniženju, nalazio razlog za nadu i tamo gde su na izgled bili samo očajanje i propast. Tamo gde je postojala svest o vlastitoj bedi, On je video priliku da duhovno okrepi. Iskušavane, razočarane duše, koje su se osećale izgubljenim, na ivici propasti, nije susretao rečima optužbe, već blagoslova.

Blaženstva su bila Njegov pozdrav celoj ljudskoj porodici. Gledajući mnoštvo koje se okupilo da sluša Propoved na Gori, kao da je za trenutak zaboravio da nije na Nebu, i zato se poslužio pozdravom uobičajenim u svetlu svetlosti. S Njegovih usana potekli su blagoslovi kao mlaz iz dugo zapečaćenog izvora.

Okrenuvši se od častoljubivih, samozadovoljnih miljenika ovoga sveta, On je proglasio da su blagosloveni oni koji primaju Njegovu svetlost i ljubav, bez obzira na veličinu njihove bede. Pružao je ruke prema siromašnima duhom, žalosnima, progonjenima, govoreći: »Hodite k meni ... i ja ću vas odmoriti.« (Matej 11,28)

U svakom ljudskom biću sagledavao je beskrajne mogućnosti. Gledao je ljude kakvi bi mogli

biti, preobražene Njegovom milošću, »neka bude dobra volja Gospoda Boga našega s nama«. (Psalam 90,17) Gledajući ih s nadom, nadahnjivao ih je nadom. Ukazujući im poverenje, nadahnjivao ih je poverenjem. Otkrivajući u sebi pravi čovekov ideal, budio je čežnju i veru u dostizanje tog ideala. U Njegovoj prisutnosti prezrene i grešne duše osećale su da su još uvek ljudi, i čeznule da se pokažu dostojnim Njegove pažnje. U mnogom srcu koje je izgledalo mrtvo za sve što je sveto, budile su se nove težnje. Mnogom očajniku otvarala se mogućnost novog života.

Hristos je vezivao ljude za svoje srce vezama ljubavi i odanosti; istim vezama vezivao ih je i za njihove bližnje. Za njega je ljubav bila život, a život služba. »Zabadava ste dobili«, rekao je On, »zabadava i dajte.« (Matej 10,8)

Hristos se nije samo na krstu žrtvovao za čovečanstvo. Dok je prolazio »čineći dobro« (Dela apostolska 10,38), predavanje života bilo je njegovo svakodnevno iskustvo. Ovakav život se mogao održavati samo na jedan način. Isus je živeo u zavisnosti od Boga i u zajednici s Njime. Ljudi se ponekad popravljaju na tajnom mestu Svetinje nad svetinjama, pod senkom Svemogućega; ostaju neko vreme, i ishod se pokazuje u plemenitim delima; zatim njihova vera slabi, zajednica se prekida, a njihovo životno delo propada. Međutim, Isus je živeo životom stalnog poverenja, podržavan stalnom zajednicom; Njegova služba i Nebu i Zemlji nije imala ni propusta ni kolebanja.

Kao čovek, ponizno se obraćao Božjem prestolu, sve dok ono što je ljudsko u Njemu nije bilo ispunjeno nebeskom strujom, koja je povezala ljudsko s božanskim. Primivši život od Boga, davao je život ljudima.

»Nikad čovek nije tako govorio kao ovaj Čovek.« (Jovan 7,46) Ovo bi moglo da se kaže za Hrista i da je samo učio u oblasti fizičkog i misaonog, ili da se isključivo bavio teorijom i spekulacijom. On je mogao da otkrije tajne u koje bi moglo da se prodre samo posle dugogodišnjeg napornog rada i istraživanja. On je na naučnom polju mogao da da sugestije, koje bi sve do kraja vremena hranile misli i podsticale otkrića. Međutim, On to nije učinio. Nije rekao ništa da zadovolji radoznalost ili da podstakne sebično častoljublje. Nije se bavio apstraktnim teorijama, već onim što je važno za razvoj karaktera; onim što će povećati čovekovu sposobnost da upozna Boga i pojačati njegovu moć da čini dobro. Govorio je o istinama koje se odnose na upravljanje životom i koje sjedinjavaju čoveka s večnošću.

Umesto da upućuje ljude da proučavaju čovekove teorije o Bogu, Njegovoj reči i Njegovim delima, On ih je učio da Ga shvate onako kako se pokazuje u svojim delima, u svojoj Reči i kako nam se otkriva u svojim namerama. Dovodio je njihov um u dodir s umom Beskonačnoga.

Ljudi »se čuđahu nauci Njegovoj, jer Njegova beseda beše silna«. (Luka 4,32) Nikada ranije nije govorio neko ko bi imao takvu silu da podstakne misli, da zapali čežnju i pokrene svaku sposobnost tela, uma i duše.

Hristovo učenje, kao i Njegovo saosećanje, proželo je svet. Okolnost ne može nastati u životu, kriza u ljudskom iskustvu, za koje nas nije unapred pripremio u svome učenju i za koje Njegova načela nemaju pouke. Reči Kneza svih učitelja biće sve do kraja vremena vodič Njegovim saradnicima.

Za Njega su sadašnjost i budućnost, ono što je blizu i ono što je daleko, uvek bili isto. On nije zanemarivao potrebe celog čovečanstva. Njegovom duhovnom pogledu nije izmicao nijedan ljudski napor i dostignuće, nijedno iskušenje i sukob, nijedna teškoća i opasnost. Njemu su bila poznata sva srca, svi domovi, sva zadovoljstva, radosti i težnje.

On nije govorio samo kao Predstavnik celog čovečanstva, već se i obraćao celom čovečanstvu. Njegova vest bila je upućena svima – malom detetu, u radosti životnog jutra; željnom, nemirnom srcu mladih, ljudima u punoj snazi koji nose teret odgovornosti i brige; ostarelima u njihovoj slabosti i

iznemoglosti – svakom pripadniku čovečanstva, u svakoj zemlji i u svako doba.

Svojim učenjem obuhvatao je ono što je prolazno i ono što je večno, ono što se vidi u odnosu na ono što se ne vidi, obične događaje iz svakodnevnog života i važna pitanja koja se tiču budućeg života.

On je problemima iz ovog života odredio pravo mesto, podredivši ih onima od večnog interesa, ali nije zanemario njihovu važnost; učio je da su Nebo i Zemlja povezani, i da poznavanje božanske istine priprema čoveka da bolje ispunjava dužnosti iz svakodnevnog života.

Za Njega ništa nije bilo bez svrhe. Dečje igre, teški rad čoveka, životna zadovoljstva, brige i boli, sve ovo bila su sredstva za postizanje jednog jedinog cilja – otkriti Boga da bi se uzdiglo čovečanstvo.

Božja reč s Njegovih usana prodirala je u ljudska srca novom snagom i novim značenjem. Njegovo učenje je dela stvaranja prikazivalo u novoj svetlosti. Na lice prirode ponovo su pali zraci onog sjaja koji je greh prognao. U svim činjenicama i životnim iskustvima bile su otkrivane božanske pouke i mogućnost zajednice s Bogom. Bog je ponovo prebivao na Zemlji; ljudsko srce postalo je svesno Njegove prisutnosti; svet je bio okružen Njegovom ljubavlju. Nebo se spustilo do ljudi. Njihova srca u Hristu priznala su Onoga koji im je otkrio nauku o večnosti –

»Emanuilo ... s nama Bog.«¹

Svako pravo vaspitno delo ima svoje središte u Učitelju koga je Bog poslao. O ovom delu u naše vreme, kao i o delu koje je On osnovao pre osamnaest vekova,² Spasitelj govori ovim rečima: »Ja sam Prvi i Poslednji i Živi.«

»Ja sam Alfa i Omega, Početak i Svršetak.« (Otkrivenje 1,17.18; 21,6)

U prisustvu takvog Učitelja, u takvim prilikama za sticanje božanskog vaspitanja, nije li više nego besmisleno tražiti vaspitanje mimo Njega – težiti za mudrošću mimo Mudrosti; za istinom odbacujući Istinu; za prosvetljenjem mimo Svetlosti; za življenjem bez Života; okrenuti se od Izvora žive vode i kopati sebi studence isprovaljivane koji ne mogu da drže vode.

On i sada poziva: »Ko je žedan, neka dođe k Meni i pije. Koji Me veruje, kao što Pismo reče, iz njegova tela poteći će reke žive vode.« »Voda što ću mu Ja dati, biće u njemu izvor vode koja teče u život večni.« (Jovan 7,37.38; 4,14)

¹ Matej 1,23

² Ova izjava prvi put je objavljena 1903. godine.

PRIKAZ NJегоVIH METODA

»JA JAVIH IME TVOJE LJUDIMA KOJE SI MI DAO.«

JOVAN 17,6

Metodi kojima se Hristos kao učitelj služio, najpotpunije su prikazani u pripremanju prvih dvanaest učenika. Ove ljude očekivale su velike odgovornosti. On ih je izabrao kao ljude koje će moći da nadahne svojim Duhom, koji će postati osposobljeni da nastave Njegovo delo na Zemlji, jer će On morati da ga napusti. On im je, više nego svima drugima, ukazao prednost da budu u Njegovom društvu. Ličnim dodirima utisnuo je pečat svoje ličnosti u izabrane saradnike. »Život se javi«, kaže omiljeni Jovan, »i videsmo, i svedočimo.« (1. Jovanova 1,2)

Samo u takvoj zajednici – zajednicom uma s umom i srca sa srcem, ljudskoga s božanskim, može se preneti ta oživljavajuća energija koju treba da da delo pravog vaspitanja. Samo život rađa život.

Spasitelj je u pripremanju svojih učenika primenjivao sistem vaspitanja ustanovljen u početku. Dvanaestorica prvoizabranih, zajedno sa još nekoliko drugih, koje je služenje potrebama učenika povremeno udruživalo s njima, sačinjavali su Hristovu porodicu. Oni su bili s Njim u domu, za stolom, u kleti, u polju. Pratili su Ga na Njegovim putovanjima, delili Njegove brige i teškoće, i koliko im je to bilo moguće, učestvovali u Njegovom radu.

Ponekad ih je poučavao, dok su zajedno sedeli na obronku brega, ponekad pored mora, ili iz ribarske barke, a ponekad usput dok su hodali. Kad god je govorio mnoštvu, učenici su bili oko Njega. Nastojali su da Mu budu što bliže da ne bi izgubili nijednu Njegovu pouku. Bili su pažljivi slušaoci, željni da razumeju istine koje treba da propovedaju u svim zemljama i svim naraštajima.

Prvi Isusovi učenici bili su izabrani iz redova običnih ljudi. Ti galilejski ribari bili su skromni, neobrazovani ljudi; ljudi neupućeni u rabinsko učenje i običaje, ali očeličeni strogom disciplinom teškog rada i nevolje. Bili su to ljudi prirodno sposobni i poučljiva duha; ljudi koji su mogli biti pripremljeni i izgrađeni za Spasiteljevo delo. Na stazama običnog života ima mnogo trudbenika, koji iz dana u dan strpljivo obavljaju svoje uobičajene dužnosti, nesvesni pritajenih sposobnosti koje bi ih, da su bile pokrenute na delo, svrstale među velike vođe sveta. Takvi su bili ljudi koje je Spasitelj pozvao da budu Njegovi saradnici. Oni su imali prednost da se tri godine pripremaju kod najvećeg Vaspitača koga je ovaj svet ikada upoznao.

Ove prve učenike obeležavala je izrazita raznolikost. Oni će postati budući učitelji sveta, a ipak su se po svojim karakternim osobinama veoma razlikovali. Tu je bio Levije Matej, carinik, pozvan iz života poslovne aktivnosti i podložnosti Rimu; revnitelj Simon, nepomirljivi neprijatelj carskog autoriteta; Petar, nagao, samouveren i dobroga srca, i Andrija, njegov brat; Juda Judejac, ugladen, sposoban ali lakomog duha; Filip i Toma, verni i iskreni, ali sporoga srca da veruju; Jakov Alfejev i Juda Jakovljevi, manje istaknuti među braćom, ali energični ljudi, uporni i u svojim manama i svojim vrlinama; Natanilo, kao dete po iskrenosti i poverenju; i sinovi Zevedejevi, častoljubivi, ali verna srca.

Da bi uspešno obavljali delo na koje su bili pozvani, ovi učenici, koji su se toliko razlikovali po prirodnim osobinama, po vaspitanju i životnim navikama, morali su da postignu jedinstvo osećanja, misli i delovanja. Hristov cilj je bio da izgradi to jedinstvo. Da bi to postigao, nastojao je da ih

ujedini sa sobom. Cilj Njegovog truda oko njih izražen je u Njegovoj molitvi Ocu: »Da svi jedno budu, kao Ti, Oče, što si u Meni i Ja u Tebi; da i oni u Nama jedno budu ... i da pozna svet da si me Ti poslao i da si imao ljubav k njima kao i k Meni što si ljubav imao.« (Jovan 17,21–23)

Hristova moć koja preobražava

Između dvanaestorice učenika, četvorica treba da dobiju vodeću ulogu, svaki u svojoj posebnoj oblasti. Da bi ih za to pripremio, Hristos ih je poučavao predviđajući sve. Jakov, koji je trebalo da umre trenutnom smrću od mača; Jovan, koji je najduže od sve braće trebalo da sledi svog Učitelja u radu i progonstvu; Petar, pionir u uklanjanju vekovnih prepreka i u propovedanju neznabožačkom svetu; i Juda, sposoban da se u službi istakne iznad svoje braće, a koji je, ipak, u svom srcu kovao planove o čijim je posledicama malo mislio – to su bili oni za koje se Hristos najviše brinuo i koje je najčešće i najbrižljivije poučavao.

Petar, Jakov i Jovan težili su da u svakoj povoljnoj prilici budu pored svoga Učitelja, i njihova želja bila je ispunjena. Među Dvanaesticom, oni su bili u najprisnijoj vezi s Njim. Jovana je mogla da raduje samo još veća bliskost, i on je to postigao. Na prvom sastanku kraj Jordana, kada je Andrija, pošto je čuo Isusa, otrčao da pozove svoga brata, Jovan je sedeo ćuteći, zadubljen u razmišljanje o čudesnim temama. On je sledio Spasitelja kao željni i pažljivi slušalac. Ipak, Jovanov karakter nije bio bez mane. On nije bio neki blagi, zaneseni sanjar. Njega i njegovog brata nazivali su »sinovima groma«. (Marko 3,17) Jovan je bio ponosan, častoljubiv, ratoboran; ali ispod svega toga nebeski Učitelj video je toplo, iskreno i verno srce. Isus je osudio njegovu sebičnost, razočarao njegovu častoljublje i okušao njegovu veru. Ali, otkrio mu je ono za čime je njegova duša čeznula – lepotu svetosti, svoju ljubav koja preobražava. »Ja javih ime Tvoje ljudima«, rekao je Isus Ocu, »koje si mi dao od sveta.« (Jovan 17,6)

Jovan je po prirodi težio za ljubavlju, za razumevanjem i prijateljstvom. On se privijao uz Isusa, sedeo kraj Njega, naslanjao se na njegove grudi. Kao što cvet upija sunce i rosu, tako je on upijao božansku svetlost i život. S obožavanjem i ljubavlju gledao je Spasitelja, sve dok sličnost s Hristom i zajednica s Njim nisu postali njegova jedina čežnja i dok se u njegovom karakteru nije odrazio karakter njegovog Učitelja.

»Vidite«, rekao je on, »kakvu nam je ljubav dao Otac, da se deca Božija nazovemo i budemo; zato svet ne poznaje nas, jer Njega ne pozna. Ljubazni! Sad smo deca Božja, i još se ne pokaza šta ćemo biti; nego znamo da kad se pokaže, bićemo kao i On, jer ćemo Ga videti kao što jest.

»I svaki koji ovaj nad ima na Njega, čisti se, kao i On što je čist.« (1. Jovanova 3,1–3)

Od slabosti do snage

Petrova povest prikazuje Hristov metod vaspitanja bolje od istorije bilo koga drugog učenika. Odvažan, borben, samopouzdan, hitar u zapažanju i nagao u odlukama, brz u osvećivanju, a ipak velikodušan u opraštanju, Petar je često grešio i često dobijao ukore. Ali, isto tako često dobijao je i izričita priznanja i pohvale za svoju usrdnu vernost i odanost Hristu. Strpljivo, u nepristrasnoj ljubavi, Spasitelj se trudio oko svog plahovitog učenika, nastojeći da obuzda njegovo samopouzdanje i da ga nauči poniznosti, poslušnosti i poverenju.

Međutim, lekcija je bila samo delimično naučena. Samouverenost nije bila iskorenjena.

Isus je često, kada je teško breme pritiskivalo Njegovo srce, čeznuo da učenicima iznese prizore svoga kušanja i patnje. Ali, »oči im se držahu«. Nisu želeli da znaju i zato nisu videli. Samosažaljenje, koje se uplašilo zajednice s Hristom u patnjama, nagnalo je Petra da uzvikne negodujući: »Bože

sačuvaj! to neće biti od Tebe!» (Matej 16,22) Njegove reči izražavale su misli i osećanja Dvanaestorice.

Tako su išli dalje dok se kriza približavala; hvalisavi, svadljivi, unapred deleći vladarske časti, i ne sanjajući o krstu.

Petrovo iskustvo bilo je pouka za sve njih. Onaj koji se uzda u sebe doživljava poraz u kušanju. Hristos nije mogao da spreči sigurne posledice zla koje još nije odbačeno. Međutim, kao što su se Njegove ruke ispružile da izbave, kada su talasi pretili da potope Petra, tako se Njegova ljubav pokrenula da ga spase, kad su duboke vode preplavile njegovu dušu. Dok se nalazio na samoj ivici propasti, Petra su hvalisave reči ponovo dovodile sve bliže i bliže ponoru. Stalno je dobijao opomenu: Ti ćeš odreći »da Me poznaješ«! (Luka 22,34) Ožalošćeno, verno srce učenika otvorilo se rečima izjave: »Gospode! s Tobom gotov sam i u tamnicu i na smrt ići!» (Luka 22,33); Onaj koji ispituje srca uputio je Petru poruku, malo cenjenu tada, ali koja će u tamu, koja se brzo spuštala, uneti tračak nade: »Simone! Simone! evo vas ište sotona da bi vas činio kao pšenicu. A Ja se molih za tebe da tvoja vera ne prestane; i ti kadgod obrativši se utvrdi braću svoju.« (Luka 22,31.32)

Kad su u sudskoj dvorani bile izgovorene reči odricanja; kad su Petra ljubav i vernost, probuđene Spasiteljevim pogledom punim sažaljenja i ljubavi i žalosti, odvele u vrt u kome je Hristos plakao i molio se; kad su njegove suze pokajanja kapale na zemlju koja je bila natopljena kapljama krvi Hristove samrtne borbe – tada su Spasiteljeve reči: »Ja se molih za tebe ... i ti kadgod obrativši se utvrdi braću svoju«, postale su oslonac njegovoj duši. Hristos ga nije prepustio očajanju, iako je unapred znao za njegov greh.

Da je pogled koji mu je Isus uputio izražavao osudu umesto sažaljenja; da je predskazujući njegov greh propustio da govori o nadi, koliko bi duboka bila tama koja je okruživala Petra! Koliko bi nepodnošljivo bilo očajanje te izmučene duše! U tom času teskobe i odvratnosti prema samome sebi, šta bi ga moglo zadržati da ne pođe putem kojim je pošao Juda?

Onaj koji svog učenika nije mogao da poštedi teskobe, nije ga prepustio njenoj gorčini. Njegova ljubav nikada ne presušuje niti se odriče.

Ljudska bića, i sama predata zlu, sklona su da grubo postupaju prema onima koji su u iskušenju i koji skreću s pravoga puta. Oni ne mogu ispitivati srce, niti znaju njegove borbe i bol. Njima je još potrebno da saznaju da postoji ukor u kome je izražena ljubav, udarac koji ranjava da bi izlečio, opomena koja govori o nadi.

Ne Jovana koji je ostao uz Isusa u sudskoj dvorani, koji je stajao pored Njegovog krsta i koji je prvi između Dvanaestorice bio na grobu – ne Jovana, već Petra je Isus spomenuo posle svog vaskrsenja. »Idite kažite učenicima Njegovim i Petru«, rekao je anđeo, »da pred vama otide u Galileju: tamo ćete Ga videti.« (Marko 16,7)

Kada se Isus poslednji put sastao s učenicima pored mora, Petar, okušan pitanjem koje mu je tri puta bilo postavljeno: »Ljubiš li me«, ponovo je dobio svoje mesto među Dvanaesticom. Hristovo delo bilo mu je povereno; treba da pase Gospodnje stado. Na kraju, kao svoju poslednju ličnu poruku, Hristos mu je naložio: »Hajde za Mnom!« (Jovan 21,17.22)

Sada je mogao da shvati ove reči. Petar je sada mogao bolje da razume pouku koju je Hristos dao kad je postavio dete među učenicima i pozvao ih da postanu slični Njemu, Upoznavši potpunije i vlastite slabosti i Hristovu silu, bio je spreman da ima poverenja i da sluša. Mogao je da ide za svojim Učiteljem oslanjajući se na Njegovu silu.

Pri kraju svoga iskustva u radu i žrtvi, učenik koji je nekada bio tako nespreman da shvati krst, bio je gotov da radosno položi svoj život za Jevanđelje, osećajući jedino da je za njega koji se

odrekao Gospoda prevelika čast da umre na isti način kao što je njegov Učitelj umro.

Čudesna promena u Petru bila je plod božanske blagosti. To je životna pouka za sve koji se trude da idu stopama Velikog Učitelja.

Pouka s ljubavlju

Isus je korio svoje učenike, podsećao ih je i opominjao; ali Ga Jovan i Petar i njihova braća nisu napustili. Uprkos ukorima, odlučili su da ostanu s Isusom. Spasitelj ih takođe nije napustio zbog njihovih pogrešaka. On je prihvatao ljude onakve kakvi jesu, sa svim manama i slabostima, i pripremao ih za svoju službu kad su dozvoljavali da ih On uči poslušnosti i poučava.

Ipak, među Dvanesticom bio je jedan kome skoro sve do kraja svoga rada Hristos nije uputio ni reči neposrednog ukora.

Juda je među učenike uneo duh suparništva. On se pridružio Isusu, osećajući privlačnost Njegovog karaktera i života. Iskreno je čeznuo za promenom u sebi i nadao se da će je iskusiti sjedinjujući se s Isusom. Ali, ova želja nije u njemu preovladala. Njega je pokretala nada u sebične dobitke u svetovnom carstvu koje će, kako je očekivao, Hristos uspostaviti. Iako je priznavao božansku silu Hristove ljubavi, Juda se nije pokoravao njenoj vlasti. Nastavio je da ceni svoje rasuđivanje i gledišta, i gaji sklonost prema kritikovanju i osuđivanju. Hristove pobude i postupci koji su tako često nadmašivali njegovu moć shvatanja, budili su u njemu sumnju i neslaganje, i on je svoja sumnjičenja i častoljubivost neprimetno prenosio na učenike. Veliki deo njihovih prepirki oko prvenstva i njihovog nezadovoljstva Hristovim metodama poticao je od Jude.

Isus je izbegavao neposredan sukob, videći da bi otpor doveo samo do još veće okorelosti. Hristos je nastojao da izleči uskogrudu sebičnost Judinog života dovodeći ga u dodir sa svojom požrtvovnom ljubavlju. U svom učenju iznosio je načela koja su u korenu pogađala učenikovu samoljubivu želju za uspehom. Pouka za poukom se rađala, i Juda je mnogo puta razumeo da je bio prikazan njegov karakter i označen njegov greh; ali nije hteo da se pokori.

Kad je odbacio poziv milosti, sila zla je konačno preovladala. Gnevan zbog prikrivenog ukora i očajan zbog propasti svojih častoljubivih snova, Juda se predao demonu pohlepe i odlučio da izda svoga Učitelja. Iz pashalne sobe, radosti Hristove prisutnosti i svetlosti besmrtne nade, otišao je da obavi svoje zlo delo – u tamu najkrajnju, u kojoj nema nade.

»Jer znadijaše Isus od početka koji su što ne veruju, i ko će Ga izdati.« (Jovan 6,64) Ipak, znajući sve, nije zadržao nijedan poziv milosti ili dar ljubavi.

Videvši u kakvoj se opasnosti Juda nalazi, uzeo ga je u svoju blizinu i uveo u uski krug svojih izabranih i poverljivih učenika. Iz dana u dan, dok je najteži teret pritiskivao Njegovo srce, Isus je podnosio bol stalnog dodira s tim tvrdokornim, sumnjičavim i sumornim duhom; On je bio svedok tog stalnog, potajnog i podmuklog suparništva među svojim učenicima, i trudio se da ga suzbije, samo zato da nijedan spasonosni uticaj ne bi bio uskraćen toj ugroženoj duši!

»Mnoga voda ne može ugasiti ljubavi,

Niti je reke potopiti.«

»Jer je ljubav jaka kao smrt.«

Pesma nad pesmama 8,7.6

Hristovo delo ljubavi nije imalo uspeha u Judinom slučaju. Međutim, u odnosu na njegove drugove, učenike, to nije bilo tako. Njima je ono pružilo pouku, čiji su uticaj osećali celog života.

Ono im je bilo primer nežnosti i dugog trpljenja, koji će uvek uticati na njihovo postupanje prema onima koji su u iskušenju i koji su skrenuli s pravog puta. Međutim, ono je pružilo i druge pouke. Prilikom izbora Dvanaestorice, učenici su veoma želeli da Juda uđe u njihov krug, i njegovo pristupanje smatrali su veoma značajnim događajem za apostolski zbor. Juda je dolazio u dodir sa svetom više od njih, bio je vešt u ophođenju, oštrouman i sposoban da upravlja poslovima, a pošto je visoko cenio svoje sposobnosti, naveo je učenike da ga i oni tako cene. Ali, metod koji je želeo da uvede u Hristovo delo bio je utemeljen na svetovnim načelima i pod uticajem svetovne politike. On je bio usmeren na sticanje svetovnih priznanja i časti – na zadobijanje carstva ovoga sveta. Uticaj ovih želja na Judin život pomogao je učenicima da shvate suprotnost između načela samouzvišenja i Hristovog načela poniznosti i požrtvornosti – načela duhovnog carstva. U Judinoj sudbini videli su do čega dovodi služenje sebi.

Za ove učenike Hristova misija konačno je postigla svoj cilj. Njegov primer i njegove pouke o samoodricanju malo-pomalo oblikovale su njihov karakter. Njegova smrt je uništila njihovu nadu u svetovnu veličinu. Petrov pad, Judin otpad, njihov vlastiti poraz kad su se u trenutku teskobe i opasnosti odrekli Hrista, raspršili su njihovu oholu samouverenost. Uvideli su svoju slabost; delimično sagledali veličinu dela koje im je povereno; osetili potrebu da Učitelj vodi svaki korak.

Znali su da On lično više neće biti s njima i shvatili, kao nikada ranije, vrednost prilika da idu i razgovaraju s Poslanim od Boga. Mnoge Njegove pouke, kad ih je izgovarao, nisu cenili ili razumeli; sada su želeli da ih ponovo dozovu u sećanje, da ponovo čuju Njegove reči. Kakvu im je radost sada ulivalo Njegovo obećanje:

»Bolje je za vas da Ja idem: jer ako Ja ne idem, Utešitelj neće doći k vama; ako li idem, poslaću Ga k vama.« »Jer vam sve kazah što čuh od Oca svojega.« »A Utešitelj Duh Sveti, kojega će Otac poslati u ime Moje, On će vas naučiti svemu i napomenuće vam sve što vam rekoh.« (Jovan 16,7; 15,15; 14,26)

»Sve što ima Otac Moje je.« »A kad dođe On, Duh istine, uputiće vas na svaku istinu... jer će od Mojega uzeti, i javiće vam.« (Jovan 16,15.13.14)

Učenici su videli kako Hristos iz njihove sredine, sa Maslinske gore, odlazi na Nebo. I kad Ga je Nebo primilo, do njih je dopro odjek Njegovog oproštajnog obećanja: »I evo Ja sam s vama u sve dane do svršetka veka.« (Matej 28,20)

Oni su znali da On i dalje saoseća s njima. Znali su da imaju Predstavnik, Zastupnik, pred Božjim prestolom. U Isusovo ime upućivali su svoje molbe, ponavljajući Njegovo obećanje: »Što god uzištete u Oca u ime Moje, daće vam.« (Jovan 16,23)

Sve više i više pružali su ruku vere, jer su imali veliki razlog: »Hristos Isus, koji umre, pa još i vaskrse, koji je s desne strane Bogu, i moli se za nas.« (Rimljanima 8,34)

Veran svome obećanju, Božanstveni, proslavljen u nebeskim dvorovima, dao je od svoje punine svojim sledbenicima na Zemlji. Njegovo ustoličenje s desne strane Bogu bilo je objavljeno izlivanjem Duha na Njegove učenike.

Zahvaljujući Hristovom trudu, ovi učenici bili su usmereni da osete svoju potrebu za Duhom; zahvaljujući pouci Duha, potpuno su se pripremili i pošli da obave svoje životno delo.

Više nisu bili neobrazovani i neuglašeni. Više nisu bili skup nezavisnih jedinki ili neskladnih i protivurečnih pojedinaca. Njihova nada više nije bila usmerena svetovnoj veličini. Bili su »jednodušni«, jednoga uma i jedne duše. Hristos je ispunjavao njihove misli. Napredovanje Njegovog carstva bilo je njihov cilj. Umom i karakterom postali su slični svome Učitelju, a ljudi »znadijahu ih da bejahu s Isusom«. (Dela apostolska 4,13)

Tada se Hristova slava otkrila tako kako nikada ranije smrtni ljudi nisu imali prilike da je vide.

Mnogi, koji su se rugali Njegovom imenu i prezirali Njegovu moć, odlučili su da budu učenici Razapetoga. Uz pomoć Svetoga Duha ovi skromni ljudi koje je Hristos izabrao, svojim delom potresli su svet. U jednom jedinom naraštaju Jevanđelje je bilo objavljeno svakom narodu pod nebom.

Istoga Duha, koga je umesto sebe poslao da bude Učitelj Njegovim prvim saradnicima, Hristos je ovlastio da bude Učitelj Njegovim saradnicima danas. On je obećao: »Evo Ja sam s vama u sve dane do svršetka veka.« (Matej 28,20)

Prisustvo istog Vodiča u savremenom vaspitnom delu doneće iste rezultate kao i nekada. To je cilj kome teži pravo vaspitanje; to je delo koje, po Božjoj volji, treba da obavi.

POUKE IZ PRIRODE

**»STANI I GLEDAJ ČUDESA... ONOGA KOJI JE SAVRŠEN
U SVAKOM ZNANJU!«**

O Jovu 37,14.16

BOG U PRIRODI

»SLAVA NJEGOVA POKRI NEBESA I ZEMLJA SE NAPUNI HVALE NJEGOVE.«

AVAKUM 3,3

Na svemu što je stvoreno vidi se otisak Božanstva. Priroda svedoči o Bogu. Prijemčiv um, doveden u vezu s čudesima i tajnama svemira, mora da prepozna delovanje beskonačne sile. Zemlja ne daje svoja dobra, niti iz godine u godinu nastavlja da se okreće oko Sunca zahvaljujući vlastitoj energiji. Jedna nevidljiva ruka vodi planete u njihovom kruženju nebom. Tajanstveni život prožima celu prirodu – život koji održava bezbrojne svetove u beskraju, koji živi u najsitnijem insektu što lebdi na letnjem povetarcu, koji daje hitrinu letu lastavice i hrani mlade gavranove kad se oglašavaju, koji pupoljak pretvara u cvet, a cvet u plod.

Ista sila koja održava prirodu deluje i u čoveku. Isti veliki zakoni koji vode i zvezdu i atom, nadziru i čovekov život. Zakoni koji upravljaju radom srca podešavajući protok struje života prema zahtevima tela, zakoni su moćnog Uma koji ima vlast nad dušom. Od njega proizlazi sav život. Samo u skladu s Njim moguće je utvrditi pravo područje aktivnosti života. Svim bićima, koja je stvorio, postavljen je isti uslov – da se život održava primanjem života od Boga i vodi u skladu sa Stvoriteljevom voljom. Prekršiti Njegov zakon, fizički, mentalni ili moralni, znači izdvojiti se iz sklada sa svemirom, uneti nesklad, pometnju, propast.

Onome koji nauči da tako tumači njena učenja, cela priroda postaje jasna; svet je udžbenik, a život škola. Jedinstvo čoveka s prirodom i Bogom, sveopšta obaveznost zakona, posledice prestupa, neminovno utiču na um i oblikuju karakter.

To su pouke koje naša deca treba da nauče. Malom detetu, koje još nije sposobno da uči iz štampane reči ili da se uključi u redovni tok školske nastave, priroda predstavlja neiscrpni izvor pouke i uživanja. Srce koje još nije otvrdnulo u dodiru sa zlom brzo prepoznaje prisutnost Onoga koji prožima sve što je stvoreno. Uho koje još nije zagušeno svetovnom hukom pazi na Glas koji govori preko glasova prirode. A za one u starijim godinama, kojima su stalno potrebni njeni nemi podsetnici na duhovno i večno, pouke iz prirode biće ništa manji izvor uživanja i znanja. Kao što su stanovnici Edema učili sa stranica prirode, kao što je Mojsije prepoznao Božji rukopis na arapskim ravnicama i brdima, a dete Isus na padinama nazaretskih brežuljaka, tako i današnja deca mogu učiti o Svevišnjemu. Nevidljivo je predstavljeno vidljivim. Na svemu što je na Zemlji, od najvišeg stabla u šumi do lišaja koji se pripio uz stenu, od bezgraničnog okeana do najmanje školjke na obali, može se videti slika i potpis Boga.

Koliko god je to moguće, neka dete od svojih najranijih godina boravi tamo gde će ovaj divni udžbenik biti otvoren pred njim. Neka gleda prekrasne prizore koje je veliki Umetnik naslikao na pokretnom nebeskom platnu, neka se upozna s čudesima na zemlji i moru, neka posmatra tajanstvene promene za vreme izmene godišnjih doba i neka iz svih Njegovih dela uči o Stvoritelju.

Ni na koji drugi način ne mogu se temelji pravog vaspitanja postaviti tako čvrsto i sigurno. Ali, čak i dete, kad dođe u dodir s prirodom, zapaža pojave koje ga zbunjuju. Ono će neizbežno zapaziti delovanje suparničkih sila. Prirodi je upravo tu potreban tumač. Gledajući kako se zlo ispoljava čak i u svetu prirode, svi moraju da nauče istu žalosnu pouku – »neprijatelj čovek to učini«. (Matej 13,28)

Samo u svetlosti koja blista sa Golgote mogu pravilno da se pročitaju pouke iz prirode. Neka

povest Vitlejema i krsta pokaže da će dobro nadvladati zlo, i da je svaki blagoslov koji primamo dar otkupljenja.

Bodljom i trnom, čičkom i korovom, predstavljeno je zlo koje kvari i uništava. U ptici koja peva i cvetu koji se otvara, u kiši i sunčevom sjaju, u letnjem povetarcu i nežnoj rosi, u desetini hiljada stvari u prirodi, od hrasta u šumi do ljubičice koja cveta blizu njegovog korena, vidi se ljubav koja obnavlja. Priroda nam još uvek govori o Božjoj dobroti.

»Jer ja znam misli koje mislim za vas, govori Gospod, misli dobre a ne zle.« (Jeremija 29,11) To je poruka koja se u svetlosti s krsta može čitati na celom licu prirode. Nebesa objavljuju slavu Njegovu, i Zemlja je puna Njegovog obilja.

POUKE IZ ŽIVOTA

»RAZGOVORI SE SA ZEMLJOM, NAUČIĆE TE.«

O Jovu 12,8

Veliki Učitelj dovodio je svoje slušaoce u dodir s prirodom da bi mogli da čuju glas koji govori iz svega što je stvoreno; kad bi im se srce raznežilo i um postao spreman da primi, On bi im pomagao da shvate duhovnu pouku prizora na kojima su počivale njihove oči. Kratke priče pomoću kojih je rado iznosio pouke o istini, pokazuju koliko je njegov Duh bio otvoren za uticaje iz prirode i koliko je uživao u sakupljanju duhovnih pouka iz svega onoga što ga je okruživalo u svakodnevnom životu.

Ptice u vazduhu, ljiljani u polju, sejač i seme, pastir i ovce – Hristos se time služio da slikovito opiše besmrtnu istinu. On je nalazio primere u događajima iz života, činjenicama i iskustvima koji su bili poznati slušaocima – kvasac, sakriveno blago, biser, ribarska mreža, izgubljeni novčić, izgubljeni sin, kuće na steni i pesku. U Njegovim poukama postojalo je nešto što je privlačilo svaki um, dodirivalo svako srce. Tako se svakodnevni posao, umesto da bude samo beskonačni krug muka, bez viših misli, stalnim podsećanjem na duhovno i nevidljivo, mogao poletnije i radosnije obavljati.

I mi treba tako da poučavamo. Neka deca nauče da u prirodi vide izraz Božje ljubavi i mudrosti; neka misao o Njemu bude povezana s pticama i cvetom i drvetom; neka im sve vidljivo bude tumač nevidljivoga, a svi događaji u životu sredstvo božanskog poučavanja.

Dok tako uče da izvlače pouke iz svega što je stvoreno i iz svih životnih iskustava, pokažite im da isti zakoni koji upravljaju prirodom i događajima u životu moraju upravljati i nama; da su dati za naše dobro; i da samo u poslušnosti njima možemo naći istinsku sreću i postići uspeh.

Zakon službe

Sve na Nebu i na Zemlji objavljuje da je zakon službe veliki zakon života. Večni Otac održava život svega što živi. Hristos je došao na Zemlju kao Onaj koji »služi«. (Luka 22,27) Anđeli su »službeni duhovi koji su poslani na službu onima koji će naslediti spasenje«. (Jevrejima 1,14) Isti zakon službe zapisan je na svemu u prirodi. Ptice u vazduhu, životinje u polju, drveće u šumi, lišće, trava, i cveće, Sunce na nebu i sjajne zvezde – sve ima svoju službu. Jezero i okean, reka i vodeni izvor – svi primaju da bi davali.

Budući da sve u prirodi doprinosi životu u svetu, štiti tako i sopstveni život. »Dajte, i daće vam se« (Luka 6,38), glasi pouka isto tako jasno zapisana u prirodi kao i na stranicama Svetog pisma.

Kad padine brežuljaka i ravnice otvaraju put planinskom potoku da stigne do mora, ono što daju, stotruko im se vraća. Potok koji žuboreći teče svojim putem, ostavlja iza sebe svoj dar lepote i plodnosti. Kroz polja, ogoljena i opaljena letnjom žegom, traka zelenila obeležava rečni tok; svako plemenito drvo, svaki pupoljak, svaki cvet svedoči o naknadi koju Božja milost dodeljuje svima preko kojih teče u svet.

Sejanje u veri

Od skoro bezbrojnih pouka kojima nas uče različiti procesi rastenja, neke od najdragocenijih su iznesene u Spasiteljevoj kratkoj priči o semenu koje raste. Ona poučava i stare i mlade.

»Takvo je carstvo Božije kao čovek kad baci seme u zemlju; i spava i ustaje noću i danju; i seme niče i raste, da ne zna on. Jer zemlja sama od sebe najpre donese travu, potom klas, pa onda ispuni pšenicu u klasu.« (Marko 4,26–28)

Seme ima u sebi moć klijanja, moć koju mu je Bog lično usadio; ipak, prepušteno samo sebi, ne bi moglo da nikne. Čovek treba da odigra svoju ulogu u podsticanju rastenja žita; ali postoji granica preko koje on ništa ne može da postigne. On mora da se osloni na Onoga koji je sejanje i žetvu povezao divnim sponama svoje svemoćne sile.

U semenu je život, u zemlji je sila; ali, ako beskrajna sila ne deluje danju i noću, seme neće doneti nikakav rod. Pljuskovi kiše moraju da osveže žedna polja; Sunce mora da da toplotu; elektricitet se mora preneti do zakopanog semena. Samo Stvoritelj, koji je usadio život, može ga probuditi. Svako seme raste, svaka biljka razvija se Božjom silom.

»Seme je reč Božja.« »Jer kao što iz zemlje raste bilje i u vrtu niče što se poseje, tako će Gospod Bog učiniti da nikne pravda i pohvala.« (Luka 8,11; Isaija 61,11) Kao što je u prirodnom, tako je i u duhovnom sejanju; jedina sila koja može da stvori život dolazi od Boga.

Delo sejača je delo vere. Tajnu klijanja i rastenja semena on ne može razumeti; ali ima poverenja u sredstva kojima Bog pokreće bujanje biljaka. On baca seme očekujući da će ga mnogostruko umnoženo sakupiti u obilnoj žetvi. Tako treba da rade i roditelji i učitelji, očekujući žetvu od semena koje seju.

Dobro seme neko vreme može da leži nezapaženo u srcu, ne dajući znaka da je pustilo koren; kasnije, kad Božji Duh ispuni dušu, skriveno seme nikne i konačno donese rod. U našem životnom delu ne znamo šta će nam poći za rukom, ovo ili ono. Ovo pitanje ne rešavamo mi. »Izjutra sej seme svoje i uveče nemoj da ti počivaju ruke.« (Propovednik 11,6) Božji veliki zavet objavljuje da »dokle bude Zemlje neće nestajati setve ni žetve«. (1. Mojsijeva 8,22) Uzdajući se u ovo obećanje, zemljoradnik ore i seje. Ništa manje poverenja ne smemo imati ni u duhovnom sejanju kad radimo uzdajući se u njegovo obećanje: »Tako će biti reč Moja kad iziđe iz Mojih usta: Neće se vratiti k Meni prazna, nego će učiniti što Mi je drago, i srećno će svršiti na što je pošaljem.« »Ide i plače koji nosi seme da seje; poći će s pesmom noseći snopove svoje.« (Isaija 55,11; Psalam 126,6)

Klijanje semena predstavlja početak duhovnog života, a razvitak biljke je slika razvitka karaktera. Nema života bez rastenja. Biljka mora da raste ili umre. Kao što je njeno rasteње tiho i neprimetno ali stalno, tako je i rasteње karaktera. Na svakom stepenu razvoja naš život može biti savršen; ipak, ako se Božja namera s nama ispuni, napredovanje će biti stalno.

Biljka raste primajući ono što joj je Bog odredio za održanje života. Tako se i duhovno rasteње postiže saradnjom s božanskim oruđima. Kao što biljka pušta koren u zemlju, tako se i mi moramo ukoreniti u Hristu. Kao što biljka prima sunčevu svetlost, rosu i kišu, tako i mi moramo primati Svetoga Duha. Ako se naša srca oslanjaju na Hrista, tada će nam On doći »kao dažd, kao pozni dažd koji natapa zemlju«. Kao Sunce pravde On će se podići iznad nas »i zdravlje će biti na zracima njegovim«. Mi ćemo »procvetati kao ljiljan«. Mi ćemo »rađati kao žito i cvetati kao vinova loza«. (Osija 6,3; Malahija 4,2; Osija 14,5.7)

Zemlja »najpre donese travu, potom klas, pa onda ispuni pšenicu u klasu«. (Marko 4,28) Zemljoradnik seje seme i gaji biljku s namerom da proizvede zrno – hleb za gladne, i seme za buduće žetve. Tako i božanski Zemljoradnik očekuje žetvu. On teži da se rodi u srcu i životu svojih sledbenika da bi se preko njih mogao roditi i u drugim srcima i životima.

Postepeni razvoj biljke iz semena je očigledan prikaz vaspitanja deteta. Pojavljuje se »najpre

trava, potom klas, pa onda ispuni pšenicu u klasu «. (Marko 4,28) Onaj koji je izgovorio ovu kratku priču, stvorio je sićušno seme, usadio mu njegova životna svojstva i postavio zakone koji upravljaju njegovim rastenjem. Istine koje sadrži ova kratka priča postale su stvarnost u Njegovom ličnom životu. On, Veličanstvo Neba, Car slave, postao je dete u Vitlejemu, i neko vreme bio bespomoćno čedo povereno brizi svoje majke. U detinjstvu je govorio i postupao kao dete, poštujući svoje roditelje i spremno izvršavajući njihove želje. Međutim, od samog početka svog misaonog razvoja, On je stalno napredovao u milosti i poznavanju istine.

Roditelji i učitelji treba da nastoje da tako usmere sklonosti mladih da oni u svakom razvojnom stepenu u životu zrače lepotom koja odgovara tom razdoblju, razvijajući se prirodno, kao biljke u vrtu.

Mališani treba da budu vaspitavani u detinjjoj jednostavnosti. Oni moraju da se naviknu da budu zadovoljni malim, korisnim dužnostima, zadovoljstvima i iskustvima koji odgovaraju njihovom dobu. Detinjstvo je u ovoj kratkoj priči predstavljeno travom, a trava je lepa na svoj posebni način. Decu ne treba prisiljavati na prevremeno sazrevanje, jer ona treba što duže da zadrže svežinu i ljupkost svojih ranih godina. Što je život deteta mirniji i jednostavniji, što je slobodniji od veštačkog uzbuđenja i usklađeniji s prirodom, to će povoljnije uticati na njegovu telesnu i mentalnu živahnost i duhovnu snagu.

Spasitelj je snažno, čudesno nahranivši pet hiljada, prikazao kako se pod uticajem Božje sile stvara rod. Isus je podigao zastor koji zaklanja svet prirode i otkrio stvaralačku silu koja stalno deluje za naše dobro. Umnožavajući seme bačeno u zemlju, Onaj koji je umnožio hlebove, svakoga dana čini čudo. On čudom stalno hrani milione sa zemaljskih žetvenih polja. Ljudi, pozvani da sarađuju s Njim u brizi oko pšeničnog zrna i pripremanja hleba, upravo zato gube iz vida božanski udeo. Delovanje Njegove sile pripisuje se prirodnim uzrocima ili ljudskom trudu, a Njegovi darovi često se izopačuju u sebične svrhe i tako postaju prokletstvo umesto blagoslov. Bog nastoji da to sve promeni. On želi da se naša otupela čula probude i uvide Njegovu dobrotu i velikodušnost, tako da nam Njegovi darovi mogu postati blagoslov kao što je On to i želeo.

Seme dobija život Božjom rečju, dodeljivanjem dela njegovog života; jedući žitno zrno, i sami postajemo učesnici u tom životu. Bog želi da mi to shvatimo; On želi da primajući svoj svakodnevni hleb prepoznamo Njegovo delo i dođemo u užu zajednicu s Njim.

Po zakonima koje je Bog postavio u prirodi, uzrok nepogrešivom sigurnošću izaziva posledicu. Žetva svedoči o setvi. Ovde ne može biti nikakve obmane. Ljudi mogu prevariti svoje bližnje i primiti hvalu i naknadu za službu koju nisu obavili. Ali u prirodi ne može biti prevare. Nemarnom zemljoradniku sama žetva izriče presudu. Ovo se u najvećoj meri odnosi i na duhovnu oblast. Zlo postiže uspeh samo prividno, a ne stvarno. Dete koje izbegava nastavu u školi, mladić koji zanemaruje svoje studije, trgovački pomoćnik ili učenik u privredi koji ne brine o interesima svog poslodavca, čovek u bilo kojem poslu ili zanimanju koji je neveran svojim najvišim odgovornostima, može zamišljati da uživa neku prednost sve dok je zlo sakriveno. Ali nije tako; on vara samoga sebe. Žetva života je karakter, a on određuje sudbinu i za ovaj život i za život koji će doći.

Žetva je množenje posejanog semena. Svako seme donosi rod u skladu sa svojom vrstom. Tako je i s karakternim osobinama koje gajimo. Sebičnost, samoljublje, taština, ugađanje samome sebi, rađaju iste osobine, i na kraju dovode do bede i propasti. »Jer koji seje u telo svoje, od tela će požnjeti

pogibao; a koji seje u Duh, od Duha će požnjeti život večni.« (Galatima 6,8) Ljubav, saučešće i ljubaznost rađaju blagoslovom, daju nepropadljivu žetvu.

Prilikom žetve seme daje mnogostruki rod. Jedno jedino pšenično zrno, umnoženo uzastopnim setvama, može da pokrije celu zemlju zlatnim snopovima. Tako i uticaj jednog jedinog života, čak jednog jedinog dela, može biti dalekosežan.

Kolika je dela ljubavi, tokom dugih vekova, pokrenulo sećanje na posudu od alabastera razbijenu radi Hristovog pomazanja! Kolike je nebrojene priloge Spasiteljevom delu doneo dar one siromašne, neimenovane udovice, koja je dala »dve lepte, koje čine jedan kodrant«. (Marko 12,42)

Život zahvaljujući smrti

Pouka o posejanom semenu uči nas velikodušnosti. »Koji s tvrdom seje, s tvrdom će i požnjeti; a koji blagoslov seje, blagoslov će i požnjeti.« (2. Korinćanima 9,6)

Gospod kaže: »Blago vama koji sejete pokraj svake vode.« (Isaija 32,20) Sejati pokraj svake vode znači davati kad god je naša pomoć potrebna. To nas neće osiromašiti. »Koji blagoslov seje, blagoslov će i požnjeti.« Sejač bacanjem umnožava svoje seme. Isto tako, davanjem povećavamo svoje blagoslove. Božje obećanje osigurava dovoljno svega, tako da možemo nastaviti da dajemo.

I više od toga: Dok delimo blagoslove ovog života, zahvalnost priprema srce primaoca da prihvati duhovnu istinu, i tako se rađa rod za večni život.

Bacanjem zrna u zemlju Spasitelj je prikazao svoju žrtvu za nas. »Ako zrno pšenično padnuvši na zemlju ne umre«, kaže On, »onda jedno ostane; ako li umre, mnogo roda rodi.« (Jovan 12,24) Jedino žrtvom Hrista – Semena – mogao je da nastane rod za carstvo Božje. U skladu sa zakonima biljnog carstva, život je rezultat Hristove smrti.

Tako je i sa svima koji donose rodove kao Hristovi saradnici: samoljublje i vlastiti interesi moraju nestati; život mora biti bačen u brazdu potreba ovoga sveta. Međutim, zakon samopožrtvovanja je i zakon samoočuvanja. Zemljoradnik čuva svoje zrno bacajući ga. Život koji će biti sačuvan, jeste život koji je dobrovoljno dat u službi Bogu i ljudima.

Seme umire da bi se pojavilo u novom životu. To nam pruža pouku o vaskrsenju. O ljudskom telu koje se polaže da istrune u grobu, Bog je rekao: »Seje se za raspadljivost, a ustaje za neraspadljivost; seje se u sramoti, a ustaje u slavi; seje se u slabosti, a ustaje u sili.« (1. Korinćanima 15,42.43)

Kad roditelji i učitelji nastoje da iznesu ove pouke, moraju to činiti na praktičan način. Neka deca sama pripremaju zemljište i seju seme. Dok ona rade, roditelj ili učitelj može im objasniti da je srce kao vrt u koji se seje dobro ili rđavo seme, ali i srce mora da se pripremi za seme istine kao što se vrt priprema za prirodno seme. Dok se seme stavlja u zemlju, oni mogu iznositi pouku o Hristovoj smrti; a kad se pojavi stabljika, istinu o vaskrsenju. Kako biljka raste, treba nastaviti upoređivanje između prirodnog i duhovnog sejanja.

Mlade, takođe, treba poučavati na sličan način. Iz obrađivanja zemlje mogu se stalno izvlačiti pouke. Niko ne uzima neobrađeni komad zemljišta, očekujući da će odmah požnjeti rod. Marljiv, istrajan rad treba uložiti u pripremanje tla, u sejanje semena i negovanje biljke. Tako mora biti i prilikom duhovnog sejanja. Vrt srca treba obrađivati. Tlo mora biti uzorano pokajanjem. Zlo

rastinje koje guši dobro zrno mora biti iskorenjeno. Kao što se zemlja koja je već obrasla trnjem može očistiti samo marljivim radom, tako se i zle sklonosti srca mogu savladati jedino ozbiljnim trudom u Hristovo ime i Hristovom snagom.

Obrađujući zemlju, pažljivi radnik ustanoviće da se pred njim otvaraju riznice o kojima nije ni sanjao. Niko se ne može uspešno baviti zemljoradnjom ili vrtlarstvom ako ne poštuje zakone toga rada. Obavezno treba proučavati posebne potrebe svake biljne vrste. Različite vrste zahtevaju različito zemljište i odgovarajuću negu, a pokoravanje zakonima koji upravljaju svakom od njih uslov je za uspeh. Pažnja koju zahteva presađivanje, da se čak ni žilica u korenu ne pritesni ili pogrešno postavi, briga o mladim biljkama, rezanje i zalivanje, zaštita od mraza noću i sunca danju, borba protiv korova, bolesti i štetnih buba, celokupno negovanje i uređivanje, ne samo da pruža važne pouke o razvitku karaktera već pokazuje da se samo radom može postići razvitak. Učeći se brižljivosti, strpljenju, temeljnosti, poslušnosti zakonu, stičemo najvažnije vaspitanje. Stalni dodir s tajnama života i lepotom prirode, kao i nežnost potrebna za staranje oko ovih divnih dela Božjeg stvaranja, doprinose oživljavanju uma i oplemenjivanju i uzdizanju karaktera; naučene pouke pomažu radniku da uspešnije postupa s ljudima.

DRUGE OČIGLEDNE POUKE

»KO JE MUDAR, NEKA ZAPAMTI OVO,
I NEKA POZNAJU MILOSTI GOSPODNJE.«

PSALAM 107,43

Božja isceliteljska sila prožima celu prirodu. Ako je drvo ozleđeno, ako je ljudsko biće ranjeno ili slomilo kost, priroda odmah počinje da zaceljuje povredu. Čak i pre nego što se pojavi potreba, isceliteljske moći su u pripravnosti; čim je deo tela povređen, sve sile posvećuju se delu obnavljanja. Tako je i u duhovnoj oblasti. Pre nego što je greh stvorio potrebu, Bog se pobrinuo za lek. Svaku dušu koja je popustila iskušenju, neprijatelj je ranio i pozledio; ali, gde god je greh, tamo je i Spasitelj. Hristovo delo je »da, iscelim skrušene u srcu; da propovedam zarobljenima da će se otpustiti ... da otpustim sužnje«. (Luka 4,18)

U ovom delu dužni smo da saradujemo. »Ako i upadne čovek u kakav greh... ispravljajte takvoga.« (Galatima 6,1) Reč ovde prevedena rečju »ispravljajte« znači vratiti na mesto, kao iščašeni zgلوب. Kakve li dobro pogođene slike! Onaj koji padne u zabludu ili greh, »iščašio se« iz odnosa prema svemu oko sebe. On može da shvati svoju zabludu, i bude ispunjen grižom savesti; ali on sam ne može se popraviti. On je zbunjen i smeten, poražen i bespomoćan. On mora biti vraćen, izlečen, ponovo stavljen na pređašnje mesto. »Vi duhovni ispravljajte takvoga.« Jedino ljubav koja teče iz Hristovog srca može da isceli. Jedino Onaj u kome ova ljubav teče, kao sok u drvetu ili krv u telu, može »ispraviti« ranjenu dušu.

Dela ljubavi imaju uzvišenu moć, jer su božanska. Kad bismo shvatili pouku da »odgovor blag utišava gnev«, da »ljubav dugo trpi, milokrvna je«, da dobrota »pokriva mnoštvo greha« (Priče Solomonove 15,1; 1. Korinćanima 13,4; 1. Petrova 4,8), kakvu bi isceliteljsku silu dobio naš život! Kako bi život bio preobražen, a Zemlja postala slična Nebu, koje bi se već sada videlo i osetilo!

Ove dragocene pouke moguće je jednostavno iznositi da ih mogu razumeti čak i mala deca. Dečje srce je nežno i na njega se može lako uticati; kad mi, koji smo stariji, postanemo »kao deca« (Matej 18,3); kad se naučimo jednostavnosti, blagosti i nežnoj Spasiteljevoj ljubavi, neće nam biti teško da se približimo srcu mališana i ih naučimo isceliteljskoj službi ljubavi.

Savršenstvo postoji i u najmanjim kao i u najvećim Božjim delima. Ruka koja je postavila svetove u prostoru, ista je ruka koja oblikuje cvetove u polju. Ispitajte pod mikroskopom najmanje i najobičnije cvetove, koji rastu pokraj puta, i obratite pažnju na izvanrednu lepotu i savršenstvo svih njihovih delova. Tako se i u najskromnijim životnim okolnostima može postići pravo savršenstvo; najobičnije dužnosti, obavljene verno i u ljubavi, divne su u Božjim očima. Savesnost i pažljivost kojom obavljamo male dužnosti učiniće nas Božjim saradnicima i doneti nam priznanje Onoga koji sve vidi i sve zna.

Duga koja premošćuje nebo svojim svetlosnim lukom spomen je »večnoga zaveta između Boga i svake duše žive«. (1. Mojsijeva 9,16) Duga koja okružuje presto na visini, Božjoj deci predstavlja znak Njegovog zaveta mira.

Kao što luk u oblacima nastaje sjedinjenjem sunčevog svetla i kiše, tako i luk iznad Božjeg

prestola predstavlja sjedinjenje Njegove milosti i Njegove pravednosti. Grešnoj duši, koja se kaje, Bog kaže: Živi, »našao sam otkup«! (O Jovu 33,24)

»Jer mi je to kao potop Nojev: jer kao što se zakleh da potop Nojev neće više doći na zemlju, tako se zakleh da se neću razgneviti na te niti ću te karati. Ako će se i gore pomaknuti i humovi se pokolebati, opet milost Moja neće se odmaknuti od tebe, i zavet mira Mojega neće se pokolebati, veli Gospod, koji ti je milostiv.« (Isaija 54,9.10)

Poruka zvezda

I zvezde imaju radosnu poruku svakom ljudskom biću. U takvim trenucima koje svako doživljava, kad srce klone a iskušenje bolno tišti; kad prepreke izgledaju nepremostive, životni ciljevi nedostižni, Njegova lepa obećanja kao jabuke iz Sodoma; gde bi se tada moglo naći više hrabrosti i čvrstine nego u poruci koju nam je Bog odredio da naučimo od zvezda i njihovog postojanog kretanja?

»Podignite gore oči svoje i vidite; ko je to stvorio? Ko izvodi vojsku svega toga na broj i zove svako po imenu, i velike radi sile Njegove i jake moći ne izostaje nijedno? Zašto govoriš, Jakove, i kažeš, Izrailju: Sakriven je put moj od Gospoda, i stvar moja ne izlazi pred Boga mojega? Ne znaš li? Nisi li čuo da Bog večni Gospod, koji je stvorio krajeve zemaljske, ne sustaje niti se utruđuje; razumu Njegovu nema mere. On daje snagu umornome, i nejakome umnožava krepost.« »Ne boj se, jer sam Ja s tobom; ne plaši se, jer sam Ja Bog tvoj; ukrepiću te i pomoći ću ti, i podupreću te desnicom pravde svoje.« »Jer Ja Gospod Bog tvoj, držim te za desnicu, i kažem ti: ne boj se, Ja ću ti pomagati.« (Isaija 40,26–29; 41,10.13)

Palmino drvo izloženo žestokom suncu i okrutnoj peščanoj oluji, stoji zeleno, napredno i plodno usred pustinje. Njegovi koreni hrane se na živim izvorima. Njegova zelena krošnja vidi se izdaleka preko spržene, puste ravnice; i putnik koji je blizu smrti, ubrzava svoje nesigurne korake prema hladnoj senci i životodavnoj vodi.

Pustinjsko drvo je simbol onoga što Bog želi da bude život Njegove dece na ovome svetu. Ona treba da vode na živu vodu umorne, uznemirene duše kojima pretila propast u pustinji greha. Ona treba da pokažu bližnjima Onoga koji je uputio poziv: »Ko je žedan, neka dođe k Meni i pije!« (Jovan 7,37)

Široka, duboka reka koja služi kao međunarodna trgovinska i putnička saobraćajnica smatra se blagoslovom svetu; ali šta da kažemo o malim potocima koji pomažu da nastane ova prekrasna reka? Kad njih ne bi bilo, reka bi iščezla. Od njih zavisi njeno postojanje. Tako su i ljudi, pozvani da vode neko veliko delo, poštovani kao da se uspeh dela može pripisati samo njima; ali taj uspeh je zahtevao vernu saradnju skoro bezbrojnih skromnijih radnika – radnika o kojima svet ništa ne zna. Zadaci za koje se ne prima zahvalnost, rad za koji se ne prima priznanje, to je deo većine trudbenika u svetu. Takva sudbina mnoge ispunjava nezadovoljstvom. Oni osećaju da im je život promašen. Ali, mali potok koji se bez buke probija kroz šumarke i livade noseći zdravlje, plodnost i lepotu, na svoj način je isto tako koristan kao i široka reka. Doprinoseći opstanku reke, pomaže da se postigne ono što sam nikada ne bi mogao da postigne.

Ova pouka je potrebna mnogima. Talenat se preterano uzdiže i za položajem se previše žudi.

Previše je onih koji ništa ne čine ako ne budu priznati kao vođe; previše onih kojima se mora odati čast da bi pokazali bilo kakav interes prema poslu. Ono što nam je potrebno da naučimo jeste da savesno, na najbolji mogući način, iskoristimo snage i prilike koje imamo, i budemo zadovoljni delom koji nam je Nebo odredilo.

Pouka o poverenju

»Zapitaj stoku, naučiće te; ili ptice nebeske, kazaće ti... i ribe će ti morske pripovediti!« »Idi k mravu... gledaj puteve njegove!« »Pogledajte na ptice!« »Pogledajte gavrane!« (O Jovu 12,7.8; Priče Solomonove 6,6; Matej 6,26; Luka 12,24)

Mi ne možemo pričati detetu samo o ovim Božjim stvorenjima. Same životinje treba da budu njegovi učitelji. Mravi daju pouku o strpljivoj marljivosti, o istrajnosti u savlađivanju prepreka, o pripremanju za budućnost. Ptice su učitelji prijatne zvučne pouke o poverenju. Naš nebeski Otac se brine o njima; ali one moraju da sakupljaju hranu, moraju da grade svoja gnezda i podižu svoje mlade. Svakog trenutka one su izložene neprijateljima koji nastoje da ih unište. A ipak, kako se radosno bave svojim poslom! Kako su pune veselja njihove pesmice!

Prekrasan je psalmistin opis Božjeg staranja za šumska stvorenja:

*»Gore visoke divokozama,
kamen je utočište zečevima¹.«*

Psalam 104,18

On šalje potoke da teku među bregovima, gde i ptice imaju svoje stanove, i »kroz grane razleže se glas njihov«. (Psalam 104,12) Sva stvorenja po šumama i gorama deo su Njegovog velikog domaćinstva. On otvara svoju ruku i obilno siti »sve živo po želji«. (Psalam 145,16)

Oluja ponekad primora alpskog orla da se spusti u uske planinske klance. Olujni oblaci okruže ovu moćnu planinsku pticu, njihove tamne mase odvajaju je od osunčanih visova na kojima je načinila svoj dom. Njeni naponi da se izbavi izgledaju bezuspešni. Ona se zaleće tamo i amo, parajući vazduh svojim snažnim krilima i budeći svojim kricima jeku planina. Najzad, pobednički kliknuvši, ustremkuje se u visine i probijajući oblake, ponovo izbija u jasnu sunčevu svetlost, dok tama i oluja ostaju duboko ispod nje. Tako se i mi možemo naći okruženi teškoćama, obeshrabrenjem i tamom. Laži, nevolje, nepravda mogu nas opkoliti. Postoje oblaci koje ne možemo rasterati. Bez uspeha se borimo s okolnostima. Ipak, postoji jedan, i to samo jedan put spasenja. Isparenja i magle prijanjaju uz zemlju; ali iznad oblaka blista Božja svetlost. Na krilima vere možemo se uzdići u svetlost sunca Njegove prisutnosti.

Mnogobrojne su pouke koje se na ovaj način mogu naučiti. Oslanjanje na sebe – od drveta koje, rastući samo u ravnici ili na obronku brega, pušta svoje korenje duboko u zemlju i svojom prirodnom snagom prkosi oluji. Moć uticaja u ranim godinama – od kvrgavog i bezobličnog stabla, koje se iskrivilo, dok je bilo mlada sadnica, i kome nikakva zemaljska sila više ne može da vrati

¹Jevrejski »shephannim« – daman, mali sisar koji živi u stenovitim oblastima Palestine, nekad svrstavan među kuniće (naučno ime: Hyracoidea procavia). Spominje se i u Pričama Solomunovim 30,26.

izgubljenu skladnost. Tajna svetog života – od vodenog ljiljana koji, na površini neke mutne bare, okružen korovom i otpacima, pušta svoju šupljikavu stabljiku sve do čistog peska na dnu i, izvlačeći odatle svoj život, podiže svoje mirisne cvetove prema svetlu u neokaljanoj čistoći.

Na isti način deca i mladi, iako poznavanje činjenica stiču preko učitelja i iz udžbenika, treba da nauče da sami izvlače pouke i raspoznaju istinu. Dok rade u vrtu, pitajte ih šta su naučili brinući se o svojim biljkama. Dok posmatraju prekrasni krajolik, pitajte ih zašto je Bog odenuo polja i šume tako divnim i različitim bojama. Zašto nije sve obojeno sumornom smeđom bojom? Kad beru cveće, pozovite ih da razmišljaju zašto nam je Bog sačuvao lepotu ovih putnika iz Edema. Naučite ih da u celoj prirodi zapažaju dokaze Božjeg staranja o nama, u kome je sve divno prilagođeno našim potrebama i sreći.

Samo onaj koji u prirodi prepoznaje delo svoga Oca, koji u bogatstvu i lepoti Zemlje čita Očev rukopis – samo on iz svega u prirodi izvlači najdublje pouke i samo njemu sve u prirodi na najuzvišeniji način služi. Samo onaj koji na sve to gleda kao na izraz Božje misli, Stvoriteljevo otkrivenje, može potpuno da proceni značaj brega i doline, reke i mora.

Biblijski pisci poslužili su se mnogim slikama iz prirode, i mi ćemo posmatrajući stvari u svetu prirode, postati sposobni da, pod vođstvom Svetoga Duha, potpunije shvatimo pouke iz Božje reči. Na taj način priroda postaje ključ koji otvara riznice Reči.

Decu treba ohrabriti da u prirodi potraže slike za biblijska učenja, a da u Bibliji pronalaze poređenja uzeta iz prirode. Ona treba da istražuju, i u prirodi i u Svetom pismu, sve ono što predstavlja Hrista, kao i ono što je On upotrebio opisujući istinu. Na taj način deca mogu naučiti da vide Njega u drvetu i čokotu, u ljiljanu i ruži, u Suncu i zvezdi. Ona mogu naučiti da čuju Njegov glas u pesmi ptica, u šumu drveća, u tutnjavi groma i u muzici mora. Sve u prirodi ponavljaće im Njegove dragocene pouke.

Za one koji se na ovaj način upoznaju s Hristom, Zemlja više nikada neće biti usamljeno i pusto mesto. Ona će biti dom njihovog Oca, ispunjena prisutnošću Onoga koji je jednom boravio među ljudima.

BIBLIJA KAO VASPITAČ

***»KUDA GOD POĎEŠ, VODIĆE TE; KAD ZASPIŠ,
ČUVAĆE TE; KAD SE PROBUDIŠ, RAZGOVARAĆE TE.«***

PRIČE SOLOMONOVE 6,22

RAZVIJANJE UMA I DUHA

»I ZNANJEM SE PUNE KLETI SVAKOGA BLAGA I DRAGOCENA I MILA.«

PRIČE SOLOMONOVE 24,4

Božji zakon da se snaga stiče trudom važi za um i dušu, isto kao i za telo. Razvitak se postiže vežbanjem. U skladu s ovim zakonom, Bog se pobrinuo da nam u svojoj Reči osigura sredstva za razvijanje uma i duha.

Biblija sadrži sva načela koja ljudi treba da razumeju da bi se osposobili i za ovaj život i za život koji će doći. Ova načela svi mogu razumeti. Ako neko ceni učenje Biblije, ne može pročitati ni jedan jedini stih u njoj da iz njega ne izvuče neku korisnu misao. Ali, najvrednije pouke iz Biblije ne mogu se dobiti povremenim ili nepovezanim proučavanjem. Njen veliki sistem istina, nije tako postavljen da bi ga mogao shvatiti užurban ili nepažljiv čitalac. Mnoga njena blaga leže duboko ispod površine, i mogu se naći samo marljivim istraživanjem i dugotrajnim trudom. Istine, koje sačinjavaju veliku celinu, moraju se istraživati i sakupljati »ovde malo, onde malo«. (Isaija 28,10)

Kad se na ovaj način istraže i prikupe, pokazaće se da savršeno odgovaraju jedna drugoj. Svako Jevanđelje dopunjava druga, svako proročanstvo objašnjava drugo, svaka istina dalje razvija neku drugu istinu. Jevanđelje objašnjava simbole judejskog sistema. Svako načelo u Božjoj reči ima svoje mesto, svaka činjenica svoje značenje. Celokupna struktura, i nacrtom i izvođenjem, svedoči o svom Autoru. Takvu strukturu nije mogao zamisliti ni načiniti nijedan drugi um osim um Beskonačnoga.

Istraživanje različitih delova i proučavanje njihovog međusobnog odnosa zahteva pojačan rad najviših sposobnosti ljudskog uma. Niko se ne može baviti ovakvim proučavanjem, a da istovremeno ne razvija i svoje duhovne snage.

Korist koju um ima od proučavanja Biblije ne ogleda se samo u istraživanju istina i u njihovom međusobnom povezivanju. Koristan je već sam napor da se shvate iznesene teme. Um koji se bavi samo svakodnevnim predmetima otupi i oslabi. Ako se nikad ne trudi da shvati velike i dalekosežne istine, posle nekog vremena izgubiće sposobnost da se razvija. Kao zaštita od ovakvog propadanja, i kao podsticaj na razvijanje, ništa nije ravno proučavanju Božje reči. Biblija je kao sredstvo za vežbanje uma, uspešnija od bilo koje druge knjige, ili od svih drugih knjiga zajedno. Uzvišenost njenih tema, dostojanstvena jednostavnost njenih izreka, lepota njenog slikovitog izražavanja oživljava i uzdiže misli više nego išta drugo. Nikakvo drugo proučavanje ne može dati umu takvu snagu kao napor da se shvate čudesne istine otkrivenja. Um koji tako dolazi u dodir s mislima Beskonačnoga mora da se razvija i jača.

Još je veća sila Biblije u razvijanju duhovne prirode. Čovek, stvoren da živi u zajednici sa Bogom, samo u takvoj zajednici može da se razvija i živi pravim životom. Stvoren da u Bogu nađe svoju najvišu radost, ni u čemu drugome ne može naći ono što bi moglo da zadovolji čežnju srca, što bi moglo da utoli glad i žeđ duše. Onaj ko iskrena i otvorena srca proučava Božju reč u težnji da shvati njene istine, biće doveden u dodir s njenim Autorom; tada neće biti granice mogućnostima njegovog razvoja, osim ako on lično odluči suprotno.

Velikom raznolikošću svojih stilova i tema, Biblija može da zainteresuje svaki um i pokrene svako srce. Na njenim stranicama može da se nađe najstarija istorija; najverodostojniji životopis; načela po kojima vlast treba da upravlja državom, načela vođenja domaćinstva – načela kojima

ljudska mudrost nikada nije našla premca. Ona sadrži najdublju filozofiju, najljupkije i najuzvišenije, najosećajnije i najdirljivije pesništvo. Biblijski spisi su neuporedivo vredniji od spisa bilo kojeg čoveka čak i kad bi tako bili ocenjivani; njihov je domet beskrajno dalji i njihova vrednost beskrajno veća ako ih posmatramo imajući pred očima veliku središnju misao. Posmatrana u svetlosti ove misli, svaka tema dobija novo značenje. U najjednostavnije izrečenim istinama sadržana su načela, koja su visoka kao nebo i koja obuhvataju večnost.

Središnja tema Biblije, tema u kojoj se sjedinjuju sve ostale teme u celoj knjizi, jeste plan spasenja, obnavljanje Božjeg lika u ljudskoj duši. Od prvog nagoveštaja nade u osudi izrečenoj u Edemu do onog poslednjeg slavnog obećanja u Otkrivenju: »I gledaće lice Njegovo, i ime Njegovo biće na čelima njihovim« (Otkrivenje 22,4), misao vodilja svake knjige i svakog odseka u Bibliji je postupno objavljivanje te čudesne teme – čovekovo podizanje, objavljivanje sile Boga »koji nam daje pobedu kroz Gospoda našega Isusa Hrista«. (1. Korinćanima 15,57)

Onaj koji shvati ovu misao ima pred sobom neograničeno polje za proučavanje. On ima ključ koji će mu otvoriti celu riznicu Božje reči.

Nauka o spasenju je nauka nad svim naukama; to je nauka koju proučavaju anđeli i sva razumna bića u bezgrešnim svetovima; nauka koja zaokuplja pažnju našeg Gospoda i Spasitelja; nauka koja se nalazi u središtu plana stvorenog u umu Beskonačnoga, »tajne koja je bila sakrivena od postanja sveta« (Rimljanima 16,25); nauka koju će proučavati tokom beskrajnih vekova oni koje je Bog izbavio. To je najuzvišenije proučavanje kojim se čovek može baviti. Više od bilo kojeg drugog proučavanja, ono će pokrenuti um i uzdići dušu.

»Ali je pretežnije znanje mudrosti time što daje život onome ko je ima.« »Reči koje vam Ja rekoh«, kazao je Isus, »duh su i život su.« »A ovo je život večni da poznaju Tebe, jedinoga istinoga Boga, i koga si poslao, Isusa Hrista.« (Propovednik 7,12; Jovan 6,63; 17,3)

Stvaralačka sila, koja je pokrenula svetove, nalazi se u Božjoj reči. Ta reč daje silu; ona rađa život. Svaka zapovest je i obećanje. Prihvaćena voljom, primljena u dušu, ona donosi život Beskonačnoga. Ona preobražava prirodu i nanovo stvara dušu po Božjem obličju.

Život koji je na ovaj način dat, na isti način se i održava. Čovek živi »o svakoj reči koja izlazi iz usta Božjih«. (Matej 4,4)

Um, duša, izgrađuje se onim čime se hrani; na nama počiva odgovornost da odlučimo čime će se hraniti. Svako ima pravo da izabere teme kojima će se baviti njegove misli i oblikovati njegov karakter. Bog poručuje svakom ljudskom biću koje ima prednost da pristupi Pismu: »Napisah mu velike stvari u Zakonu svom.« »Zovi Me, i odazvaću ti se, i kazaću ti velike i tajne stvari, za koje ne znaš.« (Osija 8,12; Jeremija 33,3)

S Božjom rečju u svojoj ruci, svako ljudsko biće, bez obzira u kakav ga položaj život doveo, može izabrati društvo koje želi. Uz pomoć njenih stranica čovek može da razgovara s najplemenitijim i najboljim predstavnicima ljudskog roda, može da sluša glas Večnoga dok govori s ljudima. Dok proučava teme »u koje anđeli žele zaviriti« (1. Petrova 1,12), i razmišlja o njima, može biti s njima. Može ići stopama nebeskog Učitelja, i slušati Njegove reči kao u vreme kada je propovedao na bregu, u ravnici i na jezeru. U ovom svetu može boraviti u atmosferi Neba, dajući nadu žalosnima i kušanima na Zemlji, budeći u njima čežnju za svetošću, a sam dolazeći u sve tešnju i tešnju zajednicu s Nevidljivim; i slično onome koji je u davna vremena hodio s Bogom, prilazeći sve bliže i bliže pragu večnoga sveta, sve dok se vrata ne otvore, i on ne uđe. Tamo se neće osećati strancem. Glasovi koji će ga pozdraviti, glasovi su svetih koji su na Zemlji bili njegovi nevidljivi prijatelji – glasovi koje je on ovde naučio da prepozna i voli. Onaj koji je preko Božje reči živeo u zajednici s Nebom, osećaće se prijatno u nebeskom društvu.

NAUKA I BIBLIJA

»KO NE ZNA OD SVEGA TOGA DA JE

RUKA GOSPODNJA TO UČINILA?»

O JOVU 12,9

Knjiga prirode i knjiga otkrivenja nose pečat istog vrhovnog uma, i zato se njihovi glasovi moraju slagati. Različitim metodama i različitim jezicima, one svedoče o istim velikim istinama. Nauka stalno otkriva nova čuda; ali rezultati njenih istraživanja ne otkrivaju ništa što bi, ako se pravilno shvati, protivurečilo božanskom otkrivenju. Knjiga prirode i pisana Reč osvetljavaju jedna drugu. One nas upoznaju s Bogom učeći nas o zakonima, preko kojih On deluje.

Pogrešni zaključci, doneseni na osnovu činjenica posmatranih u prirodi, doveli su do prividnog sukoba između nauke i otkrivenja; u nastojanju da se ponovo uspostavi sklad, prihvaćena su tumačenja Pisma koja potkopavaju i razaraju silu Bože reči. Smatralo se da se geologija suproti doslovnom tumačenju Mojsijevog izveštaja o stvaranju. Postajao je stav da su bili potrebni milioni godina za evoluciju Zemlje iz haosa; da bi se Biblija prilagodila tom navodnom naučnom otkriću, stvorena je pretpostavka da dani stvaranja predstavljaju duga neodređena razdoblja, koja traju hiljadama ili čak i milionima godina.

Takav zaključak potpuno je neosnovan. Biblijski izveštaj ne protivureči ni samome sebi ni učenju prirode. O prvom danu upotrebljenom za delo stvaranja izveštaj kaže: »I bi večer i bi jutro, dan prvi.« (1. Mojsijeva 1,5) Suštinski gledano, ovo isto rečeno je o svakom od prvih šest dana u sedmici stvaranja. Nadahnuta Reč izjavljuje da je svako od ovih razdoblja bio dan koji se sastojao od večeri i jutra, kao i svi drugi dani od toga doba. O samom delu stvaranja božansko svedočanstvo glasi: »On reče, i postade; On zapovedi, i pokaza se.« (Psalam 33,9) Koliko je vremena za evoluciju Zemlje iz haosa bilo potrebno Onome koji je na ovakav način mogao da stvori bezbrojne svetove? Da bismo objasnili Njegova dela, moramo li činiti nasilje nad Njegovom Rečju?

Istina je da ostaci pronađeni na Zemlji svedoče o postojanju ljudi, životinja i biljaka mnogo većih od bilo kojih koje sada poznajemo. Smatra se da ovi ostaci dokazuju da je biljni i životinjski svet postojao pre vremena o kome govori Mojsijev izveštaj. Međutim, biblijska istorija o svemu tome pruža iscrpno objašnjenje. Pre Potopa stepen razvoja biljnog i životinjskog sveta visoko je nadmašivao onaj koji nam je od toga vremena poznat. Za vreme Potopa Zemljina površina bila je opustošena, dogodile su se značajne promene, a prilikom ponovnog oblikovanja Zemljine kore, sačuvani su mnogi tragovi života koji je ranije postojao. Prostrane šume, pokopane zemljom u vreme Potopa i od tada pretvorene u ugalj, čine velike ugljene naslage i doprinose stvaranju zaliha nafte koje danas služe našoj udobnosti i ugodnosti. Svaka od ovih činjenica, iznesena na svetlost dana, nemo svedoči o istinitosti Božje reči.

Slična teorija o evoluciji Zemlje je teorija koja tvrdi da je čovek, slavna kruna stvaranja, nastao uzlaznom linijom od mikroba, mekušaca i četvoronožaca.

Kada se razmatraju čovekove istraživačke mogućnosti; koliko je kratak njegov život; koliko je ograničena oblast njegovog delovanja; koliko je sužen njegov vidokrug, koliko se često i duboko vara u svojim zaključcima, posebno kada se radi o događajima za koje se misli da stavljaju ranije datume u biblijsku istoriju; koliko se često njegova takozvana naučna zaključivanja menjaju ili odbacuju; s

kakvom se spremnošću nestvarna razdoblja razvoja Zemlje s vremena na vreme produžuju ili skraćuju za milione godina; i kako se teorije koje podupiru različiti naučnici međusobno suprote – uzimajući u obzir sve ovo, hoćemo li, zbog prednosti da svoje poreklo možemo izvesti od mikroba, mekušaca i majmuna, pristati da odbacimo izveštaj Svetog pisma, tako uzvišen u svojoj jednostavnosti: »I stvorio Bog čoveka po obličju svojem, po obličju Božjemu stvorio ga«? (1. Mojsijeva 1,27) Hoćemo li odbaciti ovaj rodoslov, plemenitiji od bilo koga koji se čuva u carskim dvorovima: »Sina Adamova, sina Božjega«? (Luka 3,38)

Pravilno shvaćena, naučna otkrića i životna iskustva slažu se sa svedočanstvom Svetoga pisma o stalnom Božjem delovanju u prirodi.

U himni koju je zabeležio Nemija, Leviti su pevali: »Ti si sam Gospod; Ti si stvorio nebo i nebesa nad nebesima i svu vojsku njihovu, Zemlju i sve što je na njoj, mora i sve što je u njima, i Ti oživljavaš sve to.« (Nemija 9,6)

Pismo izjavljuje da je na ovoj Zemlji delo stvaranja dovršeno: »... Ako su dela i bila gotova od postanja sveta.« (Jevrejima 4,3) Međutim, Božja sila još i sada radi na održavanju onoga što je stvoreno. Bilo ne udara, niti se disanje nastavlja zato što je mehanizam, jednom pokrenut, nastavio da radi svojom sopstvenom prirodnom energijom. Svaki udisaj, svaki udar srca, dokaz je brige Onoga u kome živimo, mičemo se i jesmo. Od najmanjeg insekta do čoveka, svako živo stvorenje svakodnevno zavisi od Njegovog providenja.

*»Sve Tebe čeka...
Daješ im, primaju;
Otvoriš ruku svoju, site se dobra.
Odvратиš lice svoje, žaloste se;
Uzmeš im duh, ginu,
I u prah svoj povraćaju se.
Pošlješ duh svoj, postaju,
I ponavljaš lice Zemlji.«*

Psalam 104,27-30

*»On je razastro sever nad prazninom,
I Zemlju obesio ni na čem.
Zavezuje vode u oblacima svojim,
I ne prodire se oblak pod njima...
Među je postavio oko vode
Dokle ne bude kraj svetlosti i mraku.
Stubovi nebeski tresu se
I drhću od pretnje njegove.
Silom je svojom pocepao more ...
Duhom je svojim ukrasio nebesa,
I ruka je Njegova stvorila prugu zmiju.
Gle, to su delovi puteva Njegovih;
Ali kako je mali deo što čusmo o Njemu?
I ko će razumeti grom sile Njegove?«*

O Jovu 26,7-14

*»Put je Gospodnji u vihoru i buri,
I oblaci su prah od nogu Njegovih.«*

Naum 1,3

Moćna sila koja deluje u celoj prirodi i održava sve, nije, kao što neki naučnici smatraju, samo neko sveobuhvatno načelo, neka pokretačka energija. Bog je Duh; a ipak On je ličnost, biće; jer je čovek načinjen prema Njegovom obličju. Kao ličnost Bog se otkrio u svome Sinu. Isus, odsjaj Očeve slave, »i obličje bića Njegova« (Jevrejima 1,3), došao je na Zemlju u obličju čoveka. On je kao ličnost, kao Spasitelj, došao na svet. Kao ličnost, kao Spasitelj, vazneo se u visine; kao ličnost, kao Spasitelj, posreduje u nebeskim dvorovima. Pred prestolom Božjim služi za nas »kao Sin Čovečji« (Danilo 7,13)

Apostol Pavle, pišući nadahnut Svetim Duhom, izjavljuje o Hristu da »kroz Njega bi sazdan sve ... sve se kroza Nj i za Nj sazda. I On je pre svega, i sve je u Njemu«. (Kološanima 1,16.17) Ruka koja održava svetove u prostoru, ruka koja drži u sređenom poretku i neumornoj aktivnosti sve po celom Božjem svemiru, to je ruka koja je za nas bila prikovana na krst.

Božja veličina je za nas neshvatljiva. »Presto je Gospodnji na nebesima« (Psalam 11,4); ipak, svojim Duhom, On je svuda prisutan. On dobro poznaje svako delo svojih ruku i lično se zanima za svako od njih.

*»Ko je kao Gospod, Bog naš, koji sedi na visini;
Koji se sagiba da vidi šta je na nebesima i na Zemlji!«*

Psalam 113,5.6

*»Kuda bih otišao od Duha Tvojega,
I od lica Tvojega kuda bih utekao?
Da izađem na nebo, ti si onde,
Da siđem u pakao (podzemlje), onde si.«*

Psalam 139,7.8

*»Da se dignem na krilima od zore,
I preselim se na kraj mora:
I onde će me ruka Tvoja voditi,
I držati me desnica Tvoja.«*

Psalam 139,9.10

*»Ti znaš kad sednem i kad ustanem;
Ti znaš pomisli moje izdaleka;
Kad hodim i kad se odmaram ...
Sve puteve moje vidiš ...
Sastrag i spred Ti si me zaklonio,
I stavio na me ruku svoju.
Čudno je za me znanje Tvoje,
Visoko, ne mogu da ga dokučim.«*

Psalam 139,2-6

Stvoritelj svega je Onaj koji je odredio da sredstva budu divno prilagođena svrsi i zalihe potrebi. On lično pobrinuo se da u materijalnom svetu svaka prirodna potreba bude zadovoljena. On je Onaj koji je stvorio ljudsku dušu, s njenom sposobnošću da zna i voli. On u svojoj prirodi nije takav da bi zahteve duše ostavio nezadovoljenim. Nikakvo nepovredivo načelo, nikakvo bezlično apsolutno biće, ili puka apstrakcija, ne može zadovoljiti potrebe i čežnje ljudskih bića u ovom životu punom borbe s grehom, žalošću i bolom. Nije dovoljno verovati u zakon i silu, u ono što nema samilosti, i nikada ne čuje poziv za pomoć. Nama je potrebno da znamo za svemoćnu ruku koja nas drži, za bezgraničnog Prijatelja koji saoseća s nama. Nama je potrebno da stisnemo toplu ruku, da se oslonimo na srce puno nežnosti. Bog koji se otkriva u svojoj Reči, upravo je takav.

Onaj koji najdublje prodre u tajne prirode, najpotpunije će shvatiti sopstveno neznanje i slabost. Shvatiće da postoje dubine i visine koje ne može dosegnuti, tajne u koje ne može proniknuti, da pred njim leže beskrajna područja istine u koja još niko nije stupio. On će biti spreman da zajedno s Njutnom kaže: »Čini mi se da sam kao dete koje na morskoj obali skuplja oblutke i školjke, dok se preda mnoom nezapažen pruža veliki okean istine.«

Ljudi koji su najdublje ušli u nauku, prisiljeni su da priznaju da u prirodi deluje jedna beskrajna sila. Međutim, ljudskom razumu, kad je prepušten samome sebi, pouke prirode moraju izgledati protivurečne i obeshrabrujuće. Jedino u svetlosti otkrivenja one se mogu pravilno shvatiti. »Verom poznajemo...« (Jevrejima 11,3)

»U početku... Bog.« (1. Mojsijeva 1,1) Um jedino ovde može, u svom revnosnom ispitivanju, leteći kao golubica u zaklon kovčega, naći počinak. U visini, u dubini, u daljini, nastava beskrajna Ljubav, pripremajući sve da »ispuni svaku radost« svoje dobrote (2. Solunjanima 1,11).

»Jer što se na Njemu ne može videti, od postanja sveta moglo se poznati ... na stvorenjima, i Njegova večna sila i božanstvo.« (Rimljanima 1,20) Međutim, njihovo svedočanstvo moglo se shvatiti jedino uz pomoć božanskog Učitelja. »Jer ko od ljudi zna što je u čoveku osim duha čovečijega koji živi u njemu? Tako i u Bogu što je niko ne zna osim Duha Božjega.« (1. Korinćanima 2,11)

»A kad dođe On, Duh istine, uputiće vas na svaku istinu.« (Jovan 16,13) Jedino uz pomoć toga Duha koji se u početku »dizaše nad vodom«; te Reči kojom je »sve ... postalo ... što je postalo«; tog istinitog Videla »koje obasjava svakoga čoveka koji dolazi na svet«, moguće je pravilno protumačiti svedočanstvo nauke. Samo njihovim vođstvom mogu se upoznati njene najdublje istine.

Samo u skladu sa uputstvima Svemogućega možemo biti osposobljeni da, proučavajući Njegova dela, mislimo kao što je On mislio.

NAČELA I METODE POSLOVANJA

»KO HODI BEAZLENO, HODI POUZDANO.«

PRIČE SOLOMONOVE 10,9

Nema oblika poštenog poslovanja za koji Biblija ne bi mogla da nam ponudi najosnovniju pripremu. Njena načela marljivosti, čestitosti, štedljivosti, vladanja sobom i neporočnosti tajna su pravog uspeha. Ova načela, onako kao što su izložena u knjizi Priče Solomonove, predstavljaju riznicu praktične mudrosti. Gde može trgovac, zanatlija, rukovodilac u bilo kojoj oblasti poslovanja, da nađe bolje savete za sebe ili za svoje nameštenike od onih koji se nalaze u ovim rečima mudrog čoveka:

»Jesi li video čoveka ustaoca na poslu? Takav će pred carevima stajati, a neće stajati pred prostacima.« (Priče Solomonove 22,29)

»U svakom trudu ima dobitka, a govor usnama samo je siromaštvo.« (Priče Solomonove 14,23)

»Željna je duša lenjivčeva, ali nema ništa.« »Jer pijanica i izelica osiromašiće, i spavač hodiće u ritama.« (Priče Solomonove 13,4; 23,21)

»Ko otkriva tajnu, postupa neverno; zato se ne mešaj s onim koji razvaljuje usta.« (Priče Solomonove 20,19)

»Usteže reči svoje čovek koji zna«; ali »ko je god bezuman, upleće se«. (Priče Solomonove 17,27; 20,3)

»Ne idi na stazu bezbožničku«; »hoće li ko hodati po živom ugljeglju, a nogu da ne ožeže?« (Priče Solomonove 4,14; 6,28)

»Ko hodi s mudrima, postaje mudar.« (Priče Solomonove 13,20)

»Ko ima prijatelja, valja da postupa prijateljski.« (Priče Solomonove 18,24)

Celo područje naših međusobnih obaveza obuhvaćeno je Hristovim rečima: »Sve, dakle, što hoćete da čine vama ljudi, činite i vi njima.« (Matej 7,12)

Mnogi su mogli da izbegnu novčani neuspeh i propast da su poslušali opomene često ponavljane i naglašavane u Pismu: »Ko nagli da se obogati, neće biti bez krivice.« (Priče Solomonove 28,20)

»Blago koje se taštinom teče, umanjuje se, a ko sabira rukom, umnožava.« (Priče Solomonove ; 13,11)

»Blago sabrano jezikom lažljivim, taština je koja prolazi među one koji traže smrt.« (Priče Solomonove 21,6)

»Ko uzima u zajam biva sluga onome koji daje.« (Priče Solomonove 22,7)

»Zlo prolazi ko se jamči za tuđina; a ko mrzi na jamstvo, bez brige je.« (Priče Solomonove 11,15)

»Ne pomiči stare međe, i ne stupaj na njivu siročadi. Jer je jak osvetnik njihov; braniće stvar njihovu od tebe.« »Ko čini krivo siromahu da umnoži svoje, i ko daje bogatome, zacemento će osiromašiti.« »Ko jamu kopa, u nju će pasti; i ko kamen valja, na njega će se prevaliti.« (Priče Solomonove 23,10.11; 22,16; 26,27)

Na ovim načelima počiva blagostanje društva, bilo da se radi o svetovnim ili verskim zajednicama. Ova načela daju sigurnost imovini i životu. Na svemu što omogućava međusobno poverenje i saradnju, svet može zahvaliti Božjem zakonu koji je zapisan u Njegovoj Reči i koji još

postoji u ljudskom srcu, upisan često nejasnim i gotovo izbrisanim slovima.

Reči psalmiste: »Miliji mi je Zakon usta Tvojih nego tisuće zlata i srebra« (Psalam 119,72), izražavaju ono što je istinito i sa drugog stanovišta, ne samo sa religijskog. One izražavaju doslovnu istinu, istinu koja je priznata i u poslovnom svetu. Čak i u ovo doba strastvene jagne za novcem, oštre konkurencije i bezobzirnih metoda, ipak se još uglavnom priznaje da mladom čoveku, koji ulazi u život, poštenje, marljivost, vladanje sobom, neporočnost i štedljivost predstavljaju bolji kapital od bilo koje sume novca.

Ipak, čak i među onima koji cene vrednost ovih osobina i priznaju Bibliju kao njihov izvor, samo retki shvataju iz kojeg načela one proizlaze.

Temelj poslovnog poštenja i pravog uspeha je priznavanje Boga kao Vlasnika svega. Stvoritelj svega je pravi vlasnik. Mi smo Njegovi pristavi. Sve što imamo, On nam je poverio da upotrebljavamo u skladu s Njegovim uputstvima.

To je obaveza koju ima svako ljudsko biće. Ona se odnosi na celokupno područje ljudske delatnosti. Priznavali mi to ili ne, mi smo pristavi koje Bog snabdeva sposobnostima i sredstvima i postavlja u svetu da obavljaju posao koji im je On odredio.

Svakom čoveku je dat »njegov posao« (Marko 13,34), posao koji je prilagođen njegovim sposobnostima, posao koji će doneti najviše dobra njemu i njegovim bližnjima, i najviše proslaviti Boga.

Tako naš posao ili zvanje postaje deo Božjeg velikog plana, i dokle god ga obavljamo u skladu s Njegovom voljom, On je lično odgovoran za posledice. »Jer mi smo Bogu pomagači« (1. Korinćanima 3,9), i naša je uloga da verno ispunjavamo Njegova uputstva. Tako neće biti uznemirenosti i brige. Marljivost, vernost, brižljivost, štedljivost, razboritost uvek su tražene. Svaka sposobnost mora se razviti do vrhunca. Ali to neće zavisiti od uspešnog ishoda naših napora, već od Božjeg obećanja. Reč koja je hranila Izrailj u pustinji, održala Iliju u vreme gladi, ima istu silu i danas. »Ne brinite se, dakle, govoreći: Šta ćemo jesti, ili, šta ćemo piti? ... Nego išтите najpre carstva Božjega i pravde Njegove, i ovo će vam se sve dodati.« (Matej 6,31-33)

Onaj koji ljudima daje sposobnost da stiču imetak, povezao je s tim darom i obavezom. Od svega što stičemo, On zahteva određeni deo. Desetak je Gospodnji. »I svaki desetak zemaljski od useva zemaljskoga i od voća«, »i desetak od goveda i od sitne stoke ...« »sveto je Gospodu«. (3. Mojsijeva 27,30.32) Obećanje koje je Jakov dao kod Vetilja pokazuje veličinu obaveze. »Što mi god daš«, rekao je on, »od svega ću deseto dati Tebi.« (1. Mojsijeva 28,22)

»Donesite sve desetke u spremu« (Malahija 3,10), glasi Božja zapovest. Poziv na zahvalnost ili darežljivost nije upućen. To je isključivo pitanje poštenja. Desetak je Gospodnji; i On nam nalaže da Mu vratimo ono što je Njegovo.

»A od pristava se ne traži više ništa, nego da se ko veran nađe.« (1. Korinćanima 4,2) Ako je poštenje bitno načelo u poslovnom životu, zar ne bismo morali da priznamo i svoju obavezom prema Bogu – obavezom koja je osnova svim ostalim?

Sa pristavskom službom povezana je obaveza, ne samo prema Bogu, već i prema čoveku. Beskrajna Otkupiteljeva ljubav svakom ljudskom biću daje životne darove. Hrana i odeća i zaklon, telo i um i duša – sve je stečeno Njegovom krvlju. Obavezom zahvalnosti i službe, koja je tako nastala, Hristos nas je povezao s našim bližnjima. On nam zapoveda: »Iz ljubavi služite jedan drugome.« (Galatima 5,13) »Kad učiniste jednome od ove moje najmanje braće, meni učiniste.« (Matej 25,40)

»Dužan sam«, izjavljuje Pavle, »i Grcima i divljacima (varvarima), i mudrima i nerazumnima.« (Rimljanima 1,14) Ovo važi i za nas. Sve čime smo u životu blagoslovljeni više od drugih, čini nas dužnicima svakom ljudskom biću kome možemo učiniti dobro.

Ove istine ne važe u kleti više nego što važe u poslovnici. Dobra kojima upravljamo nisu naša; uvek je opasno izgubiti ovu činjenicu iz vida. Mi smo samo pristavi, i od ispunjavanja naše obaveze prema Bogu i ljudima zavisi i blagostanje naših bližnjih i naša vlastita sudbina i u ovom životu i u životu koji će doći.

»Jedan prosipa i sve više ima; a drugi tvrdi suviše, i sve je siromašniji.« »Baci hleb svoj povrh vode, jer ćeš ga naći posle mnogo vremena.« »Podašna ruka biva bogatija, i ko napaja, sam će biti napojen.« (Priče Solomonove 11,24; Propovednik 11,1; Priče Solomonove 11,25)

»Ne muči se da se obogatiš ... Hoćeš li baciti oči svoje na ono čega brzo nestaje? Jer (bogatstvo) načini sebi krila i kao orao odleti u nebo.« (Priče Solomonove 23,4.5)

»Dajte, i daće vam se: meru dobru i nabijenu i stresnu i prepunu daće vam u naručje vaše. Jer kakvom merom dajete, onakvom će vam se vratiti.« (Luka 6,38)

»Poštuj Gospoda imanjem svojim i prvinama od svega dohotka svojega; i biće pune žitnice tvoje obilja, i presipaće se vino iz kaca tvojih.« (Priče Solomonove 3,9.10)

»Donesite sve desetke u sprema da bude hrane u mojoj kući, i okušajte me u tom, veli Gospod nad vojskama, hoću li vam otvoriti ustave nebeske i izliti blagoslov na vas da vam bude dosta. I zapreću vas radi proždrljivcu, te vam neće kvariti roda zemaljskoga, i vinova loza u polju neće vam biti nerodna... I zvaće vas blaženim svi narodi, jer ćete biti zemlja mila.« (Malahija 3,10–12)

»Ako uživite po mojim uredbama, i zapovesti moje uzdržite i ušćinite, davaću vam dažd na vreme i zemlja će rađati rod svoj, i drveta će u polju rađati rod svoj. I vršidba će vam stizati berbu vinogradsku, a berba će vinogradska stizati sejanje, i ješćete hleb svoj do sitosti, i živjećete bez straha u zemlji svojoj... a neće biti nikoga da vas plaši.« (3. Mojsijeva 26,3–6)

»Tražite pravdu, ispravljajte potlačenoga, dajte pravicu siroti, branite udovicu.« »Blago onome koji razume ništuga! Gospod će ga izbaviti u zli dan. Gospod će ga sačuvati i poživeće ga; biće blažen na zemlji. Neće ga dati na volju neprijateljima.« »Gospodu pozajma ko poklanja siromahu, i platiće mu za dobro njegovo.« (Isaija 1,17; Psalam 41,1.2; Priče Solomonove 19,17)

Onaj koji na ovaj način ulaže svoj novac, skuplja dvostruko blago. Osim onoga koje će na kraju morati da ostavi, ma kako ga mudro umnožavao, on skuplja blago za večnost – blago karaktera koje je najvredniji imetak i na Zemlji i na Nebu.

Pošteno poslovanje

»Zna Gospod dane bezazlenima i deo njihov traje doveka. Neće se postideti u zlo doba, u dane gladne biće siti.« (Psalam 37,18.19)

»Ko hodi bez mane, tvori pravdu, i govori istinu iz srca svojega.« »Koji se svoje zakletve drži čak

i kad mu je to na štetu.« »Ko ne opada jezikom svojim, i govori istinu iz srca svojega... Ko ne daje srebra svojega na dobit, i ne prima mita na pravoga. Ko zatvara oči svoje da ne vidi zla; on će nastaviti na visokim mestima ... hleb će mu se davati, vode mu se neće premicati. Oči će ti videti cara u krasoti njegovoj, gledaće zemlju daleku.« (Psalam 15,2-4; Isaija 33,15-17)

Bog u svojoj Reči daje sliku čoveka koji napreduje, čiji je život uspešan u punom smislu te reči, čoveka kome i Nebo i Zemlja radosno odaju čast. Jov ovako opisuje svoja iskustva:

*»Kako bejah u mladosti svojoj,
Kad tajna Božja beše u šatoru mom,
Kad još beše Svemoćni sa mnom,
I deca moja oko mene...*

*Kad izlazah na vrata kroz grad
I na ulici nameštah sebi stolicu;
Mladići videći me uklanjahu se,
A starci ustajahu i stajahu.
Knezovi prestajahu govoriti
I metahu ruku na usta svoja,
Upravitelji ustezahu glas svoj...*

*Jer koje me uho slušaše, nazivaše me blaženim,
I koje me oko viđaše, svedočaše mi.
Da izbavljam siromaha koji viče,
I sirotu koji nema nikoga da mu pomogne.*

*Blagoslov onoga koji propadaše dolažao me,
I udovici srce raspevah.
U pravdu se oblačih i ona mi beše odelo,
Kao plašt i kao venac beše mi sud moj.
Oko bejah slepcu
I noga hromu,
Otac bejah ubogima,
I razbirah za raspru za koju ne znah.«*

*»Stranac nije noćivao na polju;
Vrata svoja otvarao sam putniku.«*

*»Slušahu me i čekahu, i mučahu na moj savet.
Posle mojih reči niko ne pogovaraše,
tako ih natapaše beseda moja.
Jer me čekahu kao dažd,
i usta svoja otvarahu kao na pozni dažd.
Kad bih se nasmejao na njih, ne verovahu,
i sjajnosti lica mojega ne razgonjahu.*

*Kad bih otišao k njima, sedah u začelje,
i bijah kao car u vojsci, kad teši žalosne.»*

O Jovu 29,4–16; 31,32; 29,21–25

»Blagoslov Gospodnji obogaćava, a bez muke.« (Priče Solomonove 10,22)

»U mene je bogatstvo i slava«, objavljuje Mudrost, »postojano dobra i pravda.« (Priče Solomonove 8,18)

Biblija ukazuje i na posledice odstupanja od pravih načela u svojim odnosima s Bogom kao i u svojim međusobnim odnosima. Bog kaže onima kojima je poverio svoje darove, a koji su ravnodušni prema njegovim zahtevima:

»Uzmite na um puteve svoje. Sejete mnogo, a uvozite malo; jedete, a ne bivati siti; pijete, a ne napijate se; odevate se, a nijedan ne može da se zgreje; i koji zaslužuje novce, meće ih u prodrtnobolac... Izgledate mnogo, a eto malo; i što unesete u kuću, ja razduvam.« »Kad ko dođe ka gomili od dvadeset mera, beše deset; kad dođe ka kaci da dobije pedeset vedara iz kace, beše dvadeset.« »Zašto? veli Gospod nad vojskama; zato što je dom moj pust.« »Eda li će čovek zakidati Boga? A vi mene zakidate, i govorite: U čem te zakidamo? U desetku i u prinosu.« »Zato se zatvori nebo nad vama da nema rose, i zemlja se zatvori da nema roda njezina.« (Agej 1,5–9; 2,16; 1,9; Malahija 3,8; Agej 1,10)

»Zato što gazite siromaha... sagradiste kuće od tesana kamena, ali nećete sedeti u njima; nasadiste lepe vinograde, ali nećete piti vina iz njih.« »Poslaće Gospod na tebe kletvu, rasap i pogibao u svemu za što se prihvatiš rukom svojom.« »Sinovi tvoji i kćeri tvoje daće se drugom ... a oči će tvoje gledati i kapaće jednako za njima, a neće biti snage u ruci tvojoj.« (Amos 5,11; 5. Mojsijeva 28,20.32)

»Ko sabira bogatstvo ali s nepravdom, u polovini dana svojih ostaviće ga, i najposle će biti lud.« (Jeremija 17,11)

Izveštaje o svakom poslu, pojedinosti svakog ugovora, pažljivo ispituju nevidljivi revizori, zastupnici Onoga koji nikada ne pravi kompromise s nepravdom, čijim očima zlo nikada ne promakne, koji nikada ne prikriva greh.

»Ako vidiš gde se čini nepravda siromahu i otima sud i pravda u zemlji, ne čudi se tome; jer viši pazi na visokoga, i ima još viši nad njima.« »Nema mraka ni sena smrtnoga gde bi se sakrili koji čine bezakonje.« (Propovednik 5,8; O Jovu 34,22)

»Usta svoja dižu u Nebo ... i govore: 'Kako će razabrati Bog? Zar Višnji zna?'« »Ti si to činio«, kaže Bog, »Ja mućah; a ti pomisli da sam Ja kao ti. Obličiću te, metnuću ti pred oči grehe tvoje.« (Psalam 73,9–11; 50,21)

»Potom opet podigoh oči svoje i videh, a to knjiga lećaše ... to je prokletstvo koje izade na svu Zemlju, jer svaki koji krade istrebiće se po njoj s jedne strane, i koji se god kune krivo istrebiće se po njoj s druge strane. Ja ću je pustiti, govori Gospod nad vojskama, te će doći na kuću lupežu i na kuću onome koji se kune mojim imenom krivo, i stajaće mu usred kuće i satrće je, i drvlje joj i kamenje.« (Zaharija 5,1–4)

Božji zakon ponovo izriče osudu svakome koji zlo čini. On može da prezre taj glas, može da nastoji da učutka njegovu opomenu, ali uzalud. On ga sledi. Nameće mu se. Uništava njegov mir. Ako ga ne poslušna, progona ga do groba. Na sudu svedoči protiv njega. Kao neugasiv oganj, spaljuje

na kraju i dušu i telo.

»Jer kakva je korist čoveku ako zadobije sav svet, a duši svojoj naudi? Ili kakav će otkup dati čovek za dušu svoju?« (Marko 8,36.37)

O ovom pitanju treba da razmišlja svaki roditelj, svaki učitelj, svaki učenik – svako ljudsko biće, mlado ili staro. Nijedan poslovni ili životni plan ne mogu biti zdravi ili potpuni ako obuhvataju samo kratke godine ovog sadašnjeg života i ne brinu o beskrajnoj budućnosti. Učite mlade da u svoje planove uključe večnost. Naučite ih da izaberu načela i traže blaga koja imaju trajnu vrednost – da sabiraju sebi blago »na nebesima gde se lupež ne prikučuje niti moljac jede«, da stvaraju sebi prijatelje »nepravednim bogatstvom«, da bi ih oni primili »u večne kuće« kad njega nestane. (Luka 12,33; 16,9)

Svi koji tako čine pripremaju se na najbolji način za život na ovome svetu. Ko god bude sakupljao blago na Nebu iskusiće da je time i njegov život na ovoj Zemlji obogaćen i oplemenjen.

»Pobožnost je korisna za svašto, imajući obećanje života sadašnjega i onoga koji ide.« (1. Timotiju 4,8)

BIBLIJSKE BIOGRAFIJE

»KOJI VEROM POBEDIŠE CARSTVA, UČINIŠE PRAVDU...

OJAČAŠE OD NEMOĆI.«

JEVREJIMA 11,33.34

Najveću vaspitnu vrednost u celoj Bibliji imaju biografije koje su u njoj zabeležene. Ove biografije se razlikuju od svih ostalih po tome što su potpuno verne. Nemoguće je bilo kojem ograničenom umu da u svemu pravilno protumači postupke drugoga. Niko osim Onoga koji poznaje srce, koji zna tajne izvore pobuda i dela ne može potpuno istinito opisati karakter, ili dati vernu sliku ljudskog života. Samo se u Božjoj reči može naći takav opis.

Nijednu istinu Biblija ne uči jasnije od one da je što činimo rezultat onoga što jesmo. Životna iskustva su u velikoj meri plod naših vlastitih misli i dela.

»Kletva nezaslužena neće doći.« Priče Solomonove 26,2.

»Recite pravедniku da će mu dobro biti... Teško bezbožniku jer će mu zlo naplatiti ruke njegove.« (Isaija 3,10.11)

»Čuj, Zemljo! Evo Ja ću pustiti zlo na ovaj narod, plod misli njihovih.« (Jeremija 6,19)

Strašna je ova istina, i mora se duboko utisnuti u svest. Svako delo povratno deluje na učinioca. Ali neko ljudsko biće možda nikada neće shvatiti da su zla koja ga progone u životu samo plod onoga što je samo posejalo. Međutim, čak ni tada nije izgubljena svaka nada.

Da bi stekao pravo prvenštva, koje je po Božjem obećanju već bilo njegovo, Jakov je pribegao prevari, i požnjeo mržnju svoga brata. U razdoblju od dvadeset godina izgnanstva i sam je bio izigran i prevaren, i na kraju prisiljen da sigurnost potraži u bekstvu; ali je požnjeo i drugu žetvu, kada se pokazalo da se njegove vlastite mane pojavljuju i u karakteru njegovih sinova – sve je to samo verna slika istine da se u životu sve vraća.

Međutim, Bog kaže: »Jer se neću jednako preći niti ću se doveka gneviti, jer bi iščeznuo preda mnogom duh, i duše koje sam stvorio. Za bezakonje lakomosti njegove razgnevih se i udarih ga, sakrih se i razgnevih se, jer odmetnuvši se otide putem srca svojega. Vidim puteve njegove, ali ću ga isceliti, vodiću ga i daću opet utehu njemu i njegovim koji tuže ... Mir, mir onom ko je daleko i ko je blizu, veli Gospod, i isceliću ga.« (Isaija 57,16–19)

Jakov u svojoj nevolji nije klonuo. Pokajao se i trudio da ispravi zlo koje je naneo svome bratu. I onda, kada mu je od Isavovog gneva zapretila smrt, potražio je pomoć od Boga. »Bori se s anđelom, i nadjača; plaka, i moli mu se.« »I blagoslovi ga onde.« (Osija 12,5; 1. Mojsijeva 32,29) U sili božanske moći ustao je kao onaj koji je dobio oprostjenje, ne više kao varalica, već kao knez Božji. Dobio je ne samo izbavljenje od svoga duboko uvređenog brata već i izbavljenje od samoga sebe. Sila zla u njegovoj ličnoj prirodi bila je slomljena. Njegov karakter bio je preobražen.

U mraku je zasjala svetlost. Razmišljajući o svom proteklom životu, priznao je da ga je Božja ruka održavala: »Bog, koji me je hranio otkako sam postao do današnjega dana, Anđeo, koji me je izbavljao od svakoga zla.« (1. Mojsijeva 48,15.16)

Isto iskustvo ponovilo se u istoriji Jakovljevih sinova – greh je pokrenuo odmazdu, a pokajanje je donelo plod pravde za život.

Bog ne ukida svoje zakone. On ne radi nasuprot njima. Posledice greha ne poništava. Ali, On

preinačuje. Njegovom blagodaću prokletstvo se pretvara u blagoslov.

Među Jakovljevim sinovima Levije je bio jedan od najokrutnijih i najosvetoljubivijih, jedan od dvojice najviše krivih za podmukli pokolj Sihemljana. Levijeve osobine, koje su se pokazale i u njegovim potomcima, navukle su na njih Božju osudu: »Razdeliću ih po Jakovu, i rasuću ih po Izrailju.« (1. Mojsijeva 49,7) Ali, pokajanje je izazvalo promenu; njihova vernost Bogu usred otpada drugih plemena pretvorila je prokletstvo u znak najviše časti.

»Odvoji Gospod pleme Levijevo da nose kovčeg zaveta Gospodnjega, da stoje pred Gospodom i služe Mu i da blagosiljaju u ime Njegovo.« »Zavet Moj za život i mir beše s njim, i dadoh mu to za strah, jer Me se bojaše i imena se Mojega strašaše ... U miru i pravo ide sa Mnom i mnoge odvratila od bezakonja.« (5. Mojsijeva 10,8; Malahija 2,5.6)

Određeni za službu u Svetilištu, Leviti nisu primili zemlju u nasledstvo; živeli su zajedno u gradovima koji su bili odvojeni za njih i izdržavali se od desetaka, darova i priloga posvećenih Božjoj službi. Bili su učitelji u narodu, gosti na svim njegovim svetkovinama, i svuda poštovani kao Božje sluge i predstavnici. Celom narodu data je zapovest: »Čuvaj se da ne ostaviš Levita, dok si god živ na Zemlji.« »Zato nema pleme Levijevo dela ni nasledstva s braćom svojom; Gospod je nasledstvo njegovo.« (5. Mojsijeva 12,19; 10,9)

Verom do pobeđe

Istina da je čovek »kao i misli duše njegove« (Priče Solomonove 23,7)¹, potvrđena je još jednim primerom iz istorije Izrailja. Vrativši se iz izviđanja zemlje, izviđači su na granici Hanana podneli svoj izveštaj. Teškoće koje su zapazili na putu osvajanja zemlje toliko su ih uplašile da nisu uočili njenu lepotu i plodnost. Njihovu veru uzdrмали su gradovi opasani zidovima do neba, ratnici divovskog rasta, gvozdena ratna kola. Ne misleći na Boga, mnoštvo je prihvatilo zaključak malovernih izvidnika: »Ne možemo ići na onaj narod, jer je jači od nas.« (4. Mojsijeva 13,32) Njihove reči pokazale su se kao istinite. Nisu bili sposobni da krenu na nju, i svoj život proveli su u pustinji.

Međutim, dvojica od dvanaestorice koji su izviđali zemlju, mislili su drukčije. »Hajde da idemo ... jer je možemo pokoriti« (4. Mojsijeva 13,31), naglašavali su oni, smatrajući Božja obećanja važnijim od divova, od gradova opasnih zidinama ili gvozdениh ratnih kola. Na njima su se obistinile ove njihove reči. Halev i Isus Navin, iako su zajedno sa svojom braćom četrdeset godina lutali pustinjom, ušli su u obećanu zemlju. Hrabroga srca kao i onoga dana kada je s vojskama Gospodnjim krenuo iz Egipta, Halev je zatražio tvrđavu divova i primio kao svoj deo. U Gospodnjoj sili prognao je Hananejce. Vinogradi i maslinjaci kojima je prolazila njegova noga postali su njegovo vlasništvo. Iako su kukavice i buntovnici pomrli u pustinji, ljudi vere jeli su grožđe iz Eshola.

Nijednu istinu Biblija ne prikazuje u tako jasnoj svetlosti kao što prikazuje opasnost koju donosi jedno jedinog odstupanje od onoga što je pravo – opasnost koja preta i prestupniku i svima onima koji su pod njegovim uticajem. Primer ima čudesnu moć, i kad se dogodi da se uskladi sa zlim sklonostima naše prirode, tada je odupiranje protiv njega gotovo nemoguće.

Najjaču podršku poroku u našem svetu ne pruža razvratan život iskvarenog grešnika ili prezrenog odbačenika; to čini život koji inače izgleda uzoran, častan i plemenit, ali u kome se neguje jedan greh, ili popušta nekom poroku. Duši koja se tajno bori protiv nekog velikog iskušenja, koja drhti na samoj ivici ponora, takav primer je jedan od najsnažnijih podsticaja na greh. Onaj koji ima uzvišene poglede na život, istinu i čast, a ipak namerno krši jedno pravilo svetog Božjeg zakona,

¹ Prevod: L. Bakotić

izopačio je svoje plemenite darove i pretvorio ih u mamac koji navodi na greh. Darovitost, talenat, saučešće, čak i velikodušni i ljubazni postupci tako mogu postati sotonin mamac kojim navodi duše u ponor propasti.

Zato nam je Bog dao mnoštvo primera koji ukazuju na posledice jednog jedinog rđavog dela. Od žalosne priče o jednom grehu koji je »doneo na svet smrt i sve naše boli, pored gubitka Edema«, sve do izveštaja o čoveku koji je za trideset srebrnika prodao uzvišenog Gospoda, biblijske biografije pune su takvih primera, koji su postavljeni kao svetlosni znaci upozorenja na mestima na kojima se odvajaju svi putevi koji skreću sa staze života.

Opomenu upućuju i zabeleške o posledicama samo jednog jedinog popuštanja ljudskim slabostima i zabludi, o plodovima odstupanja od vere.

Ilija je jednim odstupanjem od vere, umanjio svoje životno delo. Teška je bila odgovornost koju je nosio za Izrailja; verno je opominjao narod zbog idolopoklonstva; u dubokoj zabrinutosti iščekivao je u razdoblju od tri i po godine trajanja gladi da se pokaže neki znak pokajanja. Potpuno usamljen stajao je na Božjoj strani na brdu Karmilu. Silom vere idolopoklonstvo je bilo oboreno, a blagotvorna kiša posvedočila je da pluskovi blagoslova čekaju da se izliju na Izrailj. I tada, umoran i slab, pobeo je pred Jezaveljinim pretnjama, i sam u pustinji molio se da umre. Njegova vera je malaksala. Delo koje je započeo nije mogao da završi. Bog mu je naredio da pomaže drugoga da umesto njega bude prorok.

Međutim, Bog je video usrdnu službu svoga sluge. Ilija, obeshrabren i sam, ne treba da propadne u pustinji. Njemu nije bilo namenjeno da siđe u grob, već da se sa Božjim anđelima uznese do mesta na kome prebiva božanska slava.

Ovi zapisi iz života objavljuju ono što će svako ljudsko biće jednog dana shvatiti – da greh može doneti samo sramotu i gubitak; da neverstvo znači poraz; ali da Božja milost stiže i do najdubljih ponora; da vera uzdiže dušu koja se kaje i želi da bude primljena u društvo sinova Božjih.

Škola stradanja

Svi koji u ovom svetu iskreno služe Bogu ili bližnjima, pripremaju se u školi patnje. Što je odgovornost značajnija i služba uzvišenija, to je ispit stroži i disciplina oštrija.

Proučavaj Josifovo i Mojsijevo, Danilovo i Davidovo iskustvo. Uporedi Davidovu ranu životnu istoriju sa Solomonovom istorijom i razmišljaj o kraju!

David je u svojoj mladosti bio usko povezan sa Saulom, i njegov boravak na dvoru i veze s carskim domom omogućile su mu da uoči sve brige, tuge i teškoće prikrivene carskim sjajem i raskoši. Video je svu nemoć ljudske slave da donese mir duši. S osećanjem olakšanja i radosti vratio se iz carevog dvora torovima i stadima.

Kada ga je Saulova ljubomora naterala da kao begunac potraži utočište u pustinji, David se, izgubivši podršku ljudi, još više oslonio na Boga. Nesigurnost i nemir pustinjskog života, neprestana opasnost, neophodnost čestog bežanja, karakter ljudi koji su se tamo okupili oko njega »koji god bejahu u nevolji, i koji bejahu zaduženi i koji god bejahu tužna srca« (1. Samuilova 22,2), sve je to strogu samodisciplinu činilo još potrebnijom. Ova iskustva pobudila su i razvila sposobnost postupanja prema ljudima, saosećanje prema potlačenima i mržnju prema nepravdi. Godine iščekivanja i opasnosti naučile su Davida da u Bogu nađe svoju utehu, svoj oslonac, svoj život. Shvatio je da samo Božjom silom može doći na presto; da samo u Božjoj mudrosti može razumno

vladati. Vaspitanje u školi nevolje i bola učinilo je da se o Davidu mogao napisati izveštaj, iako kasnije ukaljan njegovim velikim grehom, da je davao »pravdu svemu narodu svome«. (2. Samuilova 8,15)

Solomonu je u mladosti nedostajala disciplina, kojoj se David rano podložio. Okolnosti, karakter i život, na izgled uzdizali su ga iznad svih ostalih. Plemenit u mladosti, plemenit u zreloom dobu, miljenik svog Boga, Solomon je otpočeo vladavinu koja je pružala sjajne izgleda za uspeh i čast. Narodi su se divili znanju i pronicljivosti čoveka kome je Bog dao mudrost. Ali, ponos zbog uspeha odvojio ga je od Boga. Solomon je odbacio radost koju pruža zajednica s Bogom i potražio uživanje u zadovoljavanju taštine. O tom iskustvu sam govori:

»Velika dela učinih: Sazidah sebi kuće, nasadih sebi vinograde; načinih sebi vrtove i voćnjake... Nabavih sebi sluga i sluškinja ... Takođe nakupih sebi srebra i zlata i zaklada od careva i zemalja; nabavih sebi pevača i pevačica i milina ljudskih, i sprava muzičkih svakojakih. I tako postah veći i silniji od svih koji behu pre mene u Jerusalimu... I što god željahu oči moje, ne branjah im niti uskraćivah srcu svojem kakvog veselja, nego se srce moje veseljaše sa svakoga truda mojega... A kad pogledah na sva dela svoja što uradiše ruke moje, i na trud kojim se trudih da uradim, gle, sve beše taština i muka duhu, i nema koristi pod suncem. Tada se obratih da vidim mudrost i ludost i bezumlje, jer šta bi činio čovek koji bi nastao posle cara? što je već učinjeno.«

»Zato mi omrže život... I omrže mi sav trud moj oko kojega se trudih pod suncem.« (Propovednik 2,4–12.17.18)

Solomon je na vlastitom gorkom iskustvu shvatio prazninu života, koji u onome što je na Zemlji traži svoje najviše dobro. Podizao je oltare neznabožačkim bogovima samo zato da oseti kako su uzaludna njihova obećanja o odmoru duše.

U svojim kasnijim godinama, umoran i žedan, napuštajući isprovaljivane zemaljske studence, Solomon se vratio da pije s izvora života. Nadahnut Duhom zapisao je istoriju svojih upropašćenih godina kao pouku i opomenu budućim naraštajima. I tako, iako je njegov narod požnjeo tužnu žetvu od semena koje je on posejao, Solomonovo životno delo nije bilo potpuno izgubljeno. Škola stradanja konačno je s njim postigla svoj cilj.

Međutim, posle takve zore, kako bi slavan mogao biti dan Solomonovog života da je u svojoj mladosti prihvatio pouku koju je mogao da nauči iz stradanja drugih!

Kušanje Jova

Za one koji ljube Boga, »koji su pozvani po namerenju« (Rimljanima 8,28), biblijske biografije pružaju još uzvišeniju pouku o ulozi patnje. »Vi ste mi svedoci, veli Gospod, i ja sam Bog« (Isaija 43,12), svedoci da je On dobar, i da je dobrota iznad svega. »Jer bismo gledanje i svetu i anđelima i ljudima.« (1. Korinćanima 4,9)

Nesebičnost, načelo Božjeg carstva, načelo je koje sotona mrzi; on poriče i njegovo postojanje. Od početka velike borbe nastojao je da dokaže da su načela po kojima Bog postupa sebična, i na isti način ponaša se i prema svima onima koji služe Bogu. Pobiti sotonino tvrđenje, to je Hristovo delo i delo svih onih koji nose Njegovo ime.

Isus je došao u liku čoveka da bi svojim životom prikazao šta je nesebičnost. Svi koji prihvataju ovo načelo treba zato da budu Njegovi saradnici u ostvarivanju nesebičnosti u stvarnom životu. Izabrali dobro zato što je dobro; stati uz istinu bez obzira na stradanja i žrtve – »to je nasledstvo sluga Gospodnjih i pravda njihova od Mene, veli Gospod«. (Isaija 54,17)

U ranoj istoriji sveta zabeležen je izveštaj o životu čoveka oko koga se sotona usudio da se

upusti u ovu borbu.

Onaj koji ispituje srca dao je svedočanstvo o Jovu, patrijarhu iz Uza: »Nema onakvoga čoveka na Zemlji, dobra i pravedna, koji se boji Boga i uklanja se oda zla.«

Protiv ovog čoveka sotona je izneo podrugljivu optužbu: »Eda li se uzalud Jov boji Boga? Nisi li ga Ti ogradio i kuću njegovu i sve što ima svuda unaokolo? ... Ali pruži ruku svoju i dotakni se svega što ima«... »Dotakni se kostiju njegovih i mesa njegova, prokleće te u oči.«

Gospod je rekao sotoni: »Evo, sve što ima neka je u tvojoj ruci.« »Evo ti ga u ruke; ali mu dušu čuvaj.«

Dobivši ovu dozvolu, sotona je odneo sve što je Jov imao – stada i krda, sluge i sluškinje, sinove i kćeri; »i udari Jova zlim prištem od pete do temena«. (O Jovu 1,8–12; 2,5–7)

Još jedna kap gorčine bila je dodata njegovoj čaši. Njegovi prijatelji, smatrajući da je nevolja samo kazna za greh, napadali su njegovu izranjavanu i natovarenu dušu svojim optužbama da je činio zlo.

Prividno napušten od Neba i Zemlje, a ipak duboko veran Bogu i svestan svoje čestitosti, pun zebnje i zbunjenosti Jov je uzviknuo:

*»Dodijao je duši mojoj život moj.«
 »O da me hoćeš u grobu sakriti
 I skloniti me dokle ne utoli gnev Tvoj,
 I da mi daš rok
 Kad ćeš me se opomenuti!«*

O Jovu 10,1; 14,13

*»Evo vičem na nepravdu, ali se ne slušam;
 Vapijem, ali nema suda...
 Svukao je s mene slavu moju
 I skinuo venac s glave moje
 Braću moju udaljio je,
 I znanci moji tuđe se od mene...
 Koje ljubljah postase mi protivnici.
 Smilujte se na me, prijatelji moji,
 Jer je Božja ruka dotakla mene.«*

*»O, kada bih znao kako bih našao Boga!
 Da otidem do prestola Njegova...
 Gle ako pođem napred, nema Ga;
 Ako li natrag, ne nahodim Ga.
 Ako nalevo radi, vidim Ga;
 Ako nadesno zaklonio se, ne mogu Ga videti.
 Ali On zna put moj;
 Kad me okuša, izaći ću kao zlato!«*

»Gle, da me i ubije, opet ću se uzdati u Nj.«

»Ali znam da je živ moj Iskupitelj,
I na posledak da će stati nad prahom.
I ako se ova koža moja i raščini,
Opet ću u telu svom videti Boga.«
»Ja isti videću Ga,
I oči moje gledaće Ga, a ne druge.«

O Jovu 19,7–21; 23,3–10; 13,15; 19,25.26; 19,27

Jovu je bilo po njegovoj veri. »Kad me okuša«, rekao je on, »izaći ću kao zlato!« (O Jovu 23,10) Tako se i dogodilo. Svojim strpljivim podnošenjem odbranio je čast vlastitog karaktera, a time i čast karaktera Onoga čiji je predstavnik bio. »I Gospod povrati što beše uzeto Jovu... i umnoži mu Gospod dvojinom sve što beše imao... Gospod blagoslovi posledak Jovov više nego početak.« (O Jovu 42,10–12)

U izveštaju o onima koji su samoodricanjem ušli u zajednicu Hristovih stradanja, stoje – jedno u Starom zavetu a drugo u Novom, imena Jonatana i Jovana Krstitelja.

Jonatan rođen kao naslednik prestola znao je da se po božanskoj naredbi mora povući; kao najnežniji i najverniji prijatelj svog suparnika, izložio je opasnosti svoj život da zaštiti Davidov; nepokolebljivo je stajao uz svoga oca u razdoblju tamnih dana opadanja njegove moći, i konačno, poginuo zajedno s njime. Jonatanovo ime je zabeleženo na Nebu, a na Zemlji stoji kao svedok postojanja i sile nesebične ljubavi.

Kada se pojavio kao Mesijin glasnik, Jovan Krstitelj je pokrenuo narod. Za njim je, iz mesta u mesto, išlo nepregledno mnoštvo ljudi – pripadnika svih staleža i zvanja. Međutim, kada je došao Onaj o kome je lično svedočio, sve se promenilo. Mnoštvo je pošlo za Isusom, a Jovanov rad, na izgled, je gotovo prestao. Njegova vera tada se nije pokolebala. »Onaj treba da raste«, rekao je Jovan, »a ja da se umanjujem.« (Jovan 3,30)

Vreme je prolazilo, a carstvo koje je Jovan očekivao, nije bilo osnovano. U Irodovoj tamnici, lišen životvornog vazduha i slobode iz pustinje, on je čekao i bdeo.

O Hristovoj misiji nije svedočilo zveckanje oružjem, niti razvaljivanje zatvorskih vrata; već lečenje bolesnika, propovedanje Jevandelja, uzdizanje ljudskih duša.

Sam u tamnici, videći da mu treba proći istom stazom kojom će proći njegov Učitelj, Jovan je prihvatio svetu dužnost – zajednicu s Hristom u stradanju. Nebeski vesnici pratili su ga do groba. Svemirska bića, grešna i bezgrešna, bila su svedoci njegove istrajnosti u nesebičnoj službi.

I u svim naraštajima posle njega, napaćene duše bile su ohrabrene svedočenjem Jovanovog života. U tamnici, na gubilištu, na lomači, ljudi i žene u razdoblju mračnih vekova bili su ojačani sećanjem na onoga koga je Hristos objavio: »Nijedan između rođenih od žena nije izašao veći od Jovana Krstitelja.« (Matej 11,11)

»I šta ću još da kažem? Jer mi ne bi dostalo vremena kad bih stao pripovedati o Gedeonu, i o Varaku i Samsonu i Jeftaju ... i Samuilu, i o drugim prorocima, koji verom pobediše carstva, učiniše pravdu, dobiše obećanja, zatvoriše usta lavovima, ugasiše silu ognjenu, utekoše od oštrica mača, ojačaše od nemoći, postaše jaki u bitkama, rasteraše vojske tuđe; žene primiše svoje mrtve iz vaskrsenja; a drugi behu pobijeni, ne primivši izbavljenja, da dobiju bolje vaskrsenje; a drugi rujanje i boj podnesoše, pa još i okove i tamnice; kamenjem pobijeni behu, pretrveni behu, iskušani behu,

od mača pomreše; idoše u kožusima i u kozjim kožama, u sirotinji, u nevolji, u sramoti; kojih ne bejaše dostojan svet, po pustinjama potucaše se, i po gorama i po pećinama i po rupama zemaljskim.

I ovi svi dobivši svedočanstvo verom ne primiše obećanja; jer Bog nešto bolje za nas odredi da ne prime bez nas savršenstva.« (Jevrejima 11,32–40)

PESNIŠTVO I PESMA

»NAREDBE SU TVOJE PESMA MOJA U PUTNIČKOM STANU MOJEM.«

PSALAM 119,54

Najranija i najuzvišenija pesnička dela, za koja ljudi znaju, nalaze se u svetim spisima. Pre nego što je najstariji svetovni pesnik zapevao, pastir iz Madijana zabeležio je ove Božje reči Jovu – sa kojima se po veličanstvenosti ne mogu uporediti ni meriti najuzvišenija ostvarenja ljudskog genija:

»Gde si ti bio kad Ja osnivah Zemlju? ...
Ili ko je zatvorio more vratima
Kad kao iz utrobe iziđe?
Kad ga odenuh oblakom
I povih tamom;
Kad postavih za nj uredbu svoju
I metnuh mu prevornice i vrata;
I rekoh: Dovde ćeš dolaziti, a dalje nećeš,
I tu će se ustavljati ponositi valovi tvoji.
Jesi li svoga veka zapovedio jutru,
Pokazao zori mesto njeno? ...

Jesi li dolazio do dubina morskih?
I po dnu propasti jesi li hodio?
Jesu li ti se otvorila vrata smrtna,
I vrata sena smrtnoga jesi li video?
Jesi li sagledao širinu zemaljsku?
Kaži, ako znaš sve to.

Koje je put k stanu svetlosti? I gde je mesto tami ...
Jesi li ulazio u riznice snežne?
Ili riznice gradne jesi li video ...
Kojim se putem deli svetlost
I ustoka se razlazi po Zemlji?
Ko je razdelio jazove povodnju
I put svetlici gromovnoj?
Da bi išao dažd na zemlju gde nema nikoga,
I na pustinju gde nema čoveka,
Da napoji pusta i nerodna mesta,
I učini da raste trava zelena.«

»Možeš li svezati miline Vlašićima?
Ili svezu Štapima razdrešiti?

*Možeš li izvesti južne zvezde na vreme?
Ili Kola sa zvezdama njihovim hoćeš li voditi?»*

O Jovu 38,4–27; 38,31.32

Kao primer lepote pesničkog izraza čitajte opis proleća u Pesmi nad pesmama:

*»Jer gle, zima prođe,
Minuše daždi, otidoše.
Cveće se vidi po zemlji,
Dođe vreme pevanju,
I glas grličin čuje se u našoj zemlji.
Smokva je pustila zametke svoje,
I loza vinova ucvala miriše.
Ustani, draga moja, lepote moje, i hodi.«*

Pesma nad pesmama 2,11–13

Ništa manje lepo nije proročanstvo o blagoslovu upućenom Izrailju, koje je protiv svoje volje izrekao Valam:

*»Iz Arama dovede me Valak,
Car moavski s planine istočne, govoreći:
Hodi, prokuni mi Jakova,
Hodi, naruži Izrailja!
Kako bih kleo onoga koga ne kune Bog?
Ili kako bih ružio onoga koga Gospod ne ruži?
Jer svrh stena vidim ga,
I s humova gledam ga.
Gle, ovaj će narod nastavati sam,
I s drugim narodima neće se pomešati ...*

*Gle, primih da blagoslovim;
Jer je On blagoslovio, a ja neću poreći.
Ne gleda na bezakonje u Jakovu
Ni na nevaljalstvo u Izrailju;
Gospod je njegov s njim,
I graja u njemu kao car kad nadvlada ...
Jer nema čini na Jakova
Ni vraćanja na Izrailja;
U ovo doba govoriće se o Jakovu i o Izrailju,
Šta je učinio Bog.«*

*»Kaže onaj koji čuje reči Božje,
Koji vidi utvaru Svemogućega ...
Kako su lepi šatori tvoji, Jakove,*

*I kolibe tvoje, Izrailju!
Pružili su se kao potoci,
Kao vrtovi kraj reke,
Kao mirisava drveta koja je posadio Gospod,
Kao kedri na vodi.»*

*»Kaže koji čuje reči Božje,
I koji zna znanje o Višnjem ...
Vidim Ga, ali ne sad;
Gledam Ga, ali ne izbliza;
Izaći će Zvezda iz Jakova
I ustaće Palica iz Izrailja ...
I vladaće koji je od Jakova.»*

4. Mojsijeva 23,7–23; 24,4–6; 24,16–19

Atmosferu Neba čini melodija hvale; kad se Nebo dodirne sa Zemljom, nastaje muzika i pesma, »zahvaljivanje i pevanje«. (Isaija 51,3)

Nad novostvorenom Zemljom, koja je lebdela lepa i neokaljana, ozarena Božjom uzvišenom naklonošću, »pevahu zajedno zvezde jutarnje i svi sinovi Božji klikovahu«. (O Jovu 38,7) Tako su i ljudska srca, ujedinjena s Nebom, na Božju dobrotu odgovorila glasovima hvale. Mnogi događaji u istoriji čovečanstva povezani su pesmom.

Najranija pesma s ljudskih usana, zabeležena u Bibliji, bila je onaj slavni izliv zahvalnosti Izrailjevih četa kod Crvenog mora:

*»Pevaću Gospodu, jer se slavno proslavi;
Konja i konjanika vrže u more.
Sila je moja i pesma moja Gospod,
Koji me izbavi;
On je Bog moj, i slaviću Ga:
Bog oca mojega, i uzvišivaću Ga.»*

*»Desnica Tvoja, Gospode, proslavi se u sili;
Desnica Tvoja, Gospode, satire neprijatelja ...
Ko je kao Ti među silnima, Gospode?
Ko je kao Ti slavan u svetosti,
Strašan u hvali, i da čini čudesa?«*

*»Gospod će carovati doveka ...
Pevajte Gospodu, jer se slavno proslavi!«*

2. Mojsijeva 15,1.2.6–11.18–21

Ljudi su primili velike blagoslove kao odgovor na pesme hvale. Nekoliko reči koje opisuju iskustvo Izrailja u vreme putovanja pustinjom sadrže pouku vrednu da o njoj razmislimo:

»A otuda dođoše k Viru; to je studenac za koji beše rekao Gospod Mojsiju: Skupi narod, i daću

im vode!« (4. Mojsijeva 21,16) »Tada peva Izrailj pesmu ovu:

*Diži se, studenče; Pripevajte ga;
Studenče, koji kopaše knezovi,
Koji iskopaše glavari narodni
Palicama svojim!«*

4. Mojsijeva 21,17.18

Koliko se puta ova istorija ponovila u duhovnom iskustvu! Koliko su puta reči svete pesme otpečatile izvore pokajanja i vere, nade, ljubavi i radosti u duši!

S pesmama hvale krenule su vojske Izrailjeve pod Josafatom u susret velikom izbavljenju. Josafatu su došle vesti da mu preti rat. »Ide na te veliko mnoštvo«, glasila je vest, »sinovi Moavovi i sinovi Amonovi i s njima koji žive.« »A Josafat se uplaši, i obrati lice svoje da traži Gospoda, i oglasi post po svoj zemlji Judinoj. I skupiše se svi sinovi Judini da traže Gospoda, iz svih gradova Judinih dođoše da traže Gospoda.« Josafat, stojeći u predvorju Hrama pred svojim narodom, izlio je svoju dušu u molitvi pozivajući se na Božje obećanje i priznajući Izrailjevu bespomoćnost. »U nama nema snage da se odupremo tome mnoštvu velikom, koje ide na nas«, rekao je on, »niti mi znamo šta bismo učinili, nego su oči naše uprte u Te.« (2. Dnevnika 20,2.1.3.4.12)

»Tada siđe Duh Gospodnji ... na Jazila ... i reče: Slušajte, svi sinovi Judini i Jerusalimljani, i ti care Josafate, ovako vam veli Gospod: Ne bojte se i ne plašite se toga mnoštva velikoga, jer nije vaš rat nego Božji ... Ne treba vi da se bijete u ovom boju; postavite se, stojte pa gledajte kako će vas izbaviti Gospod ... Ne bojte se i ne plašite se, sutra izidite pred njih, i Gospod će biti s vama.« (2. Dnevnika 20,14–17)

»A ujutru ustavši rano, izidoše u pustinju tekujsku.« (2. Dnevnika 20,20) Pred vojskom su išli pevači, uzdižući svoje glasove u hvaljenju Boga, slaveći Ga za obećanu pobjedu.

Četiri dana posle toga, vojska se vratila u Jerusalem, natovarena plenom zadobijenim od neprijatelja, pevajući hvalu za postignutu pobjedu.

Pesmom je David, u svom burnom životu punom promena, održavao vezu s Nebom. Kako su lepo njegova dečaćka pastirska iskustva opisana rečima:

*»Gospod je Pastir moj, ništa mi neće nedostajati.
Na zelenoj paši pase me,
Vodi me na tihu vodu ...
Da pođem i dolinom sena smrtnoga,
Neću se bojati zla; jer si Ti sa mnom;
Štap Tvoj i palica Tvoja teši me.«*

Psalam 23,1–4

U zrelim godinama, kad je kao progonjeni begunac nalazio utočište među pustinjskim stenama i u pećinama, pisao je:

*»Bože! Ti si Bog moj, k Tebi ranim,
Žedna je Tebe duša moja, za Tobom čezne telo moje
U zemlji suhoj, žednoj i bezvodnoj...*

*Jer si Ti Pomoć moja,
I u senu krila Tvojih veselim se.»*

*»Što si klonula, dušo moja,
I što si žalosna?
Uzdaj se u Boga;
Jer ću Ga još slaviti,
Spasitelja mojega
I Boga mojega.«
»Gospod je Videlo moje i Spasenje moje;
Koga da se bojim?
Gospod je Krepost života mojega;
Koga da se strašim?«*

Psalam 63,1–7; 42,11; 27,1

Istim poverenjem nadahnute su i reči koje je David zapisao kada je, za vreme Avesalomove bune, izgubivši presto i krunu, bežao iz Jerusalima. Klono od žalosti i umora zbog bekstva, zastao je sa svojim pratiocima kod Jordana da se nekoliko sati odmori. Probudio ga je poziv da odmah beži. Cela grupa ljudi i žena i male dece morala je u tami da pređe preko dubokog i brzog potoka, jer im se vojska izdajničkog sina brzo približavala.

U tom času najmračnijeg iskušenja David je pevao:

*»Glasom svojim vičem ka Gospodu,
I čuje me sa svete gore svoje.
Ja ležem, spavam
I ustajem, jer me Gospod čuva.
Ne bojim se mnogo tisuća naroda
Što sa svih strana navaljuje na me.«*

Psalam 3,4–6

Posle svog velikog greha, mučen grižom savesti i prezirući samoga sebe, ipak se obratio Bogu kao svom najboljem Prijatelju:

*»Smiluj se na me, Bože,
Po milosti svojoj,
I po velikoj dobroti svojoj
Očisti bezakonje moje ...
Pokropi me isopom, i očistiću se;
Umij me, i biću belji od snega.«*

Psalam 51,1–7

David u svom dugom životu na Zemlji nije našao mesto za odmor. »Jer smo došljaci pred Tobom i gosti«, rekao je on, »kao svi oci naši; dani su naši na Zemlji kao sen, i nema stajanja.« (1. Dnevnika 29,15)

»Bog nam je Utočište i Sila,
Pomoćnik koji se u nevoljama brzo nalazi.
Zato se nećemo bojati, da bi se Zemlja pomestila,
I gore se prevalile
U srce morima.«

»Potoci vesele Grad Božji,
Sveti stan Višnjega.
Bog je usred njega, neće se, pomestiti,
Bog mu pomaže od zore...
Gospod nad vojskama s nama je,
Branič je naš Bog Jakovljevi!«

»Jer je ovaj Bog, naš Bog uvek i doveka,
On će biti i preko smrti Vođ naš doveka.«

Psalam 46,1.2; 46,4–7; 48,14

Isus je pesmom susretao iskušenja u svom zemaljskom životu. Njegova pesma vere i svete radosti često se čula onda kada su bile izgovorene oštre, uvredljive reči, kada je bio okružen teškom atmosferom punom potištenosti, nezadovoljstva, nepoverenja ili mučnog straha.

One poslednje žalosne noći pashalne večere, upravo kad je polazio u susret izdajstvu i smrti, Njegov glas se podigao u psalmu:

»Da bude ime Gospodnje blagosloveno
Odsad i doveka.
Od istoka sunčanoga do zapada
Da se slavi ime Gospodnje.«

»Milo mi je što Gospod usliši
Molitveni glas moj;
Što prignu k meni uho svoje;
I zato ću Ga u sve dane svoje prizivati.

Opkoliše me bolesti smrtne,
I jadi pakleni zadesiše me,
Naiđoh na tugu i muku;
Ali prizvah ime Gospodnje:
Gospode! Izbavi dušu moju!
Dobar je Gospod i pravedan,
I Bog je naš milostiv.«

»Čuva proste Gospod;
Bejah u nevolji, i pomože mi.

*Vrati se dušo moja, u mir svoj,
Jer je Gospod Dobrotvor tvoj!
Ti si izbavio dušu moju od smrti,
Oko moje od suza, nogu moju od spoticanja.»*

Psalam 113,2.3; 116,1–8

U sve dubljim senkama poslednje velike krize na Zemlji, božansko videlo blistaće jasno, a zvuci pesme i poverenja odjekivaće veličanstveno i uzvišeno.

*»Tada će se pevati ova pesma u zemlji Judinoj:
Imamo tvrd grad;
Zidovi su i opkop spasenje.
Otvorite vrata
Da uđe narod pravedni,
Koji drži veru.
Ko se Tebe drži,
Čuvaš ga jednako u miru, jer se u Tebe uzda.
Uzdajte se u Gospoda doveka,
Jer je Gospod Gospod večna Stena.»*

Isaija 26,1–4

»I koje iskupi Gospod, vratiće se i doći će u Sion pevajući, i večna će radost biti nad glavom njihovom, dobiće radost i veselje, a žalost i uzdisanje bežaće.« (Isaija 35,10)

»I doći će i pevaće na visini sionskoj, i steći će se k dobrom Gospodnjem... i duša će im biti kao vrt zaliven, i neće više tužiti.« (Jeremija 31,12)

Sila pesme

Povest pesama u Bibliji puna je nagoveštaja upotrebe i prednosti muzike i pesme. Muzika se često izopačuje da služi namerama zla, i tako postaje jedno od najzavodljivijih iskušenja. Međutim, pravilno primenjena, ona je dragoceni Božji dar određen da uznese misli onome što je visoko i plemenito, da nadahne i uzdigne dušu.

Kao što su se deca Izrailjeva, putujući pustinjom, hrabrila melodijama svetih pesama, tako i Božja deca danas, po Božjem nalogu, svoj hrišćanski životni put treba da učine radosnim. Jedan od najboljih načina da se Božje reči urežu u sećanje je njihovo ponavljanje u pesmi. Takva pesma ima čudesnu moć. Ona ima silu da obuzda grubu i nesavršenu prirodu; silu da oživi misli i probudi saosećanje, da podstakne na složan rad i odagna potištenost i zle slutnje, koje oduzimaju hrabrost i snagu.

To je jedan od najuspešnijih načina da se duhovne istine utisnu u srce. Koliko se puta duša, suočena s opasnošću i spremna da se preda očajanju, seti neke Božje reči – dugo zaboravljenog pripeva pesme iz detinjstva, i iskušenja gube svoju snagu, život dobija novo značenje i novu svrhu, a hrabrost i radost prelaze i na druge duše!

Vrednost pesme kao vaspitnog sredstva nikada se ne sme izgubiti iz vida. Neka se u domu pevaju pesme koje lepo zvuče i koje imaju čednu poruku, i u njemu će biti manje prekornih reči a više veselja, nade i radosti. Neka se peva u školi, i učenici će se približiti Bogu, svojim učiteljima i

jedni drugima.

Za vreme bogoslužjenja, pesmom se takođe obraćamo Bogu kao i molitvom. Mnoge pesme su u stvari molitve. Ako naučimo dete da to shvati, ono će više razmišljati o značenju reči koje peva, i bolje će prihvatiti njihov uticaj.

Dok nas naš Otkupitelj vodi prema pragu večnosti, obasjanom Božjom slavom, možemo čuti reči hvale i zahvaljivanja nebeskog hora oko prestola; kad se odjek anđeoske pesme bude čuo u našim zemaljskim domovima, srca će biti privučena nebeskim pevačima. Zajednica s Nebom počinje na Zemlji. Ovde učimo osnovnu melodiju nebeskog slavopoja.

TAJNE BIBLIJE

»MOŽEŠ LI TI TAJNE BOŽIJE DOKUČITI?«

O Jovu 11,7

Nijedan ograničeni um ne može potpuno da shvati karakter ili dela Beskonačnoga. Istraživanjem ne možemo shvatiti Boga. To sveto Biće mora ostati obavijeno tajnom kako za najjači i najobrazovaniji um tako i za najslabiji i najmanje učen. Međutim, iako je »oblak i mrak oko njega; blagost i pravda podnožje su prestolu njegovu«. (Psalam 97,2) Mi smo sposobni da shvatimo Njegovo postupanje prema nama toliko da možemo prepoznati Njegovu beskrajnu milost sjedinjenu s neograničenom silom. Njegove namere možemo razumeti toliko koliko smo sposobni da shvatimo; a za ono što je više od toga, moramo imati poverenja u ruku koja je svemoćna, u srce koje je puno ljubavi.

Božja reč, kao i karakter njenog Autora, sadrži tajne koje ograničena bića nikada potpuno neće moći da shvate. Međutim, Bog je u Pismima dao dovoljno dokaza o njihovom božanskom autoritetu. Njegovo postojanje, Njegov karakter, istinitost Njegove reči potvrđeni su svedočanstvima koja se obraćaju našem razumu; tih svedočanstava ima mnogo. Istina, On nije uklonio mogućnost za sumnju; vera mora počivati na jasnom dokazu, a ne na logičnom tumačenju; oni koji žele da sumnjaju, imaju priliku; ali oni koji čeznu da upoznaju istinu, naći će dovoljno osnova za verovanje.

Mi nemamo nikakav razloga da sumnjamo u Božju reč zato što ne možemo razumeti tajne Njegovog providenja. U svetu prirode stalno smo okruženi čudima koja prevazilaze našu moć shvatanja. Zar onda treba da se čudimo što u duhovnom svetu nalazimo tajne koje ne možemo dokučiti? Teškoću stvara slabost i skučenost ljudskog uma.

Tajne Biblije nikako nisu dokaz protiv nje, one su najjače svedočanstvo njenog božanskog nadahnuća. Kada bi Biblija sadržala samo one izveštaje o Bogu koje možemo shvatiti; kad bi Njegovu veličinu i veličanstvo ograničeni umovi mogli dokučiti, tada Biblija ne bi, kao sada, pružala nepogrešive dokaze u prilog božanstvenosti. Uzvišenost njenih tema treba da nas nadahne verom da je ona Božja reč.

Biblija otkriva istinu tako jednostavno i tako je prilagođava potrebama i težnjama ljudskog srca da zadivljuje i ushićuje i najobrazovanije umove, dok jednostavnima i nenaučenima čini jasnim put života. »Ko uzide njim... neće zaći.« (Isaija 35,8) Nijedno dete ne mora da pogreši put. Nijedan uzdrhtali istraživač ne mora da pretrpi neuspeh u nastojanju da hodi u čistom i svetom videlu. Međutim, i najjednostavnije izrečene istine odnose se na uzvišene i dalekosežne teme koje beskrajno nadmašuju moć ljudskog shvatanja – na tajne koje kriju Njegovu slavu, na tajne pred kojima zastaje um u svome istraživanju, dok iskrenog istraživača istine ispunjavaju strahopoštovanjem i verom. Što više istražujemo Bibliju, to je dublje naše uverenje da je to reč živoga Boga, i ljudski um klanja se veličanstvenosti božanskog otkrivenja.

Bog želi da se iskrenom tražitelju sve više otkrivaju istine iz Njegove reči. Iako je »ono što je tajno Gospoda, Boga našega, a javno je naše i sinova naših doveka«. (5. Mojsijeva 29,29) Misao da se izvesni delovi Biblije ne mogu razumeti prouzrokovala je zanemarivanje nekih njenih najvažnijih istina. Treba naglasiti i često ponavljati činjenicu da biblijske tajne nisu tajne zato što Bog čini sve da sakrije istinu, već zato što nas naša slabost ili neznanje onesposobljava da je shvatimo ili prihvatimo.

Ograničenje nije u Njegovoj nameri, već u našoj sposobnosti. Bog želi da upravo iz onih delova Pisma, koje često zaobilazimo, smatrajući ih nerazumljivim, shvatimo onoliko koliko je naš um sposoban da primi. »Sve je Pismo od Boga dano«; da možemo postati savršeno pripremljeni, »za svako dobro delo«. (2. Timotiju 3,16.17)

Ljudski um ne može da iscrpi nijednu biblijsku istinu ili obećanje. Jedan vidi slavu s jednog gledišta, a drugi s drugog; ipak, možemo videti samo svetlucanje. Puni sjaj izmiče našem pogledu.

Kad razmišljamo o velikim temama iz Božje reči, gledamo u studenac koji se pod našim pogledom širi i produbljuje. Njegova širina i dubina premašuju naše znanje. Dok gledamo, pogled se širi, i pred nama se prostire beskrajno more, more bez obala.

Takvo proučavanje ima životvornu silu. Um i srce dobijaju novu snagu, novi život.

Ovo iskustvo je najveći dokaz u prilog božanskom poreklu Biblije. Mi prihvatamo Božju reč kao hranu za dušu na isti način kao što prihvatamo hleb kao hranu za telo. Hleb zadovoljava potrebe naše prirode; mi u skladu sa iskustvom znamo da od njega nastaju krv, kosti i mozak. Primenimo isto merilo i na Bibliju; kad njena načela stvarno postanu elementi karaktera, kakve su posledice? Kakve se promene događaju u životu? »Staro prođe, gle, sve novo postade.« (2. Korinćanima 5,17) Njenom silom ljudi su raskinuli lance grešnih navika. Odbacili su sebičnost. Nepristojan je postao uljudan, pijanica trezven, a raskalašan neporočan. Duše koje su bile slične sotoni, preobrazile su se u Božje obličje. Ova promena je sama po sebi čudo nad čudima. Promena nastala rečju jedna je od najdubljih tajni reči. Mi je ne možemo shvatiti; možemo samo verovati, kao što je objavljeno u Pismu, da je to »Hristos u vama, nada slave«. (Kološanima 1,27)

Poznavanje ove tajne je ključ za svaku drugu. On otvara duši riznice svemira, mogućnosti neograničenog razvoja.

Ovaj razvoj se ostvaruje kad nam se Božji karakter sve više otkriva – slavom i tajnom pisane Reči. Kad bismo mogli steći savršeno znanje o Bogu i Njegovoj reči, tada više ne bismo mogli otkrivati nove istine, sticati veća znanja niti bismo se mogli dalje razvijati. Bog više ne bi bio vrhovno Biće, a čovek bi prestao da napreduje. Hvala Bogu što nije tako. Budući da je Bog beskonačan i da su u Njemu sve riznice mudrosti, tokom cele večnosti moći ćemo stalno da istražujemo, stalno učimo iz neiscrpnog bogatstva Njegove mudrosti, Njegove dobrote, ili Njegove sile.

ISTORIJA I PROROŠTVO

»KO JE TO OD STARINE KAZAO?... NISAM LI JA, GOSPOD?

NEMA OSIM MENE DRUGOGA BOGA.«

ISAJJA 45,21

Biblija je najstarija i najpotpunija istorija kojom ljudi raspolazu. Ona je čista jer je potekla iz izvora večne istine, a božanska ruka vekovima je čuvala njenu neokaljanost. Ona rasvetljava daleku prošlost, u koju su ljudi uzalud pokušavali da prodru svojim istraživanjem. Jedino u Božjoj reči vidimo silu, koja je položila temelje Zemlji i razastrla nebesa. Jedino ovde nalazimo verodostojan izveštaj o poreklu naroda. Jedino ona predstavlja istoriju našeg roda neoskvrnjenu ljudskom ohološću ili predrasudama.

U zapisima ljudske istorije uspon naroda, podizanje i padanje carstava, na izgled zavise od volje i junaštva ljudi. Izgleda kao da je razvoj događaja u velikoj meri određen njihovom snagom, htenjima ili samovoljom. U Božjoj reči zavesa je povučena u stranu, i možemo slobodno da gledamo, iza, iznad, i u svim igrama i sukobima ljudskih interesa, sila i strasti, kako oruđa Svemilostivoga tiho i strpljivo ostvaruju namere Njegove volje.

Biblija otkriva pravu filozofiju istorije. U ovim rečima nenadmašne lepote i nežnosti, koje je apostol Pavle izgovorio pred atinskim mudracima, izražena je božanska namera otkrivena prilikom stvaranja i raspoređivanja rasa i naroda: »Učinio je da od jedne krvi sav rod čovečiji živi po svemu licu zemaljskome, i postavio je napred određena vremena i međe njihovoga življenja: Da traže Gospoda, ne bi li Ga barem opipali i našli.« (Dela apostolska 17,26.27) Bog je objavio da ko god želi može doći »u sveze zavetne«. (Jezekilj 20,37) Prilikom stvaranja Njegova namera je bila da Zemlja bude nastanjena bićima čije će postojanje biti na blagoslov njima samima i njihovim blišnjima, i na čast njihovom Stvoritelju. Svi koji žele mogu postupati u skladu s ovom namerom. O njima je rečeno: »Narod koji sazdah sebi, pripovedaće hvalu Moju.« (Isaija 43,21)

Bog je u svom Zakonu otkrio načela koja predstavljaju temelj svakog pravog uspeha i naroda i pojedinaca. »Jer je to mudrost vaša i razum vaš«, rekao je Mojsije Izrailjcima o Božjem zakonu. »Jer nije prazna reč da za nju ne marite, nego je život vaš.« (5. Mojsijeva 4,6; 32,47) Blagoslovi koji su na ovaj način zajamčeni Izrailju, zajamčeni su pod istim uslovima i u istoj meri svakom narodu i svakom pojedincu pod celim nebom.

Svaki zemaljski vladar primio je od Neba moć koju ima; i njegov uspeh zavisi od toga kako se služi vlašću koja mu je tako poverena. Svakome je upućena reč božanskog Stražara: »Opasah te, premda Me ne znaš.« (Isaija 45,5) Reči, nekada izgovorene Navuhodonosoru, svakome su životna pouka: »Oprosti se greha svojih pravdom, i bezakonja svojih milošću prema nevoljnima, eda bi ti se produžio mir.« (Danilo 4,27)

Razumeti da »pravda podiže narod«, da se »pravdom utvrđuje presto« i da se »milošću podupire« (Priče Solomonove 14,34; 16,12; 20,28); prepoznati primenu ovih načela u iskazivanju Njegove moći koja »smeće careve i postavlja careve« (Danilo 2,21), znači shvatiti filozofiju istorije.

Jedino u Božjoj reči to je jasno predstavljeno. Tu je pokazano da snaga naroda, kao i pojedinaca, nije u prilikama ili mogućnostima, koje ih naizgled čine nepobedivima; ona nije ni u njihovoj hvalisavoj veličini. Ona se meri vernošću kojom ispunjavaju Božju nameru.

Prikaz te istine nalazi se u istoriji starog Vavilona. Caru Navuhodonosoru pravi cilj državne uprave bio je simbolički predstavljen velikim drvetom, čija visina doseže »do neba, i viđaše se do kraja sve zemlje. Lišće mu beše lepo i rod obilat, i na njemu beše hrane svemu«, pod njegovom senkom počivale su zveri poljske, među njegovim granama nalazile su svoj stan nebeske ptice (Danilo 4,11.12). Ova slika otkriva karakter vlade koja ispunjava Božju nameru – vlade koja štiti i izgrađuje naciju.

Bog je uzdigao Vavilon da ispunji ovu nameru. Uspeši su pratili taj narod, sve dok nije dostigao vrhunac bogatstva i moći, kome se niko nije mogao približiti – vrhunac prikladno predstavljen u Pismu nadahnutim simbolom, »zlatnom glavom«. (Danilo 2,38)

Međutim, car je propustio da prizna silu koja ga je uzvisila. U oholosti svoga srca Navuhodonosor je rekao: »Nije li to Vavilon veliki što ga ja sazidah jakom silom svojom da je stolica carska i slava veličanstvu mojemu?« (Danilo 4,30)

Umesto da deluje kao zaštitnik ljudi, Vavilon je postao ohol i okrutan tlačitelj. Opisujući okrutnost i lakomost vladara u Izrailju, nadahnuti Reč otkriva tajnu pada Vavilona i mnogih drugih carstava od početka sveta: »Pretilinu jedete i vunom se odevate, koljete tovno, stada ne pasete. Slabe ne krepite, i bolesne ne lečite, ranjene ne zavijate, odagnane ne dovodite natrag, izgubljene ne tražite, nego silom i žestinom gospodarite nad njima.« (Jezekilj 34,3.4)

Vladaru Vavilona izrečena je osuda božanskog Stražara: O care, »tebi se govori ... carstvo se uze od tebe«. (Danilo 4,31)

*»Siđi i sedni u prah, devojko,
Kćeri vavilonska;
Sedni na zemlju, nema prestola...
Sedi mučći,
I uđi u tamu, kćeri haldejska;
Jer se nećeš više zvati gospođa carstvima.«*

Isaija 47,1-5

*»O ti, što stanuješ kraj vode velike i imaš mnogo blaga!
Dođe kraj tvoj i svršetak lakomstvu tvojemu.«*

Jeremija 51,13

*»I Vavilon, ures carstvima, i dika slavi haldejskoj,
Biće kao Sodom i Gomor kad ih Bog zatre.«*

Isaija 13,19

»I načiniću od njega stan ćukovima i jezera vodena, i omešću ga metlom pogibli, govori Gospod nad vojskama.« (Isaija 14,23)

Svakom narodu koji se pojavio na poprištu događaja bilo je dozvoljeno da zauzme svoje mesto na Zemlji da bi se moglo videti hoće li ispuniti nameru »Stražara i Sveca«¹. Proroštvo je najavilo uspon i pad velikih svetskih carstava – Vavilona, Medo-Persije, Grčke i Rima. Sa svakim od njih, kao i sa narodima čija je moć bila manja, istorija se ponavljala. Svako carstvo prošlo je kroz razdoblje probe, svako je izneverilo, slava mu je izbledela, moć iščezla, a njegovo mesto zauzelo je drugo.

¹ Prevod: L. Bakotić

Iako su narodi odbacivali Božja načela, i tim odbacivanjem izazivali vlastitu propast, ipak je bilo očigledno da se božanska svemoćna namera ispunjavala u svim njihovim pokretima.

Ova pouka iskazana je izvanrednim simboličkim prikazom datim proroku Jezekilju za vreme njegovog izgnanstva u zemlji Haldejaca. Viđenje je dato u trenutku kada je Jezekilj bio satrven žalosnim sećanjima i teškim slutnjama. Zemlja njegovih otaca bila je opustošena, Jerusalim bez stanovnika, sam prorok bio je stranac u zemlji u kojoj su vladali častoljublje i okrutnost. Dok je na sve strane gledao tiraniju i zlo, njegovu dušu je obuzimala žalost, i zato je tužio i danju i noću. Međutim, simboli, koji su mu bili pokazani otkrili su silu višu od sile zemaljskih vladara.

Jezekilj je na obalama reke Hevara doživeo vihor koji je naizgled dolazio sa severa, »velik oblak i oganj koji se razgorevaše, i oko njega svetlost, a usred ognja kao jaka svetlost«. Četiri živa bića pokretala su točkove koji su se međusobno ukrštali. Visoko iznad svega toga »bejaše kao presto, po viđenju kao kamen safir, i na prestolu bejaše po obličju kao čovek«. »A viđaše se u heruvima kao ruka čovečija pod krilima.« (Jezekilj 1,4.26; 10,8) Točkovi su bili veoma složeno raspoređeni tako da je to na prvi pogled ličilo na zbrku; ali kretali su se u savršenom skladu. Nebeska bića, održavana i vođena rukom ispod krila heruvima, pokretala su točkove; iznad njih, na safirnom prestolu, bio je Večni; a oko prestola duga, znak Božje milosti.

Kao što se složeni mehanizam točkova nalazio pod upravom ruke ispod krila heruvima, tako se i složena igra događaja među ljudima nalazi pod božanskom kontrolom. Usred sukoba i vreve naroda, Onaj koji sedi iznad heruvima i sada upravlja poslovima na ovoj Zemlji.

Istorija naroda koji su jedan za drugim zauzimali svoje određeno vreme i prostor, nesvesno svedočeći u prilog istini čiji smisao sami nisu shvatali, govori i nama. Bog je svakom narodu i svakom pojedincu danas odredio mesto u svom velikom planu. Ljudi i narodi danas se mere viskom u ruci Onoga koji ne čini pogreške. Svi oni vlastitim izborom određuju svoju sudbinu, a Bog sve vodi tako da se ispunjavaju Njegove namere.

Istorija koju je veliki JA SAM postavio u svojoj Reči, sjedinjujući kariku sa karikom u proročki lanac, od večnosti u prošlosti do večnosti u budućnosti, govori nam gde se danas nalazimo u hodu vekova, i šta možemo očekivati u vremenu koje će doći. Sve što je proroštvo objavilo da će se zbiti, sve do naših dana, zabeleženo je na stranicama istorije, i možemo biti sigurni da će po svom redu ispuniti i sve ono što još treba da se zbude.

Konačna propast svih zemaljskih carstava jasno je prorečena u Reči istine. U proročanstvu objavljenom prilikom izricanja Božje osude poslednjem caru Izrailja, data je vest:

»Ovako govori Gospod Gospod: skini tu kapu i svrzi taj venac! ... Niskoga ću uzvisiti, a visokoga ću poniziti. Uništiću, uništiću, uništiću ga, i neće ga biti, dokle ne dođe Onaj kome pripada, i njemu ću ga dati.« (Jezekilj 21,31.32)

Kruna uzeta od Izrailja prelazila je redom carstvima Vavilona, Medo-Persije, Grčke i Rima. Bog kaže: »I neće ga biti, dokle ne dođe Onaj kome pripada da bude; i njemu ću ga dati.«

Ovo vreme je blizu. Znaci vremena danas najavljuju da stojimo na pragu velikih i svečanih događaja. U našem svetu sve je uzburkano. Pred našim očima ispunjava se Spasiteljevo proročanstvo o događajima koji prethode Njegovom dolasku: »Čućete ratove i glasove o ratovima... Jer će ustati narod na narod i carstvo na carstvo; i biće gladi i pomori, i zemlja će se tresti po svetu.« (Matej 24,6.7)

Sadašnje vreme ima poseban značaj za sve žive. Vladari i državnici, ljudi koji zauzimaju poverljive položaje i imaju autoritet, misaoni pripadnici svih društvenih slojeva, upravili su svoju pažnju na događaje koji se odigravaju oko njih. Oni prate napete i nemirne međunarodne odnose. Posmatraju sve snažniju aktivnost svih zemaljskih činilaca, i shvataju da će se nešto veliko i odlučno uskoro dogoditi, da

se svet nalazi na pragu velike krize.

Anđeli sada zadržavaju vetrove sukoba da ne duvaju, dok svet ne bude upozoren na sudbinu koja mu pretili; priprema se oluja, gotova da opustoši Zemlju; kada Gospod bude zapovedio svojim anđelima da odreše vetrove, izbiće sukob koji nijedno pero neće moći da opiše.

Biblija, i samo Biblija, pravilno opisuje ove događaje. U njoj su otkriveni veliki završni prizori iz istorije našeg sveta, događaji u čijoj senci se već nalazimo; od tutnjave njihovog približavanja zemlja drhti, i ljudska srca ispunjavaju se strahom.

»Gle, Gospod će isprazniti Zemlju i opustiti je, prevrnuće je i rasejaće stanovnike njezine ... Jer prestupiše zakone, izmeniše uredbe, raskidoše zavet večni. Zato će prokletstvo proždreti Zemlju, i zatrće se stanovnici njezini ... Prestaće veselje uz bubnje, nestaće graje onih koji se vesele, prestaće veselje uz harfe.« (Isaija 24,1–8)

»Jaoh dana! Jer je blizu dan Gospodnji, i doći će kao pogibao od Svemogućega... Seme istrunu pod grudama svojim, puste su žitnice, razvaljene spreme, jer posahnu žito. Kako uzdiše stoka, kako su se smela goveda! Jer nemaju paše; i ovce ginu.« »Loza posahnu i smokva uvenu; šipak i palma i jabuka i sva drveta poljska posahnuše, jer nesta radosti između sinova ljudskih.« (Joilo 1,15–18.12)

»Boli me u srcu... ne mogu mučati; jer glas trubni čuješ, dušo moja, viku ubojnu. Pogibao na pogibao oglašuje se; jer se pustoši sva zemlja.«

»Pogledah na Zemlju, a gle, bez oblička je i pusta; i na nebo, a svetlosti njegove nema. Pogledah na gore, a gle, tresu se i svi humovi drmajaju se. Pogledah, a gle, nema čoveka, i sve ptice nebeske odletele. Pogledah, a gle, Karmil je pustinja, i svi gradovi njegovi oboreni.« (Jeremija 4,19.20.23–26)

»Jaoh! Jer je velik ovaj dan, nije bilo takvoga, i vreme je muke Jakovljeve, ipak će se izbaciti iz nje.« (Jeremija 30,7)

»Hajde, narode moj, uđi u kleti svoje, i zaključaj vrata svoja za sobom, prikrij se za čas, dokle prođe gnev.« (Isaija 26,20)

*»Jer si Ti, Gospode, Pouzdanje moje.
Višnjega si izabrao sebi za Utočište.
Neće te zlo zadesiti,
I udarac neće dosegnuti do kolibe tvoje.«*

Psalam 91,9.10

*»Bog nad bogovima, Gospod, govori,
I doziva Zemlju od istoka sunčanoga
Do zapada.
Sa Siona, koji je vrh krasote, javlja se Bog.
Ide Bog naš, i ne muči.«*

*»Doziva nebo ozgo i Zemlju,
Da sudi narodu svojemu ...
I nebesa oglasiše pravdu Njegovu,
Jer je taj sudija Bog.«*

Psalam 50,1–3; 50,4–6

»Kćeri sionska... onde će te iskupiti Gospod iz ruku neprijatelja tvojih. A sada se sabraše na te

mnogi narodi govoreći: Da se oskvrni, i da se oči naše nagledaju Siona. Ali ne znaju misli Gospodnjih, niti razumeju namere njegove.« »Jer te zvaše oteranom: Sionom, kojega niko ne traži.« »Jer ću te isceliti, i rane ću ti izlečiti, govori Gospod.« »Ja ću povratiti iz ropstva šatore Jakovljeve, i smilovaću se na stanove njegove.« (Mihej 4,10–12; Jeremija 30,17.18)

*»I reći će se u ono vreme: gle, ovo je Bog naš,
Njega čekasmo, i spašće nas;
Ovo je Gospod, Njega čekasmo;
Radovaćemo se i veselićemo se za spasenje Njegovo.«*

»Uništiće smrt zauvek... I sramotu naroda svojega ukinuće sa sve Zemlje; jer Gospod reče.« (Isaija 25,9.8)

»Pogledaj na Sion, grad praznika naših; oči tvoje neka vide Jerusalem, mirni stan, šator, koji se neće odneti... Jer je Gospod naš Sudija, Gospod je koji nam postavlja zakone, Gospod je Car naš.« (Isaija 33,20–22)

»Nego će po pravdi suditi siromasima, i po pravici ukoravati krotke u zemlji.« (Isaija 11,4)
Tada će se ispuniti Božja namera; načela Njegovog carstva poštovaće svi koji žive pod Suncem.

*»Neće se više čuti o nasilju u tvojoj zemlji,
Ni o pustošenju i potiranju na međama tvojim;
Nego ćeš zvati zidove svoje spasenjem
I vrata svoja hvalom.«*

*»Pravdom ćeš se utvrditi,
Daleko ćeš biti od nasilja,
Te se nećeš bojati,
I od strahote, jer ti se neće približiti.«*

Isaija 60,18; 54,14

Proroci kojima su ovi veliki prizori bili otkriveni, čeznuli su da shvate njihovo značenje. Oni »tražiše i ispitivaše... u kakvo ili u koje vreme javljaše Duh Hristov u njima... Kojima se otkri da ne samim sebi, nego nama služahu ovim što vam sada javi... u koje anđeli žele zaroniti«. (1. Petrova 1,10–12)

Za nas koji stojimo na samom pragu njihovog ispunjenja, koliko duboki značaj imaju, koliko živi interes pobuđuju, ovi opisi onoga što će doći – opisi događaja koje su Božja deca očekivala, na koje su pazila, za kojima su čeznula i za koje su se molila otkako su naši praroditelji napustili Edem!

Ljudi su u ovo vreme, pre velike konačne krize, kao i pre prvog uništenja sveta, zaneseni uživanjima i željama tela. Zaokupljeni vidljivim i prolaznim, izgubili su iz vida nevidljivo i večno. Za ono što se troši upotrebom, žrtvovali su nepropadljiva blaga. Njihov um treba da se uzdigne, njihov pogled na život proširi. Oni moraju da se probude iz mrtvila svetovnih snova.

Od uzdizanja i propadanja naroda, što je jasno prikazano na stranicama Svetoga pisma, treba da nauče koliko je bezvredna slava, ako je samo spoljašnja i svetovna. Vavilon, sa svom svojom moći i sjajem, kakve svet od tada nije video – moći i sjajem koji su ljudima toga vremena izgledali tako stabilni i trajni, nestao je bez traga! Propao je »kao cvet travni«! Tako propada sve što nije

utemeljeno na Bogu. Neprolazno može biti samo ono što je u skladu s Njegovim namerama i što je izraz Njegovog karaktera. Njegova načela su jedino što je u ovom svetu trajno.

Te velike istine treba da nauče i stari i mladi. Mi moramo proučavati ostvarivanje Božje namere u istoriji naroda i u otkrivanju budućih događaja, da bismo mogli da procenimo pravu vrednost onoga što može i onoga što ne može da se vidi; da bismo mogli da shvatimo šta je pravi cilj života; da bismo, gledajući prolazno u svetlosti večnoga, mogli prolazno iskoristiti na najbolji i najplemenitiji način. I tako, učeći ovde načela Njegovog carstva i postajući Njegovi podanici i građani, možemo se pripremiti da prilikom Njegovog dolaska, s Njime uđemo u Njegov posed.

Taj dan je pred vratima. Za pouke koje treba naučiti, za posao koji treba obaviti, za preobražaj karaktera koji treba postići, vreme koje je preostalo veoma je kratko.

»Gle, dom Izrailjev govori: utvara koju taj vidi, do nje ima mnogo vremena, i za daleko vreme taj prorokuje. Zato im reci: Ovako veli Gospod Gospod: Neće se više odgađati nijedna moja reč; reč koju rečem zbiće se, govori Gospod Gospod.« (Jezekilj 12,27.28)

BIBLIJSKA NASTAVA I PROUČAVANJE BIBLIJE

»DA PAZI UHO TVOJE NA MUDROST... I K RAZUMU ...

AKO GA USTRAŽIŠ KAO SREBRO, I KAO SAKRIVENO BLAGO...«

PRIČE SOLOMONOVE 2,2.4

Isus je proučavao Pisma u detinjstvu, u mladosti i zreloom dobu. On je na krilu svoje majke kao dete svakodnevno učio iz proročkih svitaka. U mladosti, rano jutro i večernji sumrak često su Ga usamljenog zaticali na padini brežuljka ili među drvećem u šumi kako provodi tihe trenutke u molitvi i proučavanju Božje reči. Za vreme Njegove službe, Njegovo duboko poznavanje Pisma svedočilo je da ga je marljivo proučavao. A budući da je sticao znanje kao što ga i mi stičemo, Njegova plemenita sila, i duševna i duhovna, svedočanstvo je o vrednosti Biblije kao vaspitnog sredstva.

Naš nebeski Otac dajući svoju Reč, nije zaboravio decu. Gde se u svemu što su ljudi napisali može naći nešto što tako deluje na srce, nešto što tako budi pažnju mališana kao priče iz Biblije?

Ovim jednostavnim pričama mogu se učiniti jasnim velika načela Božjeg zakona. Tako, slikovitim prikazima koji su najbolje prilagođeni dečjem shvatanju, roditelji i učitelji mogu veoma rano početi da ispunjavaju Gospodnji nalog koji se odnosi na Njegove uredbe: »I često ih napominji sinovima svojim, i govori o njima kad sediš u kući svojoj i kad ideš putem, kad ležeš i kad ustaješ.« (5. Mojsijeva 6,7)

Upotreba slikovitih objašnjenja, školskih tabli, geografskih karata i slika, pomaže da se objasne ove pouke i urežu u pamćenje. Roditelji i nastavnici moraju se stalno truditi da usavrše svoje metode. U biblijskoj nastavi treba primeniti naše najvrednije misli, naše najbolje metode i uložiti naše najozbiljnije napore.

Buđenje i jačanje ljubavi prema proučavanju Biblije veoma zavisi od korišćenja bogoslužbenih trenutaka. Trenuci jutarnjeg i večernjeg bogoslužjenja trebalo bi da budu najdraži i najkorisniji trenuci u danu. Obavezno treba shvatiti da se u tim trenucima ne smemo baviti mučnim i neprijatnim mislima; da se roditelji i deca okupljaju da sretnu Isusa i da u svoj dom pozovu svete anđele. Neka bogoslužjenja budu kratka i puna života, prilagođena potrebama, i neka u njima ponekad bude promena. Neka svi učestvuju u čitanju Biblije, neka uče i često ponavljaju Božji zakon. Deca će biti mnogo pažljivija ako im se ponekad dozvoli da sama izaberu štivo. Postavljajte im pitanja iz tih odabranih tekstova, i dozvolite im da i ona postavljaju pitanja. Upotrebite ilustracije koje će pomoći objašnjenje značenja teksta. Ako se bogoslužjenje time ne bi previše produžilo, neka i mališani učestvuju u molitvi, neka pevaju, pa makar samo jednu strofu.

Da bi ovakvo bogoslužjenje bilo ono što treba da bude, treba obratiti pažnju na pripremu. Roditelji svakog dana treba da odvajaju vreme da sa svojom decom proučavaju Bibliju. Nema sumnje, da ćemo morati da uložimo napor, planiramo i žrtvujemo se da to postignemo; ali trud biće bogato nagrađen.

Bog zapoveda roditeljima da Njegove uredbe čuvaju u svom srcu da bi bili spremni da ih prenesu drugima. On kaže: »I neka ove reči koje ti Ja zapovedam danas budu u srcu tvom. I često ih napominji sinovima svojim.« (5. Mojsijeva 6,6.7) Da bismo svoju decu zainteresovali za Bibliju, sami za nju moramo biti zainteresovani. Da bismo u njima probudili ljubav prema proučavanju

Biblije, mi to sami moramo voleti. Naše poučavanje uticaće na decu samo onoliko koliko smo ga poduprli vlastitim primerom i duhom.

Bog je pozvao Avrama da bude učitelj Njegove reči, On ga je izabrao da bude otac velikog naroda, zato što je znao da će Avram svoju decu i svoje ukućane naučiti načelima Božjeg zakona. Ono što je davalo silu Avramovom poučavanju bio je uticaj njegovog ličnog života. Njegovo veliko domaćinstvo imalo je više od hiljadu duša, mnogi od njih bili su glave porodice, a bilo je i dosta obraćenika iz neznaboštva. Takvo domaćinstvo zahtevalo je čvrstu ruku na kormilu. Slabe, kolebljive metode tu ne bi koristile. Bog je rekao o Avramu: »Jer znam da će zapovediti sinovima svojim i domu svome nakon sebe!« (1. Mojsijeva 18,19) Ipak, svoju vlast primenjivao je mudro i nežno i tako zadobijao srca. Ovo je svedočanstvo božanskog Posmatrača: Oni će se držati puteva Gospodnjih da čine što je pravo i dobro (1. Mojsijeva 18,19). Avramov uticaj širio se i izvan njegovog doma. Gde god je podizao svoj šator, pored njega je podizao i oltar za žrtve i bogoslužjenje. Kad bi šator bio uklonjen, oltar bi ostao; mnogi hananski nomadi, koji su svoje znanje o Bogu stekli na osnovu života Avrama, Njegovog slugu, zaustavljali su se kod oltara da prinesu žrtvu Gospodu.

Poučavanje iz Božje reči ne bi i danas bilo ništa manje delotvorno kada bi imalo veran odraz u životu učitelja.

Nije dovoljno znati šta su drugi mislili ili čuli o Bibliji. Svako će na sudu morati da za sebe položi račun Bogu, i zato sada svako sam mora da nauči šta je istina. Međutim, da bi proučavanje postalo delotvorno, treba probuditi pažnju učenika. Ovo naročito ne smeju izgubiti iz vida oni koji se bave decom i omladinom, veoma različitim u svojim sklonostima, vaspitanju i načinu mišljenja. Poučavajući decu iz Biblije, mnogo možemo postići ako pratimo njihove sklonosti, ono za što su zainteresovani i privlačimo njihovu pažnju onim što Biblija o tome govori. Onaj koji nas je stvorio s različitim sklonostima, u svojoj Reči pripremio je ponešto za svakoga. Kad učenici shvate da se biblijske pouke odnose i na njihov lični život, poučite ih da prihvate Bibliju kao savetnika.

Pomozite im, takođe, da cene njenu neuporedivu lepotu. Mnoge knjige bez ikakve stvarne vrednosti, knjige uzbudljivog i nezdravog sadržaja, preporučuju se za čitanje ili u najmanju ruku dopuštaju zbog svoje navodne književne vrednosti. Zašto bismo upućivali svoju decu da piju s tih zagađenih potoka, kad imaju slobodan pristup čistom izvoru Božje reči? Bogatstvo, snaga i dubina biblijske misli su neiscrpni. Ohrabrite i decu i mlade da istražuju njene riznice misli i izraza.

Dok lepota ovih dragocenih istina bude privlačila njihove misli, njihova srca doći će u dodir sa silom koja će ih omekšati i osvojiti. Oni će biti privučeni Onome koji im se na taj način otkrio. I samo retki neće poželeti da se bolje upoznaju s Njegovim delima i putevima.

One koji proučavaju Bibliju treba poučiti da je uzimaju u ruke sa željom da uče. Mi moramo istraživati njene stranice, ne zato da bismo dokazali svoje mišljenje, već da bismo doznali šta Bog kaže.

Pravo poznavanje Biblije može se steći samo uz pomoć istoga Duha kojim je reč bila data. Da bismo stekli to znanje, moramo živeti u skladu sa njim. Sve što Božja reč zapoveda, moramo poslušati. Sve što obećava, smemo tražiti. Život koji ona određuje, jeste život koji njenom silom treba da živimo. Kada se Biblija jedino na takav način drži, može se uspešno proučavati.

Proučavanje Biblije zahteva od nas usrdan napor i stalno razmišljanje. Kao što kopač traži u zemlji riznice zlata, tako ozbiljno i istrajno moramo i mi tragati za blagom Božje reči.

U svakodnevnom proučavanju, metoda stih po stih često je najkorisnija. Neka onaj koji proučava uzme jedan stih i usredsredi svoj um da pronade šta mu Bog u tom stihu govori, posle toga neka se bavi tom mišlju, dok je potpuno ne shvati. Ovakvo proučavanje jednog odseka, sve dok njegovo značenje ne postane jasno, mnogo je vrednije od čitanja mnogih poglavlja bez nekog

određenog cilja i sticanja određenih pouka.

Jedan od osnovnih uzroka duševne nemoći i slabosti duha je nedovoljna usmerenost vrednim ciljevima. Mi se hvalimo širokom rasprostranjenošću literature; ali umnožavanje knjiga, čak i onih koje same po sebi nisu štetne, može postati pravo zlo. Izloženi strahovitoj poplavi štampanog materijala, koja stalno teče iz štamparija, stari i mladi stiču naviku da čitaju brzo i površno, a um gubi sposobnost da povezano i živo misli. Osim toga, veliki deo časopisa i knjiga koje, kao žabe u Egiptu, preplavljaju zemlju, nije samo otužan, prazan i štetan, već i poročan i ponižavajući. Njihov cilj nije da samo otruju i upropaste um već da pokvare i unište dušu. Besciljni i nemarni um i srce padaju kao lak plen zla. Upravo na bolesnim, beživotnim organizmima rastu gljive. Besposlen um je sotonina radionica. Neka um bude usmeravan visokim i svetim idealima, neka život dobije plemeniti cilj, smisao kojim će biti potpuno zaokupljen, i zlo će teško prodreti.

Neka se mladi, zatim, uče da pažljivo proučavaju Božju reč. Kad je duša prihvati, ona će se pokazati kao moćna prepreka iskušenju. Psalmista izjavljuje: »U srce svoje zatvorio sam reč Tvoju, da Ti ne grešim.« »U delima ljudskim ja sam, veran rečima usta tvojih, čuvao se puta nasilnika.« (Psalam 119,11; 17,4)¹

Biblija sama sebe tumači. Pismo se mora upoređivati s Pismom. Onaj koji proučava Bibliju mora da se nauči da je posmatra kao celinu, i uoči međusobni odnos njenih delova. On treba da se upozna s njenom velikom, središnjom temom, s Božjom prvobitnom namerom sa svetom nastankom velike borbe i s delom spasenja. Treba da razume prirodu dva načela koja se bore za prevlast, i nauči da prati njihovo delovanje u istorijskim i proročkim izveštajima sve do velikog završetka. Treba da sagleda kako ova velika borba prožima svaki stepen ljudskog iskustva; kako i on lično u svom životnom delu otkriva ili jednu ili drugu od ove dve suprotne pobude; i kako, želeo to ili ne, čak i sada odlučuje na čijoj će se strani naći u ovom sukobu.

Svaki deo Biblije nastao je božanskim nadahnućem i služi na korist. Starom zavetu treba posvetiti istu pažnju kao i Novome. Dok proučavamo Stari zavet, pronaći ćemo žive izvore koji izbijaju tamo gde nemarni čitalac vidi samo pustinju.

Knjiga Otkrivenja, povezana s Knjigom proroka Danila, zahteva posebno proučavanje. Neka svaki bogobojazni učitelj razmišlja kako će najjasnije shvatiti i objasniti Jevanđelje koje je Spasitelj došao da lično objavi svom sluzi Jovanu »otkrivenje Isusa Hrista, koje daje njemu Bog, da pokaže slugama svojim šta će skoro biti«. (Otkrivenje 1,1) Prilikom proučavanja Otkrivenja niko ne treba da se obeshrabri što su njegovi simboli na izgled tajanstveni. »Ako li kome od vas nedostaje premudrosti, neka ište u Boga koji daje svakome bez razlike i ne kori nikoga.« (Jakov 1,5)

»Blago onome koji čita i onima koji slušaju reči proroštva, i drže što je napisano u njemu; jer je vreme blizu.« (Otkrivenje 1,3)

Kada se probudi istinska ljubav prema Bibliji, i kada onaj koji je proučava počne da shvata prostranost njenih polja i dragocenost njenih blaga, požeće da iskoristi svaku mogućnost da se upozna s Božjom reči. Proučavanje Biblije tada neće biti ograničeno nekim posebnim vremenom ili mestom. Stalno proučavanje je jedno od najboljih sredstava za negovanje ljubavi prema Pismu. Neka Biblija bude stalno uz onoga koji je proučava. Kad imate priliku, čitajte i razmišljajte o onome što ste pročitali. Dok hodate ulicama, čekate na železničkoj stanici, dok čekate nekoga, iskoristite priliku da izvučete nekoliko dragocenih misli iz riznice istine.

Vera, nada i ljubav su velike pokretačke sile duše; upravo njih budi pravilno proučavanje Biblije. Spoljašnja lepota Biblije, lepota misli i izraza, samo je pozadina, ako tako možemo reći, za

¹ Prevod: L. Bakotić

njeno pravo blago – lepotu svetosti. U biblijskom izveštaju o ljudima koji su hodili s Bogom možemo uočiti odsjaj Njegove slave. U Onome, koji je »sav ljubak«, vidimo Njega, koga sva lepota Zemlje i neba samo bledo odražava. »I kad ja budem podignut«, rekao je On, »sve ću privući k sebi.« (Jovan 12,32) Kad proučavaoci Biblije gledaju Spasitelja, tada se u duši budi tajanstvena sila vere, obožavanja i ljubavi. Posmatrač, koji stalno gleda Hristov lik, postaje sve sličniji Onome koga obožava. Reči apostola Pavla postaju jezik duše: »Jer sve držim za štetu prema prevažnome poznanju Hrista Isusa Gospoda svojega... da poznam Njega i silu vaskrsenja Njegova i zajednicu Njegovih muka.« (Filibljanima 3,8–10)

Izvori nebeskog mira i radosti, koji su se rečju Nadahnuća otvorili u duši, postaće moćna reka uticaja na blagoslov svima koji dođu u njenu blizinu. Neka današnja omladina, omladina koja raste s Biblijom u ruci, postane primalac i prenosilac njene životvorne sile! Kakvi bi potoci blagoslova potekli tada u svet – uticaji, čiju moć da isceljuju i teše jedva možemo shvatiti, reke žive vode, izvori »koji teku u život večni«!

FIZIČKA KULTURA

***»LJUBAZNI, MOLIM SE BOGU DA TI U SVEMU BUDE
DOBRO, I DA BUDEŠ ZDRAV, KAO ŠTO JE TVOJOJ DUŠI
DOBRO.«***

3. JOVANOVA 2

PROUČAVANJE ŽIVOTNIH PROCESA U ORGANIZMU

»HVALIM TE, ŠTO SAM DIVNO SAZDAN.«

PSALAM 139,14

Budući da se um i duša izražavaju preko tela, i duševna i duhovna snaga u velikoj meri zavise od telesne snage i aktivnosti; sve što potpomaže telesno zdravlje, potpomaže i razvijanje snažnog uma i uravnoteženog karaktera. Bez zdravlja niko ne može jasno razumeti ili potpuno ispuniti svoje obaveze prema samome sebi, prema svojim bližnjima i prema svome Stvoritelju. Zdravlje radi toga treba savesno čuvati kao i karakter. Poznavanje životnih procesa u organizmu i higijene treba da postane osnova svih vaspitnih napora.

Iako su činjenice iz oblasti životnih procesa u organizmu sada tako široko poznate, vlada zastrašujuća ravnodušnost prema načelima zdravlja. Čak i među onima koji poznaju ta načela, retki su oni koji ih sprovode u delo. Ljudi se povode za svojim sklonostima i pobudama tako slepo kao da život više zavisi od slučaja, nego od određenih i nepromenljivih zakona.

Mladi, puni životne svežine i snage, nedovoljno shvataju vrednost obilja energije kojom raspolažu. Blago dragocenije nego zlato, važnije za napredovanje nego učenost ili položaj ili bogatstvo – kako se olako uzima! Kako se nepromišljeno rasipa! Koliki su ljudi, žrtvujući zdravlje u borbi za bogatstvo ili moć, skoro dostigli cilj svojih čežnji i pred njim bespomoćno pali, dok su drugi, raspolažući nadmoćnijom telesnom izdržljivošću, dohvatili željenu nagradu! Kolike su ljude nezdrava stanja, u koja su zapali zbog zanemarivanja zdravstvenih zakona, navela na zle navike, na odbacivanje svake nade i za ovaj i za budući svet!

Prilikom proučavanja životnih procesa - fiziologije, učenicima treba pomoći da shvate vrednost fizičke energije i kako se ona može sačuvati i razviti, tako da u najvećoj meri doprinese uspehu u velikoj životnoj borbi.

Decu treba, na jednostavan i lako shvatljiv način rano poučavati, osnovama fiziologije i higijene. To delo mora da otpočne majka u domu, a škola ga mora savesno nastaviti. Kako učenici postaju stariji, tako i poučavanje u ovoj oblasti treba da bude nastavljeno, sve dok ne budu osposobljeni da se brinu o domu u kome žive. Oni moraju da shvate važnost zaštite od bolesti čuvanjem životne snage svakog organa, a takođe, treba ih naučiti kako da postupaju u slučaju uobičajenih bolesti i nesreća. Svaka škola mora da predaje fiziologiju i higijenu i da, koliko je to god moguće, bude opremljena sredstvima za prikazivanje strukture, namene i nege tela.

Postoje pitanja, retko obuhvaćena programom izučavanja fiziologije, koja treba razmotriti – pitanja koja su učeniku važnija od mnogih tehničkih pojedinosti, obično uključenih u nastavu tog predmeta. Osnovno načelo potpunog vaspitanja u ovoj oblasti ogleda se u potrebi da omladinu treba naučiti da su prirodni zakoni Božji zakoni – isto tako stvarno božanski kao i propisi Dekaloga. Bog je u svaki živac, mišić i telesno vlakno upisao zakone koji upravljaju našim organizmom. Svako nemarno ili namerno kršenje ovih zakona je greh protiv našeg Stvoritelja.

Kako je, prema tome, važno da se ovi zakoni temeljno upoznaju! Načelima higijene, primenjenim u ishrani, telesnim vežbama, negovanju dece, lečenju bolesnika i mnogim drugim oblastima života, treba posvetiti mnogo više pažnje nego što se to obično čini.

Treba naglašavati uticaj uma na telo isto tako kao i uticaj tela na um. Električna snaga mozga,

pojačana umnom aktivnošću, oživljava ceo organizam i tako postaje dragocena pomoć u odupiranju bolestima. To mora da bude jasno izneseno. Važnost snage volje i samosavlađivanja, kako za čuvanje tako i obnavljanje zdravlja; štetne pa čak i razorne posledice gneva, nezadovoljstva, sebičnosti, poročnosti i, s druge strane, divna životvorna sila koja se nalazi u dobrom raspoloženju, nesebičnosti, zahvalnosti – sve to, takođe, treba prikazati.

U Pismu se spominje jedna fiziološka istina – istina o kojoj treba da razmišljamo: »Srce veselo pomaže kao lek.« (Priče Solomonove 17,22)

Bog kaže: »Zapovesti moje neka hrane srce tvoje, jer će ti doneti dug život, dobre godine i mir.« »Jer su život onima koji ih nalaze i zdravlje svemu telu njihovu.« »Ljubazne reči«, kaže Pismo, nisu samo »slast duši« nego i »zdravlje kostima.« (Priče Solomonove 3,1.2; 4,22; 16,24)

Mladi treba da shvate duboku istinu koju sadrži biblijska izjava da je u Bogu »izvor životu«. (Psalam 36,9) On nije samo Začetnik svega, već je i život svemu što živi. Njegov je život koji primamo u sunčevoj svetlosti, u čistom, svežem vazduhu, u hrani koja izgrađuje naše telo i održava našu snagu. Njegov je život kojim živimo, iz sata u sat, iz trenutka u trenutak. Ako nisu izopačeni grehom, svi Njegovi darovi donose život, zdravlje i radost.

»Sve je učinio da je lepo u svoje vreme« (Propovednik 3,11); prava lepota biće osigurana ne kvarenjem Božjeg dela, već usklađivanjem sa zakonima Onoga koji je sve stvorio, i koji nalazi zadovoljstvo u njihovoj lepoti i savršenstvu.

Kada proučavamo telesni sistem, treba da obratimo pažnju na njegovu izvanrednu prilagođenost potrebama, na skladno delovanje i međusobnu zavisnost različitih organa. Kad se na takav način probudi učenikovo zanimanje i kad uvidi važnost fizičke kulture, učitelj može mnogo doprineti osiguranju pravilnog razvoja i usvajanju dobrih navika.

Jedan od prvih ciljeva kome treba težiti jeste pravilno držanje, i prilikom sedenja i prilikom stajanja. Bog je čoveka načinio uspravnim, i On želi da čovek stekne ne samo fizičke već i duševne i moralne blagoslove, otmenost, dostojanstvo i sigurnost, hrabrost i samopouzdanje, čemu uspravno držanje snažno doprinosi. Neka učitelj u tome pruži pouku i primerom i uputstvima. Neka pokaže kako izgleda pravilno držanje i neka uporno zahteva da ga učenici prihvate.

Odmah posle pravilnog držanja po važnosti je disanje i negovanje glasa. Onaj koji uspravno sedi i stoji, obično pravilnije diše nego drugi. Međutim, učitelj svojim učenicima treba da naglasi važnost dubokog disanja. Neka prikaže kako zdravo delovanje disajnih organa, pomažući krvotok oživljava ceo organizam, budi apetit, potpomaže varenje, podržava zdrav i sladak san, i tako ne samo što osvežava telo, već ublažava i smiruje misli. Dok objašnjava važnost dubokog disanja, neka uporno zahteva da se tako i čini. Duboko disanje treba uvežbavati i truditi se da se ova navika učvrsti.

Uvežbavanje glasa ima važno mesto u fizičkoj kulturi, budući da ono širi i jača pluća i tako štiti od bolesti. Da bi besprekorno izgovaranje pri čitanju i govoru, bilo ostvareno, treba nastojati da trbušni mišići snažno učestvuju u disanju i da disajni organi budu slobodni. Napor treba preneti na trbušne mišiće, a ne na mišiće grla. Tako se može sprečiti veliko zamaranje i teške bolesti grla i pluća. Veliku pažnju treba obratiti razgovetnom izgovaranju reči, mekanim i dobro oblikovanim glasovima i ne prebrzom govoru. To neće samo doprineti zdravlju, već će i učenikov rad učiniti mnogo prijatnijim i uspešnijim.

Objašnjavajući sve ovo, imamo zlatnu priliku da prikažemo ludost i štetnost nošenja tesne odeće i obuće i svih drugih navika koje ograničavaju osnovne funkcije tela. Skoro beskrajn niz bolesti nastaje zbog nezdrave mode u odevanju, i u ovom pogledu treba dati veoma savesne pouke. Objasnite učenicima koliko je opasno dopustiti da se odeća oslanja na bokove ili da steže bilo koji

telesni organ. Odeća treba da bude tako krojena da omogućava nesmetano i duboko disanje i da se ruke bez teškoća mogu podignuti iznad glave. Stezanje pluća ne samo da sprečava njihovo razvijanje, već ometa proces varenja i krvotoka, i tako slabi celo telo. Svi ovakvi postupci umanjuju telesnu i umnu snagu, i tako ometaju učenikovo napredovanje i često osujećuju njegov uspeh.

Savestan učitelj prilikom proučavanja higijene iskoristiće svaku priliku da pokaže neophodnost savršene čistoće i u ličnim navikama i u održavanju okoline. Treba stalno naglašavati korisnost svakodnevnog kupanja u naporima za unapređenje zdravlja i podsticanje umne aktivnosti. Pažnju treba posvetiti sunčevoj svetlosti i provetravanju, higijeni spavaće sobe i kuhinje. Učite učenike da će zdrava soba za spavanje, savršeno čista kuhinja, ukusno postavljen sto, pun zdrave hrane, više doprinositi sreći porodice i pobuđivati poštovanje svakog razboritog posetioca, nego bilo kakav skup nameštaj u dnevnoj sobi. Da je »duša pretežnija od hrane i telo od odela« (Luka 12,23), to je pouka isto tako potrebna danas kao i pre osamnaest vekova,¹ kada ju je izrekao božanski Učitelj.

Onaj koji proučava fiziologiju treba da nauči da cilj proučavanja nije samo upoznavanje s činjenicama i načelima. To bi mu malo koristilo. On može shvatiti važnost provetravanja, njegova soba može biti puna svežeg vazduha; ali ako svoja pluća ne puni pravilno, trpeće posledice nepravilnog disanja. Isto tako, može da razume neophodnost čistoće i nabavi potrebna sredstva; ali sve to biće nekorisno ako ostane neupotrebljeno. Veoma je važno da se učeniku prilikom iznošenja ovih načela tako prikaže njihov značaj da ih on savesno sprovodi u delo.

Božja reč najdivnijom i najveličanstvenijom slikom pokazuje kakvu važnost Bog pridaje našem organizmu i kakva odgovornost počiva na nama da ga održimo u najboljem stanju: »Ili ne znate da su telesa vaša crkva Svetoga Duha koji živi u vama, kojega imate od Boga, i niste svoji?« »Ako pokvari ko crkvu Božju, pokvariće njega Bog; jer je crkva Božja sveta, a to ste vi.« (1. Korinćanima 6,19; 3,17)

Neka učenici budu prožeti mišlju da je telo hram u kome Bog želi da stanuje, da mora ostati čisto boravište uzvišenih i plemenitih misli. Kad prilikom proučavanja fiziologije budu videli da su zaista »divno sazdana« (Psalam 139,14), biće ispunjeni strahopoštovanjem. Umesto da kvare delo Božjih ruku, oni će poželeti da učine sve što je u njihovoj moći da ispune slavni Stvoriteljev plan. Tako će postići da poslušnost zakonima zdravlja ne smatraju žrtvom ili samoodricanjem, već onim što ono stvarno jeste, neprocenjivom prednošću i blagoslovom.

¹ Knjiga je pisana 1903. godine

VLADANJE SOBOM I NAUKA O PRAVILNOJ ISHRANI

»**SVAKI PAK KOJI SE BORI OD SVEGA SE UZDRŽAVA.**«

1. KORINĆANIMA 9,25

Svaki učenik mora da shvati povezanost jednostavnog načina života i snažnog uma. Na nama je da lično odlučimo hoće li našim životom upravljati um ili telo. Mladi moraju, svako za sebe, da odluče kako će oblikovati svoj život; nikakvi napori ne smeju se štedeti da upoznaju sile s kojima se suočavaju i uticaje koji određuju karakter i sudbinu.

Neuzdržljivost je neprijatelj koga se svi moraju čuvati. Naglo širenje ovog strašnog zla treba da podstakne svakoga koji voli ljudski rod da se bori protiv njega. Praksa da se u školama daju pouke s temama o trezvenosti, korak je u dobrom smeru. Takve pouke obavezno treba davati u svakoj školi i u svakom domu. Mladi i deca treba da shvate da alkohol, duvan i drugi slični otrovi svojim uticajem razaraju telo, potamnjaju um, a duh podleže čulnosti. Obavezno treba objasniti da svaki onaj koji upotrebljava ove otrove ne može dugo zadržati potpunu snagu svojih fizičkih, mentalnih i moralnih sposobnosti.

Međutim, da bismo pronašli koren lakomosti, moramo tražiti dublje nego što je uživanje u alkoholu i duvanu. Besposličenje, besciljnost ili rđavo društvo mogu pripremiti put lakomosti. Ti uzroci često se mogu naći za porodičnim stolom, u porodicama koje sebe smatraju strogo umerenim. Sve što remeti varenje, što nepotrebno uzbuđuje duh, ili na bilo koji način slabi organizam, narušavajući ravnotežu mentalnih i fizičkih snaga, slabi kontrolu uma nad telom i tako navodi na lakomost. Pad mnogih darovitih mladih bića može se pripisati neprirodnim prohtevima, koji su bili izazvani štetnom ishranom.

Čaj i kafa, začini, poslastice, kolači s bogatim nadevom, sve su to aktivni uzročnici lošeg varenja. Meso je takođe štetno. Njegovo po prirodi nadražujuće delovanje trebalo bi da bude dovoljan razlog protiv njegove upotrebe; skoro sveopšta proširenost bolesti životinja čini taj razlog dvostruko jačim. Meso pojačava živčanu razdražljivost i pobuđuje strasti, remeteći ravnotežu snaga u korist nižih sklonosti.

Oni koji se naviknu na raskošnu i nadražujuću ishranu, posle određenog vremena ustanoviće da im se želudac više ne zadovoljava jednostavnom hranom. On zahteva sve začinjeniju hranu, sve više ljutu i sve podsticajnijiu. Pošto su živci poremećeni, a organizam oslabljen, volja je naizgled nemoćna da se odupre neprirodnim prohtevima. Nežna sluznica želuca postaje toliko nadražena i upaljena da i najzačinjenija hrana ne pruža više nikakvo zadovoljstvo. Međutim, pojavljuje se žeđ koju ništa ne može ugasiti osim jakog pića.

Treba se čuvati početaka zla. Prilikom poučavanja mladih treba jasno naglasiti do kakvih posledica dovodi naizgled malo udaljavanje od onoga što je pravo. Neka učenici budu poučeni kakvu vrednost ima jednostavna i zdrava ishrana u sprečavanju želje za neprirodnim nadražujućim sredstvima. Oni vrlo rano treba da steknu naviku vladanja sobom. Mlade mora da prožme misao da moraju biti gospodari a ne robovi. Bog ih je učinio vladarima carstva koje je u njima, i oni se moraju služiti carskom vlašću koju im je Nebo dalo. Ako ovakve pouke budu savesno prenošene, posledice će se osetiti daleko izvan samoga kruga mladih. Tim uticajem biće obuhvaćene i spasene hiljade ljudi i žena, koji se nalaze na samoj ivici propasti.

Ishrana i umni razvitak

Problem uticaja ishrane na umni razvoj mora se posvetiti mnogo više pažnje nego što se to čini. Umna nesređenost i tromost česte su posledice pogrešaka u ishrani.

Mnogo puta čuje se tvrdnja da je prilikom izbora hrane apetit siguran vodič. To bi moglo da bude istina kada bi zakoni zdravlja uvek bili primenjeni. Lošim navikama koje su se prenosile iz naraštaja u naraštaj, apetit je tako izopačen da stalno žudi za nekim štetnim uživanjima. U skladu sa ovim, njemu kao vodiču nije moguće verovati.

Učenici se prilikom izučavanja higijene, moraju upoznati sa prehrambenom vrednošću različitih namirnica. Obavezno im treba objasniti posledice pojačane i nadražujuće ishrane, kao i upotrebe namirnica kojima nedostaju određeni prehrambeni sastojci. Čaj i kafa, beli hleb, krastavci ukiseljeni u sirćetu, povrće lošeg kvaliteta, slatkiši, začini i kolači od lisnatog masnog testa nisu izvor potrebnih hranljivih sastojaka. Mnogi učenici su doživeli slom zbog upotrebe ovakve hrane. Mnoga slabunjava deca, nesposobna za snažniji napor uma ili tela, žrtve su osiromašene ishrane. Žitarice, voće, orašasti i jezgričavi plodovi i povrće, u pravilnoj kombinaciji, sadrže sve prehrambene elemente; i kad se na odgovarajući način pripreme, čine ishranu koja najbolje razvija fizičku i umnu snagu.

U obzir treba uzimati ne samo svojstva hrane nego i potrebe onoga koji je uzima. Hranu koju slobodno mogu uzimati osobe koje se bave fizičkim radom, često moraju izbegavati oni čiji je rad pretežno umne prirode. Pažnju, takođe, treba posvetiti i pravilnoj kombinaciji namirnica. Umni radnici i oni koji obavljaju posao sedeći, ne bi smeli uzimati mnogo različitih vrsta jela u jednom obroku.

Treba se čuvati prekomernog jedenja čak i najzdravije hrane. Priroda ne može da upotrebi više nego što je potrebno za izgradnju različitih telesnih organa, i zato preterivanje opterećuje organizam. Za mnoge učenike često su mislili da su doživeli slom zbog prekomernog učenja, ali je, u stvari, pravi uzrok bio prekomerno jedenje. Kad se zakonima zdravlja pokloni odgovarajuća pažnja, nema mnogo opasnosti da će se um preopteretiti; međutim, mnogi slučajevi takozvanog »otkazivanja« uma mogu se pripisati pretovarivanju želuca, koje je zamorilo telo i oslabilo um.

U najvećem broju slučajeva bolje je uzimati dva obroka dnevno nego tri. Ako se večera uzme ranije, ometa se varenje prethodnog obroka. Ako se uzme kasnije, njeno varenje nije završeno pre odlaska u postelju. Tako želucu nije omogućen potreban odmor. San je poremećen, mozak i živci zamoreni, apetit za doručkom oslabljen, a ceo organizam neosvežen i nespreman za dnevne dužnosti.

Važnost redovnosti u vremenu određenom za jelo i spavanje, ne sme da bude zanemarena. Budući da se izgrađivanje tela obavlja za vreme časova odmora, veoma je važno, posebno za mlade, da san bude redovan i dovoljan.

Koliko god je moguće, treba izbegavati brzo uzimanje hrane. Što je vreme za obrok kraće, to manju količinu treba uzeti. Bolje je izostaviti obrok, nego nedovoljno sažvakati hranu.

Vreme obroka treba da bude prilika za međusobno druženje i osveženje. Sve što bi moglo da optereti ili razdraži, treba da bude uklonjeno. Treba gajiti poverenje, ljubavnost i zahvalnost prema Darodavcu svega dobra, pa će razgovor biti radostan, ugodna razmena misli, koja će podizati a ne umarati.

Umerenost i redovnost u svemu imaju izvanrednu snagu. Više nego okolnosti ili urođena darovitost, one će doprineti razvijanju prijatnog i vedrog raspoloženja, koje mnogo vredi u ulepšavanju naše životne staze. Istovremeno, tako stečena sposobnost samosavlađivanja pokazaće se

kao najdragocenije oruđe za uspješno suočavanje s neugodnim dužnostima i činjenicama na koje nailazi svako ljudsko biće.

Putevi su mudrosti »mili putevi i sve staze njene mirne«. (Priče Solomonove 3,17) Neka svaki mladić u našoj zemlji, kome se pruža prilika da postigne više nego krunisani carevi, razmišlja o pouci koju kriju reči mudrog čoveka: »Blago tebi, zemljo, kad ... knezovi tvoji jedu na vreme da se potkrepe a ne da se opiju!« (Propovednik 10,17)

FIZIČKA AKTIVNOST I OSVEŽENJE ORGANIZMA

»SVEMU IMA VREME.«

PROPOVEDNIK 3,1

Postoji razlika između fizičke aktivnosti – rekreacije i zabave. Rekreacija, kada je zaista ono što njeno ime znači, onda ona jača i izgrađuje. Odvajajući nas od uobičajenih briga i zanimanja, ona osvežava um i telo i tako nas osposobljava da se s novom snagom vratimo ozbiljnom životnom radu. Zabavi je pak, s druge strane, cilj uživanje i u njoj se često preteruje; ona troši snagu za koristan rad i tako postaje smetnja pravom uspehu u životu.

Celo telo je stvoreno da deluje; i ako se fizičke snage aktivnim vežbanjem ne održavaju u zdravom stanju, ni umne snage se ne mogu dugo koristiti u punom kapacitetu. Telesna neaktivnost, koja je naizgled skoro neizbežna u učionici, uz druge nezdrave okolnosti, pretvara učionicu u neprijatno mesto za decu, posebno za onu slabije građe. Provetravanje je često nedovoljno. Nepodesna sedišta navode na neprirodno držanje, ometajući tako rad pluća i srca. Tu mala deca moraju da provedu tri do pet časova svakoga dana, udišući vazduh pun nečistoće i možda zagađen klicama bolesti. Nije čudo što se u učionici često postavljaju temelji bolestima koje traju celog života. Mozak, najnežniji od svih telesnih organa, organ iz koga celo telo crpi nervnu snagu, trpi najveće štete. Prisiljen na preranu ili preteranu aktivnost, i to pod nezdravim okolnostima, on slabi, a rđave posledice često se trajno osećaju.

Decu ne treba dugo držati zatvorenu u kući niti od njih tražiti da naporno uče, sve dok ne bude postavljen dobar temelj njihovom fizičkom razvoju. U razdoblju od prvih osam ili deset godina života, za dete je polje ili vrt najbolja učionica, majka najbolji učitelj, a priroda najbolji udžbenik. Čak i kad dete dovoljno odraste i počne da pohađa školu, njegovo zdravlje treba smatrati mnogo važnijim od knjiškog znanja. Njemu treba osigurati najpovoljnije uslove za fizičko i mentalno rastenje.

Nisu samo deca u opasnosti zbog nedostatka vazduha i vežbanja. U višim kao i u nižim školama ovi bitni zdravstveni uslovi i sada se često zanemaruju. Mnogi učenici, iz dana u dan, sede u tesnoj sobi nagnuti nad svojim knjigama, sa tako pritešnjenim grudnim košem da ne mogu potpuno i duboko da dišu, njihov krvotok je usporen, noge hladne a glava vruća. Pošto se telo dovoljno ne ishranjuje, mišići slabe, a ceo organizam je iscrpljen i bolestan. Često takvi učenici postaju doživotni invalidi. Oni su mogli izaći iz škole ojačani i telesno i mentalno da su im u toku školovanja bili osigurani odgovarajući uslovi, redovnim vežbanjem na suncu i svežem vazduhu.

Učenik koji se s ograničenim vremenom i sredstvima bori da stekne obrazovanje, mora da shvati da vreme utrošeno na telesno vežbanje nije izgubljeno. Onaj koji je neprestano zadubljen u knjige uskoro će ustanoviti da mu je um izgubio svežinu. Oni koji poklanjaju odgovarajuću pažnju telesnom razvoju bolje će napredovati u sticanju znanja nego da su sve svoje vreme posvetili učenju.

Um često gubi ravnotežu, baveći se isključivo jednom oblašću razmišljanja. Ali, svaku sposobnost bez opasnosti moguće je izložiti naporu, ako su mentalne i fizičke sile podjednako opterećene i ako se predmeti proučavanja menjaju.

Fizička neaktivnost slabi ne samo umnu već i moralnu snagu. Moždani živci, koji su povezani sa celim organizmom, predstavljaju sredstvo preko koga Nebo saobraća sa čovekom i utiče na

njegov unutrašnji život. Sve što sprečava tok električne struje u živčanom sistemu, slabeći tako životne snage i umanjujući umne sposobnosti, smanjuje i osetljivost moralne prirode.

Isto tako, prekomerno učenje, povećava priličnu krv u mozak, stvara bolesnu razdražljivost koja umanjuje snagu samosavlađivanja i često daje maha pojavama iznenadnih zanos i prohteva. Tako se otvaraju vrata poroku. Zloupotreba ili neupotreba fizičkih sila u najvećoj meri odgovorna je za plimu pokvarenosti koja se širi svetom. »Ponos, izobilje hleba i bezbrižan mir«, isto su tako smrtni neprijatelji ljudskog napretka u ovom naraštaju kao i onda kada su prouzrokovali uništenje Sodoma.

Nastavnici moraju da shvate ove činjenice i o njima govore svojim učenicima. Poučite učenike da pravilan način života zavisi od pravilnog načina mišljenja, i da je telesna aktivnost bitna za neporočnost misli.

Pitanje prikladne rekreacije učenika, često učitelje dovodi u nedoumicu. Gimnastičke vežbe zauzimaju korisno mesto u mnogim školama; ali, kad nema brižljivog nadzora, u tome se često preteruje. U gimnastičkoj dvorani mnogi mladići, pokušavajući da prikažu svoju snagu, zadobijaju povrede od kojih će trpeti celog života.

Vežbanje u gimnastičkoj dvorani, bez obzira koliko je dobro organizovano, ne može nadoknaditi rekreaciju na svežem vazduhu, a za takvu rekreaciju naše škole moraju da stvore bolje mogućnosti. Učenicima je neophodno energično vežbanje. Ima malo zala kojih se treba više bojati nego od tromosti i besciljnosti. Međutim, usmerenost većine atletskih sportova zabrinjava one kojima na srcu leži dobrobit mladih. Učitelji su zabrinuti kad razmatraju uticaj tih sportova i na učenikov napredak u školi i njegov uspeh u kasnijem životu. Igre kojima učenik posvećuje toliki deo svoga vremena, odvrćaju njegovu pažnju od učenja, one mu ne pomažu da se pripremi za praktičan, ozbiljan rad u životu. Njihov uticaj ne razvija uglađenost, velikodušnost, ili pravu muževnost.

Neke od najomiljenijih zabava, kao što su američki fudbal i boks, postale su škole surovosti. Te igre razvijaju iste osobine kao i igre u starom Rimu. Želja za isticanjem, uživanje u gruboj sili, bezobzirno preziranje života, veoma razorno deluju na mlade.

Druge atletske igre, iako ne navode na toliku surovost, takođe zaslužuju prigovore zbog preteranosti do kojih su dovedene. One podstiču ljubav prema uživanju i uzbuđenju, razvijajući tako odbojnost prema korisnom radu i sklonost izbegavanju praktičnih dužnosti i odgovornosti. One teže da unište sklonost prema trezvenom odnosu u stvarnosti života i njegovim smirenim zadovoljstvima. Tako se otvaraju vrata lakoumnosti i razuzdanosti sa njihovim strašnim posledicama.

Zabavne sedeljke, kakve se obično priređuju, takođe su smetnja pravom rastenju, bilo uma bilo karaktera. Tako se formiraju lakoumna društva, stvaraju navike neumerenosti, trke za uživanjima i često rasipnosti, što ceo život baca u ponor zla. Roditelji i učitelji mogu mnogo učiniti da se takve zabave zamene zdravom i životvornom razonodom.

Nadahnuće je pokazalo put u tome, kao i u svemu ostalome što se tiče našeg dobra. U stara vremena, za ljude koji su bili pod Božjim vođstvom, život je bio jednostavan. Oni su živeli usko povezani s prirodom. Njihova deca učestvovala su u radu koji su obavljali roditelji i proučavala lepote i tajne riznica prirode. U tišini polja i šuma razmišljala su o veličanstvenim istinama, koje su se kao sveti zalog prenosile iz naraštaja u naraštaj. Takvo vaspitanje je stvaralo jake ljude.

U naše vreme, život je postao izveštačen, a ljudi su se suočili sa izrođavanjem. Iako se možda ne možemo potpuno vratiti jednostavnim navikama iz tih starih vremena, možemo od njih izvući pouke koje će naše trenutke rekreacije učiniti onim što njeno ime znači – trenucima pravog izgrađivanja tela, uma i duše.

Okolina doma i škole u tesnoj je vezi s rekreacijom. Prilikom izbora doma ili mesta za školu o ovome treba razmisliti. Oni kojima je mentalna i fizička dobrobit važnija od novca ili zahteva i običaja društva, trebalo bi da svojoj deci osiguraju blagoslov učenja od prirode i izgrađivanje tela, uma i duše u prirodi. Za vaspitni rad bilo bi veoma korisno kada bi svaka škola bila tako smeštena da učenicima pruži priliku da obrađuju zemlju i imaju pristup poljima i šumama.

Najbolji uspesi u rekreaciji učenika mogu se postići kad u njoj učestvuje i nastavnik. Pravi nastavnik svojim učenicima može da ponudi malo darova koji bi bili vredniji od njegovog društva. Ljude i žene, a još više mlade i decu, stvarno možemo razumeti tek kad im se sa simpatijom približimo; mi ih moramo razumeti da bismo im najuspešnije mogli pomoći. Da bi se učvrstile prijateljske veze između nastavnika i učenika, nema boljeg načina nego što je njihovo veselo međusobno druženje izvan učionice. U nekim školama nastavnik je uvek sa svojim učenicima za vreme rekreacije. On se sjedinjuje s njima u njihovim težnjama, prati ih na izletima i naizgled se potpuno izjednačava sa njima. Za naše škole bilo bi dobro kad bi se ovaj običaj svuda prihvatio. To zahteva velike žrtve od nastavnika, ali bi zato poželjnije i bogatu nagradu.

Rekreacija koja koristi samo njima, deci i omladini nikada neće doneti toliki blagoslov kao rekreacija koja im pomaže da budu korisni i drugima. Po prirodi skloni oduševljavanju i podložni uticaju, mladi brzo prihvataju predloge. Kada se govori o gajenju biljaka, neka se nastavnik potrudi da u njima probudi želju da ulepšaju školsko dvorište i učionicu. To će doneti dvostruki blagoslov. Ono što se učenici trude da ulepšaju, nerado će kvariti i uništavati. Oni će razvijati oplemenjen ukus, ljubav prema redu i naviku čuvanja; a duh prijateljstva i saradnje, koji se tako razvija, služiće im na blagoslov celog života.

Isto tako moguće je pobuditi novi interes za rad u vrtu ili za izlete u polja i šume, ako učenici budu pokrenuti da se sete onih koji su odvojeni od tih ugodnih mesta i da s njima podele prekrasne darove prirode.

Pažljiv nastavnik naći će mnoge prilike da svoje učenike uputi na korisna dela. Posebno mala deca imaju u svoga učitelja skoro neograničeno poverenje i isto tako poštovanje. Što god on predloži o pomaganju u domu, o vernosti svakodnevnim dužnostima, o služenju bolesnima i siromašnima, retko neće doneti roda. Tako će opet biti postignut dvostruki dobitak. Takav ljubazni predlog imaće povratno delovanje na onoga koji ga je dao. Zahvalnost i saradnja roditelja olakšaće teret nastavniku i obasjati njegov put.

Pažnja posvećena rekreaciji i fizičkoj kulturi ponekad će, nema sumnje, prekinuti redovni tok školskog rada; ali taj prekid neće se pokazati kao stvarna smetnja. Osvežavanjem uma i tela, jačanjem nesebičnog duha, i povezivanjem učenika i nastavnika vezama zajedničkih interesa i prijateljskog druženja, utrošeno vreme i napor biće stotruko nadoknađeni. Tako će biti data blagoslovena oduška onoj nemirnoj energiji, koja je često izvor opasnosti za mlade. Kao zaštita protiv zla, upošljavanjem uma onim što je dobro, mnogo je vrednije od nebrojenih zakonskih i disciplinskih zabrana.

OBUČAVANJE ZA RAD

»DA SE LJUBAZNO STARATE... RADITE SVOJIM RUKAMA.«

1. SOLUNJANIMA 4,11

Rad je prilikom stvaranja bio određen da bude blagoslov. On je značio napredak, snagu, sreću. Promenjeno stanje na Zemlji, nastalo zbog prokletstva greha, izazvalo je i promenu uslova za rad; iako je sada praćen brigom, umorom i mukom, rad je, ipak, ostao izvor sreće i napretka. On je, takođe, brana protiv iskušenja. Radna disciplina obuzdava ugađanje ličnim sklonostima, a podstiče marljivost, neporočnost i čvrstinu. Tako rad postaje deo velikog Božjeg plana za naše oporavljanje od pada u greh.

Mladima treba pomoći da shvate dostojanstvenost rada. Pokažite im da je Bog Radnik koji neprestano radi. Sve što postoji u prirodi obavlja delo koje mu je povereno. Ceo svet nalazi se u stanju aktivnosti, da bismo ispunili svoju misiju, i mi moramo biti aktivni.

U svome radu moramo da saradujemo s Bogom. On nam daje zemlju i njene riznice; ali mi moramo da ih prilagodimo svojim potrebama i udobnosti. On čini da drveće raste; ali mi pripremamo građu i zidamo kuću. On je sakrio u zemlji zlato i srebro, gvožđe i ugalj; ali mi do njih možemo doći samo napornim radom.

Iako je Bog sve stvorio i sve neprestano nadzire, pokažite da je i nama dao moć, koja se ne razlikuje mnogo od Njegove. Nama je data određena mera vlasti nad prirodnim silama. Kao što je Bog izveo Zemlju u njenoj lepoti iz haosa, tako i mi možemo zbrku pretvoriti u red i lepotu. Pošto je sada sve pokvareno zlom, ipak posle završenog rada osećamo radost sličnu Njegovoj kad je, gledajući prekrasnu Zemlju, objavio da je sve »veoma dobro«.

Korisno zaposlenje je najblagotvornija vežba za mlade. Malom detetu je igra prilika za zabavu i razvijanje; a njegove aktivnosti treba da budu tako određene da potpomažu ne samo fizički već i mentalni i duhovni rast. Kad stekne snagu i razum, najbolja rekreacija za njega biće neki koristan rad. Ono što uvežbava ruku da pruži pomoć, i uči mlade da nose svoj deo životnih tereta, najdelotvornije doprinosi razvijanju uma i karaktera.

Mladi treba da nauče da život znači ozbiljan rad, odgovornost i staranje. Njima je potrebna obuka koja će im dati praktično znanje – učiniti ih ljudima i ženama koji se mogu suočiti s teškoćama. Njih treba naučiti da je disciplina u sistematskom, dobro organizovanom radu neophodna, ne samo kao zaštita od iznenadnih, nepredviđenih promena u životu, već i kao pomoć u svestranom razvoju.

Uprkos svemu što je rečeno i napisano o dostojanstvenosti rada, prevladava mišljenje da rad ponižava. Mladići žele da postanu nastavnici, službenici, trgovci, lekari, pravnici, ili da steknu neki drugi položaj koji ne zahteva fizički napor. Devojke izbegavaju kućne poslove i traže neko drugo obrazovanje. Takvi treba da nauče da pošten fizički rad nijednog čoveka ili ženu ne može da poniži. Ono što ponižava, to je prepuštanje lenjosti i sebično iskorišćavanje drugih. Nerad navodi na popuštanje prohtevima, i život postaje prazan i bezvredan – polje pripremljeno za rast svakog zla. »Jer zemlja koja pije dažd što često na nju pada, i koja rađa povrće dobro onima koji je rade, prima blagoslov od Boga; a koja iznosi trnje i čičak, nepotrebna je i kletve blizu, koja se najposle sažeže.« (Jevrejima 6,7.8)

Mnogi školski predmeti na koje učenik troši svoje vreme nisu neophodni za korisnost u životu i sreću; svakom mladiću i devojci neophodno je potrebno da temeljno upozna svakodnevne dužnosti. Mlada devojka, ako je potrebno, može biti bez poznavanja francuskog jezika i algebre, ne mora znati da svira na klaviru, ali bezuslovno mora da nauči da napravi dobar hleb, sašije dobro skrojenu odeću i uspešno obavlja mnoge dužnosti koje pripadaju vođenju domaćinstva.

Za zdravlje i sreću cele porodice ništa nije tako važno kao veština i znanje kuvarice. Rđavo pripremljenom, nezdravom hranom ona može da smanji ili potpuno uništi radnu sposobnost odraslih i omete razvitak deteta. Međutim, pripremajući hranu, koja zadovoljava potrebe tela, istovremeno privlačnu i ukusnu, ona može da postigne toliko dobra koliko bi u suprotnom slučaju nanela štete. Tako je, sreća u životu, na mnogo načina, povezana s vernošću u običnim dužnostima.

Pošto i ljudi i žene učestvuju u vođenju domaćinstva, i dečaci i devojčice treba da nauče da obavljaju dužnosti u domu. Namestiti krevet, urediti sobu, oprati posuđe, pripremiti obrok, oprati i zakrpiti svoju odeću, to je znanje koje nijednog mladića neće učiniti manje muževnim; ono će ga učiniti srećnijim i korisnijim. Ako, pak s druge strane, devojčice, nauče da upregnu konja i njime upravljaju, da se služe testerom i čekićem, kao i grabuljama i motikom, postaće sposobnije da se suprotstave životnim nedaćama.

Neka deca i mladi iz Biblije nauče koliko Bog ceni rad običnog trudbenika. Neka čitaju o »proročkim sinovima« (2. O carevima 6,1–7), o učenicima proročke škole, koji su gradili kuću za sebe, i radi kojih je bilo učinjeno čudo da povrate izgublenu sekiru koja je bila pozajmljena. Neka čitaju o Isusu drvodelji, o Pavlu tkaču šatora, koji su trud zanatlije povezali sa najuzvišenijom službom, ljudskom i božanskom. Neka čitaju o dečaku čijih je pet hlebova Spasitelj upotrebio da učini divno čudo i nahrani mnoštvo; o Taviti krojačici, koja je bila vraćena iz smrti da nastavi da pravi odeću za siromašne; o mudroj ženi opisanoj u Pričama, koja »traži vune i lana, i radi po volji rukama svojim«; koja »daje hranu čeljadi svojoj i posao devojkama svojim«; koja »sadi vinograd«, »krepí mišice svoje«; koja »ruku svoju otvara siromahu, i pruža ruke ubogome«; koja »pazi na vladanje čeljadi svoje, i hleba u lenosti ne jede«. (Priče Solomonove 31,13.15.16.17.20.27)

O takvoj ženi Bog kaže: »Ona zaslužuje pohvalu. Podajte joj od ploda ruku njenih, i neka je hvale na vratima dela njena.« (Priče Solomonove 31,30.31)

Prva zanatska škola svakom detetu treba da bude dom. Svaka škola, koliko god je to moguće, treba da obučava đake zanatskim poslovima. Ovakva obuka u velikoj meri, može da zameni gimnastičku dvoranu, uz dodatnu korist da učenike navikava na dragocenu disciplinu.

Obučavanje za zanatski rad zaslužuje mnogo više pažnje nego što mu se posvećuje. Treba osnovati škole koje će, uz najvišu mentalnu i moralnu kulturu, pružati najbolje mogućnosti za fizički razvoj i učenje zanata. Treba održavati nastavu zemljoradnje, manufakture – obuhvatajući tako što više najkorisnijih zanata, zatim ekonomike domaćinstva, zdravog načina kuvanja, šivenja, izrade zdrave odeće, lečenja bolesnika, i sličnih predmeta. Trebalo bi se pobrinuti za povrtnjake, radionice i ambulante, a rad u svakoj oblasti mora da bude pod upravom veštih instruktora.

Rad treba da ima određeni cilj i da bude temeljan. Iako je svakome potrebno izvesno poznavanje različitih zanatskih poslova, svako bi neizostavno morao da postane vešt najmanje u jednome. Svaki mladić i svaka devojka, prilikom izlaska iz škole, treba da znaju neki zanat i imaju neko zanimanje, kojim bi, u slučaju potrebe, mogli da zarađuju sredstva za život.

Najčešći prigovor protiv zanatske obuke u školama odnosi se na velike troškove koje takva nastava iziskuje. Međutim, ostvareni cilj vredan je troškova. Nijedan drugi posao koji nam je poveren nije tako važan kao obučavanje mladih, i svaki izdatak za njihovo uspešno izvršavanje znači dobro uloženi novac.

Čak i sa stanovišta finansijskih rezultata, izdaci za zanatsko obučavanje pokazuju se kao vrlo rentabilni. Mnoštvo naših dečaka na taj način sačuvaće se od ulice i kafane; izdaci za povrtnjake, radionice i kupatila biće više nego nadoknađeni uštedom u bolnicama i popravilištima. Mladi sa stečenim radnim navikama i uvežbani da korisno i stvaralački rade – ko može proceniti njihovu vrednost za društvo i za narod?

Za opuštanje posle učenja, najkorisnije je na svežem vazduhu obavljati poslove koji stavljaju u pokret celo telo. Nijedna oblast zanatske obuke nije dragocenija od zemljoradnje. Treba uložiti veće napore da se stvori i podstakne zanimanje za poljoprivredne poslove. Neka nastavnik obrati pažnju učenika na ono što Biblija kaže o poljoprivredi: da je po Božjem planu čovek trebalo da obrađuje zemlju; Da je prvi čovek, upravitelj celog sveta, dobio vrt na obradu; da su mnogi od najvećih ljudi u svetu, njegovo pravo plemstvo, bili zemljoradnici. Pokažite prednosti takvog života. Mudri čovek kaže: »I car njivi služi.« (Propovednik 5,9) O onome koji obrađuje zemlju Biblija izjavljuje: »I Bog njegov ga uči i upućuje kako će raditi.« (Isaija 28,26) I opet: »Ko čuva smokvu, ješće roda njezina.« (Priče Solomonove 27,18) Ko zarađuje za život baveći se poljoprivredom, izbegava mnoga iskušenja i uživa nebrojene prednosti i blagoslove uskraćene onima koji rade u velikim gradovima. I u ove dane mamutskih trustova i poslovne konkurencije, malo ljudi uživa u stvarnoj nezavisnosti i velikoj sigurnosti da će dobiti pravičnu naknadu za svoj rad kao oni koji obrađuju zemlju.

Prilikom izučavanja ratarstva neka se učenici bave ne samo teorijom već i praksom. Dok budu učili ono što im nauka može kazati o prirodi i pripremanju tla, o vrednosti različitih kultura, i o najboljim proizvodnim metodama, dajte im priliku da svoje znanje isprobaju na delu. Neka i nastavnici rade zajedno s učenicima i pokažu kakvi se rezultati mogu postići veštini i razumnim naporima. Tako se može probuditi stvarno zanimanje, želja, da posao bude obavljen na najbolji mogući način. Takva želja, zajedno s okrepljujućim delovanjem fizičkog napora, sunčevog svetla i čistog vazduha, stvoriće ljubav prema poljoprivrednom radu, i tako će na mnoge mlade imati odlučujući uticaj prilikom izbora zvanja. Na taj način mogu se pojačati uticaji, koji će svojim dalekosežnim delovanjem promeniti smer talasa seoba koji je sada tako snažno usmeren prema velikim gradovima.

Tako bi i naše škole mogle uspešno da doprinesu zapošljavanju mnogih nezaposlenih. Hiljade bespomoćnih i izgladnelih bića, od kojih mnogi svakodnevno prelaze u redove prestupnika zakona, mogli bi sami da se izdržavaju i žive srećnim, zdravim i samostalnim životom kad bi naučili da vešto i marljivo obrađuju zemlju.

Međutim, i umnim radnicima neophodne su blagodati fizičkog rada. Neko može da ima blistav um; može brzo da shvata; njegovo znanje i veština mogu da mu omoguće bavljenje zanimanjem koje je izabrao; ali, on i dalje može biti fizički nepripremljen za terete toga zvanja. Obrazovanje, uglavnom stečeno iz knjiga, navodi na površno razmišljanje. Praktičan rad podstiče pažljivo posmatranje i samostalno razmišljanje. Ako se pravilno obavlja, on potpomaže razvijanje one praktične mudrosti koju nazivamo zdravim razumom. Praktičan rad razvija sposobnost planiranja i izvršavanja, jača hrabrost i izdržljivost i zahteva pokazivanje taktičnosti i veštine.

Lekar koji je položio temelje svog stručnog znanja praktično radeći u bolesničkoj sobi, steći će sposobnost brzog zapažanja, svestrano znanje i sposobnost da u hitnim slučajevima pruži potrebnu pomoć – sve važne sposobnosti koje se u toj meri mogu steći samo praktičnom obukom.

Propovednik, misionar, nastavnik, ustanoviće da im znanje i veština prilikom obavljanja praktičnih dužnosti iz svakodnevnog života veoma podižu ugled među ljudima. Često uspeh, a možda i život misionara zavise od njegovog praktičnog znanja. Sposobnost da priprema hranu, da

se suočava sa nesrećama i nevoljama, da leči bolesti, da gradi kuću ili crkvu, ako je potrebno, često odlučuje hoće li uspeti ili pretrpeti neuspeh u svome životnom delu.

Najdragocenija vežba u procesu obrazovanja mnogih učenika bilo bi nastojanje da sami pokriju troškove svoga školovanja. Umesto da stvaraju dugove ili da se oslanjaju na žrtve koje podnose njihovi roditelji, neka se mladići i devojke oslone na sebe. Tako će shvatiti vrednost novca, vrednost vremena, snage i prilika, i biće mnogo manje izloženi iskušenju da postanu leni i rasipni. Tako usvojena načela ekonomičnosti, marljivosti, samoodricanja, praktičnog upravljanja poslovima, čvrstine u namerama, pokazaće se kao najvažniji deo njihove opreme za životnu borbu. Kad učenici prihvate načelo samopomoći, to će veoma doprineti da se obrazovne ustanove zaštite od tereta dugova, s kojim se bore mnoge škole i koji toliko umanjuje njihovu korisnost.

Mladima treba utisnuti misao da ih obrazovanje ne uči kako mogu izbeći neugodne životne dužnosti i teške terete; već kako se boljim metodama i uzvišenijim ciljevima može olakšati rad. Naučite ih da istinski životni cilj nije sticanje najvećeg dobitka za sebe, već odavanje časti svome Stvoritelju obavljanjem svoga dela poslova u svetu i pružanjem ruke pomoćnice onima koji su slabiji ili imaju manje znanja.

Osnovni razlog omalovažavanja fizičkog rada nalazi se u činjenici da se on često obavlja nemarno i mehanički. Čovek radi zato što mora, a ne zato što želi. Radnik ne radi od srca, ne poštuje sam sebe niti zadobija poštovanje drugih. Obučavanje za rad treba da ispravi ovu grešku. Ono treba da razvije navike tačnosti i temeljnosti. Učenici moraju da postanu taktični i sistematični, moraju da nauče da štede vreme i proračunaju svaki pokret. Ne treba im samo pokazivati najbolje metode, već ih treba nadahnuti i željom da se stalno usavršavaju. Neka njihov cilj bude da svoje delo učine onoliko savršenim koliko je to ljudskom umu i rukama moguće.

Takva će obuka od mladih učiniti gospodare a ne robove rada. Ona će olakšati sudbinu teškog trudenika i oplemeniti čak i najskromniji životni poziv. Onaj koji rad smatra mučenjem, koji pristupa radu potpuno zadovoljan svojim neznanjem, ne čineći nikakav napor da se usavrši, zaista će rad smatrati teretom. Ali oni, koji i najskromniji rad budu smatrali veštinom, naći će u njemu plemenitost i lepotu i uživati da ga obavljaju verno i uspešno.

Tako vaspitan mladić, ma kojim se poštenim pozivom bude u životu bavio, biće na svom položaju i koristan i ugledan.

IZGRADNJA KARAKTERA

***»I GLEDAJ, TE NAČINI SVE OVO PO SLICI KOJA TI JE
POKAZANA NA GORI.«***

2. MOJSIJEVA 25,40

OBRAZOVANJE I KARAKTER

»I TVRĐA VREMENA TVOJEGA... BIĆE MUDROST I ZNANJE.«

ISAJA 33,6

Pravo obrazovanje ne potcenjuje vrednost naučnih saznanja ili literarnih dostignuća; ali više od poznavanja činjenica, ono ceni energiju; više od energije, dobrotu; više od intelektualnih dostignuća, karakter. Svetu nisu toliko potrebni ljudi blistava uma koliko ljudi plemenita karaktera. Njemu su potrebni ljudi čijim sposobnostima vladaju čvrsta načela.

»Mudrost je glavno«, zato »pribavi mudrost.« »Jezik mudrih ljudi ukrašava znanje.« (Priče Solomonove 4,7; 15,2) Pravim obrazovanjem stiče se ova mudrost. Ona nas uči kako da najbolje upotrebimo ne samo jednu nego sve svoje snage i dostignuća. Na taj način ono obuhvata ceo krug naših dužnosti – prema sebi, prema svetu i prema Bogu.

Izgradnja karaktera je najvažnije delo, koje je ikada bilo povereno ljudskim bićima; i nikada ranije njegovo marljivo izučavanje nije bilo tako važno kao sada. Nijedan pređašnji naraštaj nikada nije morao da se suočava sa tako teškim problemima; nikada ranije mladići i devojke nisu bili izloženi tako velikim opasnostima kao što su one koje im danas prete.

U takvo vreme kao što je naše, kakav je smer obrazovanja koje se daje? Kojim se pokretačkim silama u čoveku ono najčešće obraća? Samoljublju! Veliki deo obrazovanja koje se daje, ne zaslužuje to ime. Pravim obrazovanjem suzbijaju se sebična želja, žudnja za vlašću, nepoštovanje prava i potreba čovečanstva – poroci koji kao prokletstvo pritiskaju naš svet. Bog je svojim planom života odredio mesto svakom ljudskom biću. Svako treba da svoje talente potpuno razvije; ako čovek u tome bude veran, bilo da ima malo ili mnogo darova, dostojan je poštovanja. U Božjem planu nema mesta za sebično suparništvo. Oni koji sebe mere po sebi i upoređuju se međusobno, nisu mudri (2. Korinćanima 10,12). Sve što činimo, mora biti učinjeno »kao po moći koju Bog daje«. (1. Petrova 4,11) Mora biti učinjeno »od srca ... kao Gospodu a ne kao ljudima; znajući da ćete od Gospoda primiti platu nasledstva; jer Gospodu Hristu služite«. (Kološanima 3,23.24) Dragocena je služba koju obavljamo i obrazovanje koje stičemo kad primenjujemo ova načela. Međutim, koliko je drukčiji veliki deo današnjeg obrazovanja! Njime se dete od najranijih godina podstiče na takmičenje i suparništvo; neguje se sebičnost, koren svakog zla.

Tako se rasplamsava borba za prvenstvo; podržava se sistem »bubanja«, koji u toliko slučajeva uništava zdravlje i onesposobljava za korisnu službu. U mnogim drugim slučajevima, takmičenje navodi na nepoštenje; a negujući ambiciju i nezadovoljstvo, ono zagorčava život i doprinosi da svet bude pun onih nemirnih, neobuzdanih duhova koji su stalna pretnja društvu.

Međutim, opasnost nije samo u metodima. Ona se nalazi i u gradivu koje se proučava.

Kakva su dela na kojima se u toku najprijemčivijih godina života mora zadržavati um mladih? U toku izučavanja jezika i literature, iz kojih izvora učimo mlade da piju? Iz izvora paganstva; iz studenaca u koje se slivala pokvarenost prastarog neznaboštva. Od njih se traži da proučavaju autore za koje svi znaju da nemaju nikakvog poštovanja prema moralnim načelima.

Za koliko se savremenih autora to isto može reći! Koliko između njih skladnošću izražavanja i lepotom jezika samo prikrivaju načela koja bi, da su otvoreno iznesena, svojom izopačenošću izazvala odvratnost čitalaca.

Osim toga, tu je i mnoštvo pisaca izmišljotina koji pokreću na ugodna sanjarenja u kulama koje se nalaze u oblacima. Ovi autori možda se ne mogu okriviti za nemoralnost, ali u njihovim delima nema ništa manje zla. Ona hiljadama i hiljadama oduzimaju vreme, energiju i samodisciplinu, koje zahtevaju ozbiljni životni problemi.

Skoro iste opasnosti prete i prilikom uobičajenog načina naučnog izučavanja. Evolucija i njoj slične zablude predaju se u školama svih stepena, od dečjeg vrtića do univerziteta. Tako je izučavanje nauke, koje bi trebalo da pruži znanje o Bogu, toliko pomešano s ljudskim umovanjem i teorijama da navodi na neverništvo.

Čak i izučavanje Biblije, onako kako se nažalost često obavlja u školama, uskraćuje svetu neprocenjivo blago Božje reči. »Visoka kritika« svojim raščlanjivanjem, nagađanjem, prepravljanim, uništava veru u Bibliju kao božansko otkrivenje; ona oduzima Božjoj reči silu da upravlja ljudskim životom, da ga uzdiže i nadahnjuje.

Kad mladi stupe u svet i suoče se s njegovim navođenjem na greh – sa strašću za sticanjem novca, sa zabavama i popustljivošću, s razmetljivošću, obiljem i nastranostima, s nadmudrivanjem, podvalama, iskorišćavanjem i upropašćavanjem – s kakvim će se učenjima tamo susresti?

Spiritizam tvrdi da su ljudi bezgrešni polubogovi; da »će svaka duša suditi sama sebi«; da »pravo saznanje uzdiže čoveka iznad svih zakona«; da su »svi učinjeni gresi bezazleni«; da je »dobro sve što se čini«, i da »Bog ne osuđuje«. Najpodlije ljudsko biće on predstavlja kao da je na Nebu i da tamo uživa visoku čast. Tako on objavljuje svim ljudima: »Nije važno šta činite; živite kako hoćete, Nebo je vaš dom.« Mnogi su tako navedeni da veruju da je želja najviši zakon, da je razuzdanost sloboda i da je čovek odgovoran jedino sebi.

Kada se s takvim učenjem susretne na samom ulasku u život, kad su nagoni najjači, a potreba za obuzdavanjem i neporočnošću najveća, kako onda zaštititi vrlinu? Šta će sprečiti svet da ne postane drugi Sodom?

Anarhija istovremeno pokušava da ukloni sve zakone, ne samo božanske već i ljudske. Centralizacija bogatstva i moći; velika udruženja za bogaćenje manjine na račun većine; udruženja siromašnijih klasa za odbranu sopstvenih interesa i zahteva; duh nemira, bune i krvoprolića; širenje po celom svetu istih učenja koja su dovela do Francuske revolucije – sve to teži da ceo svet umeša u borbu sličnu onoj koja je potresla Francusku.

S ovakvim se uticajima mora suočiti današnja omladina. Da bi se održala usred takvih preokreta, ona sada treba da položi temelje karaktera.

U svakom naraštaju i u svakoj zemlji pravi temelj i uzor za izgradnju karaktera bio je isti. Božanski zakon: »Ljubi Gospoda Boga svojega svim srcem svojim ... i bližnjega svojega kao samoga sebe« (Luka 10,27), veliko načelo koje se izrazilo u karakteru i životu našeg Spasitelja, jedini je sigurni temelj i jedini sigurni vodič.

»I tvrđa vremena tvojega, sila spasenja tvojega, biće mudrost i znanje« (Isaija 33,6), ona mudrost i ono znanje koje samo Božja reč može dati.

I danas je istina kao i onda, kada su Izrailju bile izgovorene reči o poslušnosti Božjim zapovestima: »Jer je to mudrost vaša i razum vaš pred narodima.« (5. Mojsijeva 4,6)

Evo jedine zaštite lične čestitosti, neporočnosti doma, blagostanja društva i stabilnosti naroda! Usred svih životnih nedaća, opasnosti protivurečnih zahteva, jedino pouzdano i sigurno pravilo je činiti ono što Bog kaže: »Naredbe su Gospodnje pravedne« i »Ko ovako radi, neće posrnuti doveka.« (Psalam 19,8; 15,5)

METODE POUČAVANJA

»DA SE DAJE LUDIMA RAZBORITOST, MLADIĆIMA ZNANJE I POMNJIVOST.«

PRIČE SOLOMONOVE 1,4

Vekovima se obrazovanje uglavnom sticalo pamćenjem. Ova sposobnost je bila opterećena do krajnjih granica, dok se ostale umne sile nisu razvijale u odgovarajućoj meri. Učenici su provodili vreme u mučnom nagomilavanju znanja, koje se vrlo malo moglo upotrebiti. Um, tako opterećen onim što ne može da svari, niti primi, slabi, postaje nesposoban za snažan samostalan napor i zadovoljava se oslanjanjem na zaključke i zapažanja drugih.

Uvidevši slabosti ove metode, neki su otišli u drugu krajnost. Prema njihovom mišljenju, čovek treba da razvija samo ono što je u njemu. Ovakvo obrazovanje navodi učenika na samozadovoljnost, odvajajući ga tako od izvora pravog znanja i snage.

Obrazovanje koje se sastoji od vežbanja pamćenja i ne ohrabruje samostalno razmišljanje, ima moralne posledice o kojima se veoma malo misli. Kada učenik žrtvuje sposobnost samostalnog rasuđivanja i zaključivanja, postaje nesposoban da razlikuje istinu od laži, i pada kao lak plen prevare. Njega nije teško navesti da se povede za tradicijom i običajima.

Često je zanemarena činjenica, a to je uvek opasno, da se zabluda nikada ne prikazuje onakvom kakva je u stvarnosti. Ona biva prihvaćena zato što se meša ili povezuje s istinom. Uzimanje ploda s drveta poznanja dobra i zla odvelo je u propast naše praroditelje, a prihvatanje mešavine dobra i zla i danas upropašćuje ljude i žene. Um koji se oslanja na zaključke drugih sigurno će, pre ili kasnije, biti zaveden.

Sposobnost razlikovanja onoga što je pravo od onoga što je pogrešno možemo razviti jedino ličnim oslanjanjem na Boga. Svako za sebe mora učiti od Njega iz Njegove reči. Naša moć rasuđivanja data nam je da je upotrebljavamo, i Bog očekuje da se njome služimo. Gospod nas poziva: »Tada dođite, veli Gospod, pa ćemo se suditi.« (Isaija 1,18) Oslanjajući se na Njega, možemo steći mudrost da odbacimo zlo i izaberemo dobro (Isaija 7,15; Jakov 1,5).

Lični činilac je bitan prilikom svakog pravog poučavanja. Hristos je kao Učitelj pojedinačno poučavao ljude. Upravo je u ličnim susretu i druženju obučio Dvanaestoricu. Upravo je u četiri oka, često pred samo jednim slušaocem, davao svoje najdragocenije savete. Poštovanom rabinu prilikom noćnog razgovora na Maslinskoj gori, prezrenoj ženi na Siharskom studencu, otvorio je svoje najbogatije riznice zato što je kod tih slušalaca otkrio prijemčivo srce, otvoren um i osetljiv duh. Čak ni mnoštvo koje se često tiskalo za Njegovim stopama za Hrista nije bilo nerazlučiva masa ljudskih bića. On je neposredno govorio svakom umu i obraćao se svakom srcu. Posmatrao je lica svojih slušalaca, zapažao ozarenost na licu, brze i odobravajuće poglede, koji su Mu govorili da je istina prodrila u dušu; u Njegovom srcu kao odgovor zazvučala bi struna saosećajne radosti.

Hristos je uočavao sposobnosti svakog ljudskog bića. Njega nisu mogle odbiti neugledna spoljašnjost niti nepovoljne okolnosti. On je pozvao Mateja s carine, a Petra i njegovu braću s ribarskog čamca da uče od Njega.

U vaspitnom delu i danas treba pokazati istu zainteresovanost za pojedinca, istu pažnju prema njegovom razvoju. Mnogi naizgled nesposobni mladi ljudi bogato su obdareni talentima koji uopšte nisu iskorišćeni. Njihove sposobnosti leže sakrivene zato što njihovi vaspitači nemaju dara da ih

uoče. Mnogi dečaci ili devojčice, spolja isto tako neprivlačni kao i grubo obraćen kamen, mogu predstavljati dragoceni materijal koji će izdržati probu vrućine, oluje i pritiska. Pravi vaspitač, koji uočava šta njegovi učenici mogu postati, shvatiće vrednost materijala koji obrađuje. On će se lično zainteresovati za svakog učenika i trudiće se da razvije sve njegove sposobnosti. Biće ohrabren svaki, ma kako nesavršen napor učenika da prihvati dobra načela.

Sve mlade treba naučiti da shvate neophodnost i značaj marljivosti. Od nje, mnogo više nego od izuzetne darovitosti, zavisi uspeh. Bez marljivosti i najsjajniji talenti ne vrede mnogo, dok su pravilno usmerenim naporima osobe prosečnih prirodnih sposobnosti ostvarivale čuda. Darovitost, čijim se dostignućima divimo, gotovo uvek, povezana je s neumornim i pravilno usmerenim naporima.

Mlade treba poučiti da teže razvijanju svih svojih sposobnosti, kako manjih tako i većih. Mnogi su skloni da ograniče svoje učenje na određena područja, prema kojima imaju prirodne sklonosti. Ove greške treba se čuvati. Prirodne sklonosti ukazuju na smer u životnom pozivu, i ako su valjane, treba ih pažljivo negovati. Istovremeno, obavezno treba imati na umu da uravnotežen karakter i uspešan rad u bilo kojoj oblasti, u velikoj meri, zavise od skladnog razvoja koji je potekao od brižljive, svestrane pripreme.

Nastavnik mora da se stalno trudi da njegova predavanja budu jednostavna i uticajna. U nastavi mora da se služi mnoštvom ilustracija, čak i kada se obraća starijim učenicima, mora da nastoji da svako njegovo objašnjenje bude jednostavno i jasno. Mnogi učenici starijih godišta po mogućnosti svoga shvatanja samo su deca.

Oduševljenje je važan činilac u vaspitnom delu. U ovom pogledu može nam biti od koristi izjava koju je dao jedan slavni glumac. Nadbiskup od Kenterberija upitao ga je jednom prilikom zašto glumci u pozorišnom komadu tako snažno utiču na svoje slušaoce govoreći o onome što je izmišljeno, dok propovednici Jevanđelja često tako malo utiču na svoje, govoreći o onome što je stvarno. »S dužnim poštovanjem prema Vašoj milosti«, odgovorio je glumac, »dopustite mi da kažem da je razlog jednostavan – on leži u moći oduševljenja. Mi na pozornici govorimo o onome što je izmišljeno kao da je stvarno, a vi na propovedaonici govorite o onome što je stvarno kao da je izmišljeno.«

Nastavnik se u svom radu bavi onim što je stvarno, i zato o tome treba da govori svom snagom i oduševljenjem, kojim ga nadahnjuje poznavanje stvarnosti i važnosti onoga o čemu govori.

Svaki nastavnik mora da učini sve da njegov rad donese određene rezultate. Pre nego što počne da iznosi svoju temu, mora da ima jasan plan i mora da zna šta zapravo želi da postigne. Ne sme da bude zadovoljan svojim izlaganjem, sve dok učenik ne shvati suštinu teme, dok se ne uveri u njenu verodostojnost i ne bude sposoban da jasno izloži ono što je naučio.

Sve dok veliki cilj vaspitanja postoji u umu, mlade treba podsticati da napreduju onoliko koliko im njihove sposobnosti dozvoljavaju. Međutim, pre nego što prihvate izučavanje težih predmeta, neka prvo savladaju lakše. To je često zanemareno. Čak i među studentima viših škola i univerziteta zapažaju se velike praznine u opštem obrazovanju. Mnogi studenti posvećuju svoje vreme višoj matematici, a nisu sposobni da vode jednostavno računovodstvo. Mnogi studiraju govorništvo želeći da postanu vešti govornici, a nisu sposobni da čitaju na razumljiv i uticajan način. Mnogi koji su završili studije retorike ne znaju da sastave i napišu obično pismo.

Dobro poznavanje osnova obrazovanja treba da bude ne samo uslov za primanje u viši razred, već i stalno merilo za nastavak školovanja i napredovanja.

U svakoj oblasti obrazovanja mogu se postići ciljevi mnogo važniji od onih koji se ostvaruju isključivo tehničkim znanjem. Uzmimo za primer učenje jezika. Mnogo je važnija od znanja stranih

jezika, živih ili izumrlih, sposobnost da se na maternjem jeziku lako i tečno piše i govori; nikakva sposobnost stečena poznavanjem gramatičkih pravila ne može po važnosti biti jednaka izučavanju jezika s jedne uzvišenije tačke gledišta. S takvim izučavanjem u velikoj meri povezan je uspeh ili neuspeh u životu.

Osnovna potreba jezika je da bude oslobođen poročnosti, ljubazan i istinit, »spoljašnji izraz unutrašnje lepote«. Bog kaže: »Što je god istinito, što je god pošteno, što je god pravedno, što je god prečisto, što je god preljubazno, što je god slavno, i još ako ima koja dobrodetelj, i ako ima koja pohvala, to mislite.« (Filibljanima 4,8) Ako su misli takve, takav će biti i način izražavanja.

Dom je najbolja škola za takvo učenje jezika; pošto je rad u domu često zanemaren, zahteva se na nastavnika da svojim učenicima pomogne u stvaranju pravilnih navika u govoru.

Nastavnik može mnogo da doprinese suzbijanju zle navike koja je prokletstvo za društvo, za susedstvo i dom – navika klevetanja, ogovaranja i grubog kritikovanja. U tome ne treba štedeti truda. Naglasite učenicima činjenicu da ova navika otkriva nedostatak kulture i uglađenosti i prave dobrote srca; ona onesposobljava za druženje sa zaista vaspitanim i uglađenim ljudima u ovom svetu kao i za zajednicu sa svetima na Nebu.

Užasnuti mislimo o kanibalima koji se goste još toplim i drhtavim mesom svojih žrtava; ali zar su posledice čak i ovakvog običaja strašnije od agonije i propasti koju izaziva pogrešno prikazivanje pobuda, srozavanje ugleda i raščlanjivanje karaktera? Neka deca, a i mladi, nauče šta Bog o tome govori:

»Smrt je i život u vlasti jeziku.« (Priče Solomonove 18,21)

U Pismu se klevetnici svrstavaju među »bogomrsce«, »izmišljače zala«, među one koji su bez ljubavi, »neverni ... nemilostivi«, »puni zavisti, ubistva, svađe, lukavstva, zloćudnosti«. Božja pravednost objavljuje »da koji to čine zaslužuju smrt«. (Rimljanima 1,30.31.29.32) Onaj koga Bog ubraja među građane Siona »govori istinu iz srca svojega«, »ne opada jezikom svojim«, »i ne ruži bližnjega svojega«. (Psalam 15,2.3)

Božja reč osuđuje i upotrebu onih besmislenih fraza i uzrečica koje se graniče s huljenjem. Ona osuđuje neiskrene komplimente, zaobilaženje istine, preterivanja, poslovne prevare, uobičajene u društvu i poslovnom svetu. »Dakle, neka bude vaša reč: Da, da; ne, ne; a što je više od ovoga, oda zla je.« (Matej 5,37)

»Kakav je bezumnik koji baca iskre i strele smrtne, takav je svaki koji prevari bližnjega svojega pa onda veli: Šalio sam se.« (Priče Solomonove 26,18.19)

Tesno povezano s ogovaranjem je prikriveno podmetanje, podmuklo nagoveštavanje, aludiranje, kojim nečisti u srcu pokušavaju da proture zlo, jer se ne usuđuju da ga javno iznesu. Mlade treba naučiti da kidaju svaku vezu s takvim navikama kao što bi se čuvali gube.

U upotrebi jezika možda nema greške, koju bi i stari i mladi bili spremni da sebi tako lako oprostite nego što je brzoplet, nestrpljiv govor. Oni misle da je dovoljan izgovor ako kažu: »Bio sam nepažljiv, nisam stvarno mislio ono što sam rekao!« Međutim, Božja reč to ne uzima tako olako. Pismo kaže:

»Jesi li video čoveka nagla u besedi svojoj? Više ima nadanja od bezumna nego od njega.« (Priče Solomonove 29,20)

»Ko nema vlasti nad duhom svojim, on je grad razvaljen bez zidova.« (Priče Solomonove 25,28)

Naglim, naprasitim, nepromišljenim jezikom u jednom trenutku, može biti izazvano zlo koje ni doživotno kajanje ne može popraviti. O, kolika su srca slomljena, prijatelji izgubljeni, životi uništeni grubim, prenagljenim rečima onih koji su mogli doneti pomoć i isceljenje!

»Ima ko govori kao da mač probada, a jezik je mudrih lek.« (Priče Solomonove 12,18)

Jedna od vrlina koju treba posebno negovati i razvijati u svakom detetu je nesebičnost, koja životu daje toliko prirodne lepote. Od svih karakternih odlika ovo je jedna od najlepših, a za svako potpuno životno delo to je jedna od najbitnijih kvalifikacija.

Deci je neophodno razumevanje, saosećanje i ohrabrenje, ali moramo paziti da u njima ne razvijamo sklonost prema pohvalama. Nije mudro posebno ih isticati niti pred njima ponavljati njihove pametne izjave. Roditelj ili nastavnik koji ima na umu pravi ideal karaktera i mogućnosti za njegovo dostizanje, nikada neće gajiti, niti podsticati zaokupljenost sobom. On u mladima neće podsticati težnju ili nastojanje da prikažu svoje sposobnosti i veštinu. Onaj koji gleda na ono što je iznad njega biće ponizan; i imaće dostojanstvo koje se neće posramiti i zbuniti spoljašnjim sjajem ljudske veličine.

Vrline karaktera ne razvijaju se po nekom proizvoljnom zakonu ili pravilu, već bavljenjem u atmosferi neporočnosti, plemenitosti i istinitosti. Tamo gde postoji, neporočnost srca i plemenitost karaktera pokazaće se u neporočnosti i plemenitosti delovanja i govora.

»Ko ljubi čisto srce, i čije su usne ljubazne, njemu je car prijatelj.« (Priče Solomonove 22,11)

Ono što važi za jezik, važi i za svako drugo proučavanje i mora tako da se vodi da jača i izgrađuje karakter.

Sve ovo odnosi se na izučavanje istorije više nego na izučavanje bilo koje druge nauke. Razmišljajmo o tome s božanske tačke gledišta.

Onako kako se često predaje, istorija je jedva nešto više od izveštaja o podizanju i padanju careva, dvorskim spletkama, pobedama i porazima vojski – malo više od priče o ambiciji i pohlepi, o prevari, okrutnosti i krvoproliću. Tako iznošena, može imati samo pogubne rezultate. Neprihvatljivo nabranje i opisivanje zločina i zverstava, bezakonja i okrutnosti, u mnoga srca seje seme čiji će rod biti žetva zla.

U svetlosti Božje reči, mnogo je bolje otkrivati uzroke koji dovode do uzdizanja i rušenja carstava. Neka mladi proučavaju takve izveštaje, i neka saznaju kako je pravo blagostanje naroda povezano s prihvatanjem božanskih načela. Neka proučavaju istoriju velikih reformnih pokreta i neka uvide da su ta načela, iako prezrena i omrznuta, iako su njihovi zastupnici zatvarani u tamnice i odvođeni na gubilišta, upravo zato i pobeđivala.

Takvo proučavanje otvoriće široke, sveobuhvatne poglede na život. Ono će pomoći mladima da ponešto shvate o životnim odnosima i zavisnostima, da razumeju kako smo divno povezani u veliko bratstvo društava i nacija, i u kolikoj meri tlačenje i ponižavanje jednog člana nanosi gubitak svima.

Izučavanje matematike treba da bude praktično. Neka svaki mladić i devojka i svako dete uči ne samo da rešava izmišljene probleme, već da vodi tačan izveštaj o svojim prihodima i izdacima. Neka koristeći novac uči kako se on pravilno upotrebljava. Bilo da se izdržavaju od doprinosa roditelja ili od vlastite zarade, dečaci i devojčice treba da uče da biraju i kupuju svoju odeću, knjige i druge potrebe; i dok vode izveštaj o svojim izdacima upoznaće, mnogo bolje nego na bilo koji drugi način, vrednost novca i kako se njime treba služiti. Ovakva obuka pomoći će im da razlikuju pravu ekonomičnost od tvrdičluka s jedne strane, i rasipnosti s druge. Pravilno izvođena, ona će ih podsticati na dobročinstvo. Pomoći će mladima da nauče da daju ne zato što ih je iznenadna nesvesna pobuda na to navela, kad su im osećanja bila pokrenuta, već redovno i sistematski.

Na ovaj način svako učenje može postati pomoć u rešavanju onog najvećeg od svih problema – poučavanju ljudi i žena da na najbolji način ispunjavaju svoje životne odgovornosti.

PONAŠANJE

»LJUBAV... JE MILOKRVNA.«

1. KORINĆANIMA 13,4.5

Vrednost lepog ponašanja premalo se ceni. Mnogi koji su dobra srca, nisu srdačni u ponašanju. Mnogi koji zaslužuju poštovanje zbog svoje iskrenosti i čestitosti, pokazuju žalostan nedostatak topline. Ovaj nedostatak kvari njihovu ličnu sreću i nepovoljno utiče na njihovu službu drugima. Nepristojni iz čiste nepromišljenosti često žrtvuju znatan deo najlepših i najkorisnijih životnih iskustava.

Roditelji i nastavnici treba da posvete posebnu pažnju negovanju vedrine i lepog ponašanja. Svi mogu imati radosno lice, ljubazan glas, uljudno ponašanje, a sve to predstavlja činioce uticaja. Decu privlači vedro i veselo ponašanje. Budite prema njima ljubazni i pristojni, i ona će se isto tako ponašati prema vama i prema drugima.

Prava uljudnost se ne uči jednostavnim primenjivanjem pravila lepog ponašanja. Uvek treba negovati pristojno ponašanje; tamo gde načela nisu ugrožena, obzir prema drugima navešće nas da poštujemo prihvaćene običaje; prava uljudnost ne primorava nas da načela žrtvujemo opšte prihvaćenim navikama i običajima. Ona ne priznaje društvene razlike. Ona uči poštovanju samoga sebe, poštovanju dostojanstva čoveka kao čoveka, poštovanju svakog člana velikog ljudskog bratstva.

Postoji opasnost da se prevelika važnost pridaje formi ponašanja i da se mnogo vremena posvećuje poučavanju iz te oblasti. Život ispunjen neumornim naporima koji očekuje sve mlade, težak, često neprijatan rad uložen u obavljanje obične životne dužnosti, a još više u olakšavanje teškog tereta neznanja i bede u svetu – sve to ostavlja malo mesta za običaje.

Mnogi koji pre naglašavaju važnost pravila formalne pristojnosti, pokazuju malo poštovanja prema svemu, čak iako je to bilo dobro, jer ne zadovoljava njihova izveštačena merila. Takvo vaspitanje je pogrešno. Ono ohrabruje oholo kritizerstvo i uskogrudu isključivost.

Sušтина prave pristojnosti je obzirnost prema drugima. Najvažnije i najsolidnije obrazovanje je ono koje uzdiže saučešće i ljubaznost prema svima. Ona kultura koja mlade ne uči da budu poslušni roditeljima, da cene njihove dobre strane, da imaju strpljenja prema njihovim nedostacima, da im pomažu u njihovim potrebama, koja ih ne čini obzirnim i nežnim, velikodušnim i uslužnim prema mladima, starima i nesrećnima, a pristojnim prema svima – takva kultura je promašena.

Prava plemenitost misli i ponašanja pre će se steći u školi božanskog Učitelja nego bilo kakvim držanjem utvrđenih pravila otmenog ponašanja. Njegova ljubav, koja prožima srce, oplemenjuje karakter i oblikuje ga po ugledu na Njegov. Takvo vaspitanje daje nebesko dostojanstvo i nebesko osećanje pristojnosti. Ono ljudsku prirodu čini prijatnom, a ponašanje otmenim što nikada ne može dati površna uglađenost pomodarskog društva.

Biblija zahteva pristojnost, i iznosi mnoge opise nesebičnog duha, otmene ljupkosti i prijatnog temperamenta, što su obeležja prave uglađenosti. Sve su to, ipak, samo odsjaji Hristovog karaktera. Svaka prava nežnost i pristojnost u svetu, čak i među onima koji ne priznaju Njegovo ime, potiče od Njega. On želi da se te osobine savršeno odražavaju u životu Njegove dece. Njegova je namera da ljudi u nama gledaju Njegovu lepotu.

Najbolje izlaganje o lepom ponašanju, koje je ikada zabeleženo, nalazi se u divnom

Spasiteljvom nalogu, i rečima koje je Sveti Duh izrekao preko apostola Pavla – te reči moraju biti neizbrisivo upisane u pamćenje svakog ljudskog bića, i mladoga i staroga:

»Kao što Ja vas ljubih, da se i vi ljubite među sobom.« (Jovan 13,34)

»Ljubav dugo trpi, milokrvna je;

Ne zavidi,

Ljubav se ne veliča,

Ne nadima se,

Ne čini što ne valja,

Ne traži svoje,

Ne srdi se,

Ne misli o zlu,

Ne raduje se nepravdi,

A raduje se istini,

Sve snosi, sve veruje,

Svemu se nada, sve trpi.

Ljubav nikad ne prestaje.«

1. Korinćanima 13,4-8

Strahopoštovanje je druga dragocena vrlina koju treba brižljivo negovati. Pravo strahopoštovanje prema Bogu nastaje iz saznanja o Njegovoj neograničenoj veličini i svesti o Njegovoj prisutnosti. Srce svakog deteta mora biti duboko prožeto tom svešću o Nevidljivom. Dete mora da nauči da poštuje vreme i mesto za molitvu kao i zajednička bogoslužjenja i da ih smatra svetim zato što je Bog prisutan. Kad se strahopoštovanje iskazuje ponašanjem i nastupom, produbljuje se i osećanje koje ga je pokrenulo.

Za mlade i za stare bilo bi dobro da reči iz Svetoga pisma, koje pokazuju kako treba poštovati mesto koje je Bog počastvovao svojim posebnim prisustvom, proučavaju, često ponavljaju i o njima razmišljaju.

»Izuj obuću svoju s nogu svojih«, zapovedio je On Mojsiju kod razgorelog grma, »jer je mesto gde stojiš sveta zemlja.« (2. Mojsijeva 3,5)

Jakov, pošto je u viziji ugledao anđele, uzvikuje: »Zacelo je Gospod na ovom mestu; a ja ne znah ... Ovde je doista kuća Božja, i ovo su vrata nebeska.« (1. Mojsijeva 28,16.17)

»Gospod je u svetoj crkvi svojoj; muči (ćuti) pred njim, sva Zemljo!« (Avakum 2,20)

»Jer je Gospod velik Bog

I velik Car nad svim bogovima ...

Hodite, poklonimo se, pripadnimo,

Kleknimo pred Gospodom Tvorcem svojim.«

»On nas je stvorio i mi smo dostojanje Njegovo,

Narod Njegov i ovce paše Njegove.

Ulazite na vrata Njegova sa slavom,

*U dvore Njegove s hvalom.
Slavite Ga i blagosiljajte ime Njegovo!«*

Psalam 95,3-6; 100,3.4

Strahopoštovanje treba pokazati i prema Božjem imenu. Nikada ne bismo smeli da to ime olako ili nepromišljeno izgovaramo. Čak i u molitvi treba izbegavati Njegovo često i nepotrebno ponavljanje. »Ime je njegovo sveto, i valja Mu se klanjati.« (Psalam 111,9) Dok ga izgovaraju, anđeli pokrivaju svoje lice. S kakvim bismo strahopoštovanjem mi, pali i grešni, trebalo da Ga izgovaramo svojim usnama!

Moramo da poštujemo strahopoštovanje i prema Božjoj reči. Moramo pokažemo štampani tekst, nikada ne smemo da ga upotrebljavamo u obične svrhe niti da s njim nemarno postupamo. Pismo nikada ne treba navoditi u šaljivom duhu, niti ga prepričavati da bismo izrekli neku duhovitost. »Sve su reči Božje čiste«, »srebro u vatri očišćeno od zemlje, sedam puta pretopljeno.« (Priče Solomonove 30,5; Psalam 12,6)

Deca, pre svega, treba da nauče da se pravo strahopoštovanje iskazuje poslušnošću. Ništa što je Bog zapovedio nije nevažno, i ne postoji drugi način da se iskaže strahopoštovanje, koje bi Mu bilo tako ugodno, kao poslušnošću prema onome što je On kazao.

Strahopoštovanje treba pokazati i prema Božjim predstavnicima – prema propovednicima, učiteljima i roditeljima koji su pozvani da govore i deluju u Njegovo ime. Poštujući njih, Njemu ukazujemo čast.

Bog posebno zahteva da se nežno poštovanje ukazuje i ostarelima. On kaže: »Seda je kosa slavna kruna, nalazi se na putu pravednom.« (Priče Solomonove 16,31) Ona govori o bitkama koje su vođene i pobedama koje su postignute; o teretima koji su nošeni i iskušenjima koja su savladana. Ona govori o umornim stopama koje se bliže odmoru, o mestima koja će uskoro ostati prazna. Pomozite deci da misle o tome, i ona će ulepšati put ostarelih svojom uljudnošću i poštovanjem, i slušajući zapovest uneti ljupkost i lepotu u svoj mladi život: »Pred sedom glavom ustani, i poštuj lice starčevo.« (3. Mojsijeva 19,32)

Očevi i majke i učitelji moraju mnogo više da cene odgovornost i čast koju im je Bog dao čineći ih svojim predstavnicima pred detetom. Karakter otkriven u svakodnevnom dodiru s detetom prikazaće mu na dobro ili na zlo, ove Božje reči:

»Kako otac žali sinove, tako Gospod žali one koji Ga se boje.« (Psalam 103,13) »Kao kad koga mati njegova teši, tako ću Ja vas tešiti.« (Isaija 66,13)

Srećno je dete u kome ove reči bude ljubav, zahvalnost i poverenje; dete kome roditeljska i učiteljeva nežnost, pravednost i trpeljivost prikazuju Božju ljubav, pravednost i trpeljivost; dete koje poverenjem, pokornošću i strahopoštovanjem prema svojim zemaljskim zaštitnicima uči da iskazuje poverenje, poslušnost i strahopoštovanje prema svom Bogu. Onaj, koji je detetu ili učeniku dao takav dar, predao mu je blago, koje je mnogo dragocenije od bogatstva iz svih vekova – blago koje je trajno kao večnost.

ODEVANJE I VASPITANJE

»U PRISTOJNOM ODELU«,

»SVA JE UKRAŠENA KĆI CAREVA IZNUTRA.«

1. TIMOTIJU 2,9; PSALAM 45,13

Vaspitanje nije potpuno ako nisu otkrivena i načela pravilnog odevanja. Bez takvog poučavanja, vaspitno delo često se ometa i kvari. Ljubav prema odevanju i odanost modi spadaju među najopasnije suparnike učitelju i među najteže prepreke vaspitanju.

Moda je gospodarica koja vlada gvozdеноm rukom. U mnogim domovima snaga, vreme i pažnja roditelja i dece troši se na zadovoljavanje njenih zahteva. Bogati se trude da nadmaše jedni druge u prihvatanju njenih stilova koji se stalno menjaju; srednji i siromašniji slojevi pokušavaju da se približe merilima, koje su postavili oni za koje smatraju da su iznad njih. Kad su sredstva ili snaga ograničeni, a želja za elegancijom velika, teret postaje skoro nepodnošljiv.

Mnogima nije važno da li odeća pristoji da li je lepa; ako se moda promeni, i nju treba preraditi ili odbaciti. Članovi domaćinstva osuđeni su na beskrajno mučenje. Nema vremena za vaspitavanje dece, nema vremena za molitvu i proučavanje Biblije, za pomaganje mlađima da se upoznaju s Bogom preko Njegovih dela.

Nema vremena ni novca za dobročinstva. Porodična trpeza često je u oskudici. Hrana je rđavo izabrana i na brzinu pripremljena, a zahtevi prirode samo delimično zadovoljeni. Tako se stvaraju loše navike u ishrani koje izazivaju bolest ili navode na neumerenost.

Sklonost prema isticanju navodi na rasipništvo, i u mnogim mladim ljudima uništava želju za plemenitijim životom. Umesto da teže da steknu obrazovanje, oni se rano prihvataju nekog posla da bi zaradili novac i tako zadovoljili svoju strast za odevanjem. Ova strast je mnoge mlade devojke odvela u propast.

U mnogim domovima porodični izvori prihoda previše su opterećeni. Otac, nemoćan da zadovolji zahteve majke i dece, u iskušenju je da postane nepošten, i sve se opet završava sramotom i propašću.

Bogoslužnja i dan odmora, takođe, nisu izuzeti od vlasti mode. Ovo vreme, naprotiv, pruža priliku za još veće prikazivanje njene moći. Crkva je postala mesto za održavanje modnih revija, a o modi se razmišlja više nego o propovedi. Siromašni koji nisu u stanju da zadovolje zahteve mode izostaju iz crkve. Dan odmora provodi se u neradu, a mladi često u društvu koje rđavo utiče na njih.

U školi, neprikladno i neudobno odevanje onesposobljava devojke i za učenje i rekreaciju. Njihove misli toliko su obuzete odevanjem da nastavnik ima težak zadatak da privuče njihovu pažnju.

Da bi ih oslobodio opčinjenosti modom, nastavnik često ne može da nađe uspešnije sredstvo od dodira s prirodom. Neka učenici dožive zadovoljstva koja postoje pored reke, jezera ili mora; neka se penju na brda, neka gledaju lepotu zalaska Sunca, istražuju riznice šuma i polja; neka se upoznaju s uživanjem koje pruža gajenje biljaka i cveća; tada će im neka dodatna pantljika ili čipka postati potpuno beznačajna.

Pomozite mladima da uvide da bez jednostavnosti u odevanju, kao i u ishrani, nema ni intelektualne veličine. Povedite ih da razmišljaju koliko moraju učiti i raditi; koliko su dani mladosti

dragoceni u pripremanju za životno delo. Pomozite im da shvate kakva se blaga kriju u Božjoj reči, u knjizi prirode, i u životopisima plemenitih ljudi.

Neka se njihove misli bave patnjama koje mogu ublažiti. Pomozite im da uvide da novcem bačenim na razmetanje lišavaju sebe novca kojim bi mogli da nahrane gladne, odenu neodevene i uteše žalosne.

Oni ne smeju propustiti divne prilike koje im život pruža niti dozvoliti da im um zakržlja, zdravlje propadne i sreća razori samo zato da bi zadovoljili zahteve koji nisu diktirani ni razumom, ni udobnošću, ni lepotom.

Mladi istovremeno moraju naučiti da shvate pouku prirode: »Sve je učinio da je lepo u svoje vreme.« (Propovednik 3,11) Naša prednost je da odevanjem, kao i svim ostalim, ukažemo čast svome Stvoritelju. On želi da naša odeća bude ne samo uredna i zdrava već i prikladna i pristojna.

Karakter neke osobe procenjuje se prema načinu njenog odevanja. Istančan ukus i plemenit um iskazuje se izborom jednostavne i prikladne odeće. Čedna jednostavnost u odevanju, sjedinjena sa skromnošću u ponašanju, učiniće mnogo da mlada žena bude okružena atmosferom svete uzdržanosti, koja će je zaštititi od mnogobrojnih opasnosti.

Neka devojke nauče da u veštinu odevanja spada i sposobnost da same sebi sašiju odeću. Ovakvu želju treba da gaji svaka devojka. Ona tu priliku da bude korisna i nezavisna, ne sme propustiti.

Pravo je da volimo lepotu i težimo za njom; ali Bog želi da najpre volimo i tražimo najvišu lepotu – koja neće propasti. Najbolji proizvodi ljudske veštine nemaju lepotu koja bi se mogla uporediti s lepotom karaktera, koji u Božjim očima ima »veliku cenu«.¹ (1. Petrova 3,4)

Neka mladi i deca nauče da za sebe izaberu carsko ruho, izatkano na nebeskom razboju, »svilu čistu i belu« (Otkrivenje 19,8), koju će nositi svi sveti sa Zemlje. Ovo ruho, Hristov neokaljani karakter, besplatno je ponuđeno svakom ljudskom biću, i svi koji ga prime, nosiće ga već ovde.

Objasnite deci da se odevaju divnim ruhom Hristovog karaktera, kada se bave neporočnim mislima, koje su nadahnute ljubavlju, i kada čine ljubazna i korisna dela. Ta odeća učiniće ih lepima i omiljenima ovde, a u večnosti daće im pravo da uđu u palatu koja pripada Vladaru. Njegovo obećanje glasi:

»I hodaće sa mnom u belima, jer su dostojni.« (Otkrivenje 3,4)

¹ Prevod: L. Bakotić

SUBOTA

»I SUBOTE MOJE SVETKUJTE DA SU ZNAK IZMEĐU MENE I VAS,
DA ZNATE DA SAM JA GOSPOD.«
JEZEKILJ 20,20

Vrednost Subote, Dana od odmora, kao vaspitnog sredstva je neprocenjiva. Sve što Bog od nas traži, opet nam vraća, ukrašeno, preobraženo Njegovom slavom. Desetak koji je Bog zahtevao od Izrailja, bio je određen da se u svoj veličanstvenoj lepoti, sačuva među ljudima, slika Njegovog hrama na Nebu, zalog Njegove prisutnosti na Zemlji. Tako se i deo našeg vremena, koji On traži od nas, ponovo nama vraća noseći Njegovo ime i pečat. On kaže: »Jer je znak između Mene i vas ... da znate da sam Ja Gospod«; »jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima; a u sedmi dan počinu; zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga«. (2. Mojsijeva 31,13; 20,11) Subota je znak stvaralačke i otkupiteljske moći; ona ukazuje na Boga kao Izvor života i znanja; ona podseća na čovekovu prvobitnu slavu, i tako postaje svedok Božje namere da nas obnovi po svom obličju.

I Subota i porodica ustanovljeni su u Edemu, i Božja želja je da ostanu neraskidivo povezani. Mi toga dana, više nego ijednog drugog, možemo živeti edemskim životom. Prema Božjem planu članovi porodice treba da budu udruženi u radu i proučavanju, na bogoslužnju i rekreaciji, otac kao sveštenik u svome domu, a oba roditelja kao učitelji i prijatelji svojoj deci. Međutim, posledice greha, koje su promenile životne uslove, u velikoj meri poremetile su ovu zajednicu. Otac u toku sedmice često jedva vidi lice svoje dece. On skoro da nema nikakve prilike da druguje s decom i da ih poučava. Međutim, Božja ljubav postavila je granicu radnim zahtevima. Na dan odmora On je svoju milostivu ruku stavio na Subotu. Na taj svoj dan, On je članovima porodice pružio priliku da budu u zajednici s Njime, s prirodom i međusobno.

Pošto je Dan od odmora spomenik stvaralačkoj sili, on je dan iznad svih ostalih, jer tada treba da se upoznajemo s Bogom preko Njegovih dela. U dečijim mislima i sama pomisao na dan Subotu treba da bude povezana sa lepotom u prirodi. Srećna je porodica koja u Subotu može poći na mesto bogoslužnja kao što je Isus sa svojim učenicima išao u sinagogu – preko polja, uz obalu jezera i kroz šumarke. Srećni su otac i majka koji svoju decu mogu učiti Božjoj pisanoj reči služeći se slikama sa otvorenih stranica knjige prirode; koji se mogu okupljati pod zelenim drvećem, na svežem čistom vazduhu, da proučavaju Reč i pevaju hvalu nebeskom Ocu.

Roditelji takvim druženjem mogu povezati srce svoje dece sa sobom, i na taj način sa Bogom, vezama koje se nikad neće prekinuti.

Subota pruža izvanredne mogućnosti za intelektualno usavršavanje. Biblijsku pouku ne treba proučavati u subotu ujutro brzim pogledom na njen tekst, već pouku za sledeću sedmicu treba pažljivo proučiti u subotu posle podne, a zatim je svakodnevno ponavljati i rasvetljavati tokom sedmice. Tako će se pouka urezati u pamćenje kao blago koje se nikada neće izgubiti.

Slušajući propoved, neka i roditelji i deca beleže tekstove i navode iz Pisma i, što je više moguće, iznesene misli da bi o njima razgovarali u kući. To će mnogo doprineti da se ukloni umor koji često obuzima decu za vreme slušanja propovedi i da se kod svih razvije navika da budu pažljivi i sabrani.

Razmišljanje o iznesenim temama otvoriće učeniku riznice o kojima nikada nije ni sanjao. On

će u svom životu dokazati stvarnost iskustva opisanog u Bibliji:

»Kad se nađoše reči Tvoje, pojedoh ih, i reč Tvoja bi mi radost i veselje srcu mojemu.« (Jeremija 15,16)

»Razmišljam o naredbama Tvojim.« »Bolji su od zlata i dragog kamenja ... I slugu Tvojega oni su prosvetlili; ko ih drži, ima veliku platu.« (Psalam 119,48; 19,10.11)

VERA I MOLITVA

»VERA JE PAK TVRDO ČEKANJE ONOGA ČEMU SE NADAMO.«

»VERUJTE DA ĆETE PRIMITI; I BIĆE VAM.«

JEVREJIMA 11,1; MARKO 11,24

Vera je poverenje u Boga – verovanje da nas voli i da zna šta je najbolje za nas. Ona nas tako navodi da umesto svoga, izaberemo Njegov put. Umesto našeg neznanja, ona prihvata Njegovu mudrost; umesto naše slabosti, Njegovu silu; umesto naše grešnosti, Njegovu pravednost. Naš život, mi sami, sve je to Njegovo; vera priznaje Njegovo pravo vlasništva i prihvata blagoslove koje ono donosi. Istina, čestitost, neporočnost, istaknuti su kao tajna uspeha u životu. Vera nas upravo nadahnjuje ovim načelima.

Svaka dobra pobuda ili težnja je dar od Boga; vera prima od Boga život, koji jedini može da pokrene pravi rast i napredak.

Treba potanko objasniti kako vera jača. Svako Božje obećanje povezano je s uslovima. Ako želimo da činimo Njegovu volju, na raspolaganju nam je sva Njegova snaga. Svaki dar koji On obećava sadržan je u samome obećanju. »Seme je reč Božja.« (Luka 8,11) Kao što je sigurno da je hrast u žiru, tako je sigurno i da je Božji dar u Njegovom obećanju. Ako primamo obećanje, imamo i dar.

Vera koja nas osposobljava da primamo Božje darove, i sama je dar od koga je određena mera usađena u svako ljudsko biće. Ona raste kad se vežba u primanju Božje reči. Da bismo ojačali veru, moramo je često povezivati s Rečju.

Prilikom proučavanja Biblije, učeniku treba pomoći da shvati silu Božje reči. Prilikom stvaranja: »On reče, i postade; On zapovedi, i pokaza se.« On »zove ono što nije kao ono što jest« (Psalam 33,9; Rimljanima 4,17); jer kad ih On pozove, tu su.

Koliko su se puta oni koji su verovali Božjoj reči, iako sami po sebi potpuno bespomoćni, oduprli sili celoga sveta – Enoh, neporočan u srcu, svet u životu, držeći se čvrsto svoje vere u pobedu pravednosti nasuprot pokvarenom i ismevačkom naraštaju; Noje i njegov dom nasuprot ljudima svoga vremena, ljudima najveće fizičke i mentalne snage i najnižeg morala; deca Izrailjeva na obali Crvenog mora, bespomoćno, uplašeno mnoštvo robova, nasuprot najmoćnijoj vojsci najmoćnijeg naroda na kugli zemaljskoj; David, dečak pastir, kome je Bog obećao presto, nasuprot Saulu, tadašnjem vladaru, odlučnom da zadrži svoju vlast; Sedrah i njegovi drugovi u vatri, a Navuhodonosor na prestolu; Danilo među lavovima, njegovi neprijatelji na visokim položajima u carstvu; Isus na krstu i jevrejski sveštenici i glavari koji čak i rimskog namesnika prisiljavaju da ispuni njihovu volju; Pavle u lancima, vođen da umre smrću zločinca i Neron, despotski vladar svetske imperije.

Ovakvi primeri ne nalaze se samo u Bibliji. Njih ima mnogo u svakom zapisu o ljudskom napretku. Valdenžani i Hugenoti, Viklif i Hus, Jeronim i Luter, Tindal i Noks, Cincendorf i Vesli, i mnoštvo drugih svedočili su o sili Božje reči nasuprot ljudskoj sili i politici koja podupire zlo. Oni pripadaju pravom plemstvu u ovome svetu. To je Njegova prava carska loza. Današnja omladina pozvana je da zauzme svoje mesto u toj lozi.

Vera je isto tako potrebna u malim kao i u velikim događajima u životu. Ako imamo

nepokolebljivo poverenje u Boga, uživamo Njegovu podršku u svim svojim svakodnevnim zanimanjima i poslovima.

Gledan s ljudskog stanovišta, život je za sve nas neugažena staza. To je staza kojom, što se tiče naših važnijih iskustava, svako mora hodati sam. U naš unutrašnji život nijedno drugo ljudsko biće ne može potpuno proniknuti. Kad malo dete krene na ovo putovanje na kojem, pre ili kasnije, samo mora da izabere svoj smer, samo da odluči o svojoj večnoj sudbini, koliko treba iskreni da budu napori da ga usmerimo da svoje poverenje pokloni sigurnom Vodiču i Pomoćniku!

Kao štit protiv iskušenja i kao poziv na neporočnost i istinu, nijedan drugi uticaj ne može se uporediti sa svešću o Božjem prisustvu. »Nego je sve golo i otkriveno pred očima Onoga kojemu govorimo.« »Čiste su oči Tvoje, da ne možeš gledati zla, i bezakonja ne možeš gledati.« (Jevrejima 4,13; Avakum 1,13) Ova misao bila je Josifov štit protiv pokvarenosti u Egiptu. Zavodničkom kušanju odgovorio je odlučno: »Kako bih učinio takvo grdno zlo i Bogu zgrešio?« (1. Mojsijeva 39,9) Vera će, ako se gaji, takav štit dati svakoj duši.

Samo će svest o Božjem prisustvu moći da protera strah koji bi plašljivom detetu od života učinio teret. Ono u svoje pamćenje treba da ureže obećanje: »Anđeli Gospodnji stanom stoje oko onih, koji se njega boje, i izbavljaju ih.« (Psalam 34,7) Neka čita prekrasni izveštaj o Jelisiju u planinskom gradu, dok između njega i četa naoružanih neprijatelja stoji moćni krug nebeskih anđela. Neka čita kako se pred Petrom u tamnici i osuđenom na smrt pojavio Božji anđeo; kako je Božjeg slugu poveo u sigurnost, pored naoružanih stražara, kroz masivna vrata i veliku gvozdenu kapiju s prevornicama i zasunima. Neka čita o prizoru na moru kada se zatvorenik Pavle, na svom putu prema sudu i gubilištu, obratio olujom šibanim vojnicima i mornarima izmučenim od rada, nespavanja i dugog posta, i izgovorio reči pune ohrabrenja i nade: »I evo sad vas molim da budete dobre volje ... jer u ovu noć stade preda me anđeo Boga kojega sam ja i kome služim, govoreći: Ne boj se, Pavle! Valja ti doći pred ćesara; i evo ti darova Bog sve koji se voze s tobom.« S verom u ovo obećanje Pavle je uveravao svoje saputnike: »Nijednome od vas dlaka s glave neće otpasti.« Tako se i zbilo. Zato što se na brodu nalazio jedan čovek preko koga je Bog mogao da deluje, svi mnogobošci oličeni u vojnicima i mornarima bili su sačuvani. »I tako iziđoše svi živi na zemlju.« (Dela apostolska 27,22–24.34.44)

Sve ovo nije zapisano da bismo mogli samo da čitamo i divimo se, već da ista vera, koja je delovala u Božjim slugama u davnini, može da deluje i u nama. Bog će i sada delovati, isto tako snažno kao i nekada, tamo gde se našu verna srca da budu put Njegovoj sili.

Neka oni koji nemaju poverenja u sebe, koje nedostatak samopouzdanja navodi da izbegavaju brigu i odgovornost, budu poučeni da se oslone na Boga. Tako će mnogi među onima koji bi inače bili samo brojka u svetu, možda samo bespomoćno breme za druge, biti sposobni da kažu zajedno s apostolom Pavlom: »Sve mogu u Isusu Hristu, koji mi moć daje.« (Filibljanima 4,13)

Detetu koje je brzo da se usprotivi nepravdi, vera pruža dragocene pouke. Spremnost da se odupre zlu ili da se osveti za nepravdu, često je izazvana dubokim osećanjem pravičnosti i aktivnim, energičnim duhom. Poučite takvo dete da je Bog večni Čuvar pravde. On se nežno brine o bićima koja je toliko ljubio da je dao svoga najdražeg Ljubljenoga da ih spase. On će se obračunati sa svakim zločincem.

»Jer ko tiče u vas, tiče u zenicu oka Njegova.« (Zaharija 2,8)

»Predaj Gospodu put svoj, i uzdaj se u Njega, On će učiniti. I izvešće kao videlo pravdu tvoju, i pravicu tvoju kao podne.« (Psalam 37,5.6)

»Bog je Utočište ubogome, Utočište u nevolji. U Tebe se uzdaju koji znaju ime Tvoje, jer ne ostavljaš onih koji Te traže, Gospode!« (Psalam 9,9.10)

Bog očekuje da saučešće koje pokazuje prema nama i mi pokažemo prema drugima. Neka se razdražljivi, ponositi i osvetoljubivi ugledaju na Onoga koji je krotak i ponizan, koji je kao jagnje vođen na zaklanje, koji se nije svetio poput ovce neme pred onima koji je strižu. Neka gledaju na Onoga koga su naši gresi proboli, a naše boli opteretile, i naučice da podnose, da se uzdržavaju i opraštaju.

Verom u Hrista može da se ukloni svaki nedostatak karaktera, svaka mrlja očisti, svaka mana popravi, svaka vrlina razvije.

»Da budete ispunjeni u Njemu.« (Kološanima 2,10)

Molitva i vera usko su povezane, i treba ih zajedno proučavati. Molitva vere je božansko umeće; to je umeće kojim mora ovladati svako ko želi da njegovo životno delo bude uspešno. Hristos kaže: »Sve što ištete u svojoj molitvi, verujte da ćete primiti; i biće vam.« (Marko 11,24) On objašnjava da naša molba mora biti u skladu s Božjom voljom; moramo tražiti ono što je On obećao, i što god primimo, mora biti upotrebljeno tako da se ispuni Njegova volja. Ako se ispune uslovi, ispuniće se i obećanje.

Mi smemo da tražimo oprostjenje greha, Svetoga Duha, prirodu sličnu Hristovoj, mudrost i snagu da radimo Njegovo delo, svaki dar koji je On obećao; zatim moramo da verujemo da ćemo primiti, i zahvaliti Bogu što smo primili.

Nije potrebno da tražimo bilo kakav spoljašnji dokaz blagoslova. Dar se nalazi u obećanju, i mi možemo da se bavimo svojim poslom sigurni da Bog može da ispuni ono što je obećao i da će dar, koji već imamo, kad nam bude najpotrebniji postati stvarnost.

Živeti tako od svake Božje reči znači predati Mu ceo svoj život. Tada ćemo neprekidno osećati svoje siromaštvo i zavisnost, čežnju srca za Bogom. Molitva je neophodna jer je to život duše. Porodična molitva i javna molitva imaju svoje mesto; ali tajni razgovor s Bogom u stvari održava život duše.

Mojsije je upravo na gori s Bogom ugledao sliku one divne zgrade koja treba da postane prebivalište Božje slave. Upravo na gori s Bogom, na tajnom mestu molitve, i mi moramo razmišljati o božanskom slavnom idealu za čovečanstvo. Na taj način bićemo osposobljeni da tako oblikujemo zgradu svoga karaktera da se na nama može ispuniti Njegovo obećanje: »Useliću se u njih i živeću u njima, i biću im Bog i oni će biti Moj narod.« (2. Korinćanima 6,16)

Isus je za vreme svog zemaljskog života, upravo u toku časova molitve nasamo primao mudrost i silu. Neka mladi slede Njegov primer i neka u zoru i sumrak odvoje tihe trenutke za razgovor sa svojim Ocem na nebesima. Neka i u toku dana uzdižu svoja srca Bogu. Na svakom koraku našeg puta On govori: »Jer Ja Gospod Bog tvoj držim te za desnicu, i kažem ti: ne boj se, Ja ću ti pomagati.« (Isaija 41,13) Kad bi naša deca, u zori svoje mladosti naučila ove pouke, kakvu bi to svežinu i silu, kakvu radost i zadovoljstvo unelo u njihov život!

To su pouke koje može preneti samo onaj koji ih je lično naučio. Učenja Pisma nemaju veći uticaj na mlade samo zato što mnogi roditelji i učitelji tvrde da veruju Božjoj reči, a svojim životom poriču njenu silu. Ponekad su mladi u prilici da osete silu Reči. Oni uviđaju svu dragocenost Hristove ljubavi. Oni vide lepotu Njegovog karaktera, mogućnosti koje pruža život u Njegovoj službi. Međutim, uviđaju da je život onih koji kažu da poštuju Božja načela potpuno drukčiji. Na koliko se ljudi mogu s pravom primeniti reči, koje je izgovorio prorok Jezekilj:

»Sinovi naroda tvojega ... govore jedan drugome, svaki bratu svojemu, i vele: Hodite i čujte kakva reč dođe od Gospoda. I dolaze k tebi kao kad se narod skuplja, i narod moj seda pred tobom, i

sluša reči tvoje, ali ih ne izvršuje; u ustima su im ljupke, a srce njihovo ide za svojim lakomstvom. I gle, ti si im kao ljupka pesma, kao čovek lepa glasa i koji dobro svira; slušaju reči tvoje, ali ih ne izvršuju.« (Jezekilj 33,30–32)

Jedno je pristupati Bibliji kao knjizi punoj dobrih saveta, koje treba slušati onoliko koliko su u skladu s duhom vremena i s našim položajem u svetu; sasvim je drugo smatrati je onim što ona zaista jeste – rečju živoga Boga, rečju koja je naš život, rečju koja treba da oblikuje naše aktivnosti, naše reči, i naše misli. Držati Božju reč bilo u čemu manjom od toga, znači odbaciti je. Zato što je na ovakav način odbacuju i oni koji kažu da veruju u nju, osnovni je uzrok sumnje i neverstva među mladima.

Napetost, kakva se nikada ranije nije mogla videti, zahvata svet. Zadovoljstva, sticanje novca, borba za vlast, kao i borba za opstanak, strahovitom silom zaokupljaju telo, um i dušu. Bog progovara usred ove nerazumne jurnjave. On nas poziva da se povučemo u samoću i razgovaramo s Njime. »Utolite i poznajte da sam Ja Bog.« (Psalam 46,10)

Mnogi, čak ni u trenucima molitve, ne primaju blagoslov iz stvarne zajednice s Bogom. Oni previše žure. Brzim koracima prolaze kroz krug Hristove uzvišene prisutnosti, zaustavljajući se možda samo za trenutak u njegovim svetim granicama, ali ne čekaju savet. Oni nemaju vremena da ostanu s božanskim Učiteljem. Sa svojim teretima vraćaju se na svoj posao.

Ovakvi ljudi neće moći da postignu stvarni uspeh, sve dok ne shvate u čemu je tajna sile. Oni moraju odvojiti vreme da razmišljaju, da se mole, da od Boga očekuju obnavljanje svoje fizičke, mentalne i duhovne snage. Njima je potreban okrepljujući uticaj Božjeg Duha. Kad ga budu primili, biće prožeti novim životom. Malaksalo telo i umorni mozak biće osveženi, a natovareno srce odmoreno.

Ne samo kratko zaustavljanje u Njegovoj blizini, već lična veza s Hristom, druženje s Njime je naša potreba. Kako će srećna biti deca u našim domovima i učenici u našim školama kad roditelji i nastavnici u vlastitom životu steknu dragoceno iskustvo opisano rečima iz Pesme nad pesmama:

*»Što je jabuka među drvetima šumskim,
To je dragi moj među momcima;
Želeh hlada njezina, i sedoh,
I rod je njezin sladak grlu mojemu.
Uvede me u kuću gde je gozba,
A zastava mu je ljubav k meni.«*

Pesma nad pesmama 2,3.4

ŽIVOTNO DELO

»ZA ONIM ŠTO JE NAPRED SEŽEM SE.«

FILIBLJANIMA 3,13

Za postizanje uspeha u bilo kojoj oblasti, mora da postoji određeni cilj. Onaj koji želi da u životu postigne pravi uspeh, mora pred očima stalno imati cilj vredan truda. Takav je cilj postavljen današnjoj omladini. Nebeska misao o objavljivanju Jevanđelja svetu u ovom naraštaju, najplemenitiji je cilj kome se može posvetiti jedno ljudsko biće. On otvara polje za rad svakome čije je srce Hristos dirnuo.

Božja namera s decom koja rastu u našim domovima mnogo je šira, dublja i viša, nego što to naš ograničeni razum može da shvati. Bog je iz najskromnijih prilika u prošlim vremenima pozivao one koji su se pokazali verni, da svedoče za Njega na najvišim mestima u svetu. Mnogi mladići koji danas rastu, kao što je Danilo rastao u svom judejskom domu, proučavajući Božju reč i Njegova dela i obavljajući verno svoje dužnosti, stajace jednom u zakonodavnim skupštinama, u sudskim dvoranama ili carskim dvorovima kao svedoci Cara nad carevima. Mnogi će biti pozvani da obave izuzetnu službu. Ceo svet otvara se Jevanđelju. Etiopija pruža svoje ruke k Bogu. Iz Japana i Kine i Indije, iz zemalja našeg kontinenta koje su još pokrivene tamom, iz svih krajeva našeg sveta dopire uzdah grehom ranjenih srca koja traže da upoznaju Boga ljubavi. Milioni i milioni nikada nisu ni čuli o Bogu ili o Njegovoj ljubavi koja se otkrila u Hristu. Njihovo pravo je da steknu to znanje. Oni imaju isto pravo na Spasiteljevu milost kao i mi. Na nama koji smo primili ovo znanje i na našoj deci, kojoj ćemo ga preneti, počiva odgovornost da se odazovemo na njihov vapaj. Svakom domaćinstvu i svakoj školi, svakom roditelju, nastavniku i detetu koje je obasjala svetlost Jevanđelja, upućeno je u ovom sudbonosnom času pitanje postavljeno carici Jestiri u onom značajnom trenutku izrailjske istorije: »Ko zna nisi li za ovakvo vreme došla do carstva?« (Jestira 4,14)

Oni koji razmišljaju o posledicama ubrzavanja ili ometanja Jevanđelja obično misle o posledicama koje to ostavlja na njih ili na svet. Retki razmišljaju kako to deluje na Boga. Malo ljudi misli na patnje koje je greh prouzrokovao našem Stvoritelju. Celo Nebo trpelo je u Hristovoj samrtnoj borbi; to trpljenje nije ni počinjalo niti se završavalo Njegovim pojavljivanjem u obličju čoveka. Krst našim otupelim čulima otkriva bol koji je greh, od samog svog začetka, nanosio Božjem srcu. Bogu nanosi bol svako udaljavanje od pravde, svako okrutno delo, svaki čovekov neuspeh da dostigne božanski ideal. Kad su nekada davno na Izrailj došle nevolje kao neizbežna posledica odvajanja od Boga – podložnost neprijateljima, okrutnost i smrt, bilo je rečeno da »stadoše služiti Gospodu; i sažali mu se radi muke sinova Izrailjevih«. »U svakoj tuzi njihovoj On beše tužan ... i podiže ih i nosi ih sve vreme.« (Sudije 10,16; Isaija 63,9)

Njegov »Duh moli se za nas uzdisanjem neiskazanim«. Dok »sva tvar uzdiše i tuži s nama« (Rimljanima 8,26.22), srce beskonačnog Oca saoseća u bolu. Naš svet je velika kuća jada, prizor takve bede da se ne usuđujemo ni svojim mislima da dozvolimo da se njome bave. Da smo shvatili kolika je, teret bi bio zaista nepodnošljiv. Ali Bog sve to oseća. Da bi uništio greh i njegove posledice, On je žrtvovao svoga Najdražega i nama dao moć da u saradnji s Njim, tom prizoru bede učinimo kraj. »I propovedaće se ovo Jevanđelje o carstvu po svemu svetu za svedočanstvo svim narodima. I tada će doći posledak.« (Matej 24,14)

Hristos je zapovedio svojim sledbenicima: »Idite po svemu svetu i propovedite Jevandjelje svakom stvorenju.« (Marko 16,15) Nisu svi pozvani da budu propovednici ili misionari u uobičajenom smislu te reči; ali svi mogu biti Hristovi saradnici u objavljivanju »Radosne vesti« svojim bližnjima. Zapovest je upućena svima, velikima i malima, učenima i nenaučenima, starima i mladima.

Imajući pred očima ovu zapovest, zar svoje sinove i kćeri možemo vaspitavati za život u kome će poštovati ustaljene navike i običaje, za život naizgled hrišćanski, ali bez Hristovog samoodricanja, za život nad kojim Onaj koji je istina mora da izgovori osudu: »Ne poznajem vas«?

Hiljade čine tako. Trude se da svojoj deci osiguraju prednosti Jevandjelja, a odriču se njegovog duha. Tako ne može biti. Oni koji odbijaju prednost zajednice s Hristom u službi, odbacuju jedinu školu koja ih osposobljava da s Njim učestvuju u Njegovoj slavi. Odbacuju školu koja u ovom životu daje snagu i plemenitost karakteru. Mnogi očevi i majke koji su svojoj deci uskratili krst Hristov, prekasno su shvatili da su ih tako predali neprijatelju Boga i ljudi. Zapečatili su njihovu propast ne samo za budući već i za sadašnji život. Iskušenja su ih nadvladala. Odrasla su da budu prokletstvo svetu, a bol i sramota onima koji su ih rodili.

Čak i kad teže da se pripreme za Božju službu, mnogi krenu drugim putem zbog pogrešnih vaspitnih metoda. Široko je rasprostranjeno mišljenje da se život sastoji od odvojenih razdoblja, razdoblja učenja i razdoblja rada – od pripremanja i izvršavanja. Da bi ih pripremili za životnu službu, mlade šalju u školu da u proučavanju knjiga steknu znanje. Odvojeni od odgovornosti svakodnevnog života, oni se toliko posvećuju učenju da često gube iz vida njegovu svrhu. Žar njihovog mladalačkog posvećenja se gasi, a mnogi među njima postaju obuzeti nekom ličnom sebičnom željom. Na kraju školovanja, hiljade su izgubile dodir sa životom. Predugo su se bavili nestvarnim i teoretskim, i sada, kada celo njihovo biće mora da se razbudi da se susretne sa oštrim sukobima u stvarnom životu, oni nisu pripremljeni. Umesto da se posvete plemenitom delu, kao što su nameravali, sam svoj polet troše u borbi za goli život. Posle ponovljenih razočaranja, očajni što ne mogu da zarade dovoljno za častan život, mnogi bivaju uvučeni u sumnjive i nedozvoljene poslove. Svetu je uskraćena služba koju je mogao da dobije, a Bogu su uskraćene duše koje je želeo da uzdigne, oplemeni i nagradi kao svoje predstavnike.

Mnogi roditelji greše što svojoj deci ne pružaju podjednake mogućnosti za obrazovanje. Spremni su na svaku žrtvu da osiguraju najbolje prednosti bistrostom i sposobnom detetu. Međutim, ne smatraju da su te iste prednosti neophodne i deci koja manje obećavaju. Veruju da je nešto obrazovanja dovoljno za obavljanje uobičajenih životnih dužnosti.

Međutim, ko je sposoban da između dece u porodici izabere onu na kojoj će počivati najveće odgovornosti? Koliko se puta pokazalo da je ljudski razum upravo tu bio u zabludi! Setite se Samuilovog iskustva, kada je bio poslan da pomaže jednoga od Jesejevih sinova za cara nad Izrailjem! Sedam mladića plemenita izgleda prošlo je ispred njega. Kad je ugledao prvoga, prijatna izgleda, skladnih oblika i kneževskog držanja, prorok je uzviknuo: »Jamačno je pred Gospodom pomazanik Njegov!« Ali Bog je rekao: »Ne gledaj na lice njegovo ni na visinu rasta njegova, jer sam ga odbacio; jer ne gledam na što čovek gleda: čovek gleda što je na očima, a Gospod gleda na srce.« Tako je o svoj sedmorici bilo posvedočeno: »Nije Gospod izabrao tih!« (1. Samuilova 16,6.7.10) Proroku nije bilo dozvoljeno da obavi svoju misiju, sve dok David nije bio pozvan od stada.

Starija braća, između kojih je Samuilo hteo da načini izbor, nisu imali osobine za koje je Bog smatrao da ih mora imati vladar Njegovog naroda. Ponosni, sebični, samopouzđani, bili su odbačeni

radi jednoga koga su potcenjivali, jednoga koji je sačuvao jednostavnost i iskrenost svoje mladosti, i koga je, iako je sam sebe smatrao nevrednim, Bog mogao vaspitati da ponese carske odgovornosti. Tako i danas, u mnogoj deci koje roditelji zapostavljaju, Bog vidi sposobnosti mnogo veće od sposobnosti druge dece, o kojoj se misli da više obećavaju.

S obzirom na mogućnosti u životu, ko je sposoban da oceni šta je veliko a šta je malo? Koliko je ljudi na niskim položajima u životu, pokrećući delatnosti na blagoslov svetu, postiglo rezultate na kojima bi im i carevi mogli pozavideti!

Neka zato svako dete dobije obrazovanje za najuzvišeniju službu. »Izjutra sej seme svoje i uveče nemoj da ti počivaju ruke, jer ne znaš šta će biti bolje, ovo ili ono.« (Propovednik 11,6)

Posebno mesto koje nam je određeno u životu, dodeljeno nam je u skladu sa našim sposobnostima. Svi ne mogu da dostignu isti stepen razvitka niti da sa istim uspehom obavljaju isti posao. Bog ne očekuje od isopa da dostigne razmere kedra, niti od masline visinu veličanstvene palme. Međutim, svako mora da se trudi da se vine tako visoko koliko mu omogućava udruživanje ljudskih i božanskih snaga.

Mnogi ne postaju ono što bi mogli da budu zato što ne koriste snagu koja postoji u njima. Ne oslanjaju se, koliko bi to mogli, na božansku silu. Mnogi su otišli s puta na kome su mogli da postignu najbolji uspeh. Tražeći veću čast ili ugodniji posao, pokušavaju da rade ono za što nisu sposobni. Mnoge ljude čiji talenti više odgovaraju nekom drugom pozivu, želja nagoni da se posvete nekom intelektualnom zvanju. I tako onaj koji je mogao da bude uspešan poljoprivrednik, zanatlija ili medicinski tehničar, nosi ime propovednika, pravnika ili lekara, iako za to nije sposoban. Drugi, opet, koji su mogli da se bave nekim odgovornim pozivom, zbog nedostatka poleta, marljivosti ili istrajnosti, zadovoljavaju se nekim manje odgovornim položajem.

Mi moramo da se tačnije pridržavamo Božjeg plana života. Obavljati što bolje posao koji je pred nama, poveriti svoje puteve Bogu i paziti na znake Njegovog providenja – to su pravila koja služe kao siguran vodič prilikom izbora zvanja.

Onaj koji je došao s Neba da bude naš Primer, proveo je skoro trideset godina svog života baveći se običnim, zanatskim radom; za to vreme proučavao je Božju reč i Božja dela, i pomagao i poučavao sve do kojih je mogao dopreti Njegov uticaj. Kada je otpočeo svoju javnu službu, pošao je da leči bolesne, teši žalosne i siromašnima da propoveda Jevanđelje. To je delo svih Njegovih sledbenika.

»Koji je najveći među vama«, rekao je On, »neka bude kao najmanji, i koji je starešina, neka bude kao sluga. Ja sam među vama kao sluga.« (Luka 22,26.27)

Ljubav i vernost Hristu predstavljaju izvor svake prave službe. Kada je srce dirnuto Njegovom ljubavlju, u njemu se javlja želja da radi za Njega. Ovu želju treba hrabriti i pravilno usmeravati. Bilo u domu, u susedstvu ili školi, prisutnost siromašnih, ožalošćenih, neukih ili nesrećnih ne treba smatrati smetnjom, već dragocenom prilikom za službu.

U ovom poslu, kao i u svakom drugom, veština se stiče radom. Vežbanjem u običnim životnim dužnostima i služenju nevoljnima i napaćenima, povećava se umešnost. Najdobronamerniji napori lišeni toga često su nekorisni pa čak i štetni. Ljudi, upravo u vodi, a ne na suvom, uče da plivaju.

Druga dužnost koja je često olako shvaćena – dužnost koju treba objasniti mladima, kad počnu da shvataju Hristove zahteve, dužnost je da se srode s Crkvom.

Veoma je bliska i sveta veza između Hrista i Njegove Crkve – On je Ženik, a Crkva je nevesta; On je glava, a Crkva je telo. Veza sa Hristom, prema tome, obuhvata i vezu sa Njegovom Crkvom.

Crkva je organizovana da služi; i u životu koji je posvećen službi Hristu veza s Crkvom je jedan od prvih koraka. Odanost Hristu zahteva verno ispunjavanje dužnosti u Crkvi. To je važan deo

obrazovanja; u Crkvi koja je nadahnuta Učiteljevim životom, to će neposredno pokrenuti na rad za ljude izvan Crkve. Ima mnogo oblasti koje mladima pružaju priliku za koristan rad. Neka se organizuju u grupe za hrišćansku službu, i taj zajednički rad dobiće pomoć i ohrabrenje. Roditelji i nastavnici, učestvujući u radu mladih, imaće mogućnosti da im budu od koristi svojim bogatim iskustvom i da im pomognu da njihovi napori urode plodom.

Upoznavanje budi saosećanje, a saosećanje je izvor uspešne službe. Da bismo u deci i mladima pobudili saosećanje i duh požrtvornosti prema napaćenim milionima u dalekim krajevima, upoznajmo ih s tim zemljama i njihovim narodima. Naše škole u tom pogledu mogu mnogo da učine. Umesto da se bave osvajanjima koja su izvršili Aleksandar ili Napoleon u prošlosti, neka učenici proučavaju život takvih ljudi kao što su bili apostol Pavle i Martin Luter, Mofat, Livingston i Keri, i ono što se sada zbiva u oblasti evanđeoskog rada. Umesto da opterećuju svoje pamćenje nizom imena i teorija, koje neće imati nikakav uticaj na njihov život i o kojima će, kad izađu iz škole, retko misliti, neka proučavaju sve zemlje u svetlosti evanđeoskih napora i neka se upoznaju s narodima i njihovim potrebama.

U završnom radu na propovedanju Jevanđelja, pred nama je nepregledno polje koje treba obraditi; više nego ikada pre, delo mora da stekne pomagače iz redova običnih ljudi. Mladi i stari biće pozvani s polja, iz vinograda i radionica, i Učitelj će ih poslati da objave Njegovu vest. Mnogi među njima imali su malo mogućnosti da se obrazuju; ali Hristos prepoznaje u njima osobine koje ih čine sposobnim da ispune Njegovu nameru. Ako od srca pregnu na rad i nastave da uče, On će ih osposobiti da rade za Njega.

Onaj koji poznaje dubinu bede i očaja u svetu, zna kojim se sredstvima može doneti izbavljenje. On svuda vidi duše u tami, pognute pod teretom greha, tuge i bola. Međutim, On vidi i njihove mogućnosti; On vidi visine do kojih mogu stići. Iako su ljudska bića zloupotrebila Njegovu milost, uludo utrošila svoje talante i izgubila dostojanstvo prirode slične Božjoj, Stvoritelj treba da se proslavi njihovim otkupljenjem.

Teret rada za one kojima je potrebna pomoć u zabačenim krajevima sveta, Hristos polaže na one koji saosećaju s neukima i zalutalima. On će biti prisutan da pomogne onima čija su srca ispunjena saosećanjem, iako su njihove ruke možda grube i neveste. On će raditi preko onih koji mogu uočiti blagoslov u bedi, i dobitak u gubitku. Kada nas Svetlost sveta obasja, u teškoći ćemo videti prednost, u zbrci red i u prividnom porazu uspeh. Nevolje će se pokazati kao prikriveni blagoslov, a stradanja kao milost. Hristovi saradnici iz redova običnih ljudi, koji učestvuju u žalosti svojih bližnjih, kao što je njihov Učitelj učestvovao u žalosti celog ljudskog roda, videće u veri da On radi s njima.

»Blizu je veliki dan Gospodnji, blizu je i ide vrlo brzo.« (Sofonija 1,14) Svet zato mora da bude opomenut.

Kada se pripreme onoliko koliko mogu, hiljade i hiljade mladih i starijih treba da se posvete ovom radu. Mnoga srca već se odazivaju pozivu velikog Učitelja, i njihov broj će se povećavati. Neka svaki vaspitač hrišćanin pokaže simpatiju prema takvim radnicima i neka im pomogne. Neka ohrabri mlade koji su mu povereni i neka im pomogne u pripremi da stupe u redove.

Nema druge grane u Delu u kojoj bi mladima bilo omogućeno da prime veće blagoslove. Svi koji učestvuju u propovedanju su Božji pomagači. Oni su saradnici anđela; u stvari, to su ljudska oruđa preko kojih anđeli obavljaju svoju misiju. Anđeli govore njihovim glasom i rade njihovim rukama. Ljudska bića, u saradnji s nebeskim silama, uživaju blagoslov njihovog obrazovanja i iskustva. A kao sredstvo obrazovanja, koja se univerzitetska nastava može s time meriti?

S takvom vojskom pravilno izvežbanih radnika kakvi bi mogli da budu naši mladi, koliko bi se

vest o razapetom i vaskrsлом Spasitelju, koji će uskoro doći, mogla brzo odneti celome svetu! Koliko bi brzo mogao doći posledak – kraj patnji i žalosti i grehu! Koliko bi brzo umesto zemaljskih poseda, obeleženih grehom i bolom, naša deca mogla primiti svoje nasledstvo tamo gde će »pravednici naslediti zemlju i živeti na njoj doveka«; gde »niko od stanovnika neće reći: bolestan sam«, i gde se »neće više čuti ... plač i jauk«. (Psalam 37,29; Isaija 33,24; 65,19)

POMOĆNICI UČITELJA

»KAO ŠTO OTAC POSLA MENE, I JA ŠALJEM VAS.«

JOVAN 20,21

PRIPREMA

»POSTARAJ SE DA SE POKAŽEŠ POŠTEN PRED BOGOM.«

2. TIMOTIJU 2,15

Majka je prvi učitelj detetu. U razdoblju najveće prijemčivosti i najbržeg razvoja, njegovo vaspitanje, u velikoj meri, je u njenim rukama. Njoj prvoj pružena je prilika da oblikuje karakter deteta za dobro ili za zlo. Ona mora da shvati vrednost prilike koja joj je data, i više od svakog drugog učitelja, mora da se osposobi da je na najbolji način iskoristi. Međutim, ničijem pripremanju ne poklanja se tako malo pažnje kao njenom. Najmanje sistematskih napora uloženo je u pomoć majci, čiji je vaspitni uticaj najsnažniji i najdalekosežniji.

Oni kojima je poverena briga o malom detetu često ne poznaju njegove fizičke potrebe; oni malo znaju o zakonima zdravlja ili načelima razvoja. Ništa bolje nisu pripremljeni da se brinu ni o njegovom mentalnom i duhovnom rasteњу. Oni mogu biti osposobljeni da vode poslove i blistaju u društvu; mogu postići izvanredne uspehe u književnosti i nauci; ali o vaspitanju deteta malo znaju. Upravo zbog ovog nedostatka, posebno zbog zapostavljanja fizičkog razvoja u prvim godinama, veliki deo pripadnika ljudskog roda umire u detinjstvu, a među onima koji dostignu zrelost, mnogima život predstavlja samo teret.

Na očevima, isto tako kao i na majkama, počiva odgovornost za rano i kasnije vaspitanje deteta, i zato je veoma potrebno da se oba roditelja za to pažljivo i temeljno pripreme. Pre nego što odluče da preuzmu dužnost očinstva i materinstva, ljudi i žene moraju se upoznati sa zakonima fizičkog razvoja – s fiziologijom i higijenom, sa značajem uticaja koji deluju pre rođenja, sa zakonima nasleđivanja, sa zdravstvenim merama, odevanjem, telesnim vežbama i lečenjem bolesti; oni, takođe, moraju da razumeju zakone mentalnog razvoja i moralnog vaspitanja.

Beskonačni je ovo delo vaspitanja smatrao tako važnim da je poslao glasnika sa svog prestola budućoj majci da odgovori na pitanje: »Kakvo će biti pravilo za dete i šta će činiti s njim?« (Sudije 13,12), i da pouči oca o vaspitanju obećanog sina.

Vaspitanje neće postići sve što može i treba da postigne, dokle god ne bude potpuno shvaćena važnost roditeljskog rada, i dok oni ne steknu obrazovanje koje će ih pripremiti za nošenje te svete odgovornosti.

Potreba da se učitelji pripreme za svoje zvanje široko se uviđa; ali retki shvataju koja je vrsta pripreme najbitnija. Onaj koji je svestan odgovornosti povezanih s vaspitanjem mladih, uvideće da obrazovanje samo na naučnom i literarnom području ne može biti dovoljno. Učitelj mora da stekne šire obrazovanje od onoga koje se može steći proučavanjem knjiga. Njemu je potrebna ne samo snaga već i širina uma; on mora da bude ne samo odan poslu već i čovek široka srca.

Samo Onaj koji je stvorio um i odredio mu zakone, može savršeno razumeti njegove potrebe i upravljati njegovim razvojem. Načela vaspitanja koja je On dao jedini su sigurni vodič. Neophodno je da svaki učitelj upozna i prihvati ova načela i svoj život uskladi sa njima.

Iskustvo u praktičnom životu je nezamenljivo. Neophodne osobine su red, temeljnost, tačnost, vladanje sobom, vedar duh, staloznost, požrtvovanost, poštenje i uslužnost.

Pošto je omladina okružena mnogim bezvrednim karakterima i licemerjem, još je veća potreba da učitelj svojim rečima, držanjem i ponašanjem daje primer plemenitosti i čestitosti. Deca brzo

otkrivaju pretvaranje ili bilo koju drugu slabost ili manu. Učitelj može da stekne poštovanje svojih učenika samo ako u ličnom karakteru pokaže načela kojima želi da ih nauči. Samo ako to bude činio u svom svakodnevnom druženju s njima, imaće trajan i dobar uticaj na njih.

Gotovo sva druga svojstva, koja doprinose učiteljevom uspehu, u velikoj meri zavise od njegove fizičke snage. Što je njegovo zdravlje bolje, to će biti bolji i njegov rad.

Njegove odgovornosti su veoma zamorne i zato mora da uloži poseban napor da očuva snagu i svežinu. Često oseća da su mu se zamorili i srce i um, i jedva može da se odupre potištenosti, ravnodušnosti ili razdražljivosti. Njegova dužnost je ne samo da se odupre takvim raspoloženjima, već da ukloni njihov uzrok. On svoje srce mora da održi neporočnim, prijatnim, punim poverenja i saosećanja. Da bi uvek mogao biti čvrst, stalozen i dobre volje, mora sačuvati snagu uma i živaca.

Pošto je u njegovom radu kvalitet mnogo važniji od kvantiteta, mora da se čuva prekomernog rada – pokušaja da u svom poslu nosi veći teret nego što može; prihvatanja drugih odgovornosti koje bi ga onesposobile za njegov rad; učestvovanje u raznodama i društvenim zabavama, koje više iscrpljuju nego što osvežavaju.

Vežbe na svežem vazduhu, posebno prilikom korisnog rada, jedno su od najboljih sredstava za osveženje tela i uma; učiteljev primer pobudiće kod učenika interesovanje za manuelni rad i nadahnuti ih poštovanjem prema takvom radu.

Učitelj je u svakom pogledu dužan da strogo poštuje načela zdravlja. On to mora da čini ne samo da bi time sačuvao svoju radnu sposobnost, već i zato da bi u tom smislu uticao na svoje učenike. On mora da bude umeren u svemu; mora da bude primer u ishrani, odevanju, radu i rekreaciji.

S fizičkim zdravljem i čestitim karakterom moraju biti sjedinjene visoke literarne kvalifikacije. Ako učitelj ima mnogo pravog znanja, utoliko će bolji biti njegov posao. Učionica nije mesto za površan rad. Nijedan učitelj koji je zadovoljan površnim znanjem neće postići značajne rezultate.

Međutim, učiteljeva korisnost ne zavisi toliko od stvarnog obima njegovog znanja koliko od cilja za kojim teži. Pravi učitelj ne podnosi tromost misli, lenost uma i nesigurnost pamćenja. On stalno teži za višim dostignućima i boljim metodama. Njegov život je život stalnog rastejanja. U radu takvog učitelja zapaža se svežina, oživljavajuća sila, koja budi i nadahnjuje njegove učenike.

Učitelj mora biti sposoban za svoj posao. On mora imati mudrosti i taktičnosti potrebne za rad s dušama. Bez obzira koliko veliko bilo njegovo poznavanje nauke, koliko izvanredne njegove sposobnosti u drugim oblastima, ako ne zadobije poštovanje i poverenje svojih učenika, njegovi napori biće uzaludni.

Potrebni su učitelji brzi da uoče i iskoriste svaku priliku da učine dobro; oni koji oduševljenje sjedinjavaju s pravim dostojanstvom, koji su sposobni da upravljaju, da poučavaju, da nadahnjuju misli, da bude snagu i ulivaju hrabrost i život.

Možda su učiteljeve mogućnosti za obrazovanje bile ograničene tako da nije postigao visoke literarne kvalifikacije kakve bi bile poželjne, ipak, ako zaista poznaje ljudsku prirodu, ako zaista voli svoj posao; ako je svestan njegove važnosti i želi da se usavrši, ako je spreman da radi ozbiljno i istrajno, razumeće potrebe svojih učenika, i svojim saosećajnim i naprednim duhom pridobiće ih da ga slede, jer želi da ih uzdigne i povede napred.

Deca i mladi, o kojima se učitelj stara, veoma se razlikuju u prirodi, navikama i vaspitanju. Neki od njih nemaju određeni cilj ili čvrsta načela. Njima treba pomoći da shvate svoje odgovornosti i mogućnosti. Samo neki bili su pravilno vaspitani u domu. Neki su bila ljubimci ukućana. Celo njihovo vaspitanje bilo je površno. Naučeni da se povode za svojim sklonostima i da izbegavaju odgovornosti i terete, takva deca nemaju ličnu postojanost, izdržljivost ni spremnost na samoodricanje. Disciplinu

često smatraju nepotrebnim ograničavanjem. Druga su bila kažnjavana i obeshrabrivana. Samovoljno ograničavanje i grubost razvili su u njima tvrdoglavost i drskost. Kad ove izopačene karaktere treba pravilno oblikovati, taj posao u najviše slučajeva mora da obavi učitelj. Da bi ga uspešno obavio, on mora imati saučešća i pronicljivosti da pronade uzrok nedostataka i pogrešaka svojih učenika. On mora da bude obazriv i vešt, strpljiv i čvrst da bi svakome mogao da pruži potrebnu pomoć – neodlučnima i ljubiteljima dokolice ohrabrenje i podršku da bi ih tako podstakao na aktivnost; obeshrabrenima saučešće i priznanje da bi stvorio poverenje i pokrenuo ih na rad.

Učitelji često ne uspevaju da uspostave prijateljski odnos sa svojim učenicima. Oni pokazuju premalo saučešća i nežnosti, a previše dostojanstva strogog sudije. Iako učitelj mora da bude čvrst i odlučan, ne sme da bude preterano strog i nasilan. Ako je grub i kritički raspoložen, ako se izdvaja od svojih učenika i ravnodušno postupa prema njima, on zatvara puteve za širenje svog blagotvornog uticaja na njih.

Učitelj ni u kakvim okolnostima ne sme da bude pristrasan. Ukazivati posebnu naklonost prijatnim i privlačnim učenicima, a biti kritičan, nestrpljiv i nemilosrdan prema onima kojima su ohrabrenje i pomoć najpotrebniji, znači potpuno pogrešno shvaćen učiteljski rad. Upravo u postupanju prema rđavim i neprijatnim učenicima iskušava se učiteljev karakter i dokazuje da li je stvarno sposoban za svoju službu.

Velika odgovornost počiva na onima koji se prihvataju usmeravanja ljudske duše. Pravi očevi i majke smatraju to dužnošću od koje nikada neće biti potpuno oslobođeni. U životu deteta od prvog do poslednjeg dana oseća se uticaj veze koja ga spaja sa srcem roditelja; dela, reči, lični izgled roditelja, nastavljaju da oblikuju dete na dobro ili na zlo. Učitelj deli ovu odgovornost, i mora stalno da se podseća na njenu svetost i ima pred očima cilj svoga rada. On nije postavljen samo da izvršava svoje svakodnevne dužnosti, da ugađa svojim poslodavcima, da održava ugled škole; on mora imati na umu najviše dobro svojih učenika kao pojedinaca, dužnosti koje će im život poveriti, službu koju će zahtevati i pripremu koju će očekivati. Posao koji on iz dana u dan obavlja imaće na njegove učenike, a preko njih i na druge, uticaj koji neće prestati da se širi i jača sve dok je sveta i veka. S plodovima svoga rada moraće se susresti u onaj veliki dan kada će svaka reč i svako delo biti ispitano pred Bogom.

Učitelj koji ovo shvati neće misliti da je obavio svoj posao kad je završio svoje uobičajeno predavanje za taj dan i kad učenici privremeno nisu pod njegovim neposrednim nadzorom. On će tu decu i mlade nositi u srcu. On će neprestano razmišljati i truditi se da im obezbedi najbolji kvalitet nastave.

Onaj koji je svestan prilika i prednosti koje mu pruža njegov rad, ničemu neće dozvoliti da ga zaustavi u ozbiljnom naporu da se usavrši. On neće štedeti truda da dostigne najviši stepen savršenstva. On će se i sam truditi da postane ono što želi da budu njegovi učenici.

Što je učitelj svesniji svoje odgovornosti, što se ozbiljnije trudi da se usavrši, to će jasnije opažati nedostatke koji ga ometaju u postizanju uspeha i iskrenije žaliti zbog njih. Kad posmatra veličinu svoga rada, njegove teškoće i mogućnosti, često će celim srcem uskliknuti: »I za ovo ko je vredan?«

Dragi učitelju, kad razmišljaš o svojoj potrebi za snagom i savetima – potrebi koju nijedan ljudski izvor ne može zadovoljiti, pozivam te da razmišljaš o obećanjima Onoga koji je nazvan divnim Savetnikom.

»Gle«, kaže On, »dadoh pred tobom vrata otvorena, i niko ih ne može zatvoriti.« (Otkrivenje

3,8)

»Zovi me, i odazvaću ti se.« »Urazumiću te, i pokazaću ti put kojim da ideš; svetovaću te, oko je moje na tebi.« (Jeremija 33,3; Psalam 32,8)

»Ja sam s vama u sve dane do svršetka veka.« (Matej 28,20)

Da bi se najbolje pripremio za svoj rad, upućujem te na reči, život i metode Kneza učitelja. Pozivam te da razmišljaš o Njemu. On je tvoj pravi Ideal. Posmatraj Njega, razmišljaj o Njemu sve dok Duh božanskog Učitelja ne zavlada tvojim srcem i životom.

Ako »pak svi koji otkrivenim licem gledamo slavu Gospodnju«, i mi se »preobražavamo u to isto obličje«. (2. Korinćanima 3,18) To je tajna tvoga uticaja na učenike. Odražavaj Njega!

ZAJEDNIČKI RAD

» JER SMO UDI JEDAN DRUGOME.«

EFESCIMA 4,25

Nijedan uticaj prilikom oblikovanja karaktera nije snažniji od uticaja doma. Učiteljev rad treba da dopuni rad roditelja, ali ne sme da zauzme njegovo mesto. Roditelji i učitelji moraju da se trude da sarađuju u svemu što se tiče dobrobiti deteta.

Ovu saradnju u domaćem životu, moraju prvi započeti otac i majka. Oni su zajednički odgovorni za vaspitanje svoje dece i zato se stalno moraju truditi da zajednički rade. Neka se predaju Bogu, moleći Ga da im pomogne da podržavaju jedno drugo. Neka uče svoju decu da uspostave pravilan odnos prema Bogu, prema načelima, pa tako i prema sebi i prema svima s kojima dolaze u dodir. Kada tako vaspitana deca budu došla u školu, neće praviti izgrede niti izazivati zabrinutost. Ona će biti podrška svojim učiteljima, a primer i ohrabrenje svojim drugovima.

Roditelji koji ovako vaspitavaju svoju decu teško će se naći među onima koji kritikuju učitelja. Oni osećaju da interes njihove dece i pravičnost prema školi zahtevaju da, koliko je god to moguće, podupiru i cene onoga koji učestvuje u nošenju njihove odgovornosti.

Mnogi roditelji greše u ovome. Oni svojom nepromišljenom i neosnovanom kritikom često skoro potpuno uništavaju uticaj vernog, požrtvovanog učitelja. Mnogi roditelji koji su svojom popustljivošću pokvarili svoju decu, prepuštaju učitelju neugodan zadatak da popravi njihov propust; a onda mu svojim ponašanjem gotovo onemogućavaju da u tome uspe. Njihovo kritikovanje i osuđivanje uprave škole navodi decu na neposlušnost i učvršćuje rđave navike u njima.

Ako je neophodno kritikovati učiteljev rad ili nešto predložiti, onda to treba učiniti u ličnom razgovoru s njim. Ako to ne pomogne, tada se treba obratiti onima koji su odgovorni za upravljanje školom. Ništa ne treba reći ili učiniti što bi umanjilo poštovanje dece prema onome od koga u tolikoj meri zavisi njihova dobrobit!

Roditelji će veoma pomoći učitelju ako mu otkriju ono što samo oni znaju o karakteru deteta i njegovim fizičkim karakteristikama ili nedostacima. Žalosno je što mnogi roditelji ne shvataju ovu potrebu. Većina roditelja malo se trudi da se uveri u učiteljevu sposobnost ili da sarađuje s njim u njegovom radu.

Pošto se roditelji tako retko upoznaju s učiteljem, još je važnije da učitelj nastoji da se upozna s roditeljima. On treba da posećuje domove svojih učenika i dozna pod kakvim uticajima i okolnostima žive. Dolazeći lično u dodir s njihovim domom i životom, on može da ojača veze koje ga povezuju prema njegovim učenicima i nauči da uspešnije postupa prema njihovim različitim sklonostima i temperamentima.

Zanimajući se za vaspitanje u domu, učitelj može biti koristan na dva načina. Mnogi roditelji, zauzeti radom i brigama, gube iz vida prilike koje im se pružaju da povoljno utiču na život svoje dece. Učitelj može mnogo učiniti da roditeljima ukaže na njihove mogućnosti i prednosti. On će se sresti i s takvima kojima je svest o odgovornosti postala težak teret, jer su zabrinuti ne znajući hoće li njihova deca postati dobri i korisni ljudi i žene. Učitelj često može pomoći takvim roditeljima u nošenju njihovog tereta, a međusobno se savetujući, i učitelj i roditelj mogu se ohrabriti i ojačati.

U domaćem vaspitanju mladih načelo saradnje ima neprocenjivu vrednost. Od najranije mladosti decu treba vaspitavati da sebe smatraju učesnicima u kućnim poslovima. Čak i ona najmanja moraju naučiti da učestvuju u obavljanju svakodnevnih poslova i osetiti da je njihova pomoć neophodna i cenjena. Starija bi trebalo da budu pomoćnici roditeljima, da poznaju njihove namere i učestvuju u njihovim odgovornostima i teretima. Neka očevi i majke odvoje vremena da uče svoju decu, da im pokažu da cene njihovu pomoć, da žele njihovo poverenje i osećaju zadovoljstvo u njihovom društvu, a deca neće oklevati da im uzvrate. Ne samo da će roditeljski teret biti olakšan i deca primiti praktično vaspitanje neprocenjive vrednosti, već će tako biti ojačane porodične veze i produbljeni temelji karaktera.

Duh saradnje treba da vlada u učionici, da bude zakon njenog života. Učitelj koji zadobije saradnju svojih učenika, osigurava neprocenjivu pomoć u održavanju reda. Obavljajući neku službu u razredu, mnogi dečaci, koji bi svojom živahnošću izazivali nered i neposlušnost, naći će odušku za svoj višak energije. Neka stariji pomažu mlađima, jači slabijima; i, koliko je to god moguće, neka se svakome pruži prilika da radi ono za šta je obdaren. Tako će se u deci razviti svest o vlastitoj vrednosti i želja da budu korisni.

Za mlade, kao i za roditelje i učitelje, biće korisno da proučavaju pouke o saradnji koje su zabeležene u Pismu. Među mnogim opisima treba zapaziti građenje Svetilišta – simbol građenja karaktera – kada se sav narod sjedinio, »svaki kojega podiže srce njegovo i koga god duh pokrete dragovoljno«. (2. Mojsijeva 35,21) Čitajte kako su povratnici iz ropstva obnovili jerusalimske zidove, usred siromaštva, teškoća i opasnosti, obavivši uspešno ovaj veliki zadatak zato što »narod imaše volju da radi«. (Nemija 4,6) Razmišljajte o učestvovanju učenika u Spasiteljevom čudu kojim je nahranio mnoštvo. Hrana se umnožila u Hristovim rukama, ali učenici su primili hleb i predavali ga narodu koji je čekao.

»Jer smo udi jedan drugome.« »I služite se među sobom, svaki darom koji je primio, kao dobri pristavi različne blagodati Božje.« (Efescima 4,25; 1. Petrova 4,10)

Reči koje su u davna vremena zapisane o graditeljima idola mogli bi, s dostojnijim ciljem, današnji graditelji karaktera uzeti kao lozinku:

»Jedan drugom pomagaše, i bratu svojemu govoraše: budi hrabar!« (Isaija 41,6)

DISCIPLINA

»POKARAJ, ZAPRETI, UMOLI SA SVAKIM SNOŠENJEM I UČENJEM.«

2. TIMOTIJU 4,2

Jedna od prvih pouka koju dete treba da nauči je pouka o poslušnosti. Pre nego što postane dovoljno zrelo da rasuđuje, može naučiti da sluša. Ovu naviku treba razvijati ljubaznim, istrajnim naporima. Tako se u velikoj meri mogu izbeći kasniji sukobi između volje i autoriteta, koji toliko doprinose stvaranju otuđenosti i gorčine prema roditeljima i učiteljima, a često i otpora prema svakom autoritetu, i ljudskom i božanskom.

Cilj discipline je uvežbavanje deteta da vlada sobom. Ono mora naučiti da se oslanja na sebe i da sobom upravlja. Zato, čim stekne sposobnost rasuđivanja, njegov razum treba pridobiti da prihvati poslušnost. Neka svi postupci prema njemu budu takvi da pokažu da je zahtev za poslušnošću opravdan i razuman. Pomozite mu da uvidi da je sve podložno zakonu i da neposlušnost na kraju dovodi do propasti i patnje. Kad kaže: »Ne čini«, Bog nas iz ljubavi opominje na posledice neposlušnosti, da bi nas spasao od zla i gubitka.

Pomozite detetu da uvidi da su roditelji i učitelji Božji predstavnici i da su, kad deluju u skladu s Njim, njihovi propisi u domu i u školi Njegovi propisi. Kao što je dete dužno da bude poslušno roditeljima i nastavnicima, tako su i oni, sa svoje strane, dužni da budu poslušni Bogu.

Roditelji i učitelji moraju se truditi da usmeravaju razvoj deteta, ne ometajući ga u tome preteranim nadgledanjem. Previše nadzora isto je tako štetno kao i premalo. Nastojanje da se »slomi volja deteta« je teška greška. Umovi su različiti; iako prisiljavanje može da osigura prividnu poslušnost, ono kod mnoge dece izaziva još odlučniju pobunu u srcu. Čak i kad roditelj ili učitelj uspe da postigne kontrolu koju želi, posledice neće biti ništa manje štetne po dete. Disciplinovanje ljudskog bića koje je ušlo u razumne godine mora se razlikovati od obučavanja neme životinje. Životinju učimo jedino pokornosti gospodaru. Za životinju gospodar je i um, i prosuđivanje i volja. Ova metoda, ponekad primenjena u vaspitanju dece, čini ih samo nešto boljim od automata. Njihov um, volja i savest stoje pod kontrolom drugih. Bog nije imao nameru da se na taj način vlada bilo čijim umom. Oni koji slabe ili uništavaju individualnost, preuzimaju odgovornost koja može imati samo rđave posledice. Dok su pod kontrolom, deca mogu izgledati kao dobro obučeni vojnici; ali kad kontrola nestane, tada se vidi da karakteru nedostaje snaga i čvrstina. Pošto nikada nisu naučili da upravljaju sobom, mladi ne poznaju nikakva ograničenja osim zahteva roditelja i učitelja. Kad njih nestane, oni ne znaju kako da se služe svojom slobodom, i često se predaju uživanjima koja ih vode u propast.

Pošto je pokoravanje volje pojedinim učenicima mnogo teže nego drugim, učitelj mora nastojati, najviše što može, da olakša poslušnost svojim zahtevima. Volju treba usmeravati i oblikovati, a ne zanemarivati ili lomiti. Čuvajte snagu volje; ona će biti neophodna u životnoj borbi.

Svako dete mora da shvati pravu snagu volje. Njemu treba pomoći da shvati veličinu odgovornosti povezane s ovim darom. Volja je upravljačka sila u čovekovoј prirodi, to je sposobnost odlučivanja ili biranja. Svako ljudsko biće, obdareno razumom, ima sposobnost da izabere dobro. U svakom životnom iskustvu, Božja reč nam govori: »Izaberite sebi danas kome ćete služiti!« (Isus Navin 24,15) Svako ličnu volju može staviti na stranu Božje volje, može izabrati da Mu bude

poslušan, i povezujući se na taj način s božanskim silama, može postati tako čvrst da ga ništa ne može prisiliti da čini zlo. U svakom mladom biću, u svakom detetu, postoji sila da uz Božju pomoć izgradi pošten karakter i živi korisnim životom.

Roditelj ili učitelj koji takvim poučavanjem pomaže detetu da vlada sobom, obavlja najkorisniji posao i postiže trajan uspeh. Površnom posmatraču njegov rad možda neće izgledati naročito koristan; neće biti cenjen tako visoko kao rad onoga koji um i volju deteta potčinjava svojoj apsolutnoj vlasti; ali kasnije godine, ipak, će pokazati rezultate bolje metode vaspitanja.

Mudar vaspitač trudiće se da svojim postupanjem prema učenicima stekne njihovo poverenje i razvije u njima osećanje časti. Na decu i mlade povoljno deluje kad im se ukazuje poverenje. Mnogi među njima, čak i mala deca, imaju veoma razvijeno osećanje časti; svi žele da se s poverenjem i poštovanjem, postupa prema njima i to je njihovo pravo. Ne treba ih navoditi na pomisao da ne mogu ni odlaziti ni dolaziti bez stalne pratnje. Nepoverenje demoralise, izaziva ona ista zla koja želi da spreči. Umesto da stalno nadziru, kao da očekuju neko zlo, učitelji koji se druže sa svojim učenicima uočice delovanje nemirnog duha i potruđiće se da pokrenu uticaje koji će se suprotstaviti zlu. Navedite mlade da shvate da im verujete i samo se retki među njima neće potruditi da se pokažu vrednim poverenja.

Po istom pravilu, bolje je zamoliti nego zapovediti; onaj kome smo se tako obratili ima priliku da pokaže svoju vernost pravim načelima. Njegova poslušnost je pre posledica izbora nego prisiljavanja.

Pravila koja vladaju u učionici treba da, koliko god je to moguće, budu izraz mišljenja cele škole. Svaka odredba koja postoji u njima treba da bude objašnjena đacima tako da budu uvereni u njenu pravičnost. Oni će tako osetiti odgovornost i nastojati da pravila, koja su uz njihovu saradnju donesena, budu poštovana.

Pravila treba da bude malo, i treba da budu dobro promišljena; kad se jednom usvoje, moraju se primenjivati. Um se privikava i prilagođava kad shvati da se nešto ne može menjati; mogućnost menjanja budi želju, nadu i nesigurnost, a posledice su uznemirenost, razdražljivost i neposlušnost.

Božja vladavina ne poznaje nagodbe sa zlom i to treba objasniti. Neposlušnost se ne sme trpeti ni u domu ni u školi. Nijedan roditelj ili učitelj, kome na srcu leži dobrobit onih koji su mu povereni, neće se pogađati s tvrdoglavom samovoljom koja odbacuje autoritet, ili pribegava izgovorima, ili okolišenju da bi izbegla poslušnost. Samo lažna osećajnost, a ne ljubav, cenka se sa zlodelom, pokušava laskanjem ili podmićivanjem da osigura pristanak, i konačno prihvata neku zamenu umesto onoga što je tražila.

»Bezumniku je šala greh.« (Priče Solomonove 14,9) Moramo se čuvati olakog postupanja prema grehu. Strašna je njegova vlast nad grešnikom. »Bezbožnika će uhvatiti njegova bezakonja, i u uža greha svojih zaplešće se.« (Priče Solomonove 5,22) Najveće zlo koje možemo naneti detetu ili mladom biću, činimo onda kada mu dozvoljavamo da se zapliće u lance zle navike.

Mladima je urođena ljubav prema slobodi; oni čeznu za nezavisnošću; ali moraju shvatiti da se ti neprocenjivi blagoslovi mogu uživati jedino u poslušnosti prema Božjem zakonu. Ovaj Zakon je čuvar istinske slobode i nezavisnosti. On nabraja i zabranjuje ono što ponižava i zarobljava, i tako poslušnome pruža zaštitu od sile zla.

Psalmista kaže: »Hodiću slobodno, jer tražim zapovesti Tvoje.« »Otkrivenja su Tvoja uteha moja, savetnici moji.« (Psalam 119,45.24)

U svom naporu da popravimo zlo, moramo se čuvati sklonosti da prigovaramo i osuđujemo. Stalno osuđivanje unosi pometnju a ne popravlja. Atmosfera nemilosrdne kritike u mnogima, a osobito u onima koji su najosetljiviji, ubija volju za rad. Cvetovi se ne rascvetavaju pod dahom

oštrog vetra.

Dete koje zbog neke posebne mane, često dobija ukore počinje tu manu da smatra svojom karakteristikom, osobinom protiv koje je svaka borba uzaludna. Tako se stvara obeshrabrenje i beznadnost, često skrivena pod plaštom ravnodušnosti ili junačenja.

Pravi cilj ukora postignut je tek onda kada je prestupnik naveden da uvidi svoju grešku i kada je njegova volja pokrenuta da je ispravi. Kad ovo postignete, ukažite mu na izvor opraštanja i sile. Trudite se da sačuvate njegovo samopoštovanje i da ga nadahnete hrabrošću i nadom.

Ovo je najlepší, ali i najteži posao, ikada poveren ljudskim bićima. On zahteva najnežniju taktičnost, najtananiju osetljivost, poznavanje ljudske prirode, nebesku veru i strpljenje, spremnost za rad, na budnost i čekanje. Prema tome, nema nijednog posla važnijeg od ovoga.

Oni koji žele da upravljaju drugima, moraju prvo upravljati sami sobom. Naprasito postupanje s detetom ili mladim bićem samo će ga navesti na negodovanje. Kad roditelj ili učitelj postane nestrpljiv ili je u opasnosti da nerazborito govori, neka učiti. U ćutanju se krije čudesna sila.

Učitelj mora biti spreman na suočavanje s izopačenim sklonostima i okorelim srcima. Međutim, u postupanju s njima nikada ne sme zaboraviti da je i sam nekada bio dete, kome je bila potrebna disciplina. Čak i sada, iako uživa sve prednosti svojih godina, obrazovanja i iskustva, i on često greši i potrebno mu je ljudsko saosećanje i strpljenje. Vaspitavajući mlade, mora imati na umu da se bavi onima čije su sklonosti prema zlu slične njegovim. Oni moraju da nauče skoro sve, a nekima je učenje mnogo teže pada nego drugima. Sa slabim učenikom treba strpljivo postupati, ne osuđujući ga zbog neznanja, već iskoristiti svaku priliku i ohrabriti ga. S osetljivim, nervoznim učenicima treba veoma nežno postupati. Svest o sopstvenom nesavršenstvu mora ga navesti da uvek bude saosećajan i trpeljiv prema onima koji se i sami bore s teškoćama.

Spasiteljevo pravilo: »Kako hoćete da čine vama ljudi, činite i vi njima onako« (Luka 6,31), mora da bude pravilo za sve koji se bave vaspitanjem dece i mladih. Oni su mlađi članovi Gospodnje porodice, sunaslednici zajedno sa nama u blagoslovu života. Hristovo pravilo mora se sveto poštovati u ophođenju sa neradnicima, sa najmlađima, s najnespretnijima, pa čak i s onima koji greše i koji su nepokorni.

Ovo pravilo navešće učitelja da izbegava, koliko je god to moguće, javno iznošenje grešaka i mana učenika. On će se truditi da izbegne ukoravanje ili kažnjavanje u prisustvu drugih. On neće isključiti učenika dok nije sve učinjeno da on postane bolji. Međutim, kad postane jasno da učeniku dalji boravak u školi nije od koristi, da on svojim prkosom ili nepoštovanjem autoriteta ugrožava upravu škole i svojim uticajem kvari druge, tada njegovo isključenje postaje neophodno. Ipak, mnoge bi sramota javnog isključenja navela na krajnje nepromišljene postupke i odvela u propast. U najviše slučajeva kad je uklanjanje neizbežno, nije potrebno da se to učini javno. Savetujući se s roditeljima i uz njihovu saradnju, neka učitelj u tajnosti organizuje učenikov odlazak.

U ovo vreme kada su mladi posebno ugroženi, kada ih iskušenja napadaju sa svih strana i kada je tako lako prepustiti se struji, potreban je najjači napor ako neko želi da pliva protiv nje. Svaka škola treba da bude »grad za utočište« mladima izloženim iskušenju, mesto na kome će prema njihovim nerazumnostima postupati strpljivo i mudro. Učitelji koji shvataju svoju odgovornost ukloniće iz svog srca i života sve što bi ih moglo sprečiti da uspešno postupaju sa samovoljnima i neposlušnima. Ljubav i nežnost, strpljenje i vladanje sobom, u svako vreme biće zakon njihovog govora. Milost i saučešće biće sjedinjeni s pravednošću. Kad ukor bude neophodan, oni ga neće prenaglašavati, već izreći jednostavnim rečima. Ljubazno će predočiti prestupniku njegove greške i pomoći mu da se popravi. Svaki pravi učitelj osećaće da ako već mora da pogreši, onda je bolje da bude suviše blag nego prestrog.

Mnogi mladi za koje se misli da su nepopravljivi, u srcu nisu tako tvrdi kao što izgledaju. Mnogi koji se smatraju beznadežnim, mogli bi se popraviti mudrom disciplinom. To su upravo oni čije se srce često najbrže topi pod uticajem ljubaznosti. Neka učitelj stekne poverenje onih koji su izloženi iskušenju, i u mnogo slučajeva, ako bude zapažao i razvijao dobro u njihovom karakteru, uspeće da odgurne zlo ne skrećući pažnju na njega.

Božanski Učitelj ima strpljenja prema zabludelim i prema svim njihovim slabostima. Njegova ljubav se ne hladi. Njegovi napori da ih zadobije ne prestaju. On raširenih ruku čeka da uvek iznova dobrodošlicom pozdravi zabludele, buntovne pa čak i otpale. Njegovo srce je dirnuto bespomoćnošću malog deteta izloženog grubostima. Jauk napaćenog ljudskog bića nikad uzalud ne dopire do Njegovog uha. Iako su svi dragoceni u Njegovim očima, ipak grubi, mrzovoljni i tvrdoglavi najviše privlače Njegovu simpatiju i ljubav, jer On prema uzroku procenjuje posledicu. Onaj koji najlakše podleže iskušenju, koji je najviše sklon greškama, poseban je predmet Njegove pažnje.

Svaki roditelj i svaki učitelj treba da gaji osobine Onoga koji se izjednačava s ožalošćenima, napaćenima i kušanima. On mora biti Onaj »koji može postradati s onima koji ne znaju i zalaze; jer je i on pod slabošću«. (Jevrejima 5,2) Isus postupa prema nama mnogo bolje nego što smo zaslužili; kako On postupa prema nama, tako i mi moramo postupati prema drugima. Roditelji i učitelji ne mogu se opravdati, ako se ne ponašaju onako kako bi se u sličnim okolnostima Spasitelj ponašao.

Podnošenje životne discipline

Posle discipline u domu i školi, svi se moraju suočiti sa strogom životnom disciplinom. Kako da se mudro suoče s njom, to moramo objasniti svakom detetu i svakom mladom biću. Istina je da nas Bog ljubi, da teži da nas učini srećnima, i da nikada ne bismo morali upoznati patnju da smo poštovali njegov Zakon; ali nije ništa manje istina da na ovom svetu, kao posledice greha, svako mora da podnosi patnje, nevolje i terete. Deci i mladima celoga života služice na dobro ako ih naučimo da se hrabro suočava s nevoljama i teretima. Iako prema njima moramo pokazati saučešće, ono nikada ne sme da bude takvo da ih navede da se samosažaljevaju. Njima je potrebno ono što će ih bodriti i jačati, a ne ono što će ih slabiti.

Oni moraju naučiti da ovaj svet nije mesto za održavanje svećanih smotri, već bojno polje. Svi su pozvani da kao dobri vojnici podnose teškoće. Moraju biti jaki i ponašati se kao ljudi. Učite ih da se prava snaga karaktera ispituje spremnošću da nose terete, da izdrže na teškom mestu, da obave posao koji se mora obaviti, iako ne donosi nikakvo zemaljsko priznanje ili nagradu.

Pravi način suočavanja s probom nije njeno izbegavanje, već preobražaj. To se odnosi na svu disciplinu, kako na onu u ranijim, tako i na onu u kasnijim godinama. Zanimarivanje najranijeg vaspitanja deteta i s time povezano jačanje njegovih rđavih sklonosti, čini njegovo kasnije obrazovanje mnogo težim, a disciplinovanje veoma često bolnim procesom. Taj proces će svakako biti bolan za nižu prirodu, jer se sukobljava s urođenim željama i sklonostima; ali taj bol se gubi pred većom radošću.

Neka dete i mlado biće nauči da svaka greška i svaka mana, svaka teškoća, koju smo savladali, postaje stepenica prema onome što je bolje i uzvišenije. Takvim iskustvima su postigli uspeh svi koji su ikada živeli životom vrednim življenja.

VELIKANI DUHA

Na planine znanja i na vrh veštine
Stizali su samo velikani duha;
Koracima čvrstim kroz bure i tmine,
Svladali su sebe i stigli do vrha.

Svet je za njih bio ono bojno polje
Gde je borba stalna, a oni vojnici;
Borili se uvek za više i bolje,
Pogleknuli nisu ni u jednoj bici!

Što su veće bile teškoće i tajne,
Oni su se duhom borili do krvi;
Postigli su tako sve pobjede sjajne
I na vrh herojstva popeli se prvi.

D.S.

Mi moramo gledati ne »na ovo što se vidi, nego na ono što se ne vidi; jer je ovo što se vidi, za vreme, a ono što se ne vidi, večno«. (2. Korinćanima 4,18) Odbacujući sebične želje i sklonosti, zamenjujemo ono što je bezvredno i prolazno za ono što je dragoceno i trajno. To nije žrtva, već neprocenjivi dobitak.

Lozinka obrazovanja, zakon svakog pravog življenja je »za onim što je bolje«. Umesto svega što traži da odbacimo, Hristos nudi ono što je bolje. Mladi često teže za ciljevima, poduhvatima i uživanjima, koji ne moraju biti rđavi, ali kojima nedostaje najuzvišenije dobro. To život odvaja od njegovog najplemenitijeg cilja. Samovoljne mere ili neposredne pretnje možda će bezuspešno pokušavati da navedu mlade da se odreknu onoga što im je drago. Usmerimo ih prema onome što je bolje od razmetanja, častoljublja i zadovoljavanja ličnih prohteva. Dovedimo ih većoj lepoti, uzvišenijim načelima i plemenitijem životu. Navedimo ih da gledaju Onoga koji je »sav ljubak«. Kad se pogled jednom usmeri prema Njemu, život nalazi svoje središte. Oduševljenje, plemenita odanost i vatrena revnost mladih ovde nalaze svoj pravi cilj. Dužnost postaje uživanje, a žrtva zadovoljstvo. Slaviti Hrista, postati sličan Njemu, raditi za Njega, to je najveća životna želja i najveća radost.

»Jer ljubav Božja nagoni nas.« (2. Korinćanima 5,14)

VIŠE VASPITANJE

***»OTKAKO JE VEKA NE ČU SE, NITI SE UŠIMA DOZNA,
NITI OKO VIDE BOGA OSIM TEBE DA BI TAKO ČINIO
ONIMA KOJI GA ČEKAJU.«***

ISAJA 64,4

ŠKOLA U VEČNOSTI

»I GLEDAĆE LICE NJEGOVO, I IME NJEGOVO BIĆE NA ČELIMA NJIHOVIMA.«

OTKRIVENJE 22,4

Nebo je škola; svemir je njena oblast proučavanja; Beskonačni je njen Učitelj. Ogranak ove škole bio je otvoren u Edemu; a kad se plan spasenja ostvari, obrazovanje će opet biti nastavljeno u edemskoj školi.

»Što oko ne vide, i uho ne ču, i u srce čoveku ne dođe, ono ugotovi Bog onima, koji Ga ljube.« (1. Korinćanima 2,9) Jedino proučavanjem Božje reči moguće je steći znanje o tome; pa čak i ona pruža samo delimično otkrivenje.

Prorok s Patmosa ovako opisuje mesto na kome će se nalaziti škola u večnosti:

»I videh nebo novo i Zemlju novu; jer prvo nebo i prva Zemlja prodoše ... I ja Jovan videh grad sveti, Jerusalim nov, gde silazi od Boga s Neba, pripravljen kao nevesta ukrašena mužu svojemu.« (Otkrivenje 21,1.2)

»I Grad ne potrebuje sunca ni meseca da svetle u njemu; jer ga slava Božja prosvetli, i žizak je njegov Jagnje.« (Otkrivenje 21,23)

Između škole uspostavljene u Edemu u početku, i škole u večnosti protiče ceo tok istorije ovoga sveta – istorije ljudskih prestupa i patnji, božanske žrtve i pobede nad smrću i grehom. Škola u budućem životu neće biti u svemu ista kao prva škola u Edemu. Nikakvo drvo poznavanja dobra i zla neće predstavljati priliku za kušanje. Nikakvog kušača tamo neće biti, nikakve mogućnosti za zlo. Svaki karakter izdržao je kušanje zlom, i nijedan više nije podložan njegovoj moći.

»Koji pobedi«, kaže Hristos, »daću mu da jede od drveta životnoga koje je nasred raja Božjega.« (Otkrivenje 2,7) Davanje koje potiče od drveta života u Edemu bilo je povezano s uslovom, i na kraju je bilo uskraćeno. Međutim, darovi budućeg života su bez uslova i večni.

Prorok gleda »reku vode života, bistru kao kristal, koja izlažaše od prestola Božjega i Jagnjetova«. »I s obe strane reke Drvo života.« »I smrti neće biti više, ni plača, ni vike, ni bolesti neće biti više; jer prvo prođe.« (Otkrivenje 22,1; 22,2; 21,4)

*»I Tvoj će narod biti sav pravedan,
Naslediće zemlju navek;
Mladica koju sam posadio,
Delo ruku Mojih,
Biće na Moju slavu.«*

Isaija 60,21

Kad bude vraćen u Božju blizinu, čoveka će opet, kao u početku, Bog poučavati: »Zato će poznati narod Moj ime Moje, zato će poznati u onaj dan da sam Ja koji govorim: Evo Me.« (Isaija 52,6)

»Evo skinije Božje među ljudima, živeće s njima, i oni će biti narod Njegov, i sam Bog, biće s njima.« (Otkrivenje 21,3)

»Ovo su koji dođoše od nevolje velike, i oprashe haljine svoje i ubeliše haljine svoje u krvi Jagnjetovoj. Zato su pred prestolom Božjim, i služe Mu dan i noć u crkvi Njegovoj... Više neće

ogladneti ni ožedneti, i neće na njih pasti sunce, niti ikakva vrućina. Jer Jagnje, koje je nasred prestola, pašće ih, i uputiće ih na izvore žive vode.« (Otkrivenje 7,14–17)

»Sad vidimo kao kroz staklo u zagonetki, a onda ćemo licem k licu; sad poznajem nešto, a onda ću poznati kao što sam poznat.« (1. Korinćanima 13,12)

»I gledaće lice Njegovo, i ime Njegovo biće na čelima njihovima.« (Otkrivenje 22,4)

Velika oblast za istraživanja tada će se otvoriti za nas kad bude uklonjena koprena koja sada zamračuje naš vidik, kad naše oči ugledaju svet lepote koji sada površno posmatramo mikroskopom; kada budemo gledali slavu nebesa koju sada izdaleka posmatramo teleskopom; kada bude uklonjen zlokoban uticaj greha, kada se cela Zemlja pojavi u krasoti »Gospoda, Boga našega«! (Psalam 90,17) Tada će svaki istraživač, čovek nauke, moći da čita izveštaje o stvaranju i da ne otkrije ništa što bi ga podsetilo na zakon zla. Moći će da sluša muziku glasova iz prirode i da ne otkrije nijednu notu tugovanja, nijedan prizvuk žalosti. U svemu što je stvoreno moći će da prati samo jedan rukopis – u beskrajnom svemiru da gleda Božje ime ispisano velikim slovima, a na zemlji, na moru, na nebu neće zapaziti nijedan zaostali trag zla.

Tamo će svi živeti edemskim životom, životom u vrtu i na polju. »I oni će graditi kuće i sedeće u njima; i sadiće vinograde i ješće rod njihov. Neće oni graditi a drugi se naseliti, neće saditi a drugi jesti, jer će dani narodu mojemu biti kao dani drvetu, i izabranicima će mojim ovetšati dela ruku njihovih.« (Isaija 65,21.22)

Tamo ništa neće »uditi ni potirati na svoj svetoj gori mojoj, veli Gospod«. (Isaija 65,25) Tamo će čoveku biti vraćeno njegovo izgubljeno carsko dostojanstvo; bića nižeg roda ponovo će priznati njegovu vlast; surova će postati nežna, a plašljiva puna poverenja.

Tamo će se istraživaču otvoriti neograničeni vidici i neizreciva bogatstva istorije. Ovde, uz pomoć Božje reči, istraživaču je dozvoljen pogled u prostranu oblast istorije i on može steći nešto znanja o načelima koja upravljaju razvojem ljudskih događaja. Međutim, njegovi vidici još uvek su zamračeni, a njegovo znanje nepotpuno. Tek kada bude obasjan svetlošću večnosti, biće mu sve objašnjeno.

Tada će mu biti otkriven tok velikog sukoba, koji je izbio pre početka vremena i koji će se završiti tek kada vreme istekne. Istorija nastanka greha; smrtonosne prevarnosti u njegovom izopačenom delovanju; istorija istine koja je, ne skrećući sa svog vlastitog pravog puta, susrela zabludu i pobedila je – sve to biće objavljeno. Koprena koja je bila postavljena između vidljivog i nevidljivog sveta, biće povučena u stranu, i divna otkrivenja biće mu data.

Kad u svetlosti večnosti budemo posmatrali Božje providenje, tek tada ćemo shvatiti šta dugujemo staranju i zalaganju Božjih anđela. Nebeska bića aktivno su učestvovala u poslovima koje su obavljali ljudi. Ona su se pojavljivala u odeći koja je blistala kao munja; dolazila su kao ljudi, u liku putnika. Prihvatila su gostoprinstvo ljudskih domova; služila su kao vodiči putnicima koje je noć zatekla na putu. Ona su osujećivala nameru otimača i skretala udarac zatirača.

Iako vladari ovoga sveta to ne znaju, ipak su anđeli često govorili u njihovim većima. Ljudske oči su ih gledale. Ljudske uši slušale su njihove govore. U većnicama i sudnicama nebeski glasnici zastupali su progonjene i potlačene. Oni su obarali namere i zaustavljali zla koja su mogla naneti štetu i patnje Božjoj deci. Učenicima u nebeskoj školi sve to biće objavljeno.

Svaka spasena duša saznaće kakvu su službu u njenom životu obavljali anđeli. Kako će to biti, kada bude razgovarala s anđelom koji je bio njen čuvar od njenih najranijih dana; s anđelom koji je bdeo nad njenim koracima i zaklanjao njenu glavu u dan opasnosti; s anđelom koji je bio s njom u dolini sena smrtnoga, koji je obeležio mesto njenog počinka i koji će je prvi pozdraviti u jutro vaskrsenja – kad bude doznala istoriju božanskog ulaženja u život pojedinca, istoriju rada celog

Neba u svemu što je učinjeno za ljudski rod!

Tada će biti objašnjene sve teškoće u životnom iskustvu. Tamo gde smo gledali samo zbrku i razočaranje, osujećene namere i neostvarene planove, uočićemo veliku, uzvišenu, pobedonosnu nameru, božanski sklad.

Tamo će svi koji su nesebično radili, gledati plodove svoga rada. Tamo će se videti ishod svakog pravog načela i plemenitog dela. Nešto od toga vidimo već ovde. Koliko malo rezultata svoga rada vidi u ovom životu onaj koji obavlja najplemenitije delo u svetu! Koliko ljudi nesebično i neumorno radi za one koje nikada neće videti ni upoznati! Roditelji i učitelji odlaze na svoj poslednji počinak, a sve što su u životu radili izgleda uzaludno; oni ne znaju da je njihova vernost otpечатila izvore blagoslova koji nikada neće prestati da teku; samo u veri gledali su da će deca koju su vaspitavali postati blagoslov i nadahnuće za svoje bližnje, i da će biti umnogostručen njihov uticaj. Mnogi poslenici upućuju svetu vesti ispunjene silom, nadom i hrabrošću, reči koje nose blagoslov srcima u svakoj zemlji; ali oni, koji rade sami i nepoznati, malo znaju o njihovim plodovima. Tako se darovi daju, tereti nose, posao obavlja. Ljudi seju seme od koga drugi, iznad njihovih grobova, žanju blagoslovenu žetvu. Oni sade voćke da bi drugi mogli jesti plod. Ovde im je dovoljno što znaju da su pokrenuli sile dobra. U večnosti videće se u svemu delovanje i otpor tome delovanju.

Na Nebu se čuva izveštaj o svakom daru koji je Bog dao da bi pokrenuo ljude na nesebičan rad. Istraživati te svestrane izveštaje, tražiti one koji su našim naporima bili uzdignuti i oplemenjeni, gledati u njihovom životu uticaj pravih načela – to će biti jedan od predmeta i nagrada u nebeskoj školi.

Tamo ćemo znati kao što smo sami poznati. Tamo će ljubav i saučešće, koje je Bog usadio u dušu, naći svoj najbolji i najlepši izraz. Neporočna zajednica sa svetim bićima, skladan društveni život s blaženim anđelima i s vernima iz svih vekova, posvećeno prijateljstvo koje povezuje »sav rod i na nebesima i na Zemlji«, sve su to iskustva koja ćemo sticati u večnosti.

Tamo će biti muzike i pesme, takve muzike i pesme kakve osim u viđenjima koja je Bog davao, nijedno smrtno uho nije čulo niti um zamislio.

»I koji pevaju i vesele se, svi su izvori moji u Tebi!« (Psalam 87,7) »Ovi će podignuti glas svoj i pevaće, radi veličanstva Gospodnjega podvikivaće.« (Isaija 24,14)

»Jer će Gospod utešiti Sion, utešiće sve razvaline njegove, i pustinju njegovu učiniće da bude kao Edem i pustoš njegova kao vrt Gospodnji, radost će se i veselje nalaziti u njemu, zahvaljivanje i pevanje.« (Isaija 51,3)

Tamo će se svaki dar razvijati, svaka sposobnost povećavati. Najveličanstveniji poduhvati biće preduzimani, najplemenitije težnje ostvarivati, najuzvišeniji ciljevi postizati. I opet će se pojavljivati novi vrhovi da ih osvajamo, nova čuda da im se divimo, nove istine da ih proučavamo, nove zamisli da pokrenu snage tela, uma i duše.

Božja deca moći će da istražuju sve svemirske riznice. S bezgraničnim uživanjem učestvovaćemo u radosti i mudrosti bezgrešnih bića. Na raspolaganju ćemo imati blaga stečena tokom mnogih vekova razmišljanja o delima Božjih ruku. Godine večnosti, dok budu prolazile, stalno će donositi sve slavnija otkrivenja. »A Onome koji može još izobilnije sve činiti što ištemo ili mislimo« (Efescima 3,20), Bog će nas večno obasipati svojim darovima.

»I sluge Njegove posluživaće Ga.« (Otkrivenje 22,3) Život na Zemlji je početak života na Nebu; vaspitanje na Zemlji je upoznavanje s načelima Neba; životni poziv ovde priprema nas za životni poziv tamo. Ono što smo sada u karakteru i svetoj službi, unapred nam jasno otkriva šta ćemo biti.

»Sin Čovečiji nije došao da Mu služe, nego da služi.« (Matej 20,28) Ono što je radio ovde, Hristos radi i gore, a naša nagrada za rad s Njime u ovom svetu biće veća sila i uzvišenija prednost

da s Njime radimo u svetu koji će doći.

»Vi ste Mi svedoci, veli Gospod, i Ja sam Bog.« (Isaija 43,12) To ćemo biti i u večnosti.

Zašto je bilo dozvoljeno da velika borba traje vekovima? Zašto sotona nije prestao da postoji čim se pobunio? Bilo je to za uverenje svemiru da Bog pravedno postupa prema zlu; da bi greh zauvek bio osuđen. U planu spasenja postoje visine i dubine koje ni sama večnost neće moći da iscrpi, čuda u koja i anđeli žele zaviriti. Samo su otkupljeni, među svim stvorenim bićima, stekli lično iskustvo u stvarnoj borbi sa grehom; oni su radili s Hristom i, više i od samih anđela, upoznali zajednicu Njegovih muka; zar oni nemaju šta da kažu o nauci spasenja – nešto što bi bilo od koristi i bezgrešnim bićima?

Čak se i sada »poglavarstvima i vlastima na Nebu«, objavljuje »kroz crkvu... mnogorazlična premudrost Božja«. I On nas »vaskrse i posadi na nebesima... da pokaže u vekovima koji idu preveliko bogatstvo blagodat svoje dobrotom na nama u Hristu Isusu«. (Efescima 3,10; 2,6.7)

»U crkvi Njegovoj sve govori o slavi Njegovoj« (Psalam 29,9), i pesma koju će izbavljeni pevati – pesma njihovog iskustva – objavljiće Božju slavu: »Velika su i divna dela Tvoja, Gospode Bože Svedržitelju, pravedni su i istiniti putevi Tvoji, Care svetih. Ko se neće pobojati Tebe, Gospode, i proslaviti ime Tvoje? Jer si Ti Jedini svet.« (Otkrivenje 15,3.4)

U našem životu, iako je zemaljski i ograničen grehom, najveća radost i najviše vaspitanje stiče se služenjem. I u budućem životu, nesputani ograničenošću grešne ljudske prirode, svoju najveću radost i svoje najviše vaspitanje naći ćemo u služenju – u svedočenju, i stalnom učenju tokom svedočenja »kako je bogata slava tajne ove«, »Hristos u vama, Nad slave«. (Kološanima 1,27)

»Još se ne pokaza šta ćemo biti; nego znamo da kad se pokaže, bićemo kao i On, jer ćemo Ga videti kao što jest.« (1. Jovanova 3,2)

Tada će Hristos za uspeh u svom radu primiti nagradu za svoj trud. U tom velikom mnoštvu, koje niko ne može izbrojati, koje neporočno i razdragano stoji pred Njegovom slavom (Juda 24), Onaj čija nas je krv otkupila i čiji život nas je učio, »videće trud duše svoje, i nasitiće se«. (Isaija 53,11)